

دیل کارنگی

چون هه لسوکهوت

له گهل خه لکی ده که پیت؟

وهر گپیرانی: مدشخهل که ولوسی

جایی نو
2015

Dale Carnegie

پىرىست

- ۵..... لەبرى پىشەكى
- ۷..... چۈن چىز ئەريان و كارمەت وىردەگىرىت؟
- ۸..... پىشەكى
- ۱۱..... دەروازەى بەكەم
- ۱۱..... خەت رىگە بۇ دىئىيى وىخەتەومى
- ۱۳..... بەشى بەكەم
- ۱۳..... خۇت بدۇزىرىدە وەمەن بەدە خۇت بىت؟
- ۲۵..... بەشى دووم
- ۲۵..... چوار ئەرىت كە ئەكەت كاركرىدا يارمەتەت دەمەن بۇ دوور كەوتتەدە ئەشەكەتى و دوو دلى
- ۳۳..... بەشى سىيەم
- ۳۳..... چ شتى هىلاكت دەكەت؟
- ۳۳..... چىت پىن دەكرى ئەناقارىدا؟
- ۴۱..... بەشى چوارەم
- ۴۱..... چۈن ئەو دىدۇنگىيە لاو دەئىت، كەدەبىتە ھۇى شەكەتى و دوو دلى وىن ئومىنى
- ۵۵..... بەشى پىنچەم
- ۵۵..... ئايانەمى ھەتە، دىگۇرىتەدە بە يەك مىيۇن دۇلار؟
- ۶۶..... بەشى شەشەم
- ۶۶..... ئەبىرت پىن، ھىچ كەسەك پىنەكە ئەسەگى تۇپىو ئادات؟
- ۷۲..... بەشى خەوتەم
- ۷۲..... ئاوپەكە، رەخە ئازارت ئادات؟
- ۷۹..... دەروازەى دووم
- ۷۹..... رىكەسەرەكەكەنى ھەلىس و كەوتكرىن ئەگەل خەلكىدا
- ۸۱..... بەشى ھەشتەم
- ۸۱..... ئەگەر ئەتەوئىت ھەنگوئىن كزىكەيتەدە، شانەى ھەنگەكە مەجولئە
- ۹۵..... بەشى ئۆيەم
- ۹۵..... ئەپلى ھەرمگەدورەى ھەلىس و كەوتكرىن ئەگەل خەلكىدا
- ۱۱۱..... بەشى دەيەم

- ۱۱۱..... ھەرکەس بتوانى وابگات، ھەموو جىھان ھى ئەو. ھەرکەس شىش ئەتوانىت بەتەنھايى رىگە کە دەپرى.
- ۱۲۲..... بەشى يانزەدەم.
- ۱۲۲..... ئاوابکە، بۆھەرکۆن بچیت پىشوازىت لى دەگرى.
- ۱۲۷..... بەشى دوانزەدەم.
- ۱۲۷..... چۆن وادەگەیت دەست بە جى خەلکى خوشيان بونىت؟
- ۱۶۵..... دەروازەى سىيەم.
- ۱۶۷..... بەشى سىازدەم.
- ۱۶۷..... رىگەيەكى سۆگەر بۇ پەيداگردنى ناحەز، وە چۆنىش خۆت ئەو رىگەيە دوور دەخەيتەو؟
- ۱۸۲..... بەشى چواردەم.
- ۱۸۲..... رىگەيەكى گشتى بەرمو بىرگردنەوئى خەلک.
- ۱۹۶..... بەشى پازدەم.
- ۱۹۶..... ئەينى سۆکرات.
- ۲۰۴..... بەشى شانزەم.
- ۲۰۴..... چۆن ھاوکارى بەدەست دىنىت؟
- ۲۱۲..... بەشى خەقدەم.
- ۲۱۲..... داواکارىەك کەبۇ ھەموان باشە!
- ۲۲۲..... دەروازەى چوارەم.
- ۲۲۵..... بەشى ھەژدەم.
- ۲۲۵..... چۆن رەخنە دەگرىت، بەدىن ئەوئى بەرائبەرەگەت يىزاربىت؟
- ۲۲۸..... بەشى نۆزدەم.
- ۲۲۸..... يەكە مجار، باسى ھەلەگانى خۆت بکە.
- ۲۳۲..... بەشى بىستەم.
- ۲۳۲..... ھىچ کەس خەزناکات ھەرمانى بەسەردا بکرى؟
- ۲۳۵..... بەشى بىست وىدەم.
- ۲۳۵..... لىگەرى، ئاوى بوى خوى بپارىزى؟

پيشهكى

ئايا ھەرگىز بىرت لەو ە کردۇتەو ە كەزۇربەمان، بەشى زۇرى تەمەنمان
لەنىو كارکردندا بەسەردەبەين... ئىتر جۇرى ئەو كارکردنە ھەرچى
بىت؟

ئەمەش ماناي وايە، رەنگە دىد وتىروانىنى ئىمە بۇ كارکردن، بۇمان
دىارى بىكات ئايا پۇژەكانى ژيانمان پېن لەھەلچون ۋەستە كردن
بەسەركەوتن لەكاردا-يان بەپىچەوانەو-پېن لەچەپاندىن ۋشەكەتى وبىن
ئومىدى.

مەشقەكانى دىل كارنگى، تەرخانكراون بۇ ئەو ەى يارمەتيت بدەن
لەو ەدا كەچۇن بتوانىت زۇرتىرىن سودلە پۇژانى كارکردن وتەنانەت
لەتەواوى ماو ەى ژيانىت، ۋەربگىرىت.

كاتى ئەم لاپەرانە دەخوئىتەو ە، ھەست بەتىگەشتىكى قولتر دەكەيت
لەژيان ولەخەك، لەدوايدا دەست دەكەيت بەبىيات نانى ھىزو تواناكان
ودۇزىنەو ەى زۇرىك لەو بەھرە وتواناىانەت كەلەبەردا پىيان ئاشنا
نەبوويت.

ئەبى چەندە خۇشحال بىت كاتى ئەو بەھرەو توانا شاردرىوانەت بەكار
دەمىنىت؟

ئەم كىتەبە، بىرىقىيە لەچەند بەشىك، كەلەباشترین دوو كىتەبى (كارنگى) ھەلېزىردراون. دوو كىتەبەكەش بىرىتىن لە (چۈن ھاوپرى پەيدا دەكەيت و كارىگەرى لەسەر خەلك دادەنىيت؟) ھەروەھا (واز لە دوودلى بەينە و دەست بەرژيان بگە).

تۆ دەتەوئىت ھىواكانت لەژياندا بە دەست بىنىت، ھەول دەدەيت ھەست بەشادومانى و ئومىد بگەيت و كەلك لە ووزە شاردرادەكانى نىو ناخت وەربگىرىت. ئەم پەرتوكە يارمەتيت ئەدات بۆ ئەوھى بەر ئامانجەت بگەيت.

خویندەنەوھى ئەم پەراوە، وەك سەرە پۆيىيەك وایە بۆ دۆزىنەوھى خود، بۆیە دوورنىيە بىيىتە خالى وەرچەرخان لەژياندا.

تۆ لەنىو ناختدا كۆمەلى وزەى شاردرادەت ھەيە، بۆى ھەيە بەكارھىنانى ئەو وزانە ژيانىت پازاوە و خوش بگات... ئىستاش تەنھا پىويستىت بەسور بوون ھەيە لەسەر تەقاندەوھ و بەكار ھىنانى توانا و وزە شاردرادەكانى نىو ناخت.

دۇرۇسى كارنگى

سەرۇكى پەيمانگای كارنگى و ھاوپرىكانى

دەروازەى يەكەم

جەوت رېگە بۇ دۇنيايى وبەختەوهرى

كارىنگى، ئەم پەرتوكەى بۇيە دانارە، تاكو دەرکەوئىت ژيان برىتيە
لەوهرى ئىمە دەيكەين.

ئەگەر ئىير بووين:

خۇمان قبول بکەين، بەروونى تايىبەتمەندى وناقەواوئەکانى خۇمان
بىيىن... لىرەوہ کارى پىئويست بکەين بۇ گەشتن بەئامانجەکانمان... بەو
جۇرە ئارەزوئى کات کوشتن و وزە بەفېرۇدان لەناخماندا پاشەکشە دەکات
وئە ئارە زووه بزر دەکەين.

بەشى يەكەم

خۇت بىلۈزەردەۋە ۋەھەۋل بىدە خۇت بىت!

نامە يەكەم لە خاتوو (لە دىت ئەلرد) ەۋە پىگە يىشت، ئەۋ خاتوونە لە باكورى كارۋلىنا نىشتە جىيە، لە نامە كەيدا دەلىت: (كەمئىدال بووم زۇر شەرمەن ۋە مەروۋ بووم، كىشى لە شىشم لەزىياد بونىكى ئاشكرادا بوو، لە راستىدا كۆلمە سورەكانم دەبونە ھۆي ئەۋەي قەلەۋتر لە ئەندازەي راستە قىنەي خۇم دەرىكەوم. دايكەم ئافرىتىكى موحافىزكار بوو، پىنى ۋابوۋ دىزايىنى جىل ۋە بەرگى جوان ۋە پاراۋە، بىن ئەقلى ۋە فامىيە، ھەمىشە دەيگوت: (جلى دەلب زىاتر دەمىنىتەۋە لە جلى تەسك ۋە تروسك كە خىرا دەپرى) بەردەۋام ھەۋلىشى ئەدا، بەگۈيرەي ئەۋ پىرەنسىيە جىل ۋە بەرگ بېۋىشم.

ھەرگىز نە دەچومە ھىچ ئاھەنگىك، كاتىشم بەيارى كىردن ۋە پىكەننىۋە بەسەر نە دەبرد، كەچۈشمە قوتابخانە، بەشدارى ھىچ جۇرە چالاكىيەكى دەرەكى قوتابىيەكانم نە دەكرد، تەننەت لەپراھىننە ۋە رىزىيەكانىشدا، چۈنكە زۇر شەرمەن بووم، ھەستەم دەكرد لە ھەموو قوتابىيەكان جىياۋاز تىرم ۋە ئەۋان ھەزىيان بەبوۋنى مەن لەناۋ خۇياندا نىيە!!

(كاتىكىش گەرە بووم، شوم بەپياۋىكى لەخۇم گەرەتر كرد. دەلى
لەدەرونەو نەگۇرەبووم. خىزان وبنەمالەى مىردەكەم بەھىزىبون
ومتەئەيان بەخۇيان ھەبوو. زۇر ھەولمدا ھەكو ئەوان وابىم، دەلى شكستم
مىنا. ھەرچەندە ئەوان ھەوليان ئەدا لەو مۇل خواردەنە بەدەورى خۇمدا
قوتارم بگەن، من زياتر بەرەو گۆشەگىرى دەچووم... وام لىھات زۇر تۈرە
ببووم، خۇم لەھەموو ھاوپىنكەنم بەدور دەگرت. حالم زۇر شىرېو،
تەنەت رەم لەدەنگى زەنگ بوو كەلىنى دەدا... كەسىكى شكست
خواردو بووم، زۇر باش ئەووم دەزانى، بەلام دەترسام لەردى
ھاوسەرەكەم بەو راستىە بزانىت.

لەبەر ئەو لەھەنى ئاھەنگدا بەشدارىم دەکرد ھەولم ئەدا دەم
بەخەندە وخۇشحال خۇم پىشان بدم، زۇرم لەخۇم دەکرد وادەرىكەوم،
ھەرچەندە دەشمزانى دواتر ھەست بەبەدبەختى وچارەپەشى دەكەم!
تاوام لىھات تەواو ھەستم بەنەگبەتى خۇم دەکرد وگەشتە ئەو بېروايەى
كەزىيانى من ھىچ كەلك وسودىكى نىە و دەستم كىردە بىر كىردە
لە(خۇگوشتن)!

ئەى ئەبى پاشتر چى پوى دابىت وژيانى ئەم ژنە چارەپەشى
گۇرېبىت؟

تىببىيەك كەبەرىكەوت گونى ئى بوو!

خاتوو (ئەلرد) بەردەوام دەبىت لەگىرانەو ھى بەسەرھاتەكانى خۇى
ودەلىت: (جارىكىان بەرىكەوت گونىم لەتىبىيەك بوو، ئەو تىببىيە
سەرتاپاي ژيانى گۇرې، گونىم ئى بووپورم باسى لەپەرودە كىردى
مىدالەكانى دەکرد... دەىگوت: (ھەمىشە داوام لىدەكردن ھەول بدم)

خۇيان چۈن، ھەروابىن ھەرواش خۇيان پىشان بىدەن! ئەم رىستەيە كارى لىكردىم. زۇر بەخىرايى تىگەيشتم كەمن بەدبەختىم ھىناۋە بەسەر خۇمدا، بەۋەى خۇم خىستۇتە نىۋ چوار چىۋەيەكى نەگونجاۋەۋە.

لەماۋەى شەۋ وپۇژنىكىدا گۇرام، ھەۋلەم ئەدا خۇم چۈن، ۋەھا خۇم نىشان بىدەم، ھەۋلەمدا لىكۈلىنەۋەيەك لەسەر خۇم بىكەم، خۇم بدۇزمەۋە. لەخالە لاۋاز وبەھىزەكانى نىۋ ناخم كۈلىمەۋە... تاۋتۈنى ھەموو پەنگەكان وچل وبەرگەجىياكانم كرد، ئەۋەيانم ھەلبىزارد كەلەگەلمدا دەگونجا. توانىم ھاۋەل پەيدابكەم. پەيوەندىم بەرئىكخراۋىكى ژنانەۋە كرد- ھەرچەندە لەسەرەتاۋە رىكخراۋىكى بچكۈلانەش بوو- زۇر ترسام كەيەكەمجار خىستىانمە نىۋ بەرنامەكانى خۇيانەۋە، ۋەل ھەرگا پىۋىستى بىكردايە من قىسەبىكەم، پەيتا پەيتا ئازايەتىم پەيدا دەكرد... ئەم بىگرەۋ بەردەيە كاتىكى زۇرى خاياند- بەلام ئەمىرۇ، ھەست بەبەختەۋەرىيەكى زىاتر دەكەم، كەلەبەردا خەۋنىشم پىۋە نەدەبىنى!

لەپەرۋەردە كردنى مىدالەكانمدا، ھەمىشە ھەۋلەم ئەدا ئەۋ پەندەيان لىرىكەم كەلەنەنجامى ئەزمونە تالەكەى خۇمەۋە فىرى بىيوم: ھەۋل بىدە خۇت چۈنىت، ھەروابىت!

مەسەلەى ئارەزوو كردنى ئەۋەى خۇت چۈنىت، ۋەك دىكتۇر (جىمىس گۇردون گىلىكى) دەلىت: (بەقەدەر كۈنى مىژوو، كۈنە!). لەبەرانبەرىشدا، ئارە زوونەكردنى ئەۋەى خۇت چۈنىت ۋەھابىت و، ۋەھا خۇت نىشان بىدەيت، ھۇكارى راستەقىنەى پىشتى ھەموو گرى دەرونى ۋەخۇشىنە دەماريەكانە.

(ئەنگىلىق) سىيازىدە پەرتوك ۋە زاران وتارى پۇژنامەسى لىبارەدى
پەروەردە كىردىنى مىندالەۋە نوسىيۋە، ئەۋ دەلىت: (ھىچ بەدبەختى نىيە،
بەدبەخت تىرىت لىۋ كەسەي كەھەۋل ئەدات كەسىكى جىياۋاز تىرىت
لەخۇي، چ ۋەك جەستەيان ۋەك ئەقلى).

لە (ھۆلىۋود) ھەۋلەدان بۇ ئەۋەدى كەسىكى جىياۋاز تىرىت لەخۇت،
شىتىكى باۋە... (سام ۋە) كەيەكىكە لە بەرھەم ھىنەرە بەناۋبانگەكانى
پىشولە (ھۆلىۋود) دا، دەلىت: ناپەخەت تىرىن گىرفتى كەپروۋ بەپروۋى
دەبومەۋە، بىرىتى بىۋ لەقەناعەت كىردىن بەئەكتەرە لاۋەكان تاكو
كەسايەتى خۇيان لەپراستىدا چۈنە، بەۋ شىۋەيە ھەلس ۋەكەوت بىكەن.
ھەريەكەيان دەيان ويست بىنە (لانا تۇرنەر) ى پلە دوۋ، يان بىنە (كلارك
گىبىل) ى پلەي سى. ھەمىشە دەيگوت: (جەماۋەر تامى كارەكانى ئەۋ
ئەكتەرەنەي كىردوۋە، ئىستاش جۈرە كارىكى جىياۋازى دەۋىت).

كاتى فىلىمى (خوۋاھاليز بەپىز چىلپىس) ۋ (زەنگ بۇكى لى دەدات) ى
بەرھەم ھىنا، چەند سالىك بەردەۋام كارى كىرد بۇ ھەلىۋاردىن ۋبەرە ۋ
پىشەۋە بىردىنى ئەكتەرى تازە. ئەۋەشى پاكەيانىد كەئەۋ بىنەمايانەي
لەجىھانى كاركىردىدا بەكار دەھىنەرىن، ھەمان ئەۋ بىنەمايانەن
كەلەسىنەماشدا بەكار دەھىنەرىن.

تۇناقۋانىت پۇلى مەيمون بىيىنىت ياخود بىيىتە توتى. (سام ۋە)
ھەروەھا دەلىت: (ئەزمونەكانم فىرىان كىردم، دەست بەردارى ھەموۋ ئەۋ
كەسانەبىم كەھەۋلىان ئەدا بەشىۋەيەكى جىياۋاز لەھەقىقەتى خۇيان،
نمايشى خۇيان بىكەن).

لە (پۇل بۇيىنتۇن) ى بەرپۈەبەرى (بەكارخستىن) ە كانى كۇمپانىيائى
 پترۇلى (سۇكۇنى ئاكىق) م پرسى: گەرەتتىن ەلە كامەيە،
 كەنەكەسانەى داواى كاركردن دەكەن، ئەنجامى دەدەن ؟ . ئاخەر ئەو
 پىنويستە ەلەمىئاوا پرسىيارىك بزانىت، چونكە چاوپىنكەوتنى لەگەل
 شەست ەزار كەسدا ئەنجامداۋە لەوانەى داواى كاركردنپان پىشكەش
 كررۇۋە. كتىبىنكىشى نوسىيۋە بەناۋى (شەش پىنگە بۇبەدەست مېنانى
 كار) ... لەۋەلامى پرسىيارەكەمدا گوتى: (گەرەتتىن ەلەيەك ئەۋكەسەى
 داواى كاركردن پىشكەش كررۇۋە ئەنجامى دەدات، لەۋەدايە كەلەبرىتى
 ئەۋەى بەرەحەتى وراشكاۋى بدوئىت، پەنادەباتە بەر جۇرە ەلەمىك
 كەبرۋاى واىە ئىمە ئەۋ ەلەمانەمان دەوئىت، بەلام ئەۋە سودى ئىيە،
 چونكە ەيچ كەسىك دراۋى ساختەى ناوئىت).

كچى شۇفىرىك ەيە، پاش تىپەرىن بەنەزمونىكى سەختدا ئەرجا ئەۋ
 وانەيە فىرېۋو. زۇرى ەۋلدا بېيىتە گۇرانى بىز. بەلام پوخسارى بېۋىيە
 ەۋكارى بەدبەختى بۇى. دەمى گەرە ەدەنەكانى بەرز بوون. كەبۇ
 يەكەمىنجان لەبەردەم جەماۋەردا گۇرانى گوت (لەيانەيەكى شەۋانەى
 شارى نىوجرسىدا) ەۋلى ئەدا لچى سەرەۋەى درىژېكاتەۋە بۇ ئەۋەى
 ددانەكانى پى بشارىتەۋە... ەۋلى ئەدا جوان بىت... ئەى ئەنجامەكەى
 چى بوو؟ خۇى ەك كەسىكى ەيچ وپوچ نىشانداۋ خەرىك بوو شىكست
 بېنى.

بەلام پىاۋى گونى لەگۇرانىەكانى گرتېۋو، ەستى كرر بوو ئەۋ كچە
 خاۋەنى بەەرەيە. بۇيە پىنى گوت: من چاۋدىرى گۇرانىەكانم دەكردىت،
 ەستىم كرر ەۋل ئەدەيت چى بشارىتەۋە، تۇ شەرم لەدەنەكانت

دوكهيت!) كچه كه شهرميكي زور دايگرت، وهلي پياووهكه بهردوام بوو
لهسر قسهكاني وگوتی: (چ نهنگيهك لهوهدا ههيه؟ نایا تاوانه نهگر
ددانهكانت بهرزین؟ هول مهده ددانهكانت بشاريتهوه! دهست بکهرهوه،
نهوجا دهبینیت جهماوهر پیت سهرسام دهبن، كهبت بیئن هیچ شهرم
ناكهيت. جگهلهوهش پهنگه نهو ددانانهي كهدهتهوینت بیان شاريتهوه،
بیئه بهخت بوټا).

(كاس دایلی) كاری بهم ناموزگاریه كرد وههموو شتیكي سهبارت
بهددانهكاني لهییری خوی بردهوه. لهوكاتهوه، بهتهنها بییری
لهجهماوهرهكهي دهكردهوه. دهمی دهكردهوه وبهشادومانی گورانی
دهگوت، لهنهجامدا بویه يهكيك لهدرهوشاوهترین نهستیرهكاني رادیو
وتهلهزیون و، نیستاش نهكتره كومیديهكان هول نهدهن لاسایی
بگهتهوه!

(ولیهم جیمس) ی بهناوبانگ، باسی لهو پیاوانه دهكرد كههرگیز
ناتوانن خویان بدوزنهوه كاتی رای گهیانند: مروقی ناسایی زیاترله (۱۰٪)
یتوانا هزریه شاردراوهكاني بهكار ناهینیت... لهو پوهوه زیاتر دهوینت
ودهنوسیت: (بهبهراورد لهگهل نهوهي كهپنویسته واپین، نیمه نیوه
وهئاگاین، نیمه تهنها بهشیكي كهه لهتوانا جهستهی و فیکریهكانمان
بهكار دینین.

بهواتایهكي تر، مروټ لهنیو سنورهكانیدا دهژی، كومهلی وزه وتوانای
جوراو جوری ههیه، كهچی هول نادات بهکاریان بینیت).

ههموومان نهو توانایانهمان ههیه، دهی باههول بدهین هیچ چریهكي
تهمهنمان بهدوودلی نهسپیرین، چونكه نیمه وهكو خهلكانی ترنن. تو

لەجىھاندا تازەيت، كەسىكى وەكو تۆھەرگىز لەجىھاندا دروست نەكراو،
بەھەمان شىۋە، ھەرگىز كەسىكى كىتومت وەكو تۆ دووبارە لەسەر زەۋىدا
دروست ناكىرتەۋە. زانىستى بۇماۋەيى پىمان دەلىت: تۆ لەئەنجامى
يەكگرتنى بىست وچوار كىرۇمۇسۇمى باۋىكت لەگەل بىست وچوار
كىرۇمۇسۇمى دايكتدا پىك ھاتوین. ئەو چىل ۋەھشت كىرۇمۇسۇمە
خەسلەتە بۇماۋەيىكەانت دەست نىشان دەكەن. (ئەمىرام سىشايىنقىلد)
دەلىت: (لەنىۋان سەدان جىندا، تەنھا يەك جىن دەتوانىت ژيانى مروۋ
بگۇپىت).

تەنەت كاتى دايك وياۋىكت پىكەرە جۋوت بوون، لەنىۋ (۳۰۰/۰۰۰)
بلىۋن) ھەلدا، تەنھا يەك ھەل ھەبوو بۇ ئەرەى تۆ لەدايك بىت،
بەۋاتايەكى تر: تۆلەۋكاتەدا (۳۰۰/۰۰۰ بلىۋن) خوشك وبرات ھەبوو،
ئەۋان ھەمۇيان لەتۆ جىابوون...

ئايا ئەم قىسەيە تەنھا مەزەندەكارىە؟ نەخىر، بەلگە راستىيەكى
زانستىيە.

ئەگەر دەتەۋىت لەبارەى ئەم بابەتەرە زىاتىر بزانىت، كىتىبى (تۆ
وبۇماۋە) ىدانراۋى (ئەمىرام سىشايىنقىلد) بخوئىنەرەۋە.

من بەمتەمانەرە باس لەمەسەلەى ھەۋلەدان دەكەم بۇ خۇنىشانەدان ۋەك
ئەرەى ھەيت، چۈنكە ھەستىكى قولم بەرانبەر مەسەلەكە ھەيە، دەشزانم
باس لەچى دەكەم، لەئەنجامى ئەزمونە بەنرخ وتالەكانمەرە فىرىبوم. بۇ
نمونە: كەلەسەرەتارە لەكىلگەكانى گەنمە شامى لە (مىسورى) ۋە ھاتمە
شارى (نىۋىۋىرك) پەيوەندىم كىرەبە (كۆلىۋىژى ئەمىرىكى بۇ ھونەرەكانى
شانق) ۋە... زۆر ھەۋلە ئەدا بىمە ئەكتەر. بىرۋەكەيەكم ھەبوو، خۇم پىم

ۋابىر بىرۈكەيەكى نايابە، ۋام دەزانى پىنگەيەكى كورتە بۇ گەشتىن
بەسەر كەرتىن، لىكۈلىنەۋەم لەسەر ئەۋە دەكرد كەچۈن ئەكتەرە
ئاردارەكانى ۋەك: (جۈن درو، ۋالتر ھامبىدىن، ئۇتېس سىكىن) گەشتۈنەتە
ئامانجەكانىيان. دواتر خەسلەتە باشەكانىيانم بەنەمرى لاي خۇم
دەھىشتەۋە... ئىدى خۇم دەكردە ئەستىزەيەكى درەۋشاۋە... بەلام
ھەموو ئەم بىرۈكەيەم شتىكى ھىچ ۋىچ بوۋا بەلكو پىئويست بوو
لەسەرم چەندسالىكى تەمەنم بەلاسايى كىردنەۋە بگوزەرىنىم، بەر لەۋەي
باشترىن بىرۈكە بدۈزەم، بىرۈكەي ئەۋەي كەپىئويستە بېمە خۇم اوھەرگىز
ناكرىت مەن بېمە گەسىكى تر.

ئەم ئەزمۇنە سەختە پىئويست بوو، ۋانەيەكم فىرىكات كەھەرگىز لەياد
نەچىت. بەلام ۋانەبوو. مەن زۇر سەر سەخت بووم. بۇيە ۋاي پىئويست
دەكرد ۋانەيەكى تىرىش فىرىبىم. پاش چەندسالىك، خۇم ئامادەكرد
بۇئوسىنى پەراۋى كەخۇم ۋام بەخەيالىدا دەھات، باشترىن پەرتوك بى
كەسەبارەت بەھونەرى ۋتاردان نوسىرايى ۋبۇ بىزنىسمانەكان
تەرخانكرابى... كەچى بۇ ئوسىنى ئەۋ پەرتوكەش پەنام بىردەۋەبەر
ھەمان بىرۈكە ھىچ ۋىچەكە: بىريارمدا بىرۈكەي نوسەرانى تر ۋەربىگرم
ۋلەيەك كىتىبدا كۇيان بىكەمەۋە، تاكو كىتىبى دەرىچىت بىرۈ بۇ چۈنى
زۇرى تىدا كۇبىيىتەۋە. ژمارەيەك كىتىبى تايىبەت بەبۋارى ۋتاردانم لەخۇم
كۈكردەۋە ۋيەكسالى پەبەق سەرقالى ئەۋە بووم بىرۈكەي نىو ئەۋ
كىتىبانە بە ۋشە تايىبەتەكانى خۇم دابىرژمەۋە. كەچى دوايى ھەستم
كرد، مەن زۇر دەبەنگانە پەفتار دەكەم. چۈنكە ئەۋ تىكەلە بىرۈكەيەي
كارم لەسەر دەكرد لىكترازو ۋناچۈنيەك بوون، تەنانەت يەك بىزنىسمان

تەماشاي كارەكەسى نەكرد. بەر جۇرەش كۆششى يەك سالم خىستە نىو سەبەتەي فەرامۇشكردنەۋە، سەر لەنۇي دەستىم بەكار كىردەۋە، بەخۇم دەگوت: (پىئويستە دىل كارىنگى بىت... دىل كارىنگى بىت بەھەمور ھەلەر كەم وگورپەكانىيەۋە، بەھەمور سىنور بەرپەستەكانىيەۋە، ناتوانىت كەسىكى تىرىت) بەر شىۋەيە دەست بەردارى ئەۋە بووم كەبىمە تىكەلەيەك لەكۇمەلى پىاۋى تىر بۇيە قۇلم ھەلمالى و دەستىم بەر كارە كىرد كەھەر لەسەرەتاۋە دەبوا بىمكردايە، پەرتوكىكم سەبارەت بەھونەرى وتاردان نووسى، بىرۇكەكانى پەرتوكەكەم لەلەزمون وتىبىنى وياۋەرەكانى خۇمەۋە (ۋەك مامۇستار و تارىنىزى) ھەلگۇستىبوو، بەر پەندە فىرېبووم كە(سىروالتەر رالىيە) فىرى بىبوو، ئەۋ دەلىت: (ناتوانم پەرتوكى بىنوسم شان بدات لەشانى نوسترارۋەكانى شىكسىپىر، بەلگو دەتوانم پەرتوكى بەگويىرەي پىئوسەكەي خۇم بىنوسم)!

ھەول بدە بىتە خۇت، ھەول بدە كار بەر نامۇزگارپە بىكە كە(ئىرفىنگ برلىن) پىشكەشى (جۇچ گىر شوين) ى كىرد. كاتى بۇيەكەمجار (برلىن) و(گىر شوين) چاۋيان بەيەكتەر كەوت. برلىن بەناۋبانگ بوو، لەبەرانبەردا (گىر شوين) نوسەرىكى تازە پىاكەرتوۋى لاۋبوو، ھەمور ھەولنىكى بۇ ئەۋە بوو لەھەفتەيەكدا سى وپىنچ دۇلار بەدەست بىننىت لە(تىن بان ئالى). برلىن كەبەتواناكانى گىر شوين سەرسام بىبوو، كارىكى بۇ دۇزىيەۋە بەسى ئەۋەندەي ئەۋ كرىيەي خۇي خوازىارى بوو، كارەكەش برىتى بوو لەكار كىردن ۋەك سىكرىتىرى مۇسىقى. بەلام دواتر برلىن لەم ھەنگاۋە پاشگەز بويەۋە ونامۇزگارپە شوينى كىردوگوتى: (بەۋكارە قايل مەبە، ئەگەر ئەۋ كارە بىكەيت، لەۋانەيە نوسەرىكى پلە دوو بىننىتەۋە، بەلام

ئەگەر پىداگورى بىكەيت لەسەر ئەوئى خۇت بىت، ئەو دەپىت
ھونەرمەندىكى پلەيەك).

(گىرئىوئىن) بەم ئاگادار كىرئەنەوئە قايىل بوو، بۇئە زۇرى ئەبىر بوي
بەناوبانگىرئىن ئوسەرى ئەمىرىكى لەسەردەمەكەى خۇئىدا.

ھەرىەك لە (شارلى شاپلن، وىل روجىز، مارى مارگىرىت، جىنى ئوتىرى
وملىونەھى تىر) دەبوا ئەو پەندە فىر بويان... ھەرىەكىكىشان بگىرىت
لەمىانەى ئەزمونى قالى تايىبەتى خۇئەوئە فىرى ئەو وانەىە ببور.

كاتى شارلى شاپلن، دەستى بەدروسىتىكىرىنى فىلىم كىرد، بەرھەم
ھىنەرەكە پىداگورى ئەوئى لىدەكىر كەلاسايى ھونەرمەندىكى كۇمىدى
بەناوبانگى ئەوكاتەى ئەلمانىا بىكاتەوئە، بەلام شارلى شاپلن ئەوئى رەت
دەكىرەوئە كەجگە لەخۇى بىئىتە كەسىكى تىر، (بۇب ھوب) ىش ئەزمونىكى
ھاوشىوئەى ھەىە: ئەمىش چەند سالىكى لەنماىشى ئىستىئەرازىدا...
بەسەر بىرد، كەچى ھىچ سەركەوتنىكى بەدەست ئەھىنا تائەوكاتەى
دەستى كىردە نماىش كىردن بەكەسىتى خۇى كاتىكىش مارى مارگىرىت
دەستى بەكارى ئوانىدن كىرد، ھەولىدا بىئىتە ئەكتەرىكى كۇمىدى
ئىرلەندى، لەم ھەولەىدا شىكىستى ھىنا، لەبەرانبەردا كاتى وىستى بىئىتە
خۇى - بىئىتەوئە كچە لادىيىە سادەكەى ئاوپچەى مىسورى - بوي
دەوشاوەترىن ئەستىرەكانى ئىستىگە لەنىوئورىدا.

ئەو دەمەى (جىنى ئوتىرى) ھەولىدا واز لەشىوئەزمانى تەكساس بەھىنى
وچلى شارىەكانى لەبەركىرد وخۇى كىردىوئە خەلكى نىوئورىك، خەلك
گالتەيان پى دەكىرد، وەلى كاتى دەستى كىردە گۇرانى وتىن، بەشىوئەى
شوانەكانى مانگا، پىنى نايە ژىيانىكى ھونەرى واوئە، كەبويە بەناوبانگ

تەرىن دەنگ و پەنگى شىوانەكانى مانگا... تۇ شتىكى تازەيت لەم جىهانەدا، بەرەش شادومان و دلخۇش بە... ۋەبەي ئەوشقانە بەكار يىنە كەسروشت پىت دەبەخشىت، چۈنكە ھونەر شتىكى خودىيە. تۇ تەنھا لەمىانەي خۇتەرە ستران دەبىزىت ۋەر لەمىانەي خودى خۇشتەرە وىنەدەكىشىت.

پىئويستە دەقاو دەق ۋەك ئەرە وابىت كەئەزمونەكانت، دەوروبەرت و، فاكتەرە بۇمارەيىەكانت لىتتىان دەوئىت، پىئويستە بەخۇت باخچە بچكۇلانەكەت بېروئىت، ئىدى باجەكەي ھەرچى بىت. لەئوركستراي ژيانىشدا، بەئامىرە بچكۇلانەكەي خۇت مۇسىقا بىرەئىت، ئىدى باجەكەي ھەرچى بىت.

ۋەك (ئەلرسۇن) لەوتارەكەيدا (پشت بەخۇ بەستىن) دەلىت: (لەژيانى بۇشنىبىرى مروۇدا ماوئەك ھەيە، تىايدا دەگاتە ئەر بېروايەي كەئىرەيى نەزانىنە ولاسايىش خۇكوشتنە، پىئويستە لەسەرى خۇي قبول بكات بەخسەت و تايىبەتەندىەكانىەرە. سەربارى ئەرەي گەردونى بەرىن لىوانە لەشتى باش، ناتوانىت لەر بەرەمە زىاتر بەدەست بىننىت كەلەزەويەكەي خۇيەرە چىنگى دەكەوئىت... ئەر ھىزەكەي لەنىو ناخىدايە، شتىكى تازەيە لەسروشتدا، جگەلەخۇيشى ھىچ كەسىكى ترنازانىت دەتوانىت بەر ھىزەي چى بكات، خۇيشى نازانىت دەتوانىت چى بكات تاكو دەست بەھەولدان نەكات).

ئەمە پوختەي ئەر شىوازەيە كەئەمرسۇن تىايدا دەرىپلە پشت بەخۇ بەستىن دەكات. بەلام لىرەكانەدا مىكانىزىمىكى ھوزانقانانە ھەيەكە (دۇگلاس مالوتچ) دەرىپى لىدەكات و دەلىت:

ئەگەر نەت تۈانى بېيىتە دار سەنەوبەرىڭ بەسەرلۈتكەي تەپۈلكەيەكەرە
بېەرە دەۋەنى نىۋ دۆلىك

بېەرە باشتىن دەۋەنى تەنەشتى چەشمەيەك.

بېەرە دەۋەن، ئەگەر نەتۈانى بېيىتە دەۋەن، بېە بەگژوگيا.

رېڭەكە پىرازىنەرە

ئاتۈانېن ھەموو مان بېيىنە سەرگىرە،

بەلكۈدەتۈانېن بېيىنە دەرياۋان

ھەركەسەركارىڭى ھەيە

كارىڭى گەرە ھەيە كارىڭى كەمترىش ھەيە پىنويستە پايان بېەرېنېن

ئەبى ئەو ئەركەي لەسەر ئەستۇمانە، جىبەجىنى بىكەين. باھەول بىدەين

لاسايى كەسانى تر نەكەينەرە، تاكو خۇمان بدۆزىنەرە...

ئەگەر نەتۈانى بېيىتە شاپى،

بېەرە تۈلەپىيەك

گەر نەتۈانى بېيىتە خۇر،

بېەرە ئەستىرە.

بەشىنچى دۈۋەم

چۈر نەرىت كەلەكەتلىك كارىدەندە يارمەتتە دەدەن بۇ

دۈۋر كەۋتەندە ۋە لەشەكەتلىك دۈۋە دىلى

نەرىتلىك ژمارە ۱: نوسىنىڭ كەت پاك بىكەرەۋە لەمەر پەرەۋ كاغەزلىك، جگە لەر كاغەزۈ نوسراۋانەي كەپەيۋەندىيان بەكارى ئىستاتەرە ھەيە.
(پۇلاندل ولىمس) سەرۋىكى ھىلى ئاسنى شىكاگو وباكورى پۇرەھەلات، دەلىت: (مروۋ كاتى لەنوسىنىڭ يەكى پەرلە كاغەزۈ نوسراۋى ھەمەچەشندا دادەنىشىت، ھەست دەكات كارەكەي زۇر ئاسان دەبىت گەرىتو نوسىنىڭ كەي پاك بىكاتەرە لەمەر نوسراۋ و كاغەزلىكى زىادە، جگە لەر نوسراۋانەي كەپەيۋەندىيان بەكارەھەنوكەيەكەيەۋە ھەيە... ئەۋە ناۋ دەنىم پىكوپىنكىكى باش لەمالدا، يەكەمىن ھەنگاۋىشە بەرەۋ كارا بوون وسەر كەۋتن. ھەر مىۋانىك سەردانى كىتەبخانەي كۈنگرىس دەكات لە (ۋاشىنتۇن د.س)، پىنج ۋشەي بەر چاۋ دەكەۋىت كەبە بانى كىتەبخانەكەرە نوسراۋن، ۋشەكان لەلەيەن ھۇزانقان (بوب pope) ۋە نوسراۋن، ئەۋىش ئەۋ رستەيەكە دەلىت: (پىك وپىكى يەكەمىن ياساى ئاسمانە).

پيويسته له كار كړدنېشدا پټگوپټكي وېژنم په گډه مين ياسا بڼت، به لوم
 نايان نه مه راسته؟ نه خير، چونكه نوسينگه ي هرېزنسمانيكي ناسايي
 بگري، پرله چه ندين نوسراو كه ماوه ي چهند ههفته يه ك به سهر ياندا
 گوزهر ي كړدوه وهنښتر سهيري نه كړدوون، له راستيدا، سهر نوسهري
 پوژنامه يه ك له (نيوټورليانن) باسي نه وه ي بو كړدم كه كاتن سكرتيره كي
 نوسينگه كي يي بو پټكخستوتوه، ناميرنكي چاپكړدني تيدا دوزيوه تهره
 كه ماوه ي دوو سال بزر بيوو!

به تنه ا ديمه ني نوسينگه يه كي شپرن، كه پربيت له نامه ي وه لوم نه دراوه
 وړاپورت ويا د خه روه ي زور، به سه بو دروست بووني پاپايي وييتا قه تي
 وقه لسي ورو دلي. مه سه له كه تنه ا به روه شه وه ناوه ستيت. چونكه
 بينيني نه وه موو كاغه زه كه له كه بوانه، وه بريت ديننه وه كه كاري زورت
 له پيشه، كه چي دهر فته تي ته واويشت نيه بو جيبه جيكر دنيا ن (نه مه ش
 نيگه ران وقه لست دهكات وقه نه ا دوو چاري شه كه ت بونت ناكات، به لكو
 ده بڼته هو ي به رزبوننه وه ي فشاري خوښ ونه خوشينه كاني دل و بريني
 گډه).

دكتور (جون ه. ستوكس) ماموستاي دهر چووي په يمانگاي پزيشكيه
 له زانكوي په نسلقانيا، له به رده م كوڼگره ي نيشتماني پزيشكي
 نه مريكي دا، ليكولينه روه يه كي پيشكه ش كړد به ناوي: (گرږيه ده ماريه
 كړداريه كان، وهك ناسه واري نه خوشيه جه سته ييه كان). له م
 ليكولينه روه يه دا، دكتور ستوكس ليستيكي له يانزه حاله تدا نوسيوه
 له ژيرناوي: (له حاله تي نه خوشيني دهر وني دا، پيويسته به دواي چيدا
 بگه رنيت)... له بركه ي په كه مي نه و ليسته دا ده لڼت: (هه ست كړدن

بەيەرسىياريىتى يان ئەرك، دىرئىيونەۋەي بىن كۇتايى ئەو شتەنەش
كەپىيۈستە جى بەجى بىكرىن).

بەلام چۇن چۇنى كىدارىكى سادەو ساكارى ۋەك پىك ۋىپىك كىردى
نوسىنگەكەت، يارمەتتە دەدات لەدووركەۋتەۋە لەفشارى بەرزى خۇيىن
ۋەست كىردىن بەپەيگىرى دىرئىيونەۋەي بىن كۇتايى كارەكان؟ ...
دىكتۇر(ۋىيەم سىدلەر) پىزىشكى دەرونفاسى بەناۋبانگ، باسى
نەخۇشىكىمان بۇدەكەت كەلەپىنى بەكارھىننەن ئەو شىۋازەۋە تۋانى
بەرىگىرىت بە(داۋوخانى دەمارى).

ئەم نەخۇشە بەپىۋەبەرى يەككىك لەكۇمپانیا گەۋرەكانى شىكاگۇبۇو،
كاتى سەردانى عەيادەكەي(دىكتۇر سىدلەر) كىردى، زۇر پاراۋ تۈپە ۋەۋە دىل
بۇر، ھەستى دەكرد خەرىكە بەتەۋاۋى دادەپوخىت، لەھەمان كاتدا
ھەستى دەكرد ناتۋانىت دەست بەردارى كارەكەي بىت، بۇيە پىيۈستى
بەھاۋىكارى دىكتۇر ھەبۇو.

(دىكتۇر سىدلەر) دەلىت: كاتى پىۋەكە باسى چىرۋكەكەي بۇ كىردى،
زەنگى تەلەفۇن لەنەخۇشخانەۋە لىيدا، لەبرى ئەۋەي مەسەلەكە دۋابخەم،
كاتەكەم قۇستەۋە بۇئەۋەي بگەمەبىرى گونجاۋ. چۈنكە مەن ھەمىشە
مەسەلەكان بەخىرايى چارەسەر دەكەم. ھىندەي نەبىرد بۇ جارى دۋەم
زەنگى تەلەفۇن لىيداۋە، جارى سىيەم كارەكە زۇر بەپەلە بۇر، دەبوا
مارەيەك تەرخان بىكەم بۇ تاۋتۋى كىردى... سىيەمىن ناۋبىر بەھۋى ئەۋە
ۋەبۇر كەھاۋىيەكەم ھات بۇ نوسىنگەكەم بۇ پىرسىياركىردىن لەبارەي
باردۇخى نەخۇشىكەۋە، كاتى لەگەل ئەۋىشدا كۇتايم بەقسەۋباسەكانم
ھىنا، ئاۋىم داۋەۋە بەلەي نەخۇشەكەمدا ۋەداۋاۋى لىبۇردىم لىكىرد

كەبۇماۋەيەك فەرامۇشم كىردۈ، كەچىنەو زۇر چۈست بىو.
بەروخسارىەو ئەدگارى جىاۋاز دەبىنرا) پىمى گوت: (دكتور گىيان
داۋاي لىبوردن مەكەالەم (دە)خولەكەي دوايدا. ھۆكارى نەخۇشىنەكەي
خۇم بۇ دەرگەوت. دەگەرىمەو بۇ نوسىنگەكەم ونەگەرىمەو بەسەر
نەرىتەكانم لەكار كىردىندا... بەلام بەر لەۋەي بىرۇم رىنگەم ئەدەيت چاۋىك
بەنوسىنگەكەتدا بگىرم؟)

دكتور درگاكانى نوسىنگەكەي بۇ دەكاتەو، ھەموو ژورەكان خالى
بوون تەنھا كەل وپەلە پىنويستىيەكانيان تىداۋور. بۇيە نەخۇشەكە گوتى:
(پىم بلى، لەكۇتايدا ئەو كارانە ھەلدەگىرىت كەجى بەجىت نەكردوون؟)
— سىلەر گوتى: (بەجىبەجى كراۋى ھەلىيان دەگرم).

(ئەي لەكۇندەر ئەو نامانە ھەلدەگىرىت كەۋەلامت نەداۋنەتەو؟)
— (ھەمويان ۋەلام دەدەمەو ئەوجا ھەلىيان دەگرم، ياساى من لەرثياندا
ئەۋەيە ھىچ نامەيەك بەرلە ۋەلامدانەو ھەلنەگرم، دەست بەجى
ۋەلامەكانيان دەدەمە سىكرىرەكەم).

لەپاش شەش ھەفتە، ھەمان بەرىۋەبەر داۋەتى دكتور سىلەرى كىرد
تاكوسەردانى نوسىنگەكەي بىكات، ئەو لەدۋاي تىپەرىنى شەش ھەفتە
بىويە مۇۋىنكى نوي. ھەروەھا نوسىنگەكەيشى گۇراۋو، درگاى
ژورەكانى بۇ والا كىرد، تاكو پىشانى بدات كەنوسىنگەكەي ئەمىش خالىە
لەھەر جۇرە كارىكى ئەنجام نەدراو.

ئىنجا گوتى: (بەر لەشەش ھەفتە، سى دانە نوسىنگەم ھەبوو لەناو
دو ژوردا، پىرپوون لەكارى ئەنجام نەدراو، بەلام دۋاي ئەۋەي قىسەم
لەگەل تۇدا كىرد، كەھاتمەو بارى يەك گەلابە راپۇرت ونوسراۋى كۈنم

جىيەجى كىرد. ئىستاقاش تەنھا لەيەك نوسىنىگەدا كارىدەكەم، ھەر داواكارىيەكىشىم پى بىگات، دەست بەجى پاي دەپەرىنىم، پىشت گونىيان ناخەم تالەدوايدا بۇم نەبەنە مایەى دوو دلى وشلەژان)... ۋەلى ئەۋەى مایەى سەرسوپمانە، ئەۋەىيە كەبەتەۋاۋى چاك بومەتەۋە، ۋەك دەمبىنى ئىستاقا زۇر ساغلامم ۋەتەندروسىتىم باشە!.

(چارلز ئىيۇنس ھىوز) سەرۋكى دادىگاي بالاي ۋلاتەيەكگرتۋەكان دەلىت: (مروۋ بەھۋى كارى سەختەۋە نامرى، بەلكو بەھۋى پەرتەۋازەيى و دوو دلىۋە دەمرى). بەلى، بەھۋى پەرتەۋازە بوۋنى وزە وتواناكانيان و دوو دلىۋە، دەمرى، چونكە بەر حالەۋە ھەرگىز ناتوانن كارەكانيان پاپەرىنىن.

نەرىتى ژمارە ۲: بەگوئىرەى گىرنگىيان، كارەكان پاپەرىنە (ھىرى ل. دوھرى) دامەزىنەرى كۇمپانىيائى (سىتۇ سىرئىس) دەلىت: برى ئەو كىيە ھەرچەندەبى كەدەدرىت، دوو توانا ھەيە ئەستەمە بەدەست بەيىنرىن.

ئەو دوو توانايەش كەبە پارەو پول مەزەندەناكرىن، برىتىن لە: يەكەم، تواناي بىر كىردنەۋە، دووۋەم، تواناي ھەستەن بەپاپەرىندى كارەكان بەگوئىرەى بايەخ وگىرنگىيان.

چارلز لۇكمان، ئەو گەنجەى كە لە داپو خانەۋە دەستى پىكردو لەدواى دوانزەسال بويە سەرۋكى كۇمپانىيائى (بىسودوانت)، دواتر لەماۋەى سالىكدا سەدەزار دۇلار داھاتى دەست دەكەوت، ئەمە سەربارى كۆكردنەۋەى يەك مىليۇن دۇلار ئەم لاۋەش دەلىت، زۇرىنەى سەركەوتنەكانم دەگەرىتەۋە بۇ گەشەپىدانى ئەو دوو توانايەى كە(ھىرى

دوهرتى) پنى وايه ئىستەمە بەدەست بېيىنرېن... چارلز لۇكمان ھەروەدا دەلىت: (شەتن كەزىياترلە يادەروەرىمدا مابىتەو، ئەوۋىيە كەمەمىش كاترۇمىز پىنجى بەيانى لەخەو پادەبووم، چونكە لەوكاتەدا، پتر لەمەر كاتىكى تر دەتوانم بىركەمەو. دەتوانم باشتر بىركەمەو وپلان بۇ سەرتاسەرى ئەو پۇژەم دابنىم ۋەروەدا پلانېش بۇئەو دابنىم كەبەگوئىرەي بايەخى شەكەن جىبەجىيان بگەم).

(فرانگ باتگر) يەككە لەمەزە كاراترىن كەسايەتەكانى بوارى بىمەدان وىلىيائى، چارەروان ناكات تاكو كاترۇمىز پىنجى بەيانى، بەلكو ھەر شەو پلانى پۇژى داھاتوو دادەنىت.

من لەئەنجامى ئەزمونى دورو درىژمدا، بۇم دەرکەوتوو كەمروۇ ناتوانىت بەمەمىشەيى كارەكانى بەگوئىرەي گرنگىيان جى بەجى بكات، ۋەلى دەشزانم كەمەر بوونى نەخشە بۇ جىبەجى كىردنى كارەگرنگەكان باشترە ويارمەتيت دەدات تاكوبە سانايى ئەركەكانت پاپەرىنىت.

ئەگەر جۇرچ بەرنادشۇ، كارى بەم پىسايە نەكردايە، پەنگە ۋەك نوسەرىك شىكستى بېيىنايە ۋەدرىژايى ژيانى كرىكارى بانك بوايە.

بەرنادشۇ پلانى ھەبوو كەبەدرىژايى نۇسال پۇژانە پىنج لاپەرە بنوسىت، ھەرچەندە بەدرىژايى ئەو ماۋىيە تەنھا سىيى دۆلار دەستكەوتى ھەبوو (ۋاتە نىزىكەي يەك مىلم لەپۇژىكدا) ۱۰۰ پۇبىنسۇن كىروزو، تەننەت پلان ۋەخشەي داپشتوۋ بۇ ھەركاترۇمىرىك لەكاترۇمىرەكانى كاركردىنى پۇژانەي.

ئەرىقى ژمارە ۱۲: ھەر گرقتىك پوبەپوت بوئەو، دەست بەجى چارەسەرى بگە، ئەگەر پاسىتە پىۋىستىيەكانى دەركردىنى بىرىارت لاپوو، ھەرگىز

پرۇسەي بېرىاردان دوامەخە. يەككە لەقوتاييە كۈنەكانم بەناوى
(ه.ب.هول) باسى ئەوئى بۇ كىردىم، كاتى ئەندامى ئەنجومەنى
بەرنوئەبەرانى كۆمپانىيائى پۇلاي ئەمىرىكا دەپنەت، كۆپونەو
بۇچارەسەركردنى گرفتە ئالۇزەكان دەپەستەران، لەوكاتەشدا ئەيان
دەتوانى بگەنە بېرىاردان سەبارەت بەر گرفتانە مەگەر كەمىكى زۇر كەم
نەپىت.

ئەي سەرەنجام چى بوو؟ دەبوو ھەر ئەندامىكى ئەنجومەن باوەشيك
راپۇرت بىاتەو مائەوە ولىكۆلىنەوئەيان لەبارەو بكات.
دوچارەبەرنز (هول) قەناعەتى بەئەنجومەنەكە كىرد تاكو يەك يەك
بابەتەكان تاوتوئى بكىرىن. بەم شىئوئەيە نەدواخستەن پودەدات
ونەپشئوئى... چونكە ھەرچۇن بىت پىئوئىستە بگەنە بېرىاردان لەبارەي
گرفتەكەو، ئەو جا بگوازەو سەر گرفتەكى تىر. بەرنز (هول) گوتى
سەرەنجامى ئەم پىئىشئىارە سەرسامكەر بوو، چونكە تىوانرا زۇر بەئاسانى
چارەسەرى ھەموو گرفتەكان بكىرىت، ئىدى پىئوئىست نەبوو ھەر ئەندامىك
باوەشئى راپۇرت لەگەل خۇيدا بىاتەو بۇمائەو. ئەو دىلە راوكتىيەش
لەئارادا ئەما كەپىشتر بەھۇي چارەسەر نەكرانى گرفتەكانەو دروست
دەبوو.

ئەم پىئىسايە تەنھا بۇ ئەنجومەنى بەرنوئەبەران گونجار نىيە، بەلكو
بۇمىش وئۇش گونجارە.

نەرىتى ژمارە ۴: - بزانە چۇن كارەكان پىكەدەخەيت و بەرنوئەيان
دەبەيت، زۇر جار بىزىسمانىك خۇي بەرەو ناو گۆر دەنئىرىت بەر لەوئى
كاتى مەدنىشى بىت، ھۆكارى ئەم مەدە ناوئەختەش ئەوئەكە نەبىزانىو

چۈن بەرپرسيارنىڭ كان دەسپىرنىت بەكەسانى تر، تەنانەت پىداگرىش
دەكات لەسەر ئەو دەي بەتەنھا خۇي ھەموو كارەكان پاپەرىنىت. ئەنجامى
ئەمەش ئەو دەيە كەپشىنوي وبى سەر و بەرى پوي تىدەكات وشەكەت
ومانوو دەبىت... ھەمىشە ھەست بەدوو دلى وپارايى دەكات... من
دەزانم ئەرك سپاردن بەبەرانبەرەكانت، كارىكى سەختە. چونكە خۇم
بەلامەو زۆر سەخت بوو. ھەروەھا لەئەنجامى ئەزمونەكانىشمەو دەزانم
كەچ كارەساتىك دەقەومى ئەگەر بەرپرسيارىنى بدرىتە دەستى كەسانى
ناشايسە. لەگەل ئەو شەدا، پىويستە بەرپوۋەبەر ئەو كارە بكات تاكو
خۇي دوور بخاتەو لەدوو دلى وپارايى وشەكەتى.

ئەو پىاوەي كارىكى گەرە دادەمەزىنىت ودواتر نازانىت چۈن چۈنى
رىكى بخات وبەرىوۋە بەرىت، سەرەنجام لەتەمەنى پەنجاكاندا يان
لەسەرەتاي شەستەكانى تەمەنىدا، توشى نەخۇشىنى دلى
دەبىت. نەخۇشىنى دلى ھۇيەكەي برىتتە لەپارايى ودوو دلى.

ئايا دەتەوئىت لەم پوۋەو نمونەيەكى دىارىكراوت بۇ بەننمەو؟
بغەرموو لاپەرەي تايبەت بە (مردى نەخۇشەكان) لەپوژنامە
ناوخۇيەكاندا بخوئەرەو.

ھەرچى مىشكىشە، دەتوانى بەر پەرى چوست وچالاكى وبەخىرايى
كارى خۇي بىكات، تەنەت لەپاش ھەشت يان دوانزە كاترۇمىر كاركردى
بەردەوامىش. وەك چۇن لەسەرەتادا كارى كردوو. مىشك ھەرگىز ھىلان
نابىت... كەواتە تۇ چى ھىلاكت دەكات؟ .

نۇژدارانى دەرونناسى پىيان وايە زۇرىنەى شەكەتتەكانمان بەھۇي
ھەلۇيستە فيكرى وسۆزدارىەكانمانەوہىە... (ج.ا. ھارفىلد) بەنار
بانگترىن پزىشكى دەرونناس لەئىنگلتەرا، لەپەرتوكەكەيدا (دەرونناسى
ھىن) دەلئىت: (سەرچاوەى بەشى زۇرى ئەو ھىلاكىەى ھەستى پى
دەكەين برىتتە لەمىشك، لەراستیدا، ئەو ھىلاكىەى كەھۇيەكى جەستەيى
ھەيە، شتىكى زۇر دەگمەنە).

پزىشكى بەناوبانگى ئەمريكايى (ا.برىل) پتر لەو سنورەش دەروات
ودەلئىت: (لەسەداسەد، ھىلاك بوونى كرىكارىكى ساغلم، دەگەرىتەوہ بۇ
ھۆكارە دەرونيەكان، مەبەستمان لەھۆكارە سۆزدارىەكانە).

كەرابى ئايا ئەو ھۆكارە سۆزدارىانە كامانەن كەكرىكارىكى ساغلم
ماندوو دەكەن؟ خوشحالى؟ حەسانەوہ؟ پشودان؟ نەخىرا ھەرگىزا... پى
نومىدى وپەش بىنى ھەست كردن بەوہى بەرانبەرەكانى پىزى ناگرن،
ھەست كردن بەوہى دزايەتى دەكرى، دوو دلى... ھتە، ئەمانە ئەو
ھۆكارە سۆزدارىانەن كەكرىكار شەكەت دەكەن وبەرھەمى كەم دەكەنەوہ
وبەزانە سەرەوہ دەيگىرنەوہ بۆمالەوہ... بەم جۆرە، ئىمە ھىلاك دەپىن،
چونكە ھەستەكانمان دەپىتە ھۇي گرۇبوونى دەمارەكانمان وشەكەتى
جەستەمان.

كۇمپانىيە (مىتروپولىتان) ئى تايىبەت بەدلىنىيى، لەنامىلىكەيەكدا ئامازە
بەمەسەلەكانى تايىبەت بەشەكەتى دەكات دەلىت: (كارى ئارەجەتەش،
زۇر بەدەگمەن دەبىتقە ھۇي شەكەتەكى واکە بەنوسىن وپشودانىش
چارەسەرى نەكرى... دوو دلى وپارايى وپشوى سۆزدارى، ھۆكارى
سەرەكى شەكەت بوئن. نەكارى جەستەيى ھۆكارى ھىلاكىەو نەكارى
ھىزى...).

لەم چركەساتەدا چاودىرىيەكى وردى خوت بکە، كاتى ئەم چەند دىرە
دەخوینىتەرە، ئايا ھەست بەشلەر ئان وپارايى دەكەيت؟ ياخود
بەشىۋەيەكى رەجەت لەسەر كورسىيەكەت دادەنىشىت؟ ئايا شانت بەرز
دەكەيتەرە؟ يان دەموچاوت گرژە؟ ئەگەر ھەموو جەستەت لەم كات
وساتەدا ۋەكو پارچە قوماشىك پەھاو بى گرى وگۈل نىە. ئەوا تۈلەم
كاتەدا گرژى دەمارى وگرژى ماسولكەكانت ھەيەو دەمارەكانت ھىلاك
وشەكەت دەكەيت!.

بۇچى ئەم جۇرە گرژىانە بۇ خۇمان دروست دەكەين لەكاتىنكدا كارىكى
ھىزى رادەپەرىننى؟

جۈلسىن دەلىت: (پىم وايە ئاستەنگى سەرەكى ... بىرىتە لەر بېرا
باۋەي كەدەلىت: كارى ئارەجەت پىنويستى بەھەستكردن بەكۈشش
ھەيە، دەنا بەشىۋەيەكى باش راناپەرىننى)... بۇيە ئىمە لەكاتى
بىركردنەۋەدا وانىشان دەدەين كە ئەركى رادەپەرىننى، ئەمەش ھەرگىز
ھاۋكارى مىشك ناكات. لىرەدا راستىيەكى جەسرەتامىزى سەرسوپھىنەر
ھەيە: مىۋنەھا كەس لەۋانەيە جەزبە لەدەستدانى پارەو سامان ناكەن،
پوۋ دەكەنە بەفېرۋدانى ووزە وتواناكانىان، بەشىۋەيەكى ۋا بى

موبالاتان، كەبى موبالاتىيەكەيان يەكسانە بەين موبالاتى حەوت
دەريايوانى سەرخۆش لەسىنگافۇرەدا!!!.

كەواتە ئايا وەلامى ئەم ھىلاك بوونە دەماريە چيە. گوشادى افىريبە
ھەميشە لەكاتى كارگردندا گوشادبە.

بەلام ئايا ئەم گوشاد بوونە، ئاسانە؟ نەخىر. چونكە لەوانەيە
واپىنويست بىكات نەرىتەكانى ژيانىت وارگون بىكەيتەو. وەلى مەسەلەكە
شايسىتەي ئەم كۆششە گەرەيەيە، چونكە رەنگە ژيانىت پزگار بىكات!
ولىم جىمىس لەوتارەكەيدا دەلىت: (پەيامى گوشادى) بىرىتييە لەوہى
(پاراپىيىو پىشئوىو ... لاي تاكى ئەمىرىكى، نەرىتىكى ناپەسەندە)
شلەزان نەرىتە. گوشادىش نەرىتە. دەكرى نەرىتە خراب و
ناپەسەندەكان بگۇپن بە نەرىتە با شەكان.

چۇن گوشاد دەبىت؟ ئايا بە مىشكىت دەست پى دەكەيت ياخود بە
دەمارەكانت؟ ئابى بەھىچكام لەو دووانە دەست پى بىكەيت. بەلكو
پىنويستە بەماسولكەكانت دەست پى بىكەيت.

لىگەپى ھەولى ئەو بەدەين. باواي دابىئىن لەچارەكانتەو دەست پى
دەكەين.

ئەم پەرەگرافە بەوردى بخوینەرەو، كاتى تەواو بویت، پال بەدەرەو
وچاوت دابخە وزۇر بەھئورى بەھەر دوو چاوت بلى (بەسە شلەزان، بەسە
شلەزان، گوشادىن) چەندجارىك بۇ ماوہى يەك خولەك ئەم نىوہ دىرە
بەھئورى دووبارە بىكەرەو.

پاش چەند چىركەيەك، ئايا ھەست ئاكەيت ماسولەكەكانى چاوت
 گوشادبوون؟ ئايا ھەست بەرە ئاكەيت دەستىك شلەرژان وگرژيەكەي
 لەسەر سېيۈنەتەرە؟

زۇر باشە، وادىارە ئەمەماقول نىيە، تۇ ئەرەت لەماوھى خولەكىندا
 كردو ئاشنابوويت بەگلىلى نەينى ھونەرى گوشاد بوون دەتوانىت
 ھەمان كردار لەگەل ماسولەكەكانى شەويلگەكان وپوخسار ومىل ھەر
 دووشان ھەموو جەستەشتا بىكەيت. بەلام چاۋ ھەرە گىرنگىرىنى
 ئەندامەكانە. دىكتور (ئەدمۇن جاكۇبسون) لەزانكۇي شىكاگو، دەلىت:
 (ئەگەر بتوانىت ماسولەكەكانى چاوت گوشاد بىكەيت، دەتوانىت ھەموو
 ھىلاكىەكانى جەستەت لەير بىكەيت) ھۇكارى ئەم گىرنگىيەى چاۋەكانىش
 لەلابردنى گىرژى وشلەرژاۋى دەمارەكاندا دەگىرپىتەرە بۇ ئەرەى
 كە(ھەردو چاۋ) چواریەكى ئەر دەمارە ووزەيە بەكار دەھىنن كەھەموو
 لەش بەكارى دەبات. لەبەر ھەمان ھۇكارىش ئەوانەى خاۋەنى سەرنجىكى
 باشن، ئالودەن بەدەست(شلەرژان وگرژى چاۋەكان)ەرە.

(فېكى بوم)ى پۇماننوسى بەناۋبانگ، دەگىرپىتەرە لەكاتىندا مىندال
 بوو، چاۋى بەپىرە پىاۋىك كەوتو، ئەر پىرەپىاۋە گىرنگىرىن وانەى
 لەرئانىدا فېرکردو...

بەمىندالى كەوتو ۋەئەرنۇى برىندار بوو، پىاۋە پىرەكە بەرزى
 دەكاتەرە وتەپ وتوزەكەى دەتەكىنىت، ئىنجا پىنى دەلىت: (ھۇى برىندار
 بونت ئەرەيەكە تۇ نازانىت چۇن گوشاد دەبىت. پىۋىستە وانىشان بەدەيت
 كەرەكو گۇرەريەكى كۇن گوشادىت، ۋەرە باپىشانىت بەدەم چۇن چۇنى
 فېرى ئەرە دەبىت).

ئەم پىاۋەپىرە ھەمىشە پىنداگىرىبو لەسەر ئەۋەى كەدەيگوت:
(وابىرلەخۇت بىكەرەۋە كەگۈرەۋىيەكى كۈنىت، پىۋىستە بەھەمىشەپىر
گوشاد بىت). دەتۋانىت لەكاتەكانى دەست بەتالىقتا گوشاد بىت، گوشاد
بوون يانى ئەبوونى ھىچ جۈرە پارايسى وشلەژان وكۇششىك. بەھىمنى
وگوشادى بىرېكەرەۋە... بەيرىكردنەۋە لەگوشاد كىردنى ماسولكەكانى
چاۋت وپوخسارت دەست پى بىكەرەۋە ھەمىشە بىژە: بابە گوشادى دەست
پى بىكەين...).

ھەست بىكە بەر وزەيەى كەلەماسولكەكانى پوخسارتەۋە دادەبەزىت
ئاۋەپراستى سىنگت، وابىر لەخۇت بىكەرەۋە كەۋەكو مىندال پىزگار بویت
لەگرژى وشلەژان.

(گالى كۇرسى) گۇرانىبىژى گەۋرەى ئۇپىرا، لەسەر ھەمان كىردار
نەرىتى گرتىبوو. (ھىلىن جىسۇن) باسى ئەۋەى بۇ كىردم كەھەمىشە(گالى)
بەرلەۋەى گۇرانى بلىت، لەسەر كۇرسى دادەنىشت ۋەھەۋ
ماسولكەكانى وشەۋىلگەى خوارەۋەى گوشاد دەكىرد. ئەمە مەشقىكى
ئايابە. چۈنكە دەۋە ھۇى ئەۋەى بەرلەۋەى بچىتە سەر تەختەى شانۇ.
ھىچ گرژىك لەدەمارەكانىدا نەمىنىت، لەئەنجامىشدا دور دەكەۋتەرە
لەشەكەت بوون.

ئەم پىنج پىشنىارەى خوارەۋە، يارمەتى گوشاد بونت دەدەن:
كتىبى (پىزگار بوون لەگرژى دەمارەكان) دانراۋى دىكتۇر(دىقىد ھارۇلد
فېنك) بخۋىنەرەۋە كەيەكىكە لەكتىبە ھەر بەئاۋبانگەكانى ئەم بوارد.
لەساتەكانى بى ئىشىدا گوشادبە، لىگەپى لەشت بەتەۋاۋى گوشاد
بىت، ئايا پشیلەت بىنىۋە كەلەبەر ھەتاۋدا دىخەۋىت؟ لەر دەمەدا گۈربە

وھىكو لا پەرھىيەكى تەپكراو شىل بىوھ لەبەر ھەتارەكەدا... تەننەت
يۇگاييەكانىش (ئەوانەى يارى يۇگادەكەن) لەھندىستان، دەلىن: ئەگەر
دەتەوئىت ھونەرى گوشاد بوون بەباشى فېرېيت، ئەوا تەماشاي پشيلە
بىكە. من ھەرگىز پشيلەى ماندووم نەدىوھ. يان پشيلەيەكم نەدىوھ دوو
چارى داپوخانى دەمارى يان نەخۇشىنى دەرونى و دوو دلى وزامى گەدە
بوئىت، ئەگەر فېرېيت پشيلە چۈن خۇى شىل وپەت و گوشاد دەكات،
تۇش و ابكەيت، لەوانەيە لەھەموو ئەو نەخۇشيانە خۇت دوور بخەيتەوھ.
لەبارىكى خۇش وگونجاو وپەتەدا كارىكە، لەبىرت بىت گىرژى
ونارەحتى جەستە، دەبىتە ھۇى نازارى شان و، شەكەتى دەمارەكان.

لەپۇژىكدا چوار تاپىنچ چار خۇت بېشكەن، بەخۇت بلى: ئايا كارەكەم
والى بىكەم زىاتر شەكەتم بىكات؟ ئايا ئەو ماسولكانەش بەكار بىنم كەھىچ
پەيوەندىيەكيان بەكارەكەمەوھ نىيە؟ ئەم كىردارەش يارمەتت دەدات بۇ
دروست بوونى نەرىتى گوشاد بوون.

جارىكى ترلەكۇتايى پۇژدا بەم پىرسىيارە خۇت تاقى بىكەرەوھ: (ئايا
ماندووم؟ ئەگەر ماندووبوئىت. دلىيابە بەھۇى ئەو ئەركە ھىزىرەوھ نىيە
كەجىبەجىت كىردوھ، بەلكو بەھۇى ئەو شىوازەوھ كەلەجىبەجىكىردنى
كارەكەدا پىرەوت كىردوھ).

دكتور(دانىال و جۇسلىن) دەلىت: (لەكۇتايى پۇژدا بىرى
دەستكەوتەكانم بەبىرى ھىلاك بوونم ناپىنوم، بەلكو بەرادەى ھەست
نەكىردنم بەشەكەتى دەپىنوم. ھەر جارى لەكۇتايى پۇژدا ھەست
بەماندوئىتى بىكەم، ياخود ھەركاتى ھەست بەھىلاكى دەمارەكانم بىكەم،

تى دەگەم ئەو پۇرژەي گوزەراندومە، كارا نەبوو لەپووي چەندىتى
 وچۆنىتىەو.

ئەگەر ھەموو بزنسمانەكان لەئەمريكا دا ئەم وانەيە فيربوبا ئەوا پىژەي
 ئەو مردانانە كەم دەبويەو كەبەھۇي پارايىي زياد لە سنورەو
 پودەدەن... ھەرودھا ئىمەش دەستمان كۆتا دەکرد لەپىركردنى شىتخانەو
 زىندانەكانمان لەو پىاوانەي كەشەكەتى و دوو دلى چۆكى پىداداون
 ولەتاوي بردوون.

بەشى چوارەم

چۈن ئەو دېدۇنكىيە لاو دەنييت، كەدەبىتە ھۇي

شەكەتى و دوو دلى وىي ئومىدى

يەككە لەمۇكارە سەرەككەكانى شەكەت بوون، بىرئىيە لەرەش
بىنى، بابۇ نمونەي ئەم قسەيە خاتوو (ئەلىس) نوسەر وەرگىرىن... ئەم
خاتوونە نوسەرە پۇژنىك گەرايەرە مائەرە تەراو شەكەت بوو. توشى
سەريەشەيەكى سەخت بېوو. پىشتىشى دەيەشا... ئەرەندە شەكەت
وېنتاقەت بوو، ويىستى بەبى شىئوخواردن بنوئىت... دايكى لىي
پارايەرە... لەبەر خاترى دايكى لەدەورى مىزى نان خواردنەكە
دانىشت. زەنگى تەلەفۇنەكە لىيدا، ھاوپىيەكى لەسەر ھىل بوو
بانگەيشتى كرد بۇسەما كردن! چارەكانى درەوشانەرە و، ھەموو گيانى
پېروو لەشادومانى.

بەپەلە پۇشتە نھۇمى سەرەرە وپۇشاكە شىنەكەيى لەبەر كرد، تاكو
كاتر مىرسىنى سەرلەبەيانى سەماي كىردا كاتى گەرايەرە مائەرە، ھىچ
شەكەت نەبوو!! بەلكو ھىندە دلخۇش بوو نەيدەتوانى بنوئى.

جانايا (ئەلىس) بەر لەھەشت كاترۇمىر، شەكەت بوو، كاتى خۇي
 ۋاپىشانىدەدا كەزۇر ھىلاك وشەكەتە؟ بەلى، بەدلىنپايىدە، زۇر ھىلاك
 بوو، چۈنكى لەكارەكەي بىتاقەت بېو، تەننەت پەنگە لەرپانېش
 بىتاقەت بوپت... ملىۋنەھا كەس لەدونىادا ۋەك ئەووان، پىدەچىت تۇي
 خوينەرىش يەككە بىت لەر ملىۋنەھا كەسە.

ئەمە راستىيەكى زانراۋە كەبارو دۇخە سۆزدارىيەكانمان پتر لەم
 كۇششىكى جەستەيى دەپتە ھۇي ھىلاك بوونمان... چەند سالىكى كە
 بەر لەئىستە (جۇزىف ئى. بارماك) دىكتۇرى فەلسەفە، لە (ئەرشىف
 دەروناسى) دا راپۇرتىكى سەبارەت بەھەندى لەئەزمونەكانى خۇي بلار
 كىدە، لەر راپۇتەدا ئەۋەي پوون كىدەبويەۋە كەچۇن رەش بىنى دەپت
 ھۇي شەكەت بوون.

(دىكتۇر بارماك) ژمارەيەك لەقوتابىيەكانى خستە ژىر زىجرەيەك
 ئازمايشەۋە كەدەيزانى ئەو ئەزمونانە ھىچ خرۇشانىك لاي قوتابىيەكان
 دروست ناكات. ئەي ئەنجامەكەي چى بوو؟ قوتابىيەكان ھەستىيان
 بەھىلاكى كىرد ۋەستىيان كىردە باۋىشك دان... سەريان ھاتە ئىش
 ۋچاۋەكانيان گلى دەكرد... تەننەت ھەندىكىيان ھەستىيان بەتىكەلەتتى
 گەدەيان دەكرد. نايە ھەموو ئەم قسانە ئەندىشەن؟ نەخىر، چۈنكى
 پىشكىنى پىزىشكى بۇ ئەو قوتابىيانە كرا، دەركەوت ھەركاتى مەۋە
 ھەست بەبىتاقەتى ۋەلگىرانى بىكات فشارى خوين ۋەستى ئۇكسجىنى
 لەشى دادەبەزىت. ھەركاتىكىش مەۋە ھەست بىكات گىرنگى پى دەرىت
 ۋكارەكەيى خۇش بوپت، جەستەي دەچىتەۋە بارى ئاسايى خۇي.

زور بەدەگمەن ھىلاک دەيىن لەگاتىڭدا بەكارىڭكى خوش وىلخوشكەرەمە
سەرقال دەيىن. بۇ نمونه: جارىڭيان ماوەى پىشوەكەم بىردە شاخەکانى
(پۇڭكى) كەنەدا لەدەورو بەرى دەرياچەى (لويس) دا، ماوەى چەند پۇڭىڭم
بەراو كىردنى ماسىيەو بەشىنوازی تايبەتى خۇم بەسەربرد. بەرىڭكەيەكدا
دەپۇشتەم گىرۇگياكانى بەتەواوى بەژن وىلالاميان دادەپۇشى... دواى
ئەوەى ھەشت سەعات بەناو ئەو گىرۇگيا زور وزەوئەندەدا پىم دەبىرى،
ھەرگىز ھەستەم بەھىلاكى نەدەكرد. بۇچى؟ چونكە حەزم لەوكارە دەكرد،
ھەستەم بەبالاىى وبەرچەستە كىردنى خود دەكرد، بەتايبەت چونكە ماسى
گەورەم پراودەكرد.

بەلام باواى دابىنىڭ پراوەماسى بەلای مەوە خوش نەبوايە ومايەى
نىگەرانى بوايە، لەو حالەتەدا پىت وايە ھەستى من چۇن دەبوو؟
بىڭومان ھەستەم بەشەكەتى دەكرد بەھوى ئەوكارە نارەحەتەرە،
كەلەسەروى حەوت ھەزار پىئو جىبەجىم دەكرد.

تەنەت لەكاتى كىردنى چەند كارىڭكى نارەحەتى وەكو خىزىنى
سەرشاخ، پەنگە دىرۇڭگ بوون لەھەركارىڭكى نارەحەتى ئاسايى پىر
بەسەرتدا زال پىت. بۇ نمونه: بەرىز(س. ھ. كىنگمان) سەرۇكى بانكى -
بەرەمەينانى جوتيارو پىشەوەرەكان لە(مىنا پۇلىس) باسى پروداوینكى
بۇ كىردم كەدەكرى بىيىتە نمونەيەكى جوان لەسەر ئەم بابەتە. پروداوەكەش
ئەوەيە لەمانگى تەمموزى سالى ۱۹۴۳ دا، حكومەتى (كەنەدا) داواى
لەيانەى (باين) ى كەنەدى كىرد تاكو چەند پراھىنەرى دەست نىشان بىكات
بۇ پراھىنەنى ئەندامانى (برىنس ئۇن وايلز) لەسەر خىزىنى سەر شاخ.

بەرئىز (كىنگمان) يەڭگىك دەپنەت لەۋكەسانەى كەدەست نىشان كراۋن بۇ
راھىنەنى گروپەكە.

ئەم بەرئىزە باسى ئەۋەى بۇ كىردىم كەچۈن خۇى وراھىنە رەكانىر
(كەمەموۋىيان پىياو بوون وتەمەنىيان لەنىۋان ۴۲-۵۹ سالىدا بوو) ئەر
گەنجەنىيان دەبردە سەر بەرزاپپەكان، بەسەر چالە بەفرو سەھۋلپەنداندە
دەيانبردە جىڭگەى واكە چىل پىن بەرز بوو، دەبوا بەگورىس خۇيان
بخزاندايە وجى پىنيان بۇ خۇيان دروست بىكردايە. لەلوتكەكانى (مىشىل
وفايىس برازىد مەنت) وچەندىن لوتكەى تىرى دۇلى (يۈھو) ى چىياى (پۇكى)
دا، ھەلزان وداخزانىيان ئەنجامدا. دواى پانزە كاترەمىرلەخران بەسەر
چىيادا، گەنجەكان ھەستىيان بەشەكەتى تەواۋەتى كىرد، چۈنكە راھىنەنى
شەش ھەفتەيان لەيەك پۇژدا تەواۋ كىردىبوو.

جاناىا ھۆكارى شەكەتپەكەيان دەگەرئىتەۋە بۇ بەكار ھىنەنى
ماسولكەكانىيان كەھىشتەر راھىنەنى سەربازىيان پىن ئەگەشتىبوو؟ ھەر
پىياۋى مەشقى سەربازى بىنى بىت گالتە بەم پىرسىيارە دەكات! ئەخىر،
شەكەت بونەكەيان دەگەرئىتەۋە بۇ بىتاقەت بونىيان لەھەلخرانى
سەرشاخ، ھىندە ھىلاك بوون ھەر ئىۋارە نوستىن بى ئەۋەى شىۋوبخۇن.
ۋەلى راھىنە رەكان (كەتەمەنىشىيان سى بەرانبەرى تەمەنى سەربازەكان

بوو) ئاىا ھىلاك بوون؟ بەلى، ھىلاك بوون لەۋۋى جەستەپپەۋە، بەلام
شەكەت نەبوون. ئەۋان شىۋىيان خوار دوو چەندكاترەمىرئىكىش لەدواى
شىۋوخواردن دانىشتىن وباسى ئەزمونەكانى ئەۋ پۇژەيان دەكرد. ھەستىيان
بەشەكەتى نەدەكرد. چۈنكە كارەكەيان دەيۈرۈژاندەن.

كاتى دىكتۇر (ئىدوار سۆزىندايىك) لەزانكۆي (كۆلۈمبىيا) چەند تاقى
 كىرىدەنەيەكى لەسەر شەكەتى ئەنجام ئەدا، كارىكى وای دەكرى
 گەنجەكان بۇ ماوەى ھەفتەيەكى تەراو ئەدەخەوتىن، چۈنكى سەرقالى
 دەكرىن بەكارى سەرنج پاكىش و خوش و پىرلەجۇش و خرۇشەرە، لەپاش
 وورد بونەرەى تەراو، ئەوجا دىكتۇر سۆزىندايىك گوتى: (بىزارى تاكە
 ھۆكارى راستەقىنەى كەمكىرەنەرەى كارە).

ئەگەر تۇ كرىكارى ھىزىيىت، زۇر بەدەگمەن پوو دەدات بېرى كارەكەت
 بېيتە ھۆى ھىلاك بوونت، بەپىچەوانەرە، لەوانەيە بېرى ئەو كارە ھىلاكت
 بىكات كەئەنجامت ئەداو، بۇ نمونە ئەو پۇژەى ھەفتەى پابوردوت لەيادە،
 كەكارەكانت بچر بچر دەكرى؟ وەلامى ھىچ نامەو پەيامىكت ئەدايەو و
 لەرادەكانت دواكەوتىت و، لىرە ولەوى گرفت پووى تى دەكرىت... ئەو
 پۇژە ھەموو كارو بارەكانت بەشىوازىكى نادروست وەئە گوزەران، ھىچ
 كارىكت ئەنجام ئەدا... كاتى بۇ مألەرە گەپرايتەرە، شەكەت وماندور
 بېويت و دووچارى سەريەشەيەكى زۇرىش ھاتبويت.

پۇژى دواتر، كارەكانت لەنوسىنگەكەت بەشىوہيەكى ئاسايى بەپىوہ
 چوون چەند بەرابەرى پۇژانى پىشوو كارت كىرد... بۇيە بەچوست
 وچالاكى گەپرايتەرە مألەرە، وەكو گول گەشابويتەرە.

تۇ بەو ئەزمونەدا رەت بوويت، منىش بەھەمان شىوہ، ئەزمونى وەك
 ئەوہى تۇم بەسەردا تى پەپىوہ.

چ پەندى لەو ئەزمونە ھاوبەشە وەردەگرىن؟ زۇر بەسادەيى ئەوہى ئى
 وەردەگرىن كەئە شتەى دەبىتە ھۆى ھەراسان كىردن و بىتاقەت و شەكەت
 كىردنمان، كار كىردن نىيە، بەلكو دوودلى وچەپاندىن وبى ئومىدىيە.

وختى سىرقالى نوسىنى ئەم بەشە بووم، پۇشتم بۇ سەيركىرىنى
شانۇگەرى كۆمىدى (جىروم كىرن). كاپتن ئاندى كاپتنى گولى لۇكى،
يەككە لەپىگە ئەلسەفەكانىدا دەلىت: (گەلە بەختە وەرەكان، ئەو گەلەن
كەپنىستە لەسەريان كارگەلى بىكەن كەچىز وەرەگىرن لەكرىنى
كارەكان)... مىللەتانىكى ئاوما، بەختە وەرن، چۈنكە وزە وتواناي زۇرتىر
وشادومانى پىريان ھەيە، كەمتىش دوو دايوشەكەتى بەخۇرە
دەبىنىت. سەرچاۋەى جۇش وخرۇش لەھەركوئى بىت، وزە وتواناش
لەرىندەرە.

دەھنگاۋ پى بىرىن لەگەل ھاۋسەرىكى رەزا گراندا، پىر مەۋە شەكەت
دەكات لەۋەى دەمىل لەگەل كچىكىدا پى بىكات كەخۇشى بوئتا.
ئەمە يازىچى؟ تۇ دەتوانىت چى بىكەيت؟ ... يەككە لەئافرەتە
سكىرتىرەكانى كۆمپانىيەكى نەۋت لە (تۇلسا) ى وىلايەتى (ئۇكلاھۇما)
دەكرى ئەم پودەۋە بىكرىتە نمونە. دەبوۋ لەمانگىكىدا بۇ ماۋەى چەند
پۇژنىك خەرىكى كارىكى ناپەھەت وىزار كەرىنىت، دەبوا گرى بەستە
چاپىراۋەكانى كۆمپانىيە پىركىردايەتەۋە وژمارە وئامارەكانىشى ئامادە
بىكرىدە. ئەم كارانەش زۇر بىزار كەربوون. بەلام ئەم ئافرەتە بىريارىدا
كارە كەبۇ خۇى خۇش وسەرنىچ پاكىش بىكات. چۈن؟ دەستى كىرە
كىبەركىيەكى پۇژانە لەگەل خۇيدا، ئەو گرى بەستەنەى دەرمارە
كەلەپۇژنىكىدا پىرى دەكرىنەۋە، ھەۋلى ئەدا پۇژى داھاتوو لەو ژمارەىە
زىاتىر پىركاتەۋە. ئەى ئەنجامى ئەم كارە چى بوو؟ لەئەنجامدا تۋانى
لەھەركچەنوسەرىكى ترزىاتىر گرى بەست پىركاتەۋە. ئەى ئەو پاداشقە
چى بوو كەبەدەستى ھىنا؟ سۈپاس وستايش بوو؟ نەخىر...

پەلە بەرزكردنەوە بوو؟ نەخیز... دەستكەرتنى داھاتى زۆر تریوو؟
 نەخیز. بەلكو پاداشتەكەى بریتى بوو لەخۆشى دوور كەوتنەوە لەر
 شەكەتیهى كەلە ئەنجامى رانەپەراندنى كارەكەیدا ھەستى
 پێدەكرد... ھەروەھا ھاندەرىكى ئەقلى وايشى پى بەخشی كەبتوانى نەر
 پەرى توانای بخاتە كار بۆ ئەوھى كارە بیزراو وناپەرھەتەكەى، بگۆریت
 وبيكاتە كارىكى خوش و بەتام!!

بۆیە بویە خاوەن توانایەكى زیاتر لەفەرمانبەرەكانى ترى كۆمپانیا،
 بەر پنیەش زیاتر لەوان خوشحال دەبوو لەكاتەكانى بىكارى و دەست
 بەتالیدا... من زۆر باش دەزانم ئەم بەسەرھاتە راست و دروستە،
 چونكەخۆم ھاوسەرگىرىم لەگەل ئەوكچەدا كردووە.

كچە تايپىستىكى تر، گەشتە ئەو برىوايەى كەباشتر واىە مروۇ
 واھەلسوكەوت بكات كەئەو كارەى دەيكات سەرنج پراكىش وخۆشە،
 ھەرچەندە بەر لەو بەسەرھاتە رقى لەكارەكەى دەبوووە. ئەوخاتونە ناوى
 (فالى.ج.گۆلەدن) ھە لەشەقامى (كنیلورسى باشور) ژمارە (۴۷۲)
 ى (ئیللىنوا) دەژى... ئەو خانمە بەسەرھاتەكەى بەم شىوہیە بۆ من
 نوسیوہ:

لەنوسىنگەكەمدا جگە لەخۆم چواركچى تر ھاو پىمن، ئىمە نامەو
 پەيام لەچەند فەرمانبەرىكەو وەردەگرىن و تايپى دەكەين. پۆژىكىيان
 ھەموومان زۆر سەرقالى ئىش بوىن وشەكەت ببوين، بۆیە كاتى
 يارىدەدەرى بەرپۆوہبەر پىداگرى كرد لەسەر ئەوھى نامەيەكى درىژ
 دووبارە چاپ بكەمەو، زۆر توپە بووم. ھەولمدا قەناعەتى پى بكەم
 دەتوانم نامەكە راست بكەمەو، پى ئەوھى ناچارىم دووبارە چاپى

بىكەمەۋە. بەلەم ئەۋ لەۋەلەمدا گوتى: ئەگەر دووبارە چاپى ئەكەيتەۋە، ئەۋا دەتوانم لەبرى تۇكەسىنكى تر بدۆزمەۋە ئەۋكارەم بۇ بىكاتاۋە قىسەيە زۇر پەست بووم! ۋەلى كاتى دەستىم كىرىپ چاپىردىنى نامەكە، ھات بەخەيالىمدا كەچەندىن ئافرىت ھەن چاۋەروانى ھەلىك دەكەن بۇكارىردىن. پاشان من موچەيەك ۋەردەگىم لەبەرانبەر ئەۋكارەدا... ھىندى ھىندى بەرەۋباشى دەچووم. لەناكاۋ ۋام لىھات گىرىگىم بەكارەكەم ئەۋا، ۋەك ئەۋەى چىزى لىۋەرىگىم - ھەرچەندە لەپاستىشىدا رىقەم لىۋى بوو - پاشتر شتىكى پىرپايەخم دۆزىۋە: ئەگەر من بەشىۋەيەك كارىكەم ۋەك ئەۋەى چىزى لىۋەرىگىم، ئەۋادەتوانم لەپاستىشىدا چىزى لىۋەرىگىم... ھەرۋەھا گەشتە ئەۋ دەرەنجامەى كەھەركاتى چىزىم لەكارەكەم ۋەرىگىت، دەتوانم زۇر بەخىرايى تەۋاۋى بىكەم. بەۋىنىش زەرۋرەتى ناپى بۇئەۋەى لەكاتەكانى بەتالىدا كارىكەم.

ئەم شىۋازە تازەيەم كىردىمە ۋە تاپىنىستىكى باش، بۇيە كاتى بەرپىۋەبەرى يەكەك لەلقەكان داۋاى سىكرىرەيەكى تاپىبەتى كىرد، داۋاى لەمن كىرد ئەۋ پۇستە ۋەرىگىم، گۈايە من، ۋەك ئەۋدەيگوت، خەزم لەكارى زىاترە بى ئەۋەى بىزارىم! بەپاستى گۈپىنى شىۋازى بىركىرنەۋە، دۆزىنەۋەيەكى زۇربايەخدار بوو بۇمن... ۋەكۈجادۋىەك كارى لىكىردىم!.

خاتوۋ (گۈلدىن) لەلسەلەكەى مامۇستقا (ھانزىلەيىگى) بەكارەيىناۋە كەلىرمان دەكات ھەمىشە لەھەلس ۋەكەۋتەكانماندا ۋاخۇمان نىشان بىدەين كەخۇشحال ۋاشادومانىن. ئەگەر ۋاخۇت نىشان بىدەيت كەگىرىگى بەكارەكەت ئەدەيت، ئەم ھەلس ۋەكەۋتە وات لىدەكات كە لەپاستىشىدا

گىرنگى بەكارەكتە بىدەيت، ھەروھە دەپىتەھۇي كەم بونەھەي شەكتى
وېپارايى و دوودلىت.

چەندسالىنكى كەم لەمەوبەر، (ھارلن ھوارد) بېرىلنكىدا، بېرىلەكە
ھەموو ژيانى گۆرى، بېرىلدا كارە تەرىزلىكراۋەكەي بىگۇرنت و بىكات
كارىنكى خوش ھەرچەندە لەراستىشدا كارىنكى ناپەخت بوو. كارەكەي
شۇردنى قاپ و قاچاخ و ئامىرەكانى بەستەنى (ئايىس كرېم) بوو لەژدورى
چىشتخانەي قوتابخانەيەكدا. لەكاتىكدا قوتابىيەكانى ھاۋپنى يارى
تۈپىننىان دەكرد ياخود گالتەوگەپيان لەتەك كچەكاندا دەكرد. (ھارلن
ھوارد) زۇر پقى لەكارەكەي بوو، بەلام چونكە ھەردەبوو ئەو كارەبكات،
بېرىلدا لەگەلىدا دەست بكات بەلىكۈلىنەو لەرىگەكانى دروستكردنى
ئايىس كرېم. ئەو ھەبوو دەستى كرده خوئندنى (كىمىيائى خۇراك) تەنەت
چوۋە كۈلىرئى (ماساشۇستس) و بويە پسپۇرى زانستى خۇراك ناسى.

ئەودەمەي (كۇمپانىيائى كاكاۋى نىويۇرك) خەلاتى سەددۇلارى
دانا بۇباشترىن توئىژىنەو سەبارەت بەسودەكانى شەكولاتە و كاكاۋ-
كەئەم خەلاتەش كراۋەبوو بۇ ھەموو قوتابىيانى كۈلىرئەكە... گومانىت واپە
خەلاتەكە بەركى كەوتبى؟ ... بىگومان ھارلن ھوارد، ئەوخەلاتەي
بەدەست ھىنا.

كاتىكىش ھەستى كرد ناتوانى كارى پەيدابكات، ھەستا لەنھۇمى
خوارەھەي خانوۋەكەيدا كەدەكەوتە شەقامى (pleasant) ي باكورەو
لە(ئەمرست) ي ويلايەتى (ماساشۇستس)، تاقىگەيەكى كردهو.
بەمارەيەكى كەم لەدراي ئەو، بېرىلنكى نوئى دەرچو، ئامار كردنى
ژمارەي بەكتريا لەشىردا. بۇيە دەست بەجى (ھارلن ھوارد) دەستى كرده

ئاماركردىنى ژمارەى بەكتريا بۇ(۱۴) كۇمپانىيائى بەرمەمەينانى
شیرلە(ئەمرست)دا، ئەم سەرقالیەش وایکرد پەنابەریتە بەرئەوہى چەند
كەسینك بۇھاوكارىكردىنى خۇى دەست نیشان بكات.

بیست وپینج سال دواتر، هارلن هوارد بویە یەكینك لەكەسایەتیە
ناسراوو پسپۆرەكانى بواری كارەكەى، لەكاتینكدا هاوپړیکانى ترى كەئەم
ئایس كرىمى پى دەفرۆشتن، بىكاربوون ونەفرەتیان لەحكومەت دەكرد
لەبەر ئەوہى هەلى كاركردىنى بۇنەرەخساندبوون. پەنگە بواری كاركردن بۇ
هارلن هواردیش نەرەخسایە ئەگەر نەیتوانیبا كارەنارەحەت
وناخۆشەكەى لای خۇى بگۆریت و، وەك كارینكى خۆش وسەرئىج پاكیش
لینى بنواریت. (ه.ف كالتنپۇرن) شىكەرەوہى بەناوبانگى هەوال
لەپادیوڊا، باسى ئەوہى بۆكرەم كەچۆن توانى كارەناخۆشەكەى بگۆریت
ووەك كارینكى سەرئىج پاكیش سەیرى بكات. ئەم پیاوہ لەتەمەنى بیست
ودووسالیدا، لەسەرپشتى كەشتیەكى گواستەوہى ئازەلان،
بەسەردەریای ئەتلەسیەوہ، كارى ئەوہ بوو ئالف وئای دەدايە
ئازەلەكان، لەپاش گەپانىك بەدەورى ئینگلتەرادا، بەپوت وپەجالى وپى
پارەو پول ھاتەوہ پاریس. لیرە كامیرایەكى خستە بارمەتەوہ لەبەرانبەر
پینج دۆلاردا بۇ دابەزاندىنى پىكلامىك لەپۆژنامەى (نیویۆرك ھیرالڊ)دا،
تاكو كارینكى لەفرۆشتنى دورپین وكامیرا دادەست بکەویت.

ئەگەر تۆكەسینكى بەتەمەن بیت لەوانەيە ئەو ئامیرانەت لەپیربیت،
ئامیرەكان وادروست كرابوون دەتتوانى بەھۆیانەوہ دوو وینەى تەواو
لینك چوو ببینیت. كاتى لەمیانەى ئەو ئامیرانەوہ تەماشات دەكرد،
سەپروسەمەرە پووى ئەدا... ھەردوو عەدەسەكە، دوو وینەكەیان دەكردە

يەك ويىنە، بەھۇي بوونى دوورى سىيەم لەنيوانياندا. وەك پىشتەر گوتە،
كالتىنبۇرن دەستى كىرد بەفرۇشتىنى ئەم ئامىرانە، ھەرچەندە زمانى
فەرەنسىيىشى بەباشى نەدەزانى بەلام درگابەدرگا دەگەرا ولەدرگاكانى
ئەدا تاكو ئامىرەكانى بفرۇشىت.

بەلام توانى بەم كارە لەسالىنىكا پىنج ھەزار دۇلار پەيداىكات، ئەم
پارەيەش زۇرتىرىن كرى بوو كەلەفەرەنسادا كرىكارىكى دەستگىر
توانىيىتى بەدەستى بىنىت... كالتىنبۇرن باسى ئەوھى بۇكرەم كەئەم
سەرگەوتنە ھاندەرىكى لەناخىدا دروست كىرد بۇئەوھى وەك ھەر
قوتايىەكى تر لەزانكوى (ھار فارد) سەرگەوتن بەدەست بىنىت. لەپاش
ئەم ئەزمونە ھەستى كىردەتوانى (تۇمارەكانى كۆنگرىس) بفرۇشىت
بەرنە فەرەنسايىەكان. ئەم ئەزمونە تازەيەش تىگەيشتىكى وردى
لەبارەى ژيانى فەرەنسايىەوھ پى دەبەخشى، ئەم تىگەشتە ووردەيش
زۇرگىرنگ بوو بۇئەوھى بتوانى لەپادىيۇدا پروداوہ ئەوروپىەكان شىي
بكاتەوہ!

ئايا ئەم پىاوہ چۇن توانى كاروبارەكانى خۇي پىك بخت و، لەگەل
ئەوھشداكە زمانى فەرەنسى نەدەزانى، كەچى بويە فرۇشيارىكى شارەزا؟
باشە، داواى دەكرە لەبەكاربەرەكەى ئەورپىستانەى بۇبنوسىتەوہ
كەلەفرۇشتىندا پىويىستى پىيان دەبوو، ئىنجا ئەورپىستانەى لەبەر
دەكرە لەھەردىرگايەكى دەدا، كابانى مالەكە وەلامى دەدايەوہ، ئەمىش
بەشىوہىەكى ناپەوان دەستى دەكرە گوتنەوھى ئەورپىستانەى كەلەبەرى
كرەبوون، پاشان ويىنەكانى دەخستە بەردەمى كابانى مالەكە، ئەگەر

ئۇنىڭ ھەر بىر سيارىنىكىشى ئى بىكرىدايەن ئەم شانى ھەللىدەتەكاند و دەيگوت:
(من ئەمريكىم... من ئەمريكىم).

دواتر شەپقەكەي دادەكەنىت وئامار ھەككات بۇئەو لاپەرەيەي
كەبەزمانىكى فەرەنسى پىك وپەوان ھەندى قىسەي قىدا نوسىيىويەو
وچەسپى كرىبووبەناو شەپقەكەيەو. كابانى مالەكە بەووزياتر
پىدەكەنى، خۇيشى لەگەل ئەودا بەخۇي پىدەكەنى اكاتى كالتىنبۇرن
ئەوقسە وباسەي بۇ گىرامەو، دانىشى بەوودانا كەكارەكە ئاسان نەبوو.
بەلام سەركەوتنى لەوكارەدا دەگەپىتەو بۇئەو كەپىداگرىبوو
لەسەرنەو كى چىزۇ بىخىشەتە كارەكە. ھەموو بەيانىك لەبەردەم ئاوينەدا
پادەووستا وبەخۇي دەگوت: (كالتىنبۇرن، ئەگەر بىتەرىت بىزىت پىويستە
ئەوكارەبكەيت. جامادەم دەپى ھەر ئەوكارەبكەيت، بۇچى
چىزۇخۇشىەكى پى ناپەخىشەيت؟ بۇچى خۇت وەك ئەكتەرىك
سەيرناكەيت، ھەر كە لەدراگايەكىش دەدەيت، وابزانە لەسەرتەختى شانۇ
ولەبەردەم جەماوودا كارى نواندن ئەنجام دەدەيت؟ بەرلەھەرشىتى،
خۇئەوكارەي تۇدەيكەيت وەكو ھەر شانۇگەريەكى ترجىگەي
سەرنجە. كەواتە بۇچى ھەموو دىگەرمى وتواناكانت تەرخان ناكەيت
بۇئەو بەجوانتەرىن شىوۋ كارەكەت ئەنجام دەدەيت؟

كالتىنبۇرن باسى ئەوئەي بۇكرىدەم كەئەم وتوئىزە ساكارانەي پۇژانە
لەگەل خۇيدا ئەنجامى دەدا، بويەيارمەتى دەرى بۇخۇشكردى
كارەكەي. ئەوئىشەي ئەم پاقى لىنى دەبويەو، بەھۇي ئەو وتوئىزانەو
گۇپاۋ بويەكارىك كەتەواۋ ھەزى لىنى دەكرىد وقازانجى زۇر وبەلىشاۋى
لىيەو بەدەست دەمىنا.

كەلەبەرلەر (كالتېنېورن) م پىرسى، ئايا ھىچ ئامۇزگار يەككە پىيە بۇلەر
 گەنجەنى كەلەبەرلىككە بەدوۋى سەرگەرتىدا وىلن، گوتى: (بەلى،
 ھەموو بەيانىكەك لەگەل خۇتاندە بدوۋىن، ئىمە زۇر جارباس لەگىرىگى
 پراھىنەنى جەستەيى دەكەين كەلەخە والوۋى پىزگارمان دەكەت بەلام
 لەپراھىنەنىش زىاتىر ئاتا جمان بەپراھىنەنى ئەقلى وپۇخى ھەيە، تاكو
 پالمان پىۋەبىنىت بەرەوکار كىردن... ھەموو بەيانىكەك لەگەل خۇتاندە
 بدوۋى).

ئايا ئەگەر بەيانىان لەگەل خۇتاندە بدوۋىت، كارىكى ھىچ وپۇچ
 ومندا ئەت كىردوۋە؟ نەخىر، بەپىچە وانەۋە، كارىكى راست ودروستت
 كىردوۋە، چۈنكە ئەۋەبناغەي دەروئناسىيە.

(ژيانمان برىتىيە لەۋەي بىروبۇچونەكانمان وىناي دەكەن)، ئەم وشانە
 ئەمېرۇش پاستىن، ۋەك چۈن ھەژدەسەدە بەرلەئىستە (ماركۇس
 ئۇرىليۇس) لەكتىبەكەيدا (تېرامانەكان) ئامارەي پى كىردوۋن.

پۇرئانە لەمىيانەي يەك سات دوۋان ۋەھەپپەيىن لەگەل ناخى خۇتاندە،
 دەتوانىت پىنمەۋنى دەروۋنى خۇت بىكەيت بۇ بىرۈكەي ئازايانە
 ۋەختەۋەرانە ۋەھىزانە ۋەپىرلەدلىيى. لەپىنگەي بىر كىردەۋە
 لەبىروبۇچونى راست ودروستەۋە، دەتوانىت كارەكەت بىكەيتە كارىكى
 ۋاكەكەترىن قەلىسى ۋەبىتاقەتى لەگەلدە بىت، سەرۈكەكەت دەيەۋىت
 گىرىگى بەكارەكەت بىدەيت بۇلەۋەي خۇي پارەي زىاتىرى دەست
 بىكەۋىت، بەلام تۇ ئەۋمەبەستەي سەرۈكەكەت لەبىرېكە، تەنھا بىرلەۋە
 بىكەۋە گىرىگى دان بەكارەكەت چ دەستكەۋتى دەستى خۇت
 دەخات بىرلەۋە بىكەۋە كەگىرىگىدان بەكارەكەت شادومانى ۋەختەۋەرى

زياتر ده به خشيت زيات. چونكه نيوه ساته كاني بيداريت له كار كړدندا
 ده گوزهرينيت. جا نه گهر له كاره كېتدا هه ست به چيز و به خته وهری نه كېت،
 نه و له هيچ جينگه يه كدا هه ست به به خته وهری ناكېت. له بېرته بېت
 بایه خدان به كاره كېت دودلېت له ناوډه بات، له ماوهی نايندهی دودريشدا
 په ننگه بېت هوی به رزبونو وهری پله و زوربونى ده ستكهوت ودا هاته كانت.
 ته نانه نه گهر نه وشت بۇ مسوگر نه كات، بېگومان شه كېت كېم
 ده كاتو ويارمه تېت نه دات بۇ نه وهری چيز له كاته كاني بى كاريت
 وهرېگريت.

بەشى پىنجەم

ئاپانەۋەى ھەتە ، دەيگۈرپىتەۋە بە يەك مىيۇن دۇلار ؟ !

ماۋەى چەندسالىكە (ھارۇلد ئەبوت) دەناسم، ئەولەشەقامى (ساوس ماديسۇن) ژمارە (۸۲۰) دەرۋى، بەرپۈۋەبەرى پەيمانگاگەم بوو. پۇرۇنكىيان لە (كنساس سىيتى) چاومان بەيەكتىركەوت، لەۋنۈۋە گەياندىمىيەۋە باخەكەى خۇم لەشارى (بلىتۇن) ى ويلايەتى (ميسورى). لەرپىگەدا، پرسىياري ئەۋەم لىكرد، ئايا چۇن توانىۋىيەتى دوۋدلى لاۋەبنىت؟ لەۋەلامى ئەم پرسىيارەدا بەسەرھاتىكى بۇگىنپامەۋە كەھەرگىز لەيرىم ناچىتەۋە.

لەۋەلامدا گوتى: (پىشتر ھەمىشە دوۋدلى ونىگەران بووم. بەلام لەپۇرۇنكى بەھارى سالى ۱۹۳۴دا، بەشەقامى (دورتى پۇرۇناۋا) لە(وبى سىيتى)دا دەگەرپام، دىمەنىكم بىنى كەبويەھۋى ئەۋەى دوۋدلى ونىگەرانى لاي من نەھىلا. ئەم پوۋداۋە لەماۋەى دەچىركەدا پويىدا. ۋەلى لەۋدەچىركەيەدا فىزىبووم چۇن بژىم، زىاتر لەۋەى لەماۋەى دەسالىدا فىزىبووم!... چۈنكە ماۋەى دوۋسال بوو، لەشارى (وبى سىيتى)دا ئوكانىكى سەۋزە ومىۋە فرۇشتىم بەرپۈۋە دەبىرد، لەۋماۋەيەدا ئەك ھەرئەۋەى ھەمبوو لەدەستىمدا، بەلكو لەنىۋ قەرزدا نقوم بووم. ھىندە

قەرزىرىۋوم، خەت سالى پەبەق كارمىكرد ئەوجا تىوانىم قەرزەكانم
بەدەمەۋە. دۇكانەكەم داخست وپووم كىرە بانكى (بازرگان وپىشەۋەران)
بۇ پارەقەرزىكردن. تاكو بىتوانم بەرپارەيە بگوازەۋە بۇ(كنساس
سىتى) ۋەلەۋى بەدۋاى كارىكدا بگەپىم.

ۋەكو پىاۋىكى دۇراۋ بەپىندا دەپۇشتىم، ھەموو ئازايەتى وپوۋىرى و
متمانەيەكم لەدەستدەبوو. لەناكار پىاۋىكم بىنى ھەردوۋ قاچى
قۇرتابوو. لەسەر كورسىيەك (رەۋ رەۋە) دانىشتىبوو، بەھۋى دوۋدارەۋە
كەگرتىۋى بەدەستىۋە رەۋ رەۋەكەي بەسەرشەقامەكەدا لىدەخوپى.

كاتى من بىنىم، لەشەقامەكە پەپىبۋىۋە ۋخەرىك بوو خۇى بەرز
دەكردەۋە بۇ ئەۋەى بگاتە سەرشۋىستەكە. لەگەرمەى ئەم ھەۋلەيدا
بوو. چاۋمان ھەلتۇقى بەيەكتىدا زەردە خەيەنەكى پان وپۇپى بۇ كىردم
ۋگوتى: بەپىز بەيىنىت باش، بەيىنىەكى جۋانە، ۋانىە؟.

كاتى من بەپىۋە راۋەستەبووم ۋتەماشى ئەۋ پىاۋەم دەكرد... ھەستىم
كرد من چەندە دەۋلەمەندىم... دوۋلاقم ھەيە، دەتوانم بەپىنداۋوم.
زۇرلەحالى خۇم تەرىق بومەۋە. لەدلى خۇمدا گوتى: ئەگەر ئەۋ پىاۋە
بەختەۋەر ۋخۇشحال بىت و متمانەى بەخۇى ھەيىت، لەكاتىكدا ھەردوۋ
لاقىشى لەدەست دارە، ئەى ئەبىن من چۇن بىم كەھەردوۋ قاچىشم ھەيە؟
ھەستىم بەشادۋمانى ۋخەۋانەۋەكرد، پىشتىر بىرىارمەدەبوو بىرى تەنھا سەد
دۇلار لەبەنك بەرام ۋەرىگىرم، بەلام لەدۋاى ئەم گۇپرانە بۋىرىم گەشتە
پادەيەك بىرىارمەدا بىرى دوۋسەد دۇلار ۋەرىگىرم. پىشتىر دەمگوت: دەچىم بۇ
كنساس سىتى بەلكو كارىك بدۇزمەۋە، ۋەلى لەئىستە بەدۋاۋە دەلىم:
دەچىم بۇكنساس سىتى بۇكارىكردن!... لەئەنجامىشدا ھەم ۋامەكەم

دەست گەوت و هەم کارەکش. لەو پۆژەوه ئەم پرستەییەم لەسەر ئاوی ئەم
نوسی و هەموو بەیانێک دەمخوێندەوه: (من غەم بۆ ئەوه دەخوار
کە کەشەم نەبوو، کەچی لەسەر شەقامە کەدا چارم بە پیاویک گەوت
هەردوو قاچی نەبوو)!!

جاریکیان لە (ئیدی پرێکناکرم) پرسى: لە ماوهی ئەو بیست و یەک
پۆژەدا کە لە گەل ھاو ئەکاندا لە نیو بە لەمی پزگار بوندامایەتەوه، باشترین
وانە و پەندى کە فێری بویت، چی بوو؟ لەو ئەمدا گوتى: باشترین پەند
کە لەو ئەزمونەوه فێری بووم ئەوه بوو کە نابى بیزاری پوت تى بکات،
ئەگەر نان و ناوی پێویستت لاییت.

پۆژنامەى (تایم) و تارێکی بۆ کردەوه سەبارەت بە سەرکردەییەکی
سەربازی کە لە نوکەندى گۆدالدا بریندار بوو، پارچە یەک بەرقوڕگی
کەوتبوو. ئەم سەرکردەییە لە نۆژدارە کەى دەپرسیت: ئایا من دەژیم؟
پزیشکە کە دەلیت: (بەلى) ... دووبارە لێى دەپرسیت: ئایا دەتوانم
لە مەولا قسە بکەم؟ پزیشکە کە لەو ئەمدا دەلیت (بەلى) ... دواى ئەوه،
سەرکردە بریندارە کە دەنوسیت: (کەواتە ئێتر من بۆ ئەوهندە دوو دل
ونێگەران بێم).

بۆچی تۆش پاناوەستیت و لەخۆت بپرسیت: (من بۆچی دوودلم؟)
پەنگە بەهۆی ئەم پرسیارەوه بگەیتە ئەو بڕوایەى کە ئەوهى نێگەرانی
کردوویت شایستەى نێگەرانی بوون نیه.

نزیکەى لەسەدا ئەوهتى شتەکان لە ژيانمدا راست و دروستن و لەسەدا
دەشیان هەلەن. جانیگەر بمانەوینت بەختە وەربین، پێویستە تەنها تەزگیز
بەخێنە سەر لەسەدا ئەوهتە راستە کە. ئەگەر دەتەوینت نێگەرانی بیت و نازار

بىجىزىت و دوو چارى برىنى گە دەبىيت، ئەوا تەنھا بايەخ بىدە بەلەسەدا دەي لايەنەنەلەكان ولەسەدا نەوھتى شتە پراستەكان فەرامۇش بىكە.

ھەردو و شەي (بىركەرەو و سوپاس گوزارە) لە دىرزمەنەو و نوسراون و ھەموو ئايىنە پىرۈزە ئاسمانىيە كانىش بانگە شەيان بۇ كردو و، بىركەرەو و سوپاس گوزارە، بىركەرەو لە ھەموو ئەو شتەكانەي گە ئاواتيان بۇدە خوازىت، سوپاسى خوداش بىكە لەسەر ئەوھى پىتى بەخشيۈە.

(جۇناسان سويفت) دانەرى پەرتوكى (گەشتەكانى گالفىر) يەككە بوولە نوسەرە ھەرە پەش بىنەكانى نىو ئەدەبى ئىنگلىزى. زۇر پەشيمان بوو لەوھى لەدايك بوو. بەئەندازە يەك پەش بىن بوو، كەخۇي پەش پۇش دەكرد ولەيادى لەدايك بونىشىدا بەرۈژوو دەبوو. لەگەل ئەو شتەدا، لەتروپكى پەش بىنى وبى ئومىدىدا، ستايشى سودەكانى شادومانى دەكات وپاى دەگەيەنيت: (باشترىن پزىشكەكان لەجىھاندا برىتىن لەدكتۇر پىجىم و دكتۇر ھىورى و دكتۇر بەختەوھرى!).

دەتوانىن لە ھەموو سەتەكانى پۇژدا س—ودو ھەرگىز لەخزمەت گوزارىەكانى (دكتۇر بەختەوھرى!) بەوھى سەرنجەكانمان چىركەينەرە لەسەر ئەوسامانە بەلىشاوھى كەھەمانە—سامانىك كەزىاترە لەوھى عەلى بابا... ئايا چاۋەكانت دەفرۇشىت بەيەك مىليار دۇلار؟ ئەي قاچەكانت و دەستەكانت و گوئىچكەكانت و مندالەكان و خىزانەكەت بەچەند دەفرۇشىت؟ ھەموو ئەوسامانە بەنرخانە كۆبكەرەو، ئەوسادەبىنىت كەتۇ ئامادەنىت ئەوھى ھەتە بگۆرپىتەو بەھەموو سامانى بىنەمالەكەي پۇكفيلەر و فۇرد و مۇرگان پىكەرە!

وە ئایا مەموومان دەرك بەم پاستیە دەکەین؟ نەخیر، وەك شۆبناوەر دەلیت: (زۆردەگمەنە بیر لەوەبکەینەو کەهەمانە، بەلکو مەمیشە بیرلەو دەکەینەو کەنیمانە) بەئێ، ئەم ئارەزوو گەورەترین کارەساتە لەسەر پرووی زەویدا. پەنگەئەو ئاومیدیەش کە ئەم ئارەزوو دروستی کردو، زیاترینت لەو ئاومیدیانە ی کەهەموو جەنگ و نەخۆشینەکان لەمیزودا خولقاندویانە.

ئەمەش بویە هۆی ئەوێ (ژۆن بالمر) کە گەنجینکی ئاسایی بوو، بگۆرینت و ببیتە کەسینکی زۆر توپە و بیزار، تەنانەت خەریک بوو مالهەکی خۆی ویران دەکرد... هەر خۆیشی ئەم بەسەرھاتە ی لەبارە ی خۆیەو بۆ گێراو مەتەو.

بەپێز بالمر لەشەقامی نۆزدە ی شارێ (باترسۆن) ی ویلایەتی (نیوجرسی) دا دەژی... لەگێرانەوێ بەسەرھاتە کەیدا دەلیت: (کە لەسوپاگەرامەو، دەستم بەکارکردن کرد بۆخۆم، شەر و پوژ کارم دەکرد، کارەکانم بەپێکۆپینکی دەچون بەپێو... وە ئێ هیندە ی نەبرد سەریەشەکان دەستیان پی کرد، پارچە ی یەدەگم دەست نەدەگوت، زۆر دەترسام لەوێ ئیش و کارەکانم پابووستن، بەم هۆیەو هیندە نیگەران و پەست و قەلەس بووم کە بەتەواوی گۆرام و بوومە کەسینکی توپە، دەمزانێ خەریکە مالهەکەشم لەدەست دەربچیت... لەم تاوماوەدا، گەنجینکی کەمەندامی خۆبەخش کەلای خۆم کاری دەکرد پێمی گوت: ئە ی جۆنی، پێویستە لەخۆت تەریق بیتەو و شەرم بکەیت، چونکە تۆپیت وایە تەنها تۆ لەم جیهانەدا کێشە و گرفتت هەیە، باوای دابنێن واپێویست بیت بۆماوەیەکیش لەکارکردن پابووستیت، چی پوئەدات؟، دەتوانیت دووبارە

دەست بەكارىگە يەتەرە. تانەۋر ادەبىيەت شىتەكان بەلاتەرە ئاسايى
دەبىيەتەرە. تۈزۈرت ھەيە بۇ ئەۋەى پۈژدىت پىن بېرى. لەگەل ئەۋەشدا زۇر
تۈرە ودرېدۇنگىت... مەن زۇر ھىۋا دەخۋازم لەجىگەكەى تۇدا
بوايەم اسەيرى مەن بىكە، تەنھا يەك قاچم ھەيە. نىۋەى پوخسارىشم
لە دەست داۋە. كەچى ھەرگىز بىتاقەتەش نابم. ئەگەر تۇش لەم ھەمۇر
سكالا كۆردن و بىتاقەتەتەت وازنە ھىنەت، ئەۋە ئەك ھەر كارەكەت لەكىس
دەچىت، بەلكو تەندروسىتى و مال و منداال و ھاۋرىكانىشت لە دەست
دەۋىت!

لەم تى بىننىانە لەجىگەكەى خۇمدا رەق رايان وەستەندەم! بېرى
خستەۋە كەچەندە حال و بالەم باشە... بۇيە بېرىارمدا بگۈرېم و بېمەۋە
بەپياۋەكەى جاران).

خاتونىكى ھاۋرىم ھەيە ناۋى (لوسىل بلايك) ە. ئەمىش لەنىۋ تارازىدىدا
جىنگلى داۋەبەرلەۋەى فىر بىتەت خۇشحال بىتە، لەبىرى ئەۋەى نىگەرەن
بىتە لەبەر ئەۋەشەنەى كەنىيەتى!

چەندسالىك لەمەۋبەر (لوسىل) م ناسى، ئەۋ دەمە پىكەۋە لەزانكۇى
كۆلۈمبىيادا وانەى نوسىنى كۆرتە چىرۇكمان لەبەشى پۇژنامە گەرىدا
دەخۋىندە، ئەم خاتونە ھاۋەى نۇسالە يەكەم خورپەى ژيانى بەركەۋتوۋە...
لەۋ سەردەمەدا لەشارى (تۇسۇن) ى وىلايەتى (ئەرىزۇنا) دا دەژىا.

خۇى ئاۋابەسەرھاتەكەى بۇمەن گىنرايەۋە: (لەنىۋ سەرقالى و گەرم
وگۈرىدا دەژىام، ئۆرگۈنم لەزانكۇى ئەرىزۇنا دەخۋىندە. بەشدارى
وانەكانى پزىشكى و مۇزىكم دەكرد و دەشچومە ئامەنگ و سەما
شەۋانەش لەبەر پۇشەناى ئەستىرەكاندا سۋارى ئەسپى چالاک

دەبوم بەيانىەك بەتەواوى داپوخام... دووچارى نەخۇشىەكى دىل بووم،
 پزىشك داواى لىكردم بۇماوۋى يەك سال لەجىگەدا بىكەوم ازۇر ترسام!
 ئەم شتانەبۇچى پونەدەن؟ ھاوارم كرد وگريام، بەلام وەك چۇن نۇژدارەكە
 ئامۇرگارى كردم، ھاتم ولەسەر جىگەكەم لىنى كەوتم... دراوسىيەكم بوو
 ئاوى بەرىز(پۇدۇلف)بوو، ھونەرمەندبوو، پىنمى گوت: تۇپىت وايەسالىك
 مانەو لەجىگەدا كارەساتە. بەلام وانيە. چونكە لەم ماوۋىيەدا بوارت دەبى
 زۇرىەباشى بىرىكەيتەوۋە وخۇت بناسىت... لەچەندمانگىكى كەمدا
 لەرووى پۇخىەوۋە ئەرەندە گەشەدەكەيت كەلەماوۋى ژيانندا نەتقوانىوۋە
 ھىندە گەشە بىكەيت) بەم قىسەيە كەمىك ھىور بومەوۋە... ھەولمدا
 ھەستىكى ترسەبارەت بەكەوتنم لەسەرچىندا بۇدروست بىكەم... دەستم
 بەخويندەنەوۋەكرد لەبارەى ئىحائەوۋە... ھەرلەم كاتەدا گويم لەبىزەرەكى
 رادىۇبوو دەيگوت: (تۆتەنھا دەتوانىت دەربىر لەوۋە بىكەيت
 كەلەنەندىشەتدايە) لەوكاتانەدا لەم جۇرە قىسانەم زۇر دەبىست، ئىستاش
 چونەتە نىو قولايىيەكانمەوۋە. بۇيە بىريارمدا تەنھا بىرلەو بىرۇكانە بىكەمەوۋە
 كەدەمەوۋىت بەھۇيانەوۋە بىژىم: بىرۇكەكانى بەختەوۋەرى وشادومانى
 وتەندروستى...

ھەموو بەيانىەك كەھەلدەستام لەخەو، خۇم ناچاركردبوو بىرلەوشتانە
 بىكەمەوۋە كەدەبونە ھۇى حەوانەوۋەم: ھەست بەئازارناكەم، كىچىكى
 جوانكىلە ولاويشم ھەيە: چاوم ھەيە وگوينچكەم ھەيە، مۇسىقام ھەيە
 كاتى تەواويشم ھەيە بۇخويندەنەوۋە، خۇراى چاك وھاوپى باشىشم
 ھەيە... لەكاتى پىزكردنى ئەم پستانەدا ھەستم بەبەختەوۋەرى زۇر
 دەكرد. ئەمەش واىكردبوو، ھاوپى وناسرەوۋەكانم بەلىشاو دەھاتنە

سەردانم... قەرەبالغىيەگە ئەۋەندە زۇربو، پزىشكەكەم ناچار بوۋىتى
 بېنىيەك بىنوسىت وتيايدا پىنگەبدات بەھاتنە ژورەۋەي تەنھا يەك كەس
 بۇلام، ئەۋىش لەھەندى كاتى تايىبەتدا، ئىستىقا نۇسال بەسەر
 ئەۋروداۋانەدا تىپەريۋە، ژيانىكى جوانم ھەيە كەپرەلەچوست وچالاكى،
 ھەستىش بەمنەتبارىيەكى زۇر دەكەم بەرانبەر ئەۋسالەي كەتيايدا
 لەسەرچىگە كەۋتبووم... چۈنكە خۇشتىن سال بوۋكەلەئەريزۇنا
 بەسەرم بىرد... تائەم ساقەش كەتيايدا دەرژىم نەرىتى ژماردى ئەۋ
 نىعمەتەنەي كەپىم بەخىشراۋە، لەلام ماۋەتەۋە، بىنگومان بەھادارتىن
 نەرىتىشە كەمن ھەم بىت... ھەرچەندە شەرم دەكەم لەۋەي دان
 بەۋپاستىيەدا بىنم كەبەراستى مەن نەم دەرزانى بىژىم تائەۋدەمەي گەشتە
 لىۋارى مەرگ!!

لۇسىل بلايكى ئازىز، لەۋانەيە ئەۋەشەت نەزانىيا، ۋەلى تۇ ھەمان ئەۋ
 ۋانەيە فىربوۋىت كەبەرلە دوۋسەد سال (سىمۇئىل جۇنسۇن) فىرى بىۋو...
 دىكتۇر جۇنسۇن دەلىت: (نرخى نەرىتى سەرنج دان لەلايەنە
 باشەكانى ھەر ۋوداۋىك، لەھەرسالىكىدا بەزىاترلە ھەزارپاۋەند مەزەندە
 ئەكرى).

بۇزانىيارىشت، ئەم قىسانە كابرايەكى گەشىن وپسىپۇر لەگەشىيىندا
 نەيكردون، بەلكوپپاۋىك كىرۋونى كەلەۋەي بىست سالى رەبەقى
 تەمەنىدا ئاشناۋو بەۋۋىلى ۋەژارى وبرىسىتى، تادۋاجارىش بويە
 بەناۋبانگىرىن نوسەرى سەردەمەكەي خۇي.

(لۇگان پىرسۇل) ژمارەيەكى زۇر پەندى پىرۋى لەچەندىستەيەكى
 كەمدا كۆكرىۋتەۋە، كاتى دەلىت: (دوۋنامانچ ھەيە، پىۋىستە لەژياندا

ھەرنى بۆيدەيت: يەگەم، بەدەست ھىنانى ئەۋەدى دەتەۋىت، دوۋەمىش
چىزۋەرگرتن لەۋەدى بەدەستت ھىناۋە... ھىچ كەسىش ناگاتە ئامانجى
دوۋەم مەگەر ئەۋانەى كەزۋر داناۋكارزان.

ئايە دەتەۋىت بزانىت چۈن قاپ وقاخ شۇردنى نىۋچىشتخانە
دەگۈرپىت ۋەدىكەيتە ئەزمونىكى خوش و بەسود؟ جەرموكتىيىك لەبارەى
ئازايەتى ۋەبۇيرىەكى لەرادەبەدەرەۋە بخوئىنەرەۋە، كەلەنوسىنى (پۇرگىلد
دال) ۋەۋە ناۋى (ئەمەۋىت بىيىم) ۱۱۵.

نوسەرى ئەۋكتىبە خاتونىكى ئابىنايە، ئەم خاتونە ماۋەى نىوسەدەى
تەراۋ ئابىناۋو... خۇى بەم شىۋەىە ۋەسفى حالى خۇى دەكات
ۋەنوسىت: (يەك چاۋم ھەبوو، نەمدەتۋانى بەۋچاۋەش بەباشى بىيىم،
بەلكو دەبوو كتىبەكە بەدەستەۋە بگرم و زۇر لەنزىك چاۋمەۋە رايىبگرم)!
لەگەل ئەۋەشدا رازى نەدەبوو خەلكى بەزەيىان پىيداىتەۋە يان
بەراكەۋتۋوى لەقەلەم بدەن، كەمىدال بوو، دەيوست يارى (خەت
خەتىن) لەگەل مىدالانى ترىدا بىكات. بەلام نەيدەتۋانى ھىلەكىشراۋەكان
لەسەرزەۋىەكە بەباشى بىيىت... بۇيە كاتى مىدالەكانى ترلەيارى كىردن
دەبونەۋە ۋەدەگەرەنەۋە بۇمالەۋە، ئەم لەدەرەۋە دەمايەۋە ۋەبەۋوردى
سەرنجى ھىلە كىشراۋەكانى سەرعاردەكەى ئەدا، تاكو ھەموو ھىلەكان
لەبەرىكات ۋەداتر بتۋانى لەگەل ھاۋەلەكانىا گەمەبكات.

ھىندەى نەبرد بوۋە شارەزايى ئەم جۇرە ۋازيانە. لەمالەۋە دەيخوئىند،
كتىبەپىت گەرەكانى لەنزىكى چاۋىەۋە دەگرت، بەجۇرى خەرىك بوو
بىرۋەلەكانى بەرلاپەرەكان دەكەۋتن. لەئەنجامىشدا تۋانى دوو بېروانامەى

زانكۆيى بە دەست بېنىت، يەكيان لەزانكۆي (مىنىسوتا) ۋە ۋىترىشيان
لەزانكۆي كۆلۇمبيا.

ئەم خاتونە لە (توین گالى) كە گوندىكى بچكۇلانە بوو دەستى بەخويندىن
كرد، دواچار بويە مامۇستاي وىژەوپۇرژنامەگەرى لەزانكۆي (ئۇگستانا)
لەباشورى (داكۇتا)... ماۋەي سىيانزەسالى رەبەق لەویدا مامۇستابوو...
كۆپى لەبەردەم يانەكانى ژناندا پىشكەش دەكرد ولەرادىۋىشدا سەبارەت
بەنوسەران وخويندىنەۋەي كىتىپ بەرنامەي ھەبوو... لەوبارەيەۋە دەلىت:
(ھەمىشە دەترسام لەۋەي بەتەۋاۋى بىنايم لە دەست بىدەم، ۋەلى بېرىارمدا
بەسەرئەم ترسەشدا سەرىكەوم، ھەربۇيە شىۋازىكى بەختەۋەرانەم
لەژياندا ھەلبىژارد).

سالى ۱۹۴۳، واتە ئەوسالەي گەشتە تەمەنى پەنجا و دووسالى،
پوداۋىكى سەير وسەرنج پاكىنىش پويىدا: نەشتەرگەريەكى
لەنەخۇشخانەي بەناۋبانگى (مايۇ) بۇكرا، پۇشنایى گەرايەۋە بۇ
چاۋەكانى، ئىستاق چەندبەرانبەر پىشوو چاۋى دەبىنىت!

بەھۇي ئەم پوداۋەۋە درگاي جىھانىكى سەيرى پرلەخۇشەۋىستى
بۇكرايەۋە، ھەستى دەكرد تەنەت قاپ شۇردنى نىۋچىشتخانەش
كارىكى زۇر خۇشە... لەر بارەيەشەۋە دەلىت: (بەۋكەفەسپىەش يارىم
دەكرد كەلەشۇردنى قاپەكان دروست دەبوو، دەستم پرەدەكرد لەكەفى
گلۇپ كردوى سابونەكە و، لەبەر پۇشنايدا سەيرم دەكردو، ھەموو رەنگە
جوانەكانى پەلكەزىرەنەم تىدا دەبىنى).

كاتىكىش لەپەنجەرەۋە سەيردەكات، ئەوپاسارىيە بال خۇلەمىشيانەي
دەبىنى كەبەنىۋ بەفرە بارىۋەكاندا دەفرن، ھەستى دەكرد ئەم

دېر ځوانان تر ډېر نېکې که مړه چېرته پېښې وېرې گرت... بويه
له بهر خويه وده هم وشانه ي ده گوت:
نه ي خوي نه رزوناسمانه کان... من سوپاست نه کم، سوپاست
نه کم!

پېرله وېرې بکېر وده که سوپاسي خود اېکېت له بهر نه وېرې ده توانيت قاپ
بشوريت و ده توانيت په لکه زېرېنه له نيوبلکي که فدا بېښيت وپاساريت
بېښيت که به نيوبه فردي ده فریت!

پنويسته له حالې خومان ته ريق بېنه وده وشهرم دامان بگريت. چه ندين
پوځ وچه ندين سال له نيو به هه شتيکي پرله جوانيدا ده ژيان. که چي
نه مانده تواني نه و جواني بېښي، يا خود چيژي تي وهرگرين!!

که راته نه گېر ده ته ویت له دوو دلي دور که ویت وده وده ست به ژيان
بکېت، نه واکار به م پيسايه بکې:

نېمه ته کانت بزميره، نه ک نارې حه تي وشه که تيه کانت!

بەشى شەشەم

لەبىرت بى، ھىچ كەسنىڭ پىلەقە ئەسەگى تۇپپو ئادات!

سالى ۱۹۲۹، پوداۋىكى سەير پويىدا وشلەژانىكى لەنيۋەندەكانى
خويندندا بەرپاكرد، خەلكى لەمەموو قورۇبنەكانى ئەمريگاۋە پويانكرده
شىكاگو بۇلەۋەى ئەۋپوداۋە بېيىن... چەندسالىك لەمەۋبەر. پياۋنىك
كەناۋى (رۇبەرت ھاجىن) بوو، لەزانكو دارتاش ومامۇستا
ۋچەندپىشەيەكى تىرىشى ھەبوۋا... لەپاش ھەشت سال ئەم كابرايە
ھەلبىژىردا بەسەرۋكى چۈارەم دەۋلەمەندىترىن زانكو لەئەمريكاۋە،
زانكۋى شىكاگو!!... ئەى تەمەنى لەوكاتەدا چەندبوۋ؟ ، تەمەنىشى
سىى سالان بوو... ئاخىر ماقول نىيە!! پۇشنىبىرە گەۋرەكان لەم مەسەلەيە
سەريان بائەدا... ۋەكو شمشىرى بىرئە بارانى پەخنەكان لەمەموو
لايەكەۋە دابارىن بەسەر ئەم كابرايەدا ھەندىك دەيانگوت: جاران ئاۋا
ۋئاۋابوۋ! زۇر مندالە... ھەندىكى تردەيانگوت: پىسپۇرنيە ۋىرۋكە

فېركارىيەكانىيىشى پۈكەشەن... كارگەشەن... ئىككىنچى پۇرۇشنامەكانىيىش
بەشداريان كۆرۈلەلمەتە پەخىنەيىيەكانى سەر ئىم كاپرايەدا.

لەپۇشى ھەلبىزاردىنىدا، ھاۋپىيەكى باۋكى (پۇبەرت ھاچىنن) بەباۋكى
گوت: (ئەم بەيانىيە توشى شۆك ھاتم، وتارىكم خويندەۋە، پەخىنە
توندى لەكۈرەكەى تۈدەگرت).

ھاچىننى باۋك، لەۋەلامدا دەلىت: (بەلى پەخىنەكان زۇر
توندىتۈرۈۋەن، بەلام لەبىرت بى ھىچ كەس پىلەقە لەسەكى تۈپىو
ئادات!).

بەلى، قاچەندەسەگى بىزىۋىت، ئەۋەندەش خەلك دەخۋازن پىلەقەى
لېدەن، پوداۋىكى بەم شىۋەيەش بەسەر شازادە(ۋايلن)دا ھات كەدواتر
بۈيە ئىدۋاردى ھەشتەم(دۇق ۋىندەرسۇن)ى ئىستا. شازادە كاتى
لەزانكۋى(دارتماۋس)ى(دېفۇنشايى)دەيخويند(ئەم زانكۋى ھاۋتاي
زانكۋى دەرياۋانى ئەناپۇلىسە) ئەۋدەمە لەتەمەنى چۈۋە
سالىدابو. پۇرۇشكىيان، ئەفسەرەكان بىنيان ۋاشازادە ئەگرى، پىرسىياريان
لىكرد چى پۈيداۋە؟! لە سەرەتاۋە نەيۋىست راستىيەكەيان پى بلىت. بەلام
دواتر دانى پىاداناكە قوتابىيە دەرياۋانەكان پىلەقەيان لىداۋە...!
فەرماندەى زانكۋى، مىردمنداۋەكانى كۆكردەۋە ۋىۋى پۈۈن كۆرەۋە
كەشازادە سكالۋشكايەتى نىيە، بەلكو دەيەۋىت ھۆكارى ئەۋمامەلە پەقە
بزانىت... لەپاش ماۋەيەك ھىنان ۋىردن، قوتابىيەكان دانيان بەۋەدا
ناكەبۈيە ۋايانكردۈۋە، چۈنكە كاتى دەپنەفەرمانبەر
لەتپەدەرياۋانىيەكانى شاھانەدا، دەتۈۋانن بلىن پىلەقەمان لەپاشاداۋە!!

بۇيە ھەركاتى پىلەقەت لىندرا وپەخەت لىگىرا، باش بزانە ئەو ھەكەسى
پەخەت گەلەنىو دەرونىدا ھەستى بەگىنگى تۈكردۈۈ. ھەروھە ماناي
ئەو ھەش دەگەيەنەت كەتۈكارىنگى وات بەجى گەياندۈۈ كەشايستەي
ئاوپلىدەنەۋەيە... خەلگىكى زۇرەن كاتى لەكەسانى باشترەخۇيان
پەخەت دەگىن، ئىدى ھەست بەقەناعەت دەكەن.

بۇنمۇنە: لەكاتىنگىدا ئەم بەشەم دەنوسى، نامەيەكم لەژنىكەۋە
پىگەيشت، لەونامەيەدا پەخەت توندى گرتىبوو لەژەنرال (ولىم بۇس)
دامەزىنەرى سوپاي پىگارى... مەن بەر لەونامەيە، بەرنامەيەكم
لەستايىشى ئەوژەنرالەدا پىشكەش كىردىبوو. بۇيە ئەو ژنە نامەيەكى بۇمەن
نوسىبوو، تىيادا گوتىبوو ئەو ژەنرالە ھەشت مىيۇن دۇلارى لەوپارەيە
لەزىۋە كەبۇھەژارنى كۆكردىبوۋە. بىگومان ئەم قەسەيە تۈمەتىكى پوچ
بوو. ۋەلى ئەم ژنەبەدۋاي پاستىدا ئەدەگەرا. بەلكو دەگەرا بەدۋاي
قەناعەتلىكدا كەلەپىنگەي شكاندىنى مەۋقۇتىكى لەخۇي باشترەۋە بەدەستى
بىنەت. بۇيە مەش نامەتوندىتەزەكەيم بىركدايە نىو سەبەتەكەۋە. سوپاسى
خوایشم كىردەسەر ئەۋەي كەمەن مەردى ئەو ژنەنەم نامەكەي ئەو
ژنەھىچى لەبارەي ژەنرال (بۇس) ھە، پى نەگوتە، بەلكو چەندپاستىيەكى
لەبارەي خۇدى ژنەكەۋە بۇ پوون كىردەۋە. شۇبىنھاۋەر چەندسالىك
لەمەۋبەر گوتىيەتى: (خەلكە بازارپەكە، چىژۋەردەگىن لەدۈزىنەۋەي
ھەلەۋ ناتەۋاۋى لەپىياۋە مەزەنەكاندا).

كەسانىكى زۇر كەم، خەيالىيان بەلەي ئەۋەدا ئەچىت كەسەرۈك (يىل)
پىاۋىكى بازارپى بوبىت، لەگەل ئەۋەشدا، دەپىنەن ئەمەش چىژنىكى زۇرى
ۋەرگىرت لەسوكايەتى كىردەن بەپىاۋىك كەلەسەرۈكايەتى ئەمەرىكا نەزىك

دەكەرتەرە... سەرۆك (يىل) ھۆشدارىدا، ئەگەربىت وئەم پىاۋە بۇيۇستى
سەرۆكايەتى ئەمىرىكا ھەلبىزىردىن، پەنگە ژن و كچەكانمان بىنە قوربانى
بەدەرەشتىكى ياسايسى، خۇشمان دەبىنە جىگەى سو كايەتى پىكرىدىن
وچاۋبەست لىكرىدىن، ئەۋەش نەخۋاپىنى قايلە ونەمرۇقىش.

ئەمەش كىتومت لەتۇمەتباركرىنى ھىتلىر دەچىت، وانىە؟ بەلام
وانىە. چۈنكە ئەم تۇمەتە ئاراستەى (تۇماس جىقەرسۇن) ى دانەرى
(پاگەياندىنى سەربەخۇيى) كراۋە.

ئەبى كام ئەمىرىكىە بىت كەتۇمەتباركرى بەدوۋپويى ۋفىلپازى
ۋبەدى، گوايەكەمىك لەپىاۋكوژىك باشترىۋە؟ پۇژنامەيەك لەدىمەنىكى
كارىكاتىرىدا نىشانى دابوۋ، لەۋدىمەنەدا كىردىكى گەۋرەش لەپالىدا
ۋىناكرىۋە، گوايە ئەم كىردەش بۇسەربىرىنى ئامادەكرىۋە. لەۋلاشەۋە
جەماۋەر گالتەى پى دەكەن. ئەبى ئەۋپىاۋە كى بوبىت؟ ... ئەۋپىاۋە
جۇرچ واشنتۇن بوۋ، ۋەلى ئەم پوۋداۋە ماۋەيەكى زۇرە پوۋىداۋە. پەنگە
لەرساۋە تاھەنوگە سىروشتى مەۋلۇ گۇراپىت. بابزانىن ئايا ئەۋقسەيە
پاستە... باۋەك نمونە، ئەۋبارودۇخە ۋەربىگرىن كەبەسەر (ئەدمىرال بىرى)
داھات. ئەۋ دۇزەرەۋەيەكى كەمەموۋ جىھانى سەرسامكرىد. بەۋەى كەتۋانى
پۇژى ۱۹۰۹/۴/۶ جەمسەرى بەستەلەكى باكورى گۇى زەمىن بدۇزىتەۋە،
بەۋى ئەۋگالىسكەيەۋە كە گەمالەكان بەسەر بەفردا پايان دەكىشا.

دىارە ئەۋ ئامانجە چەندىن كەلەپىاۋ ھەۋلىيان بۇدابوۋ، كەسانىكى
نۇرىش ئاۋاتيان بۇ خواست، بەلام بەرلەۋەى پىنى شادىبىن، مردن.
بىرىش خەرىك بوۋ لەبىرساندا بىرىت ۋەسەرمادا پەق بىتەۋە، ھەشت
دانە لەپەنجەكانى قاچى بونەسەمۇل ۋدواجار ناچاربوۋ بىيان

بېرىتەۋە. ئەۋەندە ئارەخەتى وسەختى ھاتبويە پى، پىنى ۋابوۋ شىت دەبىت ۋئاۋەزى لە دەست ئەدات ئەۋجا دەگەپىتەۋە.

سەرگەردە دەرياۋانەكان لە واشىنتۇن، زۇر پىيان لىنى دەبويەۋە، چۈنكى دەيانزانى ئەۋكاتى دەگەپىتەۋە، جەماۋەرىكى زۇرى دەبىت. بۇيە تۆمەتباريان دەگەرد بەۋەي پارەۋپول بۇ دۇزىنەۋەي زانىستى كۈدەكاتەۋە، دواتر بۇگەشتوگوزار بەۋ پارەيە دەچىت بۇ جەمسەرى باكور. پەنگە خۇشيان باۋەريان بەۋتۆمەتە كەردىت، چۈنكى زۇر سەختە خۇت بېۋا بەشتىك نەكەيت ۋ بىتەرىت خەلكى بېۋاي پى بىكەن. بەم پىيە، زۇر بەتوندى پىنداگرى دەبىنرا بۇسوكايەتى پىكەردن وسەرشۇپكەردى بىرى... كارگەيشتە ئەۋرادەيەي (بىرى) بەۋەي فەرمانىكى تايبەتى سەۋك (ماكىنلى) يەۋە توانى پارىزگارى لەۋەزىفەكەي بىكات. ئاياپىرى دەبۈجىگەي سوكايەتى پىكەردن، ئەگەر تەنھا لەنىۋ نوسىنىگەكەي خۇيدا لەفەرمانگەي دەرياۋانى واشىنتۇندا دابىنىشتايە؟ نەخىر. چۈنكى ئەۋكات كارىكى ۋاي نەدەگەرد كەبىتە ھۇي ۋروراندنى پىژدى!

ژەنرال (گرانت) ئەزمونىكى خراپىرى لەئەزمونەكەي ئەدمىرال (بىرى) ھەيە. لەسالى ۱۸۶۲، ژەنرال (گرانت) سەركەۋتەنىكى گەۋرەي ۋاي بەدەست ھىناكە لەماۋەي شەۋ ۋپۇژنىكدا بويە قىبىلەگاي جەماۋە- سەركەۋتەكەي تەننەت لەئەۋرۋپاش دەنگى دايەۋە- سەركەۋتەنى بويەۋەي ئەۋەي زەنگى كلىنساكانى بۇلى بدرى ۋمەشخەلەكانى ئاگرىش ھەلىكەرىن ۋھەرلەمانىۋە تاكو كەنارەكانى (مىسىسىپى) پوناك بىكەنەۋە. لەگەل ئەۋەشدا لەماۋەي ھەشت ھەفتەي يەكەمى بەدەست ھىنانى ئەۋسەركەۋتە مەزىنەدا، ژەنرال گرانت، پالەۋانەكەي باكور،

دەستگیرکرا و، سوپا کەیشی لیسەنرایەو، بۆیە ژەنرالیش، لەبەر بێ
نومیدی و ئەوسو کایەتیی پیکرابوو، تیروپەرگرا.

ئایا بۆچی ژەنرال گرانە دەستگیرکرا، لەکاتی کەدا ئەو لەتروپکی
سەرکەوتن دابوو؟ لەبەر ئەوە گرا، چونکە پێژدی و پرسی ئەوانە ی بزواندبوو
کە لەخۆی بەرزتر بوون.

جائەگەر بەهۆی پەخنی نادادگەرانیوە قەلەس دەبیت، ئەوا کاربەم
یاسا کرداریە بکە:

لەبیرت بێت، پەخنی دادگەرانی، موحامەلەییەکی شاردرایە...
لەبیرشت بێت، هیچ کەس پێلەقە لەسەگی تۆپیونادات.

بەشى جەوتەم

ئاوابكە، رەخنە ئازارت ئادات!

جارىك دىمانىيەكم سازدالەگەل ماجۇر(ژەنرال سىمىدىلى باتلەر)سازدا،
باتلەرى خاۋەنى دووچارى تىژو شەيتانەكەى دۈزەخاۋەبىرت دىتەرە
كىيە؟ دەرکە وتووترىن سەرگىردەى مارىنژى ئەمرىكى.

باتلەر بۇى گىپرامەرە لەسەردەى لاۋىتىدا، بى ئومىدانە تامەزىۋى
ئاوبانگ بور، تامەزىۋى ئەۋەبوو ئاسەۋارىكى باش لەناخى ھەمواندا
بەرانبەرەخۇى دروست بىكات... لەو پۇژانەدا، بىچوكتىن رەخنە
دەيگەست وئازارى پىن دەگەيانىد... ۋەلى دانىشى بىۋەدانا
كەخزمەتكردى بۇماۋەى سىى سال لەنىو مارىنژدا، بويەھۇى ئەۋەى
بىيىتە پىاۋىكى سەختگىر وتونىد، لەۋبارەيەۋەگوتى: (بىۋەجىنگەى
رەخنەۋسوكايەتى پىكرىدن، ۋەكوماروسەگى ھار پىسۋادەكرام...
پژدەكان نەفرەتپان لىدەكرىم ۋەئىندەيان سەخلەت دەكرىم وسىقاتى
ئاشىرىنپان پىدا ھەلئەدام، كەبەمىچ شىۋەيەك ماناىان لەفرەھەنگى
زمانى ئىنگلىزىدا نابىنرئىت، چۈنكە وشەگەلىكى زۇرپىس وخراپ
بوون... ۋەلى ئاياشەۋ رەفتارانەكارپان تىكرىدم؟ نەخىر. بەلكوھەركاتى

گۈنېيىستى سوكايەتتەك بومايە، ئاۋرۇم نەدەدايە رەتاكۇبىزانم
گۈنېيە سوكايەتتەكەم پىن دەكات).

رەنگە خاۋەنى دوۋچاۋە تىژەكە. بايەخى بەرەخنەگرتن نەدايىت، رەلى
زۇرپەي خولك ئەۋسوكايەتى وتۇمەتە پوچانە بەگرنىگ دەگىرن
كەئاراسىتەيان دەگىرن. بىرەم دى چەندىسالىك لەمەۋبەرجارىكىيان
پەيامنىرى پۇرئامەي (نيويۇرك) ھاۋەنيۇيەكەك لەپۇلەكانمەۋە
ودواترەنىرشى كىرەبويەسەر شىۋازى ۋانەبىزى ۋەفەركارى من، ئايامىن
بەرەخنانە تورەبۇوم؟ ئەۋەم بەسوكايەتتەكى شەخسىلەقەلەمدا، بۇيە
پىۋەندىم بە (گىل ھودجىن) ۋەكەرد، ئەم پىۋەسەرۋكى ئەنجۇمەنى
جىبەجى كىردىنى پۇرئامەكەبۇ، داۋاملىكەرد وتارىك بىلۋېكاتەۋە
پاسىتەكانى تىداس بىكرى لەبىرى ئەۋشەپروپوچانەي لەرەخنەي
پەيامنىرەكەدا ھاۋەبۇون. بىرەرمدا سزاكە كىتومت ھاۋەتاي تاۋانەكەيىت.

ئىستاكەزۇر شەرم لەۋرەفتارەم دەكەم، چۈنكە دەزانم نىۋەي
ئەۋكەسانەي پۇرئامەكەيان كىرەۋ، ئەۋ وتارەيان ئەبىنىۋە. نىۋەي
ئەۋانەش كەۋتارەكەيان خۇيىندۇتەۋە بەگالتەۋسۇۋەبەتيان
زانىۋە. ھەركەسىش بەۋردى خۇيىندىيىتەۋە چەند ھەفتەيەك دواتر ھىچى
لەۋ وتارە لەبىرەماۋە. ھەنوكە دەزانم، خەلكى ئەبايەخ بەتۇدەدەن
ۋەبەمەن، ئەبايەخ بەۋەش ئەدەن كەلەبارەي مەن وتۇۋە
دەگوتىرىت. پۇرئاننىۋارە بىرەخۇيان دەكەنەۋە. بەلكو تانىۋەي
شەۋبىرەخۇيان دەكەنەۋە... بىگرەبىرە ۋانەسەرىكى خۇيان دەكەنەۋە،
ھەزارنەۋەندەي كەبىرەمردنى تۇۋمردنى مەن دەكەنەۋە، تەنانەت ئەگەر
چارەستىشىيان لى بىكرىت ۋەرۇ ۋەلەسەمان بۇدروسىت بىكرىت

ونزىكتىن ھاۋرىنشان لەپىشتەۋە خەنجەرمان ئى بدات، بالەپياھەلدانى
خۇمان دورىكەۋىنەۋە، لەبرى ئەۋەنمۇنەى سوكرات بىننىنەۋەكەنىۋەى
پىكى قوتابىيەكانى لەكاتى دادگايى كردنەكەيدا ئى ھەلگەرانەۋە
وتۇمەتباريان كردبەۋەى كەگەنجەكانى ئەسىنا تىك ئەدات بەۋىر
وبۇچونانەى كەبلاۋيان دەكاتەۋە، لەئەنجامدا سزاي مەرگيان بەسەردا
سەپاند بەخواردنەۋەى ژەهرى تىكەلكر او بەھەنگوين... ئەۋپياۋە
ھەرلەدوۋھاۋرىنى، يەكىكيان لىيەلگەرانەۋە وخيانەتيان لىكرد.

ئايائىمە چاۋەروانى پىژدەيەكى باشتردەگەين؟

چەندسالىك ئەۋەم بۇ پروون بۇتەۋەكەھەرچەندە من ناتوانم خەلكى
دوربىخەمەۋە لەۋەى رەخنەى نابەجى وئادادگەرانەم لىبگرن، بەلام
دەتوانم كارىكى تىركەم كەلەوكارەى پىشو كەم بايەخترنىيە: دەتوانم خۇم
بىرياربەدەم لەسەر ئەۋەى ئايا پىنگە ئەدەم رەخنەى نابەجى كارم ئى بىكات
يان نا؟

بالەۋرۋە كەمىك پرونتر بدوئىن: من پىم باش نىيەھەمور جۈرە
رەخنەيەك پىشتگوى بخرىت، تەنھاباس لەفەرامۇشكردنى رەخنەى
پروپوچ دەكەم... جارنىكيان لە(ئىليانۇر پوزىلت)م پرسى، ئاياتۇچۇن
چارەسەرى رەخنەى پوچ دەكەيت-چونكە خوادەيزانى ئەم پىشكى زۇرى
لەرەخنەى پوچ بەركەۋتوۋە، رەنگە لەھەر ئافرەتىكى تركەلەنىوكۇشكى
سپىدا ژىابىت، زىاترھاۋرىنى دىسوز و دورژمنى سەرسەختىشى ھەبىت.

لەرەلامدا باسى ئەۋەى بۇكردم كەلەسەر دەمى لاۋىتىدا، زۇرشەرمن
بەۋە، ھەرۋەھا زۇرىش دەترسالا قىسەى خەلك، لەرەخنەگرمن
دەترسا، تەنەت جارنىكيان داۋاي لەخوشكەكەى تىۋدۇر پوزىلت كىرە

نامۇزگارى بىكەت وگوتى: (پورى گيان، دەمەۋىت فلانەكار يان
فيسارەكارىكەم، بەلام لەرەخەنە دەترسم).

پورى سەرنجىكى چاۋەكانىدا وپاشان گوتى: (مادەم بىرواي تەۋاوت
مەبىت بەۋەى لەسەرەقەت، ئىدى گوى بەۋەمەدەخەلكى چى دەلىن)...
ئىليانۇر پۇزۇلت باسى ئەۋەى بۇكرىم كەلەسالانى داھاتوودا ئەم
نامۇزگارىە بۇ ئەم بويە تاۋىرەكەى جىبرەلقار... پاش چەند سالىك ژيان
لەكۈشكى سىپىدا، پىنى گوتە باشترىن رىگە بۇ دورىكەرتەۋە لەرەخەنە،
ئەۋەىە كە ۋەك پەيكەرى (درسۇنى چىنى) ۋابىن كەلەسەر پەفە
دادەنرى... ھەمىشە دەيگوت: (مادەم باش دەزانىت كەخوت لەسەر
مەقەت ئەۋا ھەرجىت دەۋى بىكە، چۈنكە ھەرچۈن بىت ھەرەخەت لى
دەگىرىت).

(ماسىۋس براش) سەرۋكى كۇمپانىيەكى ئەمىرىكى نىۋەۋەتەتى
بوۋە(ۋل سترىت). پرسىيارم لىكرى ئايا ھەستىيارە بەرانبەر پەخەنە يان نا؟
لەرەلامدا گوتى: (بەلى، لەھەرەتى لاۋىتىدا زۇر ھەستىيارىۋوم بەرانبەر
بەرەخەنە. ھەۋلەم زۇر ئەدا بۇئەۋەى ھەموو كەس بزانىت من پىاۋىكى
تىرۋتەۋاوم، ئەگەر ۋانەبا، خەفەت ۋدوۋ دلى دايان دەگىرىم. تەنەت
ھەۋلەم ئەدا ئەركەسانە قايل بىكەم كەۋەك نەيار دەھاتنە بەرچاۋم. ۋەلى
ھەركەلەرەۋەۋلەنەم تەۋاۋ دەبوم، بىق ۋخەشمى مەۋىنىكى ترم بزواندېۋو.
كە لەگەل ئەرىشدا كىشەكەم چارەسەردەكرى، دەمبۇلە ۋپرتەۋخورتەى
كەسىنكى ترم لىۋە دەئالا.

بۇيە بۇم دەركەۋت ھەرچەندە ساپىزى بىرىنى بىكەم بۇئەۋەى بىتۋانم
لەرەخەنەگىرتىن ھەلىبىم، ئەۋەندەش دژمەكانم پىردەبن. بۇيە بەخۇم گوت:

(ئەگەر سەرىشت بەرزكەيتەو بەسەرجه ماوهردا، ئەوا پەخىت و دەگىرىت، كەواتە خوبەم بىرۇكەيەو بگرە)... ئەمەش يارمەتەي زۇرىدام، لەوكاتەو، ئەم پىنسايم بۇخۇم ھەلبىزارد، كارو كۇشى خۇم دەكەم، دواتر چەترەكۈنەكەم بەسەر خۇمەو دەگرم تاكوپەخىنەكان لەسەرى ھەلبىخزىن، لەبرى ئەوھى دابارىنە سەرئەستۇ وگەردنم)!

(دېمىز تايلۇر) لەوسنورەش زياتر دەپوات: ئەم پىگەي ئەدابارانەكانى پەخىنە دابارىنە سەرى وشۇرپىنەو بەنىو ئەستۇ گەردنىدا، دواترىش لەبەردەم ھەمواندا گالتەي بەپەخىنەكان دەكردا! لەدوانىو پۇي پۇژىكى يەكشەممەدا كاتى بەرنامەي مۇسىقاى پىشكەش دەكرد، نامەي ئافرەتىكى پىنى گەيشت كەبە(دروژن و، بەكرى گىراو و، مار) لەقەلەمى دابوو. بەرىز تايلۇر لەكتىبەكەيدا(سەبارەت بەپىاوەكان ومۇسىقا) دەلىت: گومانم واىە ئەو ئافرەتە ھىچ گوىى بەقسەكانم نەداو.

لەھەفتەي داھاتوودا، بەرىز تايلۇر لەپادىوۋە نامەي ژنەكەي خويندەوە وداي بەگوۋى مليۇنەھا كەس لەگوۋىگرەكانى پادىوۋدا... كەچى پاش چەندپۇژىكى كەم ھەمان خانم نامەيەكى ترى بۇنوسىبويەو ھەمان پاي پىشوى خۇيى سەبارەت بەتابلۇ دووبارە كرەبويەو كەبەدروژن وبەكىگىرا و مەرى لەقەلەم دابوو. دەبى ئىمە پىزىگرىن لەمىورى وھاوسەنگى وسنگ فراوانى ئەوپىاوە لەكاتى پەخىنەلىگىراذىدا!!

لەكاتىكىدا (چارلەزشوواب) وتارى بۇئەنجومەنى قوتابىيان ئەدالەبرىنستۇن، باسى ئەوھى بۇكرىن كەگرىنگرىن وانەي ژيانى لەپىاوينكى پىرى ئەلمانىەوە فىربوۋە كەلەكارگەي پۇلاسازى شوابدا كارى دەكرد. ئەوپىاوەپىرە توشى شەپەقسەيەك بوولەگەل كرىكارەكانى قردا!

کارگەیشته ئەوەی پیاوەرەکیان خستە ناوڕوبارەکەو. بەرێزشواب دەئیت: (کەئەوپیاوەرەت بۆنوسینگەکەم ھەمووگیانی ھەلژنرابوو لەقورائ، پرسسیاری ئەو ھەم لیکرد کە ناخوچیت بەوکرێکارانە گوتوو، توپیان داویتە ناوڕوبارەکەو، لەو ئەمداگوتی: (تەنھا پێکەنیوم)... دواجار بەرێزشواب قسە ی پیاوەرە ئەلمانیکە ی کردۆتە دروشم: (تەنھا پێکەنە).

ئەگەر بویقە قوربانی پەخنەگرتنی پوچ، ئەم دروشمە زۆر بەسوود بۆت... ناخەر تۆ دەتوانیت وەلامی کەسێک بدەیتەو کە ئەویش وەلامت بداتەو، بەلام دەتوانیت چی بلییت لەگەل کەسێکدا کە (تەنھا پێکەنیت)؟.

(لەنکۆلن) خەریک بوو بپروکتێت لەژێرباری قورسی جەنگی ناوخویدا، ئەگەر فێرنەبوا یە چۆن چۆنی وەلامی پەخنە ی تیرۆبڕیندارکەر بداتەو... شینوازی چارەسەرکردنی ئەم بۆ ئەو پەخنە توندوتیرانە ی ئاراستە ی دەکران، دواتر بویە دروشمێک ھەموان کاریان پێ دەکرد، تەنھەت ژەنرال (ماک ئارسەر) کۆپیەک لەو دروشمە ی لەماوە ی جەنگدا بەنوسینگەکە ی خۆیەو ھەلواسیبوو. ھەرودھا (لۆنستۆن چەرچل) ییش، کۆپیەکی لە ھەمان دروشم لەنیو چوارچێوەیەکدا لەنوسینگەکە ی خۆی لە (چارنۆبل) دا ھەلواسیبوو... تیایدا ھاتبوو: (ئەوپەری ھەول وکۆششم بەکار دەھێنم، جائەگەر ئەنجامەکە ی باش کەوتەو، ئیدی گوێ نادەم بەوە ی لەدژم دەگوتریت. ئەگەر ئەنجامەکانیش ھەلەبوون، ئەوا ئەگەر دەدانەفریشتەش سویند بخۆن کە کارێکی راستم کردبوو، ھەرھێچ لەمەسەلەکە ناگۆریت).

کاتی دهینه جیگهی ره خه لینگرتنی پوچ، بائه م پئسایه مان له بیربیت:
 هه موو هه ول و توانای خوت به کارینه، دواترچه تره گۆنه گهت به سه رته وه
 هه لیده، بابارانى ره خه گان به سه ریدا هه لبخزیت ودانه باریتته سه ر شان
 وه ستۆت.

دەروازەى دووهم

رېگە سەرەكپەكانى ھەلس وکەوتکردن لەگەل خەلكىدا.

(چۈن ھاوپى و دۇست پەيدادەكەيت و کاریگەرى لەسەر خەلك دادەنیت) پەرتوکیكە سەبارەت بە پەيوەندیە مەزىیەکان-سەبارەت بە ھەلس وکەوتکردن لەگەل خەلكىدا، ھەرودە ھاسەبارەت بە پىنویستى بونى دۇست و ھاوپى تاكوژیانیكى تیروته و او بژین.

بەرھەلستى کردنى ئارەزووى پەخنەگرتن و بە دەست ھینانى نەرىتى ستایش کردنى دلسۆزانە، کاریگەرى مەزنى ھەيەلەل پاكیشانى ئەوانى تردا... ھەرودە ئەوشتانەش کەلەجیھاندا خوشحال و بەختە وەرمان دەکەن، ھەمان ئەوشتانە لەمانە وەش بەختە وەرمان دەکەن... کەواتە مەسەلەگەلىكى گرنگن بۆھەموو پیاو و ئافرەتیک.

بەشى ھەشتەم

ئەگەر ئەتە ۋىت ھەنگوڭ كۆيكەيتەۋە، شانەي ھەنگەكە
مە جولىنە.

لە ۱۹۳۱/۵/۷ دا شارى نيوپۇرك گەرەتەرىن كىرەۋەي پراۋەدونانى
بەخۇيەۋە بىنى، ئەۋەبوو پاش چەندەفتەيەك گەران و پىشكىن، تۈنرا
تاۋانبار كراۋلى (كەناسرابوۋ بەجۈوت دەمانچە) لە بالەخانەي كچە
ھاۋرىكەيدا لەشەقامى (ۋىست ئەند) دادەستگىرى بىكرىت.
سەدۈپەنجاكەس لەپىياۋانى پۇلىس، گەمارۋى بالەخانەكەيان
داۋەۋلىيانداۋانى خانۋەكە كۈن بىكەن وگازى فرمىسك رىزى
لىۋەبىكەنەۋرەۋە، جگەلەۋەش لولەي تەنگەكانيان كىرەۋەيە
بالەخانەكانى دەۋرۈبەرىش، بۇمارەي زىاتر لەكاترۇمىرىك، جۈانتىرىنى
بالەخانەكانى نيوپۇرك بۈنە ئامانجى تەنگەكان كراۋلىش بەرۋلى خۇي
لەپىشتى كورسىيەكەۋە خۇي ھەشارداۋو، تەقەي لەپىياۋانى پۇلىس
دەكرە دەھەزاركەس ئەم جەنگەيان بىنى شەرىكى بەۋشىۋەيە پىشتىر
لەسەر شۇستەكانى نيوپۇركدا نەبىنراۋو.

لەپاش ئەوھى كراولى دەستگىركرا، مەوھزى پۇلىس (مالرۇنى) راي
گەياندا. كراولى (ناسراوبە جىوت دەمانچە) يەككە لەو مەرە
ئەرتاوانبارانەى كەمىژوى نىويۇرك بەخۇيەوھ بىنىبونى.
بەلام ئايا كراولى خۇى بەچى لەقەلەمئەدا؟ ئىمەدەزانىن لەكاتىكدا
پۇلىس گوللەى دەنا بەبالەخانەكەيەوھ، ئەونامەيەكى نوسىيىو
بۇ(مەركەسى بايەخ بەومەسەلەيە ئەدا) لەكاتى نوسىنى ئەونامەيەدا،
خوئىنى زامەكانى دەتكايەسەرلاپەرەكە. كراولى لەونامەيەدا دەلىت:
(لەناخدا دلىكى پەرئوردەھەيە، بەلام دلىكى ناسكە، دلىكەئازارى كەس
ئادات).

كەمىك بەرلەو پووداوه وبەرلەنوسىنى ئەونامەيەش، كراولى لەگەل
ھارپىكەيدا لەسەر پىنگەى (لۇنگ ئايەند) دانىشتىبوو، لەناكاو چاوى
بەپۇلىسىك دەكەوئىت. پۇلىسكە ئۇتۇمبىلەكەى دەوئستىنىت وپنى
دەلىت: (مۇلەتى شۇفېرىيەكەتم پىشان بەد).

كراولى بەبى ئەوھى ھىچ بلىت، دەمانچەكەى رادەكىشىت وپىژنەيەك
گوللەبەپۇلىسكەوھ دەنىت. لەپاش ئەوھى پۇلىسكە دەمرىت. كراولى
لەئۇتۇمبىلەكەى دىتەدەرەوھ ودمانچەى پۇلىسكە رادەكىشىت
وچەندىشەككە دەنىت بەورگى تەرمەكەوھ. ئەمەش ئەو پىاوگورەيە
كەدواتر لەنامەكەيدا دەنوسىت: (لەناخدا دلىكى پەرئوردەھەيە، بەلام
دلىكى ناسكە، دلىكەئازارى كەس ئادات)!

سزاي مەرگ، لەپىنى كورسىيەكى كارەبايىوھ بەسەر كراولىدا سەپىنرا،
كاتىكىش گەشتە ئەوجىگەيەى سزاكەى تىدا جىبەجى دەكرالە(سىگ

سىڭ) ئايا گوتى: (ئەۋەي بەسەرمدە ھاتوۋە ئەنجامى كوشتنى خەلكە؟)
 ئەخىر، بەلكوگوتى: (ئەمە سەرەنجامى بەرگىرى كىرگەنمە لەخۇم)!!

مەبەست لە گىرەنەۋەي ئەم بەسەرھاتە ئەۋەيەكە تى بگەين لەۋەي
 خاۋەنى جوت دەمانچە (كراۋلى) بەھىچ جۈرى لۇمەي دەرونى خۇي
 نەدەكرد. جانايا ئەم شىۋازە بىر كىرگەنەۋەيە شتىكى ئاناسايىيە لەنيو
 ئاۋانباراندا؟ ئەگەر بېروات وایە، ئەۋابفەر موۋ، ئەم بەسەرھاتەي تىرىش
 بخوینفەرەۋە:

(زۆرىيەي سەلەكانى ژيانم لەگەياندنى خۇشى بەدلى خەلكىدا
 بەسەربرد، لەيارمەتى دانى خەلكىدا بۇئەۋەي كاتەكانى ژيانىان بەچىزۇ
 خۇشەۋە بەسەر بەرن، لەئەنجامىشدا تەنھا سوکايەتیم پىكرا).

بىزەرى ئەم قەسەيەش (ئال كابۇنى) ۵، كەسەر سەختىن دورۇمنى
 ئەمىرىكا وسەر كىردەي مەترسىدارتىن باندیش بوولەشەيكاگۇدا. ئال
 كابۇنى پەخنەلەخۇي ناگىرىت، بەلكو خۇي بەسود بەخش دەزانىت، بەلام
 لەمەمان كاتدا خۇيشى بەۋەدەزانىت كەھىچ كەسىك پىزى لىناگىرىت
 وللى تى ناگات.

(داچ شۇلتىن) یش بەرلەۋەي بەگوللەي باندەكان لەنيونار كىدا
 بىلىسىتەرە لەچاپىنكە وتىنىكى پۇژنامەنوسىدا باس لەۋەدەكات كەخۇي
 بەۋەدەزانىت سودىكى گىشتى مەبىت. بېروايشى پتەۋەبەۋەي كەخۇي
 كەسىكى بەسودە.

سەبارەت بەم بابەتە پىۋەندى گەلىكى سەرنج پاكىشم گرىندا، لەگەل
 بەرپىسى زىندانى سىنگ سىنگدا، ئەۋبەرپىرسەش باسى ئەۋەي بۇكرىم
 كەژمارەيەكى زۆركەم لەئاۋانبارە دەستگىر كراۋەكانى زىندانى سىنگ

سینگ خویان بەکەسیکی خراپ وتاوانبار دەزانن. ئەوانیش وەکو من
وتۆمروڤن، پاساوی ھەلویستەکانی خویان دەدەن و بارودۆخی خویان
پون دەکەنەو. دەتوانن پیت بڵین کەلەپای چی میلی تەنگەکان
پادەکێشن و گولە دەتەقینن. زۆریەشیان ھەول ئەدەن، لەپێگەی دانایی
ولۆژیکەو کەردەو نایاساییەکانیان پاساوبدەن، تەنانەت دین
کەردەوکانیان بۆخویان پاساوەدەن و بەپێش دەگەنە ئەوپرۆایە
کە بڵین پیویست نیەزیندانی بکەیت.

جا ئەگەر ئال کابۆنی وجوت دەمانچە و داچ شۆلتز، ئەوپیاو بەدکار
وبی ئومیدانەیی کەلەپشتی شیشەکانی زیندانەو بوون، سەرژەنشتی
خویان نەکەن لەبەرانبەر کەردەوکانیاندا، ئەبی ئەوکە سەئاساییانە چۆن
بن کە پۆژانە پۆبەپویان دەبینەو؟

جاریکیان (ژۆن وانا مایکر) دان بەپراستیە کەدەنی و دەلیت: (سیی
سالەتی گەشتوم کەنیگەران بوون بێ ئەقڵیە، چونکە ئەوەندەم سەرقالی
ھەبە کەلەتوانای خۆم بەدەرە. بێشزانە کەخودا سیفەتی زیرەکی
بەشیوەییکی یەکسان دا بەش نەکردووە).

(وانا مایکر) لەزۆرە ئەوانەییە فیریو، وەلی من قەدەرم وابوو
بەدریژایی سنی یەکی سەدەییە کە لەم جیھانەدا بزریم، بەرلەووی بۆم بوون
بیتەو کە (۹۹٪)ی خەلکی ھەرچەندە ھەلەکانیان گەرەبیت، ھیشتر
ئامادەن پەخنەلەخویان بگرن.

پەخنەگرتن کوشندەیی، چونکە مەروفا دەخاتە حالەتی بەرگریو،
ھەرچی نەریتی شە وای لێدەکات پاساوی کارەکانی خۆی
بدات. پەخنەگرتن مەترسیدارە، چونکە کیریای مەروفا برینداردەکات

رئازارېش دەگەيە نىت بەھەستکردنى بەبايەخى خۇي! اجگەلەرە دەپنە ھۇي نىگەرەن بون وبى ئومىد بونىشى.

سوپاي ئەلمانىارېگە نادات ھىچ كام لەسەربازەكانى راستەوخۇ دواي ئەو ھى گرفتىكى بۇدېتە پىنەشەو، سىكالا بەرزىكاتەو ىان پەخنە بگرىت. بەلكوپىنويستە بەسەر برىنەكەيدابنوىت تاكو ھىوردەپنەشەو. ھەرسەربازىك راستەوخۇ سىكالا بىكات، سىزانەدرىت. پىنويستە لىزانى مەدەنىيەت شىدا ياسايەكى ھاوشىنە دابىرىت. ياسايەك بۇئەوانە ھى سەرزەنشەت ئەكەن وئەرتانە ھى زۇرسىكالا دەكەن ھەموو ئەوانەش، كەبەدواي ھەلەدادەگەرېن.

دەتوانىت نمونەگەلىكى زۇربخوئىنەشەو سەبارەت بەرەخنەگرتنى كوشىدە، چۈنكە ئەونمۇنەلەپەرەكانى مىژويان پىر كىردەو. بۇنمۇنە سەرىنجى ئەوناكۇكىيە بەناوبانگەبىدە كەكەوتەنىوان تىئودۇر پۇزۇقتا وسەرۇك تافتەو- ئەوناكۇكىيە كەبويە ھۇي لىك ترازانى ئەوپەرلەمانە ھى كەلەكۇمارىەكان پىك ھاتبوو، لەئەنجامىشدا (ودۇر وئىلسۇن) ىھىنايەكۇشكى سىپىەو...

بابەپەلە بەسەر راستىيەكاندا بىچىنەو: كەلە ۱۹۰۸دا تىئودۇر پۇزۇقتا لەكۇشكى سىپى چو ھەرەو، تافتى كىردەسەرۇك وخۇي پۇشت بۇپاوي شىرلەئەفرىقىا. كاتى گەپايەو، زۇربەتونىدى پەخنە ھى لەكۇشكى وتەزەموتى تافت گرت ھەولیدابونى خۇي بۇجارى سىپىەم لەكۇشكى سىپىدا مسۇگەربىكات. ئەو ھېو پارتى كۇمارى ئەمىرىكاي ھەلەشاندەو ھى وپارتىكى تى بەناوى (bull moose) ھەو دامەزىراند. لەھەلېراردنەكە ھى دواي ئەو پوداۋە، ولىيەم ھوارد تافت وپارتى كۇمارى ھىچ

سەرکەوتنىڭيان بەدەست نەھىنا جگەلە بەدەست ھىنانى ويلايەتەكانى
(فېرمۇنت وئۇتاوا). ئەمەش گەرەتتىن شىكست بوو كەمىژووى پارتى
كۆمارى ئەمىرىكا بەخۇيەوۋە بېيىنىت.

تىۋدۇر پۇزۇلت لەپاي ئەم شىكستەدا سەرزەنشتى تافتى كرد. بەلام
ئاياسەرۇك تافت لۇمەي خۇيى كرد؟ بىگومان نەخىر. بەلكو بەدەم قولپى
گرىانەرە گوتى: (نازانم غەيرى ئەۋەي كەكردم دەبوا چىم بىكردايە.
كەۋاتە ئەبى لۇمەي كى بىكرىت؟ پۇزۇلت يان تافت؟ بەپاشكاۋى من
ۋەلامى ئەم پىرسىيارەنازانم. تەنەت گىرنگىشى پى نادەم... بەلكو ھەول
ئەدەم ئەۋەپون بىكەمەرە كەرەخنەكانى پۇزۇلت نەبوونەھۇي ئەۋەي
كەتافت بېروابكات بەۋەي خۇي بەھەلەداچوۋە. بەلكو پەرەخنەكان پالىيان
بەتافتەرەنا، بۇئەۋەي پاساۋى ھەلۋىستى خۇي بدات ۋەدەم. گرىانەرە
بلىت: (نازانم غەيرى ئەۋەي كردم، دەبواچى دىكەم بىكردايە).

لەم جۇرەھەلۋىستانەدا، سىروشتى مەۋىي دەست لەكايەكە ۋەرنەدات،
باباي ھەلەكارىش لۇمەي ھەموان دەكات جگەلەخۇي: ئىمەھەموومان
ۋاين. كاتى ئارەزۋى پەرەخنەگرتن لەكەسىك دەكەين، بابىرلەئال كابۇنى
ۋجوت دەمانچە وسەرۇك تافت بىكەينەرە. بائەۋەمان لەيادىنىت
كەرەخنەگرتن ۋەكوكۇترى مالىكراۋاۋايە، لەھەمووكاتىكىدا دەگەرپىتەرە
بۇسەرچاۋەكەخۇي. ئەۋكەسەش كەئىمەھەول ئەدەين چاكى بىكەين
ۋەرەخنەي لىبىگرىن، پاساۋى ھەلۋىستەكانى خۇي ئەدات ۋەنەت
پەرەخنەش لەئىمە دەگرىت!!

سەرلەبەيانى پۇژى يەكشەممە، پىكەۋتى ۱۵/۴/۱۸۶۵، ئىبراھام
لەكۇلن لەسەرچىگەي مەرگ كەۋتبوو، لەپۇژىكى ناخۇش ۋەناشاىستەدا،

ژۆرەكە دەكەوتەسەر ئەوشە قامەى كەلەشانۆى (فۇرد) جىادەبويەو...
 لىنكۆلن لەسەردۆشەككە كەوتىپو كەلەبالاى ئەوكورت تىرىپو. بەدىوارى
 ژۆرەكەيشەو وىنە بەناوبانگەكەى پۇزابنھاو (ئەسپەجوانەكە - the
 horse fair) و پوناكەكەى زەردى ھىورىش دەيىنرا.

لەوساتانەدا كەلنكۆلن ھەناسەكانى سەرەمەرگى ئەدا، سكرتيرى
 وەزارەتى جەنگ گوتى: (لىرەدا يەككە لەرپىاوە ھەرەكاملەكان
 ھەلاژىارە، كەجىھان ناسيونى).

ئاياھىنى سەركەوتنى ھەلس و كەوتى لىنكۆلن لەگەل خەلكىدا چى
 بوو؟ من بۇماوەى دەسال لەژيانى لىنكۆلن كۆلىمەو، سى سالىشم
 تەرخانكردبۇدانانى پەرتوككە بەناوى (لىنكۆلنى نادىار). پىم واىە
 تويزىنەوئەكەى وردم سەبارەت بەكەسايەتى لىنكۆلن وژيانى خانەوادەى
 ئەو نامادەكردو، ھەرەھا ھەسقام بەلىكۆلىنەوئەكەى شىوازى
 مامەلەكردنى لىنكۆلن لەگەل خەلكىدا.

جاناىا لىنكۆلن پەناى دەبردەبەر پەخنەگرتن؟ بەلى. لەسەردەمى
 لاوتىدا لەدۆلى (بىگۇن كرىك) لەئىندىانا، نەك ھەر پەخنەى دەگرت،
 بەلكوھۇنراو و نوسىنى ھەبوو كەتيايدا گالتەى بەخەلكى
 دەكرد. ئەو نوسراوانەيشى دەخستەسەر پىگەسەرەكەكانى شارۇچكەكە،
 بۇئەوئەكەى بەناسانى خەلك چاويان بەنوسراوكان بکەوئەكەى ھەلىان
 بگرنەو و بىيان خويننەو. يەككە لەونا مانەش بونەھۇى نىگەرانىەك
 كەبەدرىژاىى ژيانى پىنەوچەسپى بوو. تەنانەت كاتىكىش لە (سېرىنگ
 فىلد) ىويلايەتى (ئىللىنوا) دا بويە پارىزەر، بەشىنەوئەكەى ئاشكراھىرشى
 دەكردە سەرنەيارەكانى لەپىگەى ئەونا مانەوئەكە لەپۇرنامەكاندا بلاوى

دەكردەنە. لە پايزى ۱۸۴۲دا، پەخى لە (جىمس شىلدىن) گرت
 كەسياسەتمەدارىكى ئىرلەندايى بوو. لەپىنى نامەيەكى ئاشكراشەرە
 كەلەرژنامەي (سېرىنگ فىلدى) دا بىلاوى كىردەو ھىرشى
 كىردەسەرى. ھەموو خەلكى ئەوشارە بەھۇي ئەوھىرشەرە دەستيان
 بەپىنكەزىن كىرد. بەلام ئەوكا براپەي كەھىرشى كرابويەسەر، نوسەرى
 نامەكەيى دۆزىەرە، سواری ئەسپەكەي بوو، دەستى كىردەگەرەن بەدوای
 لىكۆلندا، داوای كىردەگەلیدا بىجەنگىت. ھەرچى لىكۆلن بوو نەيدەويست
 شەرىكات، بەلكو ناچار بەشەركىدن كرا، لەبەر پىز وھورمەتى خۇيشى
 نەيدەتوانى خۇي لەوشەرە بدزىتەرە. كاتى چەكى ئەوشەرە دەست
 نىشانكرا، شەشىرى پانى ھەلپىژارد، چونكە دوودەستى درىژى ھەبوو،
 وانەي شەرە شەشىرىشى لە (ئەلۇست پۇنىت) خۇيىندبوو.

لەپۇژى دىيارىكراودا، لەگەل شىلدىدا لەكەنارى پوبارى مىسىسىبى
 بەيەك گەيشتن ونامادەبوون بۇشەركىدن تاكو يەكىنكىيان ئەويتريان
 دەكۆژن. بەلام لەدوای چركەكانى ئەم نامادەسازىەدا ئەوانەي لەگەلپابوون
 نەيان ھىلاشەرەكە بگەن.

ئەم پوداوە لەژيانى لىكۆلندا، دزىوتىرىن وناخۇشتىرىن پوداوبوو. ھەرئەم
 پوداوە، وانەيەكى بەپىزى سەبارەت بەمامەلەكىدن لەگەل خەلكىدا
 فىرى لىكۆلن كىرد. لەپاش ئەو پوداوە، نامەي گالتەنامىزى نەدەنوسى
 وگالتەيشى بەكەس نەدەكرى، تەننەت لەدوای ئەوپوداوە ھەرگىز
 پەخى لەكەس نەدەگرت.

لەماوەي شەپى ناوخۇدا، ھەرچارناجارى لىكۆلن كەسىكى دەست
 نىشان دەكرىدبۇسەركىدايەتى كىردنى سوپاي (بۇتۇماك) ھەر يەكەك

لەوانەش - ھەرلەماكىلانەوە بىگىرە تابەلۇپ و، بىرنىسايد، ھۆكرىمىدى دەگات - بەرۋلى خۇي ھەلەي گەورە گەورەي دەكرىد ئەم مەسەلەيەش لىنكۇلنى بىزاركرىدبوو. كار گەشتىبوو ئەوئەي نىوئەي دانىشتوانى ولات پەخنەيان لەوسەركردانە دەگرت. بەلام لىنكۇلن لەبەرئەوئەي ھەموانى خۇش دەويست وھەستى بەدژايەتى كرىدن لەگەل ھىچ كەسىكىدا نەدەكرىد. بەردەوام ھىمەن بوو. كاتى ھاوسەرەكەيشى بەزمانىكى پەق باسى دانىشتوانى باشورى كرىد. لىنكۇلن لەوئەلامدا گوتى: پەخنەيان لى مەگرن، ئەگەر ئىمەش لەبارودۇخەكەي ئەواندا بىزايىنايە، وەكو ئەوان دەبوين).

لەگەل ئەوئەشدا، ئەگەر ھەرىپياوئىك بوارىكى ھەبوئىت بۇرەخنەگرتن، ئەو لىنكۇلن خۇي بوو. بالەم پەوئە ئەم نمونەيە سەيرىكەين: لەسى پۇژى سەرەتاي مانگى تەمەموزى سالى ۱۸۶۲ داشەپى (گىتسبۇرگ) پويىدا. شەوى چوارەمى شەپەكە (لىيى) دەستى كرىد پاشەكشەكرىدن وگورىئىزدان بەرەو باشور، لەوكاتەدا ھەورىبەرى ئاسمانى گرتىبوو، ھەپەشەي باران بارىنى دەكرىد. ئەوئەمەي (لىيى) بەخۇي وسوپاشكەست خواردوئەكەيەو گەشتە (بۇتۇماك). بىنى پروبارىكى زۇرگەورە لەبەردەمياندايە و ئاتوانن لىنى بىپەرنەو، سوپاي يەكىتتەش كەسەركەوتوى جەنگەكە بوون لەپشتيانەو دەھاتن. (لىيى) كەوتەنىو تەلەكەو و نەيتوانى پابكات. لىنكۇلن پىنى وابوونىستا ھەلىكى زىپىنەبۇ دەستگىركردنى لىي ولەناوبردنى سوپاكەي وكونتايى ھىنان بە جەنگەكە بەشىوئەيەكى خىرا.

بەوشىۋەيە ولەميانەي ئەم شەپۈلەگەرەي ئومىددا، لىنكۇلن فەرمانىدا
بە(مىدى) تاكو ئەنجومەنى جەنگ بانگەنىشت نەكات، بەلكو دەست بەجى
ھىرش بىكاتە سەر(لىي). لىنكۇلن ئەم فەرمانانەي دەرگىرد، پاشترىش
نېردراۋىكى تايىبەتى ناردە لاي (مىدى) وداۋاي لىكرد دەست بەجى
بەوكارەھەستىت.

ئەي ژەنرال مىدى چى كرد؟ بەپىنچەوانەي فەرمانەكانەۋە رەفتارى
كرد. فەرمانەكانى لىنكۇلنى پىشىل كرد. بانگەنىشتى ئەنجومەنى جەنگى
كرد كۆبىنەۋە. چەندىن پاساۋى ھىنايەۋە ھىرش كردنەسەر(لىي) رەت
كردەۋە. دواجارىش، ئاستى ئارەكە دابەزى، لىي توانى بەخۇي
وسوپاكەيەۋە بىگاتە بۇتۇماك.

لىنكۇلن تورەبىۋ، بەتورەيىۋە ھاۋارى كردلە پۇبەرتى كوپى:
(توخۋانەۋە ماناي چى؟ دەمانتوانى لەناۋى بەرىن، بەلام فەرمانەكانە
نەيانتوانى سىۋىپاكە بىزۋىنن. لەم جۇرە بارودۇخانەدا، ھەرسەركردەيەك
بىگىرى دەتوانى لىي بىزىننىت. ئەگەر مەن لەۋى بومايە، ھەربەتەنھا خۇم
دەمبەزاند "دەربېرىنى ۋەرگىز" ... لەوكاتەدا كەھەستى بەنىگەرانىيەكى
قول دەكرد لە بەرانبەر (مىدى)دا، نامەيەكى نوسى بۇمىدى (لەبىرت بى
لەۋماۋەيەدا لىنكۇلن تەۋاۋ خۇپارىزۋىرېۋ). ... ئەۋنامەيە كەلە ۱۸۶۳دا
نوسىۋىيەتى بەنامەيەكى رەق وسەرزەنشكاردىقە ژماردن. لەنامەكەيدا
دەلىت:

"سەركردەخۇشەۋىستەكەم"

پىم وانىە تۇمەزەندەي ئەۋبەدبەختىيە بىكەيت كەبەھۇي ھەلاتنى لىيەۋە
بەرۋكى پى گرتىن، ئىمە خەرىك بوو دەستگىرى بىكەين. ئەۋەش دەچۈە

سەر سەر كە وتەنە كانی پېشومان و كۇتایی بە جەنگە كە دەھینا، وەلى ئیستا، جەنگ بۇ ماوەیەكى نادیار درێژ دەكیشی. ئەگەر پۇژی دووشەممەى رابردوو نەتقوانى ھىرش بكەیتە سەر لىی. ئەى لە باشورى پوبارەكەدا چۈن دەتوانیت ھىرش بكەیتە سەرى لەكاتىكدا ناتوانیت سىئەكى ئە ھىزانە لە پوبارەكە بېرېنیتەو كە پېشتەر لەگەلت بوون... بۇيە شتىكى ناماقولە چاوە پوانى سەر كە وتەن بكەیت. چونكە ھەلى زېرینت لە دەست دەرچوو، منیش بۇئەو دەرفەتەى لەكىسمان چوو، زۆر نىگەران و خەمبارم).

ئەى پىت وایە (میدی) كاتى نامەكەى خویندەو چى كرد؟ لەراستیدا میدى نامەكەى نەخویندەو، چونكە لىكۆلن نامەكەى بۇ نەنارد، بەلكۆنەم نامەىە لەدواى كۆچى دواىى لىكۆلن، لەناو نووسراوەكانیدا دۆزرايەو!!

بەبرواى من، ئەم قسەىە تەنھا مەزەندەكارىە- لەدواى نوسىنى ئەو نامەىە، لىكۆلن لەپەنجەرەكەو تەماشای دەروەى كردو و لەدلى خویدا گوتویەتى: (كەمى راوەستە، لەوانەىە پىویست نەبى ئەو ھەندەش بەپەلەم. شتىكى ئاسانە لەكۆشكى سپیدا دابنىشم و فرمانى ھىرش كردن بۆمىدى دەرىكەم. بەلام ئەگەر منیش لە (گیتسبۇرگ) بوايەم، ئەولیشاوى خوینەم بدییایە كە لە ماوەى يەك ھەفتەدا مىدى بىنى. ئالەو ھاواری برىندارەكان بەگویندا بچوايە. پەنگە منیش ھىچ دىگەرمیەكم بۆ ھىرش كردن نەبوايە... ئەگەر لە ھەمان بارى دەرونى میدیدا بومايە. منیش لەوانەىە ھەروەكو ئەوم بگردايە.

بەھەر حال، ئىستى لەژىر پىردەكەدا ئاۋەيە. ئەگەر نامەكە بىنىرم،
لەۋانەيە ھەستەكانى خۇم ئاسودەبەكەم، ۋەلى مىدى ئاچار دەكەم ھەۋلى
پاساۋدانى ھەلۋىستەكەي خۇي بدات، جگەلەۋە ۋايشى لىدەكەم پەخنىم
لىبىگىرىت، ۋاتە ھەستە دورمىنكارانەكانى دەبزوئىنم ۋەۋەش پىنگەي خۇي
ۋەكوسەر كىرەيەك تى دەپەرىنىت ۋەۋانەشە بەۋكردەۋەيە پالى پىۋەبىنىم
بۇئەۋەي دەست لەكار كىشەنەۋەي خۇي رابگەيەنىت).

بەۋشەۋەيە، ۋەكوپىنىشتر ئامار ھەم پىندا، لىكۋىلن نامەكەي لاۋەنا،
چۈنكەلەرىگەي ئەزمونەكانىيەۋە فىرى ئەۋە ببوۋكەپەخنىم
ۋەسەرزەنشەتەتۈندەكان بەسەرنەجامى ھىچ ۋىچ ۋىنى كەلك كۈتايىيان
دەيت.

(تىۋدۇر پۇزۇلت) لەۋاۋەي سەۋكايەتەكەيدا، ئەۋدەمانەي گىرقتى
سەخت ۋىئالۋى بۇدەھاتە پىنىش، رادەكشا ۋچاۋى دەبىرەۋىنەگەۋرەكەي
سەۋك لىكۋىلن كەبەدىۋارى نوسىگەكەيدا لەنىۋ كۈشكى سىپىدا
ھەلۋاسراۋو، دەيگوت: (ئەگەر لىكۋىلن لەجىنى من بوایە چى دەكرى؟
چۈن ئەم گىرقتەي چارەسەردەكرى؟).

باجارىنىكى تر، ھەركەۋىستمان سەرزەنشەتى كەسىك بىكەين،
ۋەرەقەيەكى پىنىچ دۆلارى بەدەستەۋە بىگرىن ۋسەرنجى ۋىنەكەي لىكۋىلن
بىدەين ۋەخۇمان بىپرسىن: (ئەگەر ئەم مەسەلەيە ۋوۋبەۋوۋى لىكۋىلن
بوایەتەۋە، چۈن چارەسەرى دەكرى؟).

ئايا تۈكەسىك دەناسىت بىتەۋىت چاكى بىكەيت ۋگۇرانىكارى بەسەردا
بىنىست؟ چاكە، ئەۋەشتىكى باشە. من خۇزگەدەخۋازم كەسىكى
ۋاھەبىت. بەلام بۇچى لەخۋتەۋە دەست پىناكەيت؟ لەمن گەرايىيەكەي

نىوناخى خۇتەۋە دەست پى بىكە. لەمەداچەندىن شىتى سودبەخىشت دەست دەكەۋى پىترلەۋەدى كەلەگۈپىنى كەسانى تىردا دەستت دەكەۋىت. براۋىنگ دەلىت: (ئەۋدەمەي مەۋۇ دەست بەمىلەلانى دەكات لەگەل ناخى خۇيدا، نىرخ وبەھايەك پەيداۋەكات، چاكسازى كىردن لەناخى خۇيدا ماۋەيەكى دىرئەخايەنىت. پاش ئەۋە دەتۋانىت كاتەكانى دەست بەتالىت تەرخانىكەيت بۇگۈپىنى كەسانى تىر. بەلام يەكەمجار لەخۇتەۋە دەست پىبىكە.

كۈنۋۇ شىۋۇس دەلىت: (لەكاتىكىدا مەلەكەي خۇت پىرېۋە لەبەفر، لەر بەفرەپەست مەبە كەكلۈكلۇ لەبانى مەلە دراۋسىكەت دەكەۋىتە خۋارەۋە). ئەگەر بىمانەۋىت كەسىك بەجۈرىك نىگەرەن بىكەين كەبەدىرئايى ژيانى لەيادىدا بىمىنىتەۋە، ھىچمان لەسەرنىيە ئەۋەنەبىت پەناۋەرىنەبەر رەخنەگرتىكى تۈندۈتىرى لىنى. بازۇرمتەمانەشمان پتەۋىت بەۋەي رەخنەكە راست ۋىروستە.

پىۋىستە لەكاتى ھەلس كەۋت كىردىمان لەگەل خەلكىدا، ئەۋەمان لەبىرىت كەئىمە لەگەل خەلكانىكى لۇژىكىدا ھەلس ۋەكەۋت ناكەين، بەلكو لەتەك كەسانىكى عاتىفیدا رەفتارەكەين كەبەناھەق ھەلدەچىت وبەھۋى غرورىشەۋە دەشلەژىت!!

رەخنەگرتىن پىزىسكەيەكى مەترسىدارە، پىزىسكەيەكە لەۋانەيە بىيىتەھۋى تەقاندەۋەي غرور. ئەۋتەلىنەۋەيەش زۇربەي كات دەبىتەھۋى خىراھاتنە پىشەۋەي مەرگ. بۇنمۇنە: رەخنەي تۈندىگىرا لە (ژەنرال لىۋنارد ۋود) پىنگەيان ئەدا لەگەل سوپادا بىروات بۇقەرەنسا. ئەم گورزەش كەئاراستەي كىرا، بۈيەھۋى كۈرت بۈنەۋەي تەمەنى.

ھەر پەخنەگرتنى توند، وای کرد نوسەرى بەناوبانگى بەرىتانی
(تۆماس ھاردى) بۆھەتاھەتايە واز لەنوسىن بەینیت... ھەرودھا (تۆماس
چاترتۇن) ى ھۆزانقانى بەناوبانگى بەرىتانیش، ھەربەھوى پەخنەى
تونددوھ پەنای بردەبەر خۆكوشتن.

(بنجامىن فرانكلین) لەھەرەتى لاويدا، يەكك بوو لەدىبلوماتەھەرە
ناودارەكان. تەنات كرايە بالونىزى ئەمرىكا لەفەرەنسا. ئايانھىنى
سەرکەوتنى ئەوپياوھ لەچىداوو؟ بەرىز فرانكلین خۆى دەلىت: (ھەرگىز
باسى خراپەكانى كەسانى ترناكەم، بەلكوتەنھا باسى ئەوباشيانە دەكەم
كەدەزانم تىاياندايە) ھەرکەسىكى دەبەنگىش بگرىت، دەتوانى پەخنە
بگرىت وئەوانى ترقەلس بگات. زۆربەى گەمژەكانىش وادەكەن. وەلى
پىويستە مەرۆق بەسەرناخى خۆیدا زال بىت ولىبوردە
وتىگەيشتووبىت. (كارلىل) دەلىت: (پىاوى مەزن لەرىگەى
پەفتارکردنىوھ لەگەل گىلەپىاوھكاندا، گەرەى خۆى دەردەخات).

لەبرى پەخنەگرتن لەخەلك، باھەول دەين تى بگەين. باھەول دەين
بىركەينەوھ لەوھى ئەوان بۇچى وەھا پەفتاردەكەن؟ ئەمەبەسود ترە
لەپەخنەگرتن. دەشبىتە ھۆى خوشەويستى وبەرگەگرتن وسۆزگۆرکى.

(بۆلەوھى بەھەموان ئاشنابىت. پىويستە لىبوردەبىت لەتەك ھەمواندا).

دروست وەك دكتۇر جۆنسۇن دەلىت: (خوای گەرە لىپرسىنەوھلەھىچ

مەرقىك ناكات، بەرلەوھى بواری پەژىوان بونەوھى بداتى).

كەواتەبۇچى من وتۇ دادگايى بكەين؟ !

بەشى نۆيەم

نەينى ھەرگەورەى ھەئس وکەوتکردن ئەگەل خەلکیدا.

لەئىرنەم ئاسمانە بەرزوبەرىنەدا، تاکەيەك پىنگەھەيە بۆلەوۋەى كەسىك
والى بىكەيت كارىك بىكات. جانايە ھىچ جارىك ھەلۋىستەيەكت كىردۈۋە
ولەخۇتت پىرسىيۈە ئەۋرپىنگەيە كامەيە؟ بەلى، تەنھا يەك پىنگەھەيە،
ئەۋىش پاكىششانى كەسىكەبۆلەوۋەى ئارەزۋى بىچىتەسەركىردنى ئەۋكارەى
كەتۈدەتەۋىت بىكات.

لەبىرت بىت، جگە لەۋرپىنگەيە، پىنگەى تىرنە. بىنگومان تۈدەتۈۋانەيت
كەسىك والى بىكەيت كاتىزىمىرەكەى خۇيىت پى بىدات، ئەگەر لولەى
ئەمانچەكەت بىكەيتە سەرسىنگى. يان ھاۋكارەكەت والى بىكەيت يارمەتەيت
بىدات ئەگەر ھەرەشەى كۈشتىنى لى بىكەيت. ئەگەر ھەرەشەى شەللاقىش
لەھەرمىندالىك بىكەيت دەتۈۋانەيت ئەۋەى دەتەۋىت پىنى بىكەيت. ۋەلى
ئاگاداربە ئەم شىۋازەدەپىندانەيە، بەرەنجامى مەترسىدار ۋەخۋازراۋى
دەبىت. تاکەپىنگەش لەبەردەمىدا، بۆلەوۋەى بىتۈۋانم كارىكت پى بىكەم
كەمن دەمەۋىت بىكەيت، ئەۋەيەكە تۇئارەزۋوت لەچىيەپىت بىبەخشم. ۋەلى

ئاياتۇچىت دەۋىت؟ (دكتور سىگمۇند فرويد) كە يەككىكە لەبە ئاۋىيانگىرىن
پىزىشكە دەرونناسەكانى سەدەي بىستەم، لەۋەلامى ئەۋپىرسىيارەدا، پىنى
ۋايەمەموو ئەۋكارانەي مەۋۇ دەيانكات لەۋۋپالنىرى سەرەكىرە
مەلدەقولىن: پالنىرى سىنكس ۋارەزۋى ئەۋەش كەبىنە كەسانىكى
مەزن.

پروڧىسسور (ژۇن دىۋى) ش كە يەككىكە لەۋۋدارتىن فەيلەسوفەكان
لە ئەمىرىكا، بەشنىۋازىكى تەدەرىپى لەۋپاسىتىيە كىردۈۋە. دكتور
(دىۋى) دەلىت: قولىتىن ھاندەرلە سىرۋىشتى مەۋقايە تىدا
بىر تەيەلە (ئارەزۋى مەۋۇ لەۋەي كەسىكى گىرنگ ۋە بايەخ بىت). ئەم
پىستەيەت لە يىرىنىت (ئارەزۋى مەۋۇ لەۋەي كەسىكى گىرنگ ۋە بايەخ
بىت). ئەم ئارەزۋە زۇرگىرنگە ۋ، لەنىۋ ئەم پەراۋەشدا لەبارەي ماناكانى
ئەم پىستەيەۋە زۇر دەخوئىنىتەرە ۋزۇر دەبىستىت.

كەۋاتە تۇچىت دەۋىت؟ شتىكى ئەۋتۈت ئاۋى. بەلكۈچەندىشتىكى
كەمت دەۋىت، بەلام ئەۋشەكەمە، كەس ئاتۋانى نكولى
بكات. ھەرمەۋىتىكى سىرۋىشتى بگىرىت ھەزى لەمشقانەي خوارەۋەيە:

(۱) تەندروستى ۋپارىزگارى كىردن لەژيان.

(۲) خۇراك.

(۳) خەۋىتن.

(۴) مال ۋ سامان ۋ ئەۋپىنداۋىستىيەنەي بە پارەۋ سامان دەكېرىن.

(۵) ژيان لە پاشەپۇرۇدا.

(۶) پەزەمەندى ۋ تىرىۋونى سىنكسى.

(۷) پەروەردە كىردى باشى مىندالەكانى.

۹۷
(۸) ھەستکردن بەگرنگی وبایەخی خۇ.

زۆربەى ئەم پىنداویستیانه یان ئەم ئارەزووانە (جگەلەیهکیکیان) دەکرى
دەستەبەر بکرین. وەلى ئارەزوویەکی گرنگ وقولیشی ھەیه کەووک خەو
وخۇراک بایەخدارە، بەلام بەدەگمەن فەراھەم دەکرى. ئەویش
ئەوئارەزوویەکەفرۆید ناوی دەنیت (ئارەزوکردنى ئەوہی کەسیکی مەزن
بیت) ئەمەش ھەمان ئەوئارەزوویەکە دىوی ناوی دەنیت (ئارەزوکردن
لەوہی گرنگ وبایەخداربیت).

جاریکیان لىکۆلن نامەیک دەنوسیت وسەرەتای نامەکەى بەم
دیرەدەست پىدەکات کەدەلیت: (ھەموو مروڤىنك حەزى لە موحامەلە
ھەیه)... ولیەم جیمس دەلیت: (قولترین بنەما لەسروشتی مروڤدا بریتیە
لەبەدەست خستنى ستایش). ئەم باس لە(ئارەزو) یان (ھیوا)یان (حەز
وتامەزرووی) بۇستایشکردن ناکات. بەلکو باس لەبەدەست ھینانی
ستایش دەکات .

لیرەدا برسیتیە شەکەتکارەکەى نیو سروشتی مروڤ خۇى مەلاس
داو، ئەوکەسە دەگمەنەى کەدەتوانیت برسیتیەکەى دلى تیریکات.
تەنانت کاىرای دوکانداریش نیگەران دەبیت بەمردنى.

ئارەزوئى ھەستکردن بەگرنگی، یەکیکە لەوخەسلەتەنەى کەمروڤ
لەئارەل جیادەکاتەو. بۇنمونه : من کاتى جوتیاربووم لەمیسورى، باوکم
بەرازى بچکۆلەوئارەلى سپی بەخپودەکرد. باوکم راھاتبوو لەسەرئەوہى
ئارەلەکانى لەبازارەکانى شاروپیشانگاكانى ئارەلاندانمايش بکات
کەلەپۇژئاواى ناوہراستداسازدەکران. زۆربەى جارئیمەخەلاتى یەکەمەان
بەدەست دەھینا. باوکم ھەموو ئەوشریتەشینانەى کەبەخەلات

وهرىدەگرتن دەيلىكاند بە پارچە مۇزلىنىكى سىپىيەۋە. ھەركاتنى مىوانىمان
بھاتايە، پارچە مۇزلىنە سىپىيەكەي دەھىناپىشانى مىوانەكانى دەدا، من
سەرىكى مۇزلىنەكەم دەگرت وياوكىشم سەرەكەي تىرى دەگرت
وشرىتەشىنەكانىمان پىشانى مىوانەكان ئەدا.

بەرازەكان ھىچ بايەخىكىيان بەوشرىتەشىنەكانە دەداكەبەخەلات
وهرىانگرتىبىۋا. بەلام باۋىكەم بايەخى پى ئەدا. ئەوخەلاتانە وايان لىدەكرد
ھەست بەگرنىكى خۇي بىكات.

ئەگەر پىشىنانىمان بەوشىۋەيە ھەزىيان لەھەستىكردن بەبايەخى خۇيان
نەكردايە، سەرەلدانى شارستانىيەت ئەستەم دەبوو، تەنەت بەبى
ئەۋنارەزۋەش بەتەۋاۋى دەچۈينەقالبى ئارەلانەۋە.

ھەرئەم ئارەزۋەبوو كەپالى ئابەۋنوسەرەھەزار ونەخوئىندەۋارەكەدەست
بىكات بەخوئىندەۋەي ئەۋكىتەبەياسايەدراۋانەي كەلەبەرمىلى خۇل
وخاشاكدا دەيدۇزىنەۋە. لەۋانەيە ناۋى ئەۋنوسەرەشت بىستىت. ناۋى
لنكۇلن بوو. ھەمان ئەۋ ئارەزۋەش پالى بە(دىكىنن)ۋە نا، تاكو پۇمانە
نەمروپەناۋبانگەكانى بنوسىت، يان (كرىستۇفەر رىن)ى ھاندا سەمفۇنيا
قەشەنگەكانى دابىت، يان پۇكفيلەرىشى ھاندا بۇئەۋەي مىيۇنەھا دۇلار
كۆبىكاتەۋە.

ھەمان ئەم ئارەزۋەيە ۋادەكات دەۋلەمەندىترىن پىۋاۋى شارەكەي
تۇھەۋل بىدا بۇئەۋەي خانۋىكە بىكاتەۋە كەزۇر لەپىۋىستى خۇي
زىاترىت.

هەمان ئارەزوو تۇش ھان ئەدا نویتىن قۇندەرە لەپى بکەیت وتازەترین
ترومبیل ئى بخوریت وکاتى باسى مندا لەکانیشت ئەکەیت، باسى
مندا لەزیرە کەگانت بکەیت!!

هەمان ئارەزوو مندا و ھەرزەکارەکان ھاندەدات بېنەتاوانبار و ئەندامى
بانەدەکان... (ا.ب مالرونى) کە کۆنە ئەفسەرىكى پۇلیسى نیویۇرکە
دەلەیت: ھەرزەکارە ئاسایىيەکان، گىانى من گەرايىيان تىدايە، یەكەم
داواکارىيان ئەوہیە وینەیان لەپۇژنامەکاندا بلاوبکرىتەو وەك: بابى
پۇس ولاگوردیا و ئەنىشتاين و لیندبرگ و تۇسکانى، یان وەکو پۇزۇلت!!
ئەگەرتۇ پىم بلىت چۇن ھەست بەبايەخى خۇت دەکەیت، ئەواپىت
ئەلیم تۇچۇن کەسینکیت، ئەم ھەست کردنە کەسایەتى تۇدیاری
دەکات، گرنگترین شتیشە کەپە یوہندى بەتۇو ھەیت، بۇنمۇنە: پۇکفیلەر
بەوشیوہیە ھەستى بەگرنگى خۇت دەکرد کە مال و سامان بېەخشیت
بۇکردنە وەى نەخۇشخانە یەکی تازە لەولاتى چىن، بۇچارە سەرکردنى
ئەو ھەزارانەى کەنە بىنیبونى و نەدواترىش دەى بىنن، دیلینگەر لەلایەکی
ترەو، بەشیوہیەك ھەستى بەگرنگى خۇى دەکرد کە بىیتە سەرۇکی
باندیکى دزىن و تالانکردنى بانکەکان.

ئەردەمەى پیاوانى پۇلیس سەرقالى شوینپى ھەلگرتنى بوون،
لەکیلگە یەکی ناوچەى (مىنسوتا) دا، خۇى ھەشاردا و گوتى: (من
دیلینگرم)، زۇرشانازی دەکرد بەو ھەو دوزمنى یەکەمى گەلە، ئىنجاگوتى:
(ھىچ ئازارتان ئادەم، بەلام من دیلینگرم).

بەلى، جیاوازی ھەرە گرنگى نیوان پۇکفیلەر و دیلینگەر، بریتىە
لەشیوہى ھەستکردنىان بەبايەخى خویان، ئەمیان لەپى بەخشینی مال

وسامانەۋە ھەست بەبايەخى خۇي دەكات، ئەويان لەرىنى لىزىن
وشكاندىنى بانگەكانەۋە.

مىژۋىرە لەنمۇنەي سەرنج پاكىش، سەبارەت بەھەندى كەسايەتى
ناۋداركەھەل ۋەقالايان داۋە لەپىناۋى ھەستگىردىيان بەبايەخى
خۇياندا. تەنەت جۇرج ۋاشىنقۇن پىنى خۇش بوۋبەناۋى (خاۋەن
شكۇسەزۈكى ۋاتە يەكگىرتۈەكان) بانگ بىكرى. كۆلۈمبىسىش
نازناۋى (ئەمىرالى دەريا) يى خۇش بوۋ. كاترىنى مەزنىش ھەرگىز
ئەۋتامانەي نەدەكرەۋە كەلەسەريان نەنوسرايە (شارنى خاۋەن
شكۇ) ... ھاسەرەكەي لىكۆلنىش كاتى لەكۆشكى سىپىداۋو، ۋەك پلىنگ
ھاشاۋلى بىردىۋ (گرانت) خان ۋەسەرىداقېراندنى (جۇن دەۋىرنىت
لەبەرانبەرم داينىشىت، بەرلەۋەي خۇم بانگھىشتت بگەم؟) ...

ھەندى كەس لەنەخۇشىن چاك دەبنەۋە لەپىناۋى ئەۋەدا بايەخ
ۋسۆزى خەلك بەلاي خۇياندا پاكىش، تاكولەۋىنگەيەۋە ھەست
بەبايەخى خۇيان بگەن. باخاتوو (ماكىنلى) بەنمۇنە ۋەرىگرىن. ئەم ۋە
بەۋشىۋەيە ھەستى بەبايەخى خۇي كىرد كەمىردەكەي ھەموو كار
ۋبارەكانى دەۋلەت فەرامۇش بىكات ۋەلاي بەمىنىتەۋە تاكو خەۋى لى
دەكەۋىت. ياخود جارىنكىيان خەزى تىنۋى بۇھەستگىردن بەگىرنگى خۇي
بەۋە تىركىرد كەمىردەكەي لەلاي بەمىنىتەۋە تاكوپزىشك چارەسەرى
ددانى دەكات لەكاتىكدا مىردەكەي سەزۈكى ئەمىرىكاۋو، ۋادەيەكى
گىرنگىشى ھەبۈلەگەل (جۇن ھاي) دا!!!

خاتوو (مارى پۇبىرتس) بەسەرھاتنى خانىنىكى بۇگىرامەۋە كەتەنھا
بۇلەۋەي ھەست بەگىرنگى خۇي بىكات، كەمەندام بىۋو، پەكى

كەوتىبوو. خاتىرە پىنھارت دەلىت: (پۇرۇتكيان، دەپۇنەورنە پروپەرووى مەسەلەيەك بىتەرە، لەوانەيە مەسەلەي بەسالاچون وشونەكردنى بىت. سالەكان بەسەرىدا تى دەپەرىن وئەم ھەربەتەنھايى مابويەرە. بۇيە بەتەواوى داپوخا. بەھۇي بىرکردنەرە لەم حالە، نەخۇش كەرت وبۇماوھى دە پۇرۇلەجىگەدا كەوت. دايكى خواردى بۇدەھىنا وخزمەتى دەكرد. پۇرۇتكيان دايكىشى مرد! كەچى لەدواي چەندەفتەيەك، نەوخانمەي كەپىشتەر پەكى كەوتىبوو، چاك بويەرە ولەجىگەكەي قوت بويەرە راجلەكانى لەبەركرد وگەرايەرە بۇنىو ژيانى پىشوى... ديارە ئەم ژنە لەپىناوى سەرنج پاكىشانى دايكى بەلاي خۇيدا، كەمنەندام ببوو.

ھەندى لەسەرچاوەكان باس لەودەكەن كەھەندى كەس بەراستى شىت دەبن بۇنەرەي لەدونىاي خەونەكانى شىقتىدا ھەست بەگرنكى خۇيان بکەن، ئەو گرنگىيەي كەلە دونىاي سەختى واقىعدا ھەستى پى ناكەن. لەنەخۇشخانەكانى ئەمريكاشدا، ئەونەخۇشانەي ھەست بەئازارە دەرونيەكان دەكەن، ژمارەيان زۇرزياترە لەجۇرە نەخۇشيەكانى تر. ئەگەر تۆلەتەمەنى پەنجاسالىدا ولەويلايەتى نيويۇرك نىشتەجىت، ئەوا ھەلى چونەژورەرەت بۇشىتخانە لەتەمەنى خەفتاسالىدالەنيوان يەك بۇيىست دايە.

ئەي ھۆكەرى ئەم شىتەبۇنە چىە؟

ھىچ كەسنىك لەتوانايدانىە ولەمى پرا وپىرى ئەم پرسىيارە بىداتەرە، بەلام ئىمە دەزانىن ھەندى نەخۇشىنى وەك (سەفلىس وداپوخانى دەمارەكان) دەپنەھۇي تىك چۈنى شانەدەماريەكان وشىت

بوون، لە راستىدا، نىوھى نەخۇشىنە دەمارىەكان دەگەپنەوھ بۇ ھۆكارى
ئەندامى، وەك ئەوھى مېشك توشى شىتتى بويىت، ھەروھە كحول
وبىرىت. وەلى نىوھكەى ترى (كەجىگەى گرىنگى پىندانى ئەم بگرە وبەردەىە)
نىوھى راستى ئەوخەلكانەى شىت دەبن ھىچ كىشەىەكىان لەشانە
دەمارىەكاندانىە. چۈنكەكاتى پىشكىنىنى وردى تاقىگەىيان بۇئەنجام
دەدرى. دەردەكەوى ھىچ كىشەىەك لەخانەكانى مېشكىياندا نىە، مېشكىيان
پىكوپىكە وەكومىشكى من وتۇ.

دەى كەراتە بۇچى ئەوجۇرە كەسانە شىت دەبن؟

بەم دواىيانە ئەم پىرسىيارەم ئاراستەى سەرۇكى پىزىشكەكانى يەكىك
لەگرىنگىرەن نەخۇشخانەى شىتەكان كرد. ئەم نۇژدارەكەبەھۇى لىھاتوى
خۇىى وشارەزايى لەنەخۇشىە دەمارىەكاندا بلىندىرەن پۇستى پىى درابوو.
بەپاشكاوى پىى راگەياندم كەوھلامى ئەم پىرسىيارە نازانىت وتى ناگات
بۇچى خەلكى شىت دەبن... ئەوھىشى بۇ دووپات كرمەوھ كەھىچ كەس
وھلامى تىز وتەواوى ئەوپىرسىيارەى لانىە. لەگەل ئەوھشداگوتى: (زۇربەى
ئەوانەى شىت دەبن، لەوشىت بونەياندا ھەست بەگرىنگى خۇيان
دەكەن. ئەوھەستەى كەلەجىھانى واقىعدا نەىانتوانىوھ پىى
بگەن. دواترەم بەسەرھاتەى بۇگىرامەوھ: (ئافرەتىكى نەخۇشم لایە، ئەم
ئافرەتە لەشوكرىنىدا بەختەوھ نەبووھ. ئەم ھەزى لەخۇشەوىستى
وتىزىونى سىكىسى وەندال وپىنگەى كۇمەلایەتى بووھ، بەلام ژيان ئەم
ھىوايانەى ئەرى تاساند. مېردەكەى خۇشى نەدەوىست، تەنانەت
ئامادەنەبوو نانى لەگەلدا بخوات. ناچارى دەكرىنانى بۇيىنىتە ژورە

تەنھایبەكەى خۆیەرە. ئەمەندالى بوو، ئەھىچ پىنگەيەكى كۆمەلایەتیشى دەستكەوت. بۆيە لەئەنجامداشیت بوو. لەخەيالىدا لەمىردەكەى جىابووتەرە وشۆرەت وناوى پىنشوى خۆى بۆگەرەووتەرە. ئىستاپىنى رايە شوى بەپىياوينكى ئۆرسىتۆكراتى ئىنگلىزى كردووە. بۆيە ھەمىشەپىنداگرى دەكات كە بە (سمیس خان) بانگ بكرىت.

سەبارەت بەمەندالىش، لەخەيالىدا ھەمووشەوئىك مەندالىكى دەپىت. ھەركاتى دىم بۆسەردانى پىم دەلىت: دىتۆرگىيان، دوىنى شەومەندالىكم بوو. ژيان. ھەموو خەونەكانى ئەم ژنەى لەسەرگا بەردى واقع وردوخاش كرد، وەلى لەدورگە دلفىنەكانى شىتیدا، خەونەكانى دىنىتەدى (دەربىرىنى وەرگىپ).

ئایا ئەمەشكى تراژىدىە؟ نازانم. پزىشكەكەى پىمى گوت: (ئەگەر بىتوانم دەست ببەم وھوشى بەننمەو جىنى خۆى وچاكى بكەمەرە. ھەرگىز چاكى ناكەمەرە. چونكە ئەونا فرەتە بەوشىتەو بەختەو ەرتەرە).

ھەندى لەشىتەكان لەمن وتۆبەختەو ەرتەرە. زۆرىك ھەن لەشىت بونيان چىژ وەردەگرن. بۆچى نا؟ ئاخەر توانىويانە گرفتەكانيان چارەسەربكەن. دەتوانن ھەرلەجىنى خۆيانەرە چەكىكت بەنرخى يەك ملىوون دۆلار بۆئىمزابكەن! ايان كارتىكت پى بىدەن، بۆچاوپىكەوتنى (ئاغا خان). لەمىيانى جىھانى خەونەكانيانەرە ھەست بەرگرنگىە دەكەن، كەلەقولايىبەكانى ناخياندا خەزىيان پى كردووە. ئەگەر كەسانىك ھەبن تاسنورى شىت بوون تىنوى ھەستكردن بەگرنكى خۆيان

بن. كەواتە بىر بىر كەرەۋە لەۋ مۇجىزانەى كەدەتۋانن لەپىنى ستايش كوردنى
پاستگۇيانەى بەرانبەرەكانمانەۋە بەدەستى يىنن.

دووكەس لەمىژودامەن، كەمەرىەكىيان سالانە يەك مىيۇن دۇلار
دەستكەرتيان بوو، يەكەمىيان (ۋالتەركرايزلەس) ۋو، دوۋەمىيان
(چارلز شواب) ۋ.

بۇچى (ئەندريۇكارنگى) سالانە يەك مىيۇن دۇلارى ئەدايە شواب، واتە
بۇمەر پۇرژىك زىاترلەسى ھەزار دۇلار؟

ئايا (ئەندريۇكارنگى) سالانە يەك مىيۇن دۇلارى ئەدايە شواب، چۈنكى
شواب زۇر بىلمەت بوو؟ نەخىر. ئەى لەبەرئەۋەى پىنى ئەدا كەشواب
لەمەركەسىكى ترزىاترشارەزاي پىشەسازى پۇلابوو. نەخىر. چارلز شواب،
خۇى باسى ئەۋەى بۇكردم كەچەندىن كرىكارى ھەيە ھەموو كارەكانى
بۇدەكەن ولەخۇيشى شارەزاترن. شواب دانى بەۋەدا ناكەئەم موۋچەيە
لەپاي تۋاناكانيدالەمامەلەكردن لەگەل خەلكىدا ۋەردەگرى. پرسىيارم
لىكرد، چۈن ئەم تۋانايە ۋەگەردەخات، فەرموو لەگەل
نەينىەكەيدا (لەدەمى خۇيەۋە) كەبەچەند وشەيەك دەرى بىرىن. ھەقە
وشەكانى لەسەر برۇنژەلىكەنرىن وبەمەموو مال ۋقوتابخانەيەكدا
ھەلبواسرىن... پىۋىستە مندالان فىرى ئەو وشانەبكرىن، لەبرى ئەۋەى
سەرقال بكرىن بەفىربونى لاتىنيەۋە يان زانىنى بىرى ئەوبارانەۋە
كەسالانە لەبەپازىل دەبارىت!! ئەگەر ئەم وشانە بكةينە كرددەۋە، ژيانى
منىش وتۇش دەگۈپن.

شواب گوتى: (پىم وايە ئەوتوانايەي كەھەمە بۇدروستکردنى دلىگەرمى
لەنىو خەلىكىدا، مەزىتىن خەزەنەيە كەمن ھەمە، ستايش كردن
وھاندانىش تاكە پىگەيەكە بۇگەشەدان بەناخى مەوۇ.

ھىچ شتىك نىيە بەئەندازەي پەخنىي ئەوانەي لەناستى بالاتردان،
ئارەزوەكانى ناخى مەوۇ بكوژىت، بېروام بەوھەيە مەوۇ ھانېدىرى
بۇكارکردن، لەبەر ئەوئارەزوم لەستايش كردنە، نەك لەدو
پرووى، ھەرشتىك دلم گرتى، لەناخى دلمەو دەست گوشادانە ستايشى
دەكەم).

شواب ئاواي دەکرد، ئەي مەوۇ ئاسايى چى دەكات؟ تەواپىنچەوانە
دەكات، ئەگەر شتىكى بەدل نەبىت توپەدەبىت ھەلدەچىت، ئەگەر
شتىكىشى بەدل بىت، بىدەنگ دەبىت.

پاشتر شواب ئاشكراي كرد: (لەماوھى ژيانمدا، چاوم بەزۇرىك
لەكەسايەتيە بايەخدارەكان لەھەموولايەكى جىھانەو كەوتوو...
تائىستا كەسايەتيەكم نەدىو كەلەپنى بەكارھىنانى گيانى
پەخنەگرتنەو تەوانىبىتى كارى باشتىركات، وەك لە بەكارھىنانى گيانى
پىكەو گونجان).

پاشان بەراشكاوى گوتى: (يەكىك لەھۇكارەكانى سەركەوتنى ئەندىر
كارىكى، بىرىتى بوولەوھى كەلەو بەئاشكرا ونھىتى ستايشى يارىدە
دەرەكانى خۇي دەکرد، تەنەت لەسەركىلى گۆرەكەيشى پستەيەكى
نوسىبوو كەستايشى يارىدەدەرەكانى ئى دەچۇرا... نوسىبووى: (لەم
گۆرە، ئارامگەوى كەسىكە، تەوانىبووى ئەركەسانە لەخۇي نرىك بگاتەو
كەلەخۇي زىرەك تىبوون).

ستايىش كوردنى دىلسۆزانە، يەككىك بوو لەنەينىيەكانى سەرگەرتنى
 پۇكفيلەر لەمەنس وگەوت كوردن لەگەل خەلكىدا. بۆنمونه، جارىكيان
 يەككىك لەهاوكارەكانى بەناوى (ئىدوارد بىدفورد) بەهوى مۆركردنى گرى
 بەستىكى خراپەرە لەباشورى ئەمريكا. يەك مىيۇن دۆلار زىيانى كرد...
 لەم كاتەدا پۇكفيلەر دەيتوانى پەخنەبگرىت. بەلام دەيزانى (ئىدوارد)
 ئەردى لەتوانايدا بوو، بەگەرى خستوه، كەچى گەشتۆتە ئەو وئەنجامە
 وگۇتايى بەكىشەكە هينا. ليرەدا پۇكفيلەر بيانويەكى دۆزىەو بۆ ئەردى
 ستايىشى بكات. لەبەرئەو پىرۆزىايى لىكرد كەتوانىويەتى 60%
 ئەوپارەيە لەفەوتان پزگارىكات كەبۆنەو مامەلەيە تەرخان كرابوو. بۆيە
 بەدەم ستايىش كوردنىيەوگوتى: (شتىكى باشە... ئىمەمەمىشە واناكەين).
 جارىكيان پەنام بىردە بەر پۆژوگرتن. ماوئى شەش پۆژو شەش شەر
 بەبن نانخواردن مامەو. ئەمەشتىكى سەخت نەبوو. بەلكو لەپۆژى
 شەشەدا كەمتر لەپۆژى دووهم مەستم بەبىرسىتى دەكرد. لەگەل ئەو شەدا
 دەزانم، تۆش دەزانىت، خەلكى برۆيان وايە گوناھىكى گەرەدەكەن
 ئەگەر خىزان وهاوكارەكانىان بەبن نان بۆماوئى شەش پۆژ
 بەيلنەرە. كەچى جارى واهەيە شەش سال وزياترىش وازيان ئى دەهينن
 بەبن ئەوئى ستايىشىكى دىلسۆزانە بدەن بەگوئىياندا (لەكاتىنگدا
 ستايىشكردنى دىلسۆزانە خۇراكى گيانە-وەرگىي).

كاتىكىش (ئەلفرد لانت) پۆلى سەرەكى گىپالە (يەكخستەنەردى قىيەننا) دا،
 گوتى: (پىويستم بەهيج نىەجگە لەتيركردنى عىزەتى نەفسم).
 ئىمە خۇراكى لەش دەدەين بەمندا ئەكانمان وهاوپىكانمان، بەلام
 زۆر بەدەگمەن عىزەتى نەفسان تىردەكەين. گوشت وپەتاتەيان پى ئەدەين

بۇنەۋەدى وزەيان تىدادروست بىت. كەچى خۇمان بەدووردەگرىن لەۋەدى
 وشەى نەرم وناسك وستايش كردن بدەين بەگوياندا... ھەرچەندە نەرم
 وشانە بۇماۋەدى چەندىن سال ۋەكوجرىۋەدى ئەستىرەكانى بەرەبەيان
 لەمىشكىياندا دەمىننەۋە.

مەندى لەخوئىنەران لەكاتىكدا ئەم دىرانە دەخوئىننەۋە، دەلىن: (ئەمە
 قىسەيەكى پوچە وماستاۋكردنە ئەم شىۋازەم تاقى كردۋتەۋە ۋەيچ
 سودىكى نىە-لەگەل زىرەكەكاندا سودى نىە)!

بىگومان، زۇر بەدەگمەن ماستاۋكردن ۋەپامايى لەگەل كەسانىكى
 زىرەك ۋچاۋكراۋەدا سودى دەبىت. چۈنكە شتىكى ھىچ ۋېچ ۋېنى مانا
 ۋىرۇزنانەيە... بۇيە ھەردەبى شكىست بىنىت... راستەخەلكانىكى زۇر
 تىنۋى ستايش كردن، تەنات ھەموۋشتى قووت ئەدەن ۋەك چۇن
 پىاۋىكى برسى ھەلپەدەكات ۋگيا ۋكرمەكانىش پىكەۋە دەخوات!

بەلام بۇچى، بۇنمۇنە، برايانى مەدىفانى، كەھەرىەكەيان پىرلە رۇنىكىان
 ھەبوو لەبوۋارى فرەژنىدا سەركەۋتفان بەدەست ھىنا؟ بۇچى ئەۋانەى
 نازناۋى (شازادەكان) يان ھەلگرتبۋو، توانيان لەگەل دوۋان
 لەبەناۋبانگىرە ئەستىرە جىھانىەكانى شاشە (برىمادۇنا) ۋ (برىبارە
 ھاتون). ھاۋسەرگىرى بىكەن كەئەۋدوانە ملىۋنەھا دۇلارىشيان ھەبوو؟

بۇچى؟ چۇن توانىيان ۋابىكەن؟
 (روجرزسانت) لەۋتارىكىدا كەلەپۇرژنامەى (شازادى) دابلاۋى كىردەۋە
 دەلىت: (پراھىننى رۇنان لەلايەن مەدىفانىەۋە، بەيەكىك
 لەشتەتەمۇرژدارەكانى پۇرژگار لەقەلەم ئەدرى).

ھونەر مەندى مەزنى جىھانى (پۇلانىفارى) ئەومەسەلەيە شىدەكاتەرە
 ودەلىت: (ئەوان لەھەموو ئەوپپاوانەى من ناسىيومن زىاتر لەھونەرى
 پىياھەلدانى ژن زىاتر تىدەگەن. ھونەرى پىياھەلدانىش لەم چەرخەدا
 دەگمەنە. دووپاتى دەكەمەوہ ئەمە نەينى پراھىننى ژنانە لەلايەن
 مەيفانىەوہ).

تەنانەت شارنە ئىقتۇرىاش لەباربوو بۇپىياھەلدان. (دیزرائىلى) دان
 بەوہدا ئەنیت كەلەھەلس وکەوت كەردنىدا لەگەل شارندا زىادەپرەوى
 دەكرد لەپىياھەلدانىدا. وەلى (دیزرائىلى) ھەموو سىياسەتەكانى دىكەى
 نىوئىمپراتۇرىيەتى بەرىتانی زىرەكترولىزانترىبوو. بەلكوبلىمەت
 بوو. ئەوشتەش كەسودى بەوگەياندوہ، لەوانەيە سود بەمن وتۇ
 ئەگەيەنیت. چونكە لە ماوہى درىژخايەندا، پىياھەلدانى زىادەپرەوى
 تىداكرابى بەزىان دەشكىتەوہ، ئەويش وەكوپارەى ساختە، ئەگەر بتەوى
 خەرجى بكەيت، كىشەت بۇدروست دەكات.

ئەدى جىاوازى چىە لەنىوان ستايش و پوپامايىدا؟ جىاوازيەكە
 زۇرسادەيە، يەكەمىان راستگۇيانە و دووہمىان درۇزنانەيە. يەكەمىان
 لەدلەوہ دىتەدەرى و دووہمىان لەدەمەوہ دىتەدەرى. يەكەمىان
 خودپەسەندانە نيە، بەلام دووہمىان خود پەسەندانەيە. يەكەمىان
 لەناستى جىهانىدا پىزى لىدەگىرنت. دووہمىان كەس ئارەزوى لى نيە.

جارىكىان پەيكەرىكى نىوہىي ژەنرال (ئۇبردىگۇن) م لەكۆشكى
 (چابۇلتىك) ى شارى (مەكسىكو) بىنى. لەدامىنى پەيكەرەكەدا ئەم
 چەندوشە دانايانە، كەلەفەلسەفەكەى ئۇبرىگۇن وەرگىرابوون.

نوسرابونەو: (لەودورژمانە مەترسە كەپەلامارت ئەدەن، سىل لەوھاپرى رۇستانە بگەرەو كەروپامائىت بۇدەكەن).

نەخىراھەرگىز پىشنىياري پوپامايى ناكەم، مەسەلەكە لەوھتى دەپەرى. من باس لەشىوازىكى تىردەكەم لەژياندا. لىم گەرى بادووبارەى بگەمەو: باس لەشىوازىك تر، رىنگەيەكى تىردەكەم لەژياندا.

پادشا (جۇرجى پىنجەم) كۆمەلى پەندى لەلايە كەلەسەردىواری نوسىنگەكەى لەكۆشكى (بوكىنگھام) داھەلكۆلراون، يەككە لەو پەندانە دەلىت: (فىرم بگەپياھەلدانى بى نرخ قبول نەكەم ونەيلىم) پوپامايىش ھىچ نىەجگە لەپياھەلدانىكى بى نرخ. جارىك پىناسەيەكى پوپامايىم خويندەو، ھەقە ئەوپىناسەيە ھەمىشە دووبارەبكرىتەرە، پىناسەكە دەلىت: (پوپامايى برىتيەلەوھى ھەوالى ئەوۋىدەيتە كەسى بەرانبەر كەخۇى پىنى خۇشە، يان خۇى بىرواى واىە ئەوشتانەى تىدايە) واتە پوپامايى ئەوھىە بەگوئىرەى بىرواى بەرانبەرەكت بەخۇى، پيايدا ھەلبەدەيت (وەرگىز).

ھەركاتى شتىكى دىارىكراو نەبى بىرى لى بگەيتەرە، ئەوا (۹۵٪) ى كاتەكانمان بەبىركرنەو لەخۇمان بەسەردەبەين. ئىستاش، ئەگەر بۇماوھىەك دەست ھەلگىرەن لەبىركردنەو لەخۇمان وبىرلەچاكەكانى كەسانى بەرانبەرمان بگەينەو، ھەرگىز پىنويستمان بەوھناپىت پەنا بەرىنەبەر پوپامايى وستايشكردى رۇزنانە. (ئەمرسون) دەلىت: (چاوم بەھەركەسىك بگەوئىت، پىم واىە لەپروويەكەو لەمن باشترە. لىرەو ئىدى دەتوانم لىيەرە فىرىبىم).

ئەگەر ئەم شتەبۇ (ئەمرسۇنا) راست بىت، ئەي ناگونجىت بۆمىن وتۇش
 راست بىت؟ باكمىك دەست كۆتاكەين لەچاكە وپىداويستىيەكانى خۇمان
 وھەول بىدەين تايىبەتمەندى وچاكەكانى بەرانىبەرەكانمان
 بدۇزىنەو. دواتر پوپامايى لەبىرىكەين... سقايشى راستگۇيانە
 وئىسۇزانە بەكارىيىنە. دىسۇزبە لەسقايش كردندا و دەست
 گوشادبە لەپىياھەلدانيدا. ئەگەر وابوئىت خەلكى پىزى قىسەكانت دەگرن
 وبەپىرۇزىان دادەننن، بەدرىزايى ژيانىان لەگۇنياندا نەمردەبىت
 و دەزىنگىتەو. تەنات لەدواي ئەوەش خۇت قىسەكانت لەبىر
 دەچى. خەلكى گوتەكانت دەلىنەو.

بەشى دەيەم

ھەركەس بتوانى واپكات، ھەموو جىھان ھى ئەو.

ھەركەسىش ئەتوانىت بەتەنھايى رېگە كە دەبرى.

ھەموو ھاوینىك بۇ راوھماسى دەچم بۇ ماين. من بۇخۇم زۇر ھەزم لە
لرئز وكرئمايە. سەرسامم بەوھى ماسىيەكان ھەزىان لەخواردنى
كرم. بەلام، كاتى دەچم بۇ راوھماسى، بىرلەوھناكەمەو كەخۇم ھەزم
لەچيە. بەلكو بىرلەوھ دەكەمەوھ كەماسىيەكان ھەزىان لەچيە. بۇيە نايەم
تامى لرئز وكرئمايكەم بە قولاپەكەوھ. نا، دىم كرمىك دەخەمە بەردەمى
ماسىيەكە و پىنى دەلیم: (ھەزناكەيت ئەمەت دەست بگەوئیت؟).

كەواتە بۇچى لەراوكردنى مرقۇقەكانىشدا ئەم لۇژىكە وەكارنەبەين؟
لوئىدجۇرج وای دەكرد. كاتى پىاوى لىنى پرسىت كەئایا لەپاش ئەو
ھەمووسەركردە سەربازیانەى وەك(وئىلسۇن وئورلندۇ،
كلىمنصو)كەپۇشتن ولەبىرچونەوھ، چۇن چۇنى مانەوھى خۇى
لەدەستەلاتدا مسۇگەردەكات؟ ... لەوھلامداگوتى: ئەگەر فەزلى مانەوھى
بۇشتىك بگەپىتەوھ، لەوانەيە بۇئەو پاسىتەبگەپىتەوھ كەلىرى

بىر ۋە. راستىيە كەش ئەۋەيە (ئەرتامە بەكار بېيىت كەلەگەل ئىچىرە كەيدە
دەگونجىت).

كەۋاتە بۇچى باس لەرە دەكەين كەخۇمان دەمانەۋىت؟ ئەمەشتىكى
مىدالانە ۋەيىچ ۋەيىچ. ئاسايىيەگەر بايەخ بەۋە يىدەيت كەخۇت
ئەتەۋى. چۈنكى ھەتا ھەتايە ھەروادەيىت ۋەەرگىرىكى بەۋە ئەدەيت
كەخۇت ئەتەۋى... ھەموومان ۋەك تۇۋاين: ئىمە گىرىكى بەۋە ئەدەيت
كەخۇمان ھەزەمان لىيەتى.

بەم پىيە، تاكەرتىگە بۇئەۋەي كارىگەرى لەسەر بەرانبەرەكەت دابىيىت،
بىرىتەلەۋەي باسى ئەۋىشتەي بۇيكەيت كەئەۋخۋازىيەتى ۋ، بۇي پۈۈن
بىكەيتەۋە كەچۇن دەتۋانى ئەۋىشتە بەدەست بېيىت.

سبەينى، كاتى ۋىستت دلى كەسىك پابىكىشىت بۇئەۋەي كارىك بىكات،
ئەۋەت لەيىرىيىت. بۇنمۇنە: ئەگەر ۋىستت كۆپرەكەت جىگەرەنەكىشى
بەئامۇرگارى مەكە ۋىباسى ئەۋەيشى بۇمەكە كەخۇت ھەزەت
لىيەتى. بەلكو بۇي پۈۈن بىكەرەۋە كەلەۋانەيە جىگەرەكىشان بېيىتەۋەي
دواخستنى لەيەرى (بايسىبۇل) يان لە (پاكردن) دا.

زۇرباشترە ئەۋ راستىيەت لەيىرىيىت، ئىترەئەلس ۋكەۋت لەگەل مىئالدا
بىكەيت ياخۇد لەگەل مەيمۇندا. بۇنمۇنە: پۇرئىكىيان (پۇلف ۋالدۇ
ئەمرسۇن) ۋكۆپرەكەي ھەۋلىيان ئەسپىنك بىخەنە تەۋىلەكەيەۋە، بەلام
ئەمانىش ھەمان ھەلە بەربلاۋەكەي ناۋخەلىكىيان دەكرد، ھەلەكەش
بىر كىردنەۋەيە لەۋەي خۇيان دەيانوسىيت. ئەمرسۇن پالى دەنا
ۋكۆپرەكەيشى لەپىشەۋە پاي دەكىشا. كەچى ئەسپەكەش ۋەكۆلەۋانى
دەكرد: ئەۋىش بىرى لەۋەدەكردەۋە كەخۇي دەيويىست. قاچەكانى

لەزەۋى توندۇردۇر ۋە ھېچ شىئەيەك مىلى نە ئەدا بەۋەدى لەۋەڭگاگە بەجى
بەيلىت.

كارەگەرىنكى ئىرلەندايى ئەۋ دىمەنەي بىنى... ئەۋ ئافرىقە نەيدەزانى
ۋە تارىنوسىت ۋەكتىب دابىت. ۋەلى (بەلەي كەمەۋە لەم بۈۋارەدا) لەنەرسۇن
زىاتر شارەزاي ھىكمەتى ئەسپەكە بوۋ. بىرى لەۋە كىردەۋە كە ئەسپەكە
دەۋىست. ھات پەنجەي خستە دەمى ئەسپەكەۋە تاكو بىمىرئىت. ئىدى
بەۋشىۋە ئەسپەكەي بىردە ئاۋتەۋىلەكەۋە.

ھەمۇر ئەۋكارانەي لەكاتى لەدايك بونتەۋە تائىستا كىردۈتەن، بەھۋى
رەست ۋە خواستى خۆتەۋە بوۋە. ئەي پات چى بوۋكاتى بىرە پارەيەكت
بەخشىيە خاچى سور؟ بەلى، تەنەت ئەم كارەش لەۋياسايەي لىنى
دەۋىن رىزەپەرنابىت. تۈبۈيە پارەت بەخشىۋەتە خاچى سور چۈنكە
رەستۈتە ھاۋكارىكەك پىشكەش بىكەيت ۋەكارىكى مەۋە دۈستەنەي
پىرۈزىكەيت.

چۈنكە ئەگەر ئەم ھەستەت پىرلەپارە كەلامەبەست نەبۋايە، ھەرگىز
پارەت نەدەبەخشى. بىنگومان، يان لەۋانەيە بۈيە پارەت بەخشىيىنى،
چۈنكە شەرمەت كىردەۋە لەۋەي پارەنەبەخشىت، يان لەبەرئەۋە بوۋ كەسىك
داۋاي ئەۋەي لىكىردۈيت... بەلام شتىك ھەيە جىگەي دۇنيايە، ئەۋىش
ئەۋەيە تۈبۈيە ئەۋپارەيەت بەخشىۋە، چۈنكە لەۋپارە بەخشىنەدا
ئارەزوت لەشتى بوۋە كەبەر ھۈيەۋە دەست گىرت بى.

پىرۋىسۇر (ھارى ۱. ئۇفرىستىت) لەپەرتۈكە بەناۋبانگەكەيدا: (التاثير
بالتىسرف الانسانى) دەلىت: (لەبەرەتەۋە كارلە ئارەزۋى ئىمەۋە
مەلدەقولىت... باشتىن ئامۇڭگارىش بۈنەۋكەسانەي ھەۋلى قەناعت

پىكرىدىن دەردىن لەكاردا يان لەمال و قوتابخانە و سىياسەتچىلىكدا ئەدەبىيەت:
يەكەم، لەناخى كەسى بەرانبەرتدا ئارەزوئەك دروست بىكە، ھەركەس
بتوانى واپىكات ھەموو جىھان ھى ئەو، ھەركەسىش ئەتوانى بەتەنھايى
پىنگەكە دەپرى).

(ئەندىرېۋ كارنگى) ئەوگەنجە ئۆسكۈتەلەندايىيە ھەژارەدى كەلەسەرەتارە
لەبەرانبەر كاترۇمىرى كاركرىندا دروسەنتى وەردەگرت، كەچى دواترسى
سەد و شەست و پىنچ مىيۇن دۇلارى كۆكرەو، ھەرلەسەرەتاي ژيانىەرە
فىئىرى ئەوراسىتىيەبىو كەتاكەپىنگە بۇلەو، كارىگەرى لەسەرخلەك
دائىئىت پرىتىيە لەباسكرىنى ئەوشتانەدى كەكەسى بەرانبەر ئارەزوى
لىيەتى... ئەندىرېۋ تەنھا چوارسال پۇشتە قوتابخانە، لەگەل ئەوشتا
فىربوو چۇن ھەلس و كەوت لەگەل خەلكىداپىكات. نەونەيەك لەوبارەيەرە:
خوشكى ھاوسەرەكەى زۇرنىگەران بووسەبارەت بەھەردو كۆپەكەى
كەلە(يىل)بوون. ئەو دوو كۆپە بەتەواوى نغرو و سەرقالى نىوكار
وبارەتايەتەكانىان بىوون. بەئەندازەيەك نەيان دەپەرژايە سەرنەو،
نامەى بۇبنوسىن، يان ھىچ نەبى وەلامى ئەو نامانە بدەنەرەكە دايە
ھەژارەكەيان بۇى دەناردن.

كارنگى گرەوى لەسەر سەد دۇلاركرد، كەدەتوانى نامەيەك بۇلەر
دووكۆپە بنوسىت ولەپنى پۇستەشەو وەلامەكەى وەربىگىرتەو، بەبى
ئەو، خۇيشى داواى وەلامىان لى بىكات. ئەو، بوو نامەيەكەى بۇھەر دوو
كۆپەكەى نوسى و تىيادا گوتىبووى نىازى وايە يەكى پىنچ دۇلارىان
بۇبنىرت.

رەلى لەبىرى چوۋ بوو پارەكە بخاتە ناۋنامە كەۋە. ھىندەي نەبرد لەرىنى پۇستەۋە ۋەلامى نامەكەي ۋەرگرتەۋە وتيايدا سوپاسى مامەتەندىرىنى خۇشەويستيان كىردىۋو لەسەرئەۋنامە جوانە - ئىتر تۇش خۇت دەتۋانى پىستەكە تەۋاۋىكەيت.

لەۋانەيە تۇش ئارەزۋوت لەۋەبى كەسىك ۋالى بىكەيت كارىك بىكات. ۋەلى بەرلەۋەي ھىچ قىسەيەك بىكەيت. پابوۋستە ۋەلەخۇت بېرسە: (چۈن دەتۋانم ۋالى ئى بىكەم خەزى لەكىردىنى ئەۋكارەبىت؟)

ئەم پىرسىيارە پىندەگرىت لەۋەي باسى ئارەزۋەكانى خۇمان بۇخەك بىكەين... ماۋەيەك پاماتىۋوم لەسەر ئەۋەي لەئوتىلىكى شارى نىۋىۋىركىدا ھەموو ۋەرزىك بۇماۋەي بىست شەر ھۆلىكەم بەكرى دەگرت بۇئەۋەي ۋتارى تىابىدەم ۋ ۋانەي تىدا بلىمەۋە. لە سەرەتاي ۋەرزىكدا، سەرسام بووم كاتى زانىم دەبى سى بەرانبەر كرى بىدەم لەچار ۋەرزى پىشور. ئەم ھەۋالەم دۋاي ئەۋەپىنگەيشت كە كاستەكانى من چاپ ۋىلاۋىكرابونەۋە ۋەموو پى وشوئەي پىۋىستىيەكانم گىرتىۋىيە بەر.

ئاسايى، من خەزم لەۋە نەبوو ئەۋكرى زىادەيە بىدەم، بەلام چ سودىكى ھەيە گەرمەن بىچمە لاي خاۋەنى ئوتىلەكە ۋىباسى ئەۋ خەزەي خۇمى بۇيكەم؟ ئاخىر ئەۋان تەنھابايەخ بەرە ئەدەن كەخۇيان دەيانەۋىت... بەر جۈرە، لەپاش دوو پۇژ، پۇشتىم بۇچاۋپىنگەۋتنى بەرپىۋەبەرەكە. پىم گوت: (كەنامەكەتەم خۇئىندەۋە كەمىك سەرسام بووم. بەلام ھەرگىز لۇمەت ناكەم. ئەگەرمىنىش لەجىنگەكەي تۇدابام، ھەمان شىتم دەنوسى. چۈنكە ئەركى تۇۋەك بەرپىۋەبەرىك ئەۋەيە زۇرتىرىن سود ۋقازانچ كۇبىكەيتەۋە. ئەگەر ۋانەكەيت دەردەكرىت ۋ، لەۋحالەتەشدا پىۋىستە

دەرىكىرىت. ئىستاش باپارچەكاغەزى بىنن وئەچاكە وخراپانە بنوسىن
كەبەسەر تۇدادىت ئەگەر ھەرسورىت لەسەر داواى زىادىكىرىنى
ھۆلەكە.

پارچەكاغەزەكەم ھىناولەناوەرەستىدا ھىلىنىم دروست كىرد وكرىمە
دووبەشەو و بەشىكىيانم ناونا (باشىەكان) ئەوئىرىيانم ناونا (خراپەكان) ...
لەزىر (باشىەكان) دا نوسىم: ھۆلى ئاھەنگىران بەبەتالى، ئەمەشتىكى
باشە، چۈنكە دەتوانىت بەكىرىنى بىدەيت بۇئاھەنگى سەما و كۆر
و كۆبۇنەو ھى تر، ديارە لەو ھىدا قازانجى زىاتردەكەيت وەك لەزنجىرەى
كۆپىكى بىست شەو. ئەگەر لەماو ھى وەرزىكىدا تەنھا بىست شەو
ھۆلەكە بەكىرى بىدەيت، بىگومان زىانىكى گەرەت كىردو و.

ئىستاش با بابىرلەخراپەكان بىكەينەو، يەكەم، بەرلەو ھى تۇ لەرىنى
مەو داھاتى خۇت زىادىكەيت، بەپىچەرانەو داھاتەكانت كەم
دەكەيتەو. لەراستىشدا ئەو داھاتانە بەتەواوى دەبرىت، چۈنكە مەن
ناتوانم ئەو كىرىيە بىدەم. بۇيە ناچار دەم لەجىگەيەكى تردا ئەو وانانە
پىشكەش بىكەم.

جگەلەو خراپەيەكى تىرىشى ھەيە. كۆر و وتارەكانى مەن دەبنەھۇى
ئەو ھى پۇشنىر و خويندەوارەكان پووبىكەنە ئوتىلەكەت. پىكلامەكەى مەن
زۇرباشە بۇتۇ، ئەى وانىە؟ لەراستىدا، تۇپىنچ ھەزار دۇلار دەدەيت
بەكىرىنى پىكلام لەپۇژنامەكاندا، كەچى ھەرناتوانىت، وەكومەن كەسانىكى
زۇر كۆبىكەيتەو و، پەلكىشىيان بىكەيت بۇئەو ھى بىن ئوتىلەكەت بىيىن.
ئەى وانىە؟

رەكە گوتە، ئەم خراپانەم لەژىر ناوئىشانى گونجاۋى خۇيدا
 دانا. دواتر كاغەزەكەم دايە دەستى بەرئو بەرەكە وپىم گوت: (ھىوادارم
 بەردى لەچاكى و خراپىەكان بىكۆلىتەو و دواتر بىرىارى كۆتايتم پى
 راپگەيەنيت).

پۇژى دواتر، نامەيەكەم پى گەيى تيايدا ئاگادارى كىرەبومەو
 كەركىكە (%۵۰) زىاد دەكات، لەبرى (%۳۰۰) ۱۱.

بەيرىشت دەخەمەو ئەم نرخ وداشكانەيشم دەستكەرت لەكاتىكدا
 بەمىچ جۇرى باسى ئەو دەم نەكردبوو كەخۇم حەزم لىنى بوو، تەنھا باسى
 ئەو دەم كىرە بەرانبەرەكەم خوازىارى بوو.

باۋاي دابىنىن مەنىش كارىكى ئاسايى و مەۋيانەم بىكردايە، بۇنمۇنە
 خۇم تۈپە بىكردايە و بىم گوتايە: يانى چى داۋاي زىاد كىردى (%۳۰۰) ي
 كىرئ دەكەيت، لەكاتىكدا باش دەزانىت مەن بلىتەكانم چاپ كىردە
 و كۆپەكانىش ئاشىكرا كراون؟ (%۳۰۰) ۱ قىسەيەكى ھىچ وپوچ و بى
 مانايە ئەو زىادەيە ئادەم.

ئەركاتە چى پەۋى دەدا؟ شەپە قىسە و دەم تىكىگىران - خۇشت باش
 دەزانى دەم تىكىگىران بەچى كۆتايى دىت - تەنەت ئەگەر قەنەتە تىشم
 پى بىكردايە كەبەھەلەدا چوۋە، ھىشتىر كىبرىا و خۇبەزلىزانىنى ئەوپىاۋە
 پىگەيان دەگرت لەۋەى مەل بەراستىيەكان بدات.

بەرمۇ، ئەو تۇ و باشترىن پەندەكە لەھونەرى پەيوەندىە مەۋىيەكاندا
 پىشكەش كراون. فۇرد ئەلىت: (ئەگەر ھەرنەھىيەك مەبىت بۇسەركەرتن،
 ئەرا لەۋەدايە كەدەيدوبۇچونى بەرانبەرەكەت بزانىت و لەگۈشەنىگەي
 نەرىش و خۇشتەو شەكان بىيىنيت).

زۇرباشە، دەمەرىت دووبارەى بىكەمەو: (ئەگەر ھەرنەھىيەك ھەيىت
 بۇسەركەوتىن، ئەوا لەو ھەدايە كەيدىدوبۇچۇنى بەرانبەرەكەت بزانىت
 ولەگۈشەنىگاي نەرىش وخۇيشتەو شتەكان بېيىت) ئەمەشتىكى زۇر
 پروون وئاسايىە، تەنەت ھەر مەۋقەك بىگىرى دەتوانىت بەيەك نىگا
 راستىيەكەى بۇ دەربىكەوتىت. كەچى لەگەل ئەو ھەدا لەسەدا نەو ھەدى
 خەلكى سەرنەم زەويە فەرامۇشى دەكەن. دەتەوى نەمۇنەيەك
 لەوبارەيەو بەدەمى؟ سەرنجى ئەو نامانەبەدە كەپۇژى دووشەمە دىنە
 نوسىنگەكەت. ئەوجا دەيىيىت زۇربەى ئەو نامانە بىنەماى لۇژىك پىشىل
 دەكەن. باو ھەكو نەمۇنە ئەم نامەيە وەربىگرىن. نامەكە سەروكى فەرمانگەى
 رادىو ئاراستەى ئازانسىكى پىكلامى كىرەو ھەكو نەمۇنەيەكەى لەھەمور
 كىشەردا ھەيە. ئەم نامەيە ئاراستەى ھەمور بەرپەو بەرايەتى رادىوكان
 لەولاتدا كىراو (مەن لەنىو كەوانەدا دىدوبۇچۇنى خۇم لەسەر
 ھەربىگەيەكى نامەكە نوسىو).

بەرىز ژۇن بلاك.

بلانكىل، ئىندىانا.

خۇشەويستەم بەرىزىلانك:

كۇمپانىيە... بەئىازە پىنگەى خۇى لەپا بەرايەتى كىردى پىكلامى

رادىوئى بەدەست يىنىتەو.

(كى بايەخ بەخواسىت وئارەزوى كۇمپانىيەكەى تۆلەدات؟ مەن سەرقالى

كىشەكانى خۇم، سەيىنى بانك خانوۋەكەم دەخاتە پەھنەو، دىنىنى

بازارى بۇرسە دابەزى، شەمەندەفەرەكەى ھەشت وچارەكى بەيانىشەم

لەدەست دەرچەو، بانگەيىشتى ئەو ناھەنگى دانسەش نەكرام

كەخانەرادەى بەرپىز جۇنۇس ساربان كوردىو. پزىشكە كەشم پىنى راگە ياندەم
 نىشارى خويىنم بەرزە و... لەپاش ئەم ھەموو شتە، چى پرو دەدا؟
 سەبەينى بەدوودلەو دەچمە نوسىنگە كەم، بەر حالەو دەنم نامەكان
 دەكە مەو دەبىنم ئەو ھىچ وپوچە باسى خواست وئارەزووى
 كۇمپانىيا كەيم بۇ دەكات. ئەگەر بزانىت نامەكەى چ كارىگەر يەك دروست
 دەكات، ئەوا كار كەردنى لەبوارى رىكلامدا بەجى دەھىلا و دەبوو شوانى
 مىگەل).

حساباتى ئىمە ھەمىشە پارىزەرى تۇپى رادىيۇبىو. ولەكاتى
 گونجاويىشدا باجەكانى داو... ئازانسەكەمان سال لەدواى سال
 لەبەرە وپىشەو چوندایە.

(تۆمەزنىت ولەلوتكەدايت. وانىە؟ ئەمە يانى چى؟ ئاخەرمەن ھىچ
 گرنگىەك نادەم بەو دەى تۆمەزنىت يان نا؟، تەننەت ئەگەر ھاوشانى
 جەنرال مۇتۇرۇز و جەنرال ئەلكتريك و دەستەى گىشتى سوپاى ئەمرىكاش
 بىت پىكەو... تەننەت ئەگەر چىكەمەت و دانايى بولبولىشت ھەبىت،
 خۇت باش دەزانىت كەمەن گرنگى بەخۇم وقەبارە و دۇخى خۇم ئەدەم-
 ئەك بەتۇ و بەوقسانەت كەباس لەگەرەيى و سەر كەوتنەكانت دەكەن،
 ھەستى ئەو ھەلاى مەن دروست دەكەن بەسەر خۇما بشكىمەو ھەست
 بەبچوكى و ھىچ وپوچى خۇم بكەم).

ئىمە خوازىارەن حساباتەكەنمان لەكۇتادىرەكانى زانىارىيەكانى
 ئىستەگەكەدا داينرىن.

(تۇ دەتەوئىت! تۇ دەتەوئىت. ئاخەر ئەى گەرچى نەقام... مەن ھىچ بايەخ
 نادەم بەرەى تۇ دەتەوئىت. يان ئەو دەى مۇسۇلىنى و كروسپى دەيانەوئىت.

لېم گەرى بائەووت پى بلىم كەمن دەمەوئىت. ئەوئى كەتۇ لەنامەھىچ
وېوچەكەتدا ھىچت لەبارەيەوئە نەگوتوئە.

ئايادەتوانىت ئاوى كۇمپانىياكەمان بخەيتە نىولىستى ئەفرەلەتەرە
لەپرسگەى ھەفتانەى ئىستگەدا-ھەر وور دەكارىەكەش ئەگەر لەكاتى
گونجاودا بلاوبكرىتەوئە لەبەرژەوئەندى ئارژانسەكەدا دەبىت.

(لىستى ئەفرەلەت. ئەوئىت باسى لىستى ئەفرەلەت بىكەيت
ئەوئەندەباسى گەورەى كۇمپانىياكەت ئەكەيت، وام ئى دەكەيت ھەست
بەبى بايەخى خۇم بىكەم-كەچى دواتر داوام لىدەكەيت بىتخەمە نىو
لىستى ئەفرەلەتەرە... تەنانەت كاتى ئەو داوايەش دەكەيت ئالىيت:
(تكا دەكەم!))...

بۇيادخستەوئەش لەكۇتايى نامەكەدا، ئەگەر داوايەمىن
دەستكەوتەكانتائەمان پى بەدەيت، سودىكى ھاوبەشى ئى دەبىن.

(ئەى بى ئەقلا لەلەكەوئە نامەيەكى بى نىرخ وپىرژم بۇدەنىرىت. پىرژ
وئەكو گەلەمەلەوئەريوئەكانى پايز. لەلەكەى تىرىشەوئە ئەوئىت داوام ئى
بىكەيت. داوام ئى دەكەيت لەكاتىكەدا سەرقانى گىرقتەكانى خۇم وپەھنى
مالەكەم وپەزبەوئەوئەى فشارى خۇنەكەم. بىم داينىشم ونامەيەك بۇتۇ
پىرەكەمەوئە دەربارەى گەورەى كۇمپانىياكەت. جگەلەوئە داواشم ئى
دەكەيت بەپەلە وبى خاوەخاوكردن ئەوكارەت بۇبىكەم. ئەرى مەبەستت
لە"بەبى خاوەخاوكردن" چىيە؟ ئەى نازانىت مەنىش وئەكوتۇ سەرقالم؟
يان لانى كەم خەزەكەم واىرەكەمەوئە كەسەرقالم! ئىنجا كاتى ئىمە لەم
بابەتە دەوئىن، بى ئەو مافە پىرۇزەى پىداوئىت كەفەرمان بەسەرمەندا
بەدەيت؟ ...

تۆدەلینیت: (ئەو لەبەرژەوۋەندى ھەردوولامانە) بەم دواييانە خەرىكە
لەگۈشەنىگای مەوۋە شتەكان دەبىنیت. بەلام ھەر تەم و مەرت ھەيە لەوۋەدا
كەچۈن ئەوشتە لەبەرژەوۋەندى مەدادەبىت).

تى بىنى: پوونوسىك لەپۇرژنامەى بلانكفيل ھەيە، لەوانەيە بىتەوئىت
لەپادىۋكەتەرە بىخوئىنيتەرە...

(دواچار، تىبىنيتەكت داوۋەكە يارمەيتەم دەدات بۇچارەكردنى يەككە
لەگرفتەكانە. ئەوئىش ئەوھەيە كەبۇچى نامەكەت بەوشىۋەيە دەست پى
نەكردە-بەلام تازەسودى چىە؟ ھەپپاۋى ۋەكو تۇ تاوانبارىنيت
بەكردنى قسەى بى ئەقلانە، ھەردەبى ناتەواۋىەك لەئەقلىداھەبىت، كەواتە
تۇپىۋىستت بەنامەيەك نىە كەدوايەمىن دەستكەرتەكانى ئىمەت پى
پابگەيەنيت، بەلكو پىۋىستت بەچارەكە پەرداخىك لەدەرمانى يۇد ھەيە
بۇغۇدە دەرەقىەكەت).

ئەگەر مەۋلىك ژيانى خۇى بۇپوارى پىكلام تەرخان كەربىت وشارەزا
ۋلىزان بىت لەھونەرى كارىگەرى دانان لەسەرخەك، نامەيەكى ئاۋەا
بنوسىت، ئەى ئەبى چاۋەپوان بىن قەساب وئانەوا وچۇلاچى بنوسن؟
نامەيەكى ترەيە كەبەپىۋەبەرى كۇمپانىيەكى گەرەى باركردن بۇ
بەپىز(ئىدواردفېرمېلېن)ى نوسىۋە كەيەككە لەقوتابىيەكانى
پەيمانگاگەم... ئاىا ئەو نامەيە چ كارىگەرىەكى دروستكرد لەسەرنەو
كەسەى كەبۇى نوسراۋو؟ جارى نامەكە بىخوئىنەرەو، دواچارپىت
پادەگەيەنەم چ كارىگەرىەكى دروستكرد.

كۇمپانىيەى كورپانى / زىرىگان

۲۸ فېرۋىت سترىت

بىرۋىكلىن، نىۋيۇرك

بەپىزان، زۆرىيەى پرۇسەكانى باركرىن لەكۇمپانىياكەماندا دووچارى
 قەلەجى بوو، چونكە پىزەى زۆرى كەلوپەلەكانمان لەدوانىوهرۇدا
 بۆدەنىردىن. ئەمەش دەيىت ھۇى مۆلدىرانى كەل وپەلەكان وكاركرىنى
 زيادەى ئىمەش. ھەروەھادەش بىتەھۇى ئەوەى ئۆتۆمبىلە باربەرەكان
 دوابكەون چ لەداكرتن ياخود لەباركرىنىاندا پۇژى ۱۰ى تىشرىنى دووم.
 لەكۇمپانىياكەى ئىوەرە بارىنكمان بۇھات لەكاترۇمىر چوار وچارەكى پاش
 نىوەرۇدا كەپىنكەھاتبوولە (۵۱۰) پارچە. خۇشحالىن بەھاوكارىتان بۇزالبوون
 بەسەر ئەنجامە نەخواراواكاندا ھەروەھا بۇسەر كەوتن بەسەر
 دواكەوتنى تەسلىم كرىنى كەلوپەلەكاندا... ئايا دەتوانىن داواى ئەوەتان
 ئى بكەين ئەگەر بارىكى گەرەى وەك بارەكەى ئەوپۇرەتان ھەبوو، لەپىش
 نىوەرۇدا بۇمان بىنرىن؟

سودى ئەوەش بۇئىو، ئەوەى كەبارەكانتان زوترىەتال دەكرىن
 وكارەكانتان بەپەلە پايى دەكرىن.

دەسۇرتان ج.ب.سويت

لەپاش خويندەنەوەى ئەونامەى، بەپىز فىرمىلىن، بەپىوہبەرى بەشى
 فرۇشتن لەكۇمپانىياى ناوبراو، نامەكەى بۇناردەم لەگەل ئەم توانجەدا:
 (ئەم نامەى بەرەنجامىكى پىچەوانەى مەبەستەكەى خۇى
 ھەبوو. ئەولەسەرەتاوہ باسى ئەو ناپەرەختيانە دەكات كەدىنەپى
 كۇمپانىياكە، ديارە ئەوەش لاي ئىمەگرنگ نى. دواتردىت داوا لەئىمە
 دەكات يارمەتییان بەدىن بەبى ئەوەى بىرلەوہ بكاتەرە ئايا ئەو يارمەتى
 دانە بۇئىمە گونجاوہ يان نا. دواجار، لەكۇتاپىرگەدا، بىرى دەكەوتىرە
 ئەگەر ئىمە ھاوكارى بكەين، ماناى وایە بارەكانمان زوو بەزوو خالى

دەكرىن و كارەكانمان پادەپەرىنفرىن... بەدەرپرېنكى تىر: ئەولە
دوابرگەكانى نامەكەيدا باسى ئەودەكات كەبەلاى ئىمەو گىرنگە،
ئەمەش پۇچىكى دوزمنكارانە لاى ئىمە دروست دەكات نەك پۇچى
ھاوکارى).

باسەرنج بىدەين لەوہى دەتوانىن دووبارە ئەونامەيە پىك بخەينەو بەين
ئەوہى باسى كىشەو گىرگەكانى خۇمان بىكەين و، لەدىدى
بەرانبەرەكەمان وخۇشمانەو شتەكان بىيىن. وەك (ھىرى
فۇرد) دەلىت. لىرەدا شىوازىك بۇدارشتەوہى نامەكە دەخەينە بەرچار،
پەنگە باشتىن شىوازىش نەبىت بەلام پىشنىارىكە لەوبارەيەو.

بەرىز ئىدوار فىرمىلىن

كۇمپانىيە كورپانى / زىرىگا

۲۸ قىرۇنت سىرتىت بىرۇكلىن

نىويۇرك

خۇشەرىستەم بەرىز فىرمىلىن:

كۇمپانىيەكەى بەرىزتان لەچواردەسالى پابردوودا باشتىن مامەلەچى
بىوہ لەگەل ئىمەدا، بۇيە ئاسايى، ئىمە ھەست بەمنەتبارى دەكەين
بەرانبەرتان وئاواتەخوازىن بتوانىن پارەى خىرا وكارىگەرى شايسىتەى
خۇتانتان پىشكەش بىكەين. بەلام، جىگەى نىگەرانىشمانە كەدەين بلىن
ناتوانىن ئەو خزمەتگوزارىتەان پىشكەش بىكەين لەبەر ئەوہى لۇرىەكانى
ئىوہ بارەگەرەكانىان لەدوانىوہپۇدا دەگەينەنەئىمە. وەك ئەوہى پۇژى
(۱/۱۰) پرويدا. بۇچى؟ لەبەر ئەوہى زۇربەى مامەلەچىەكانى تىرىشمان
ھەرلەوای نىوہپۇدا كالاكانىان دەگەينەن. بۇيە شتىكى ئاسايىە كالاكان

بەسەرماندا كەلەكە بېن. ئەمەش دەپتە ھۆى ئەوھى داگرتن وباركردى
بارەلگرەكانى ئىوھش دوابكەوئىت.

ئەمەش كارىكى زۇر خراپ ونەخواراۋە، بەلام دەتوانىن خۇمان لىر
كارەخراپە دوربىخەينەۋە ئەگرە بتوانن بارەكانتەن بەر لەنىوھىز
بگەيەنن، بەوشىۋەيە لۆرىەكانىشتان بواریان دەبى سەرلەبەيانىان
بەئازادى جموجولۇ بگەن، ئىمەش بايەخ بەباركردىنەن
دەدەين. كرىكارەكانىشمان سبەينى سەرلەئىۋارە دەگەرىنەۋە وشىۋىك
لەر مەكەرۋنە بەتامە دەخۇن كەئىۋە دروستى دەكەن.

ھىۋادارم ئەمە بەبىن تاقەتى لەقەلەم نەدەيت، ھىۋادارم واش تى
نەگەيت پەخنە لەشىۋەى بەرىۋەبردنى كارەكانت دەگرم، چونكە ئەم
نامەيە بەمەبەستى باشتر خزمەت كرىدى تۇنوسراۋە.

ھەركاتى بارەكانت بگەن، خوشحال دەيىن خزمەتت بگەين.
دەزانم سەرقالىت، ھىۋادارم خۇت ھىلاك نەكەيت بەرە لامدانەۋەى
نامەكەرە.

دلىسوزقان ج. ب. سۋىت

ھەزاران فرۇشىارى دەستگىرى سەر شۇستەكان بە ھىلاكى وشەكەتى
دىن و دەچن ولەژىركۇلى قورسى قەرزارىدا دەنالىنن. بۇچى؟ ... چونكە
تەنھا بىرلەۋە دەكەنەۋە كەخۇيان دەيانەوئىت. ئەوان نازانن كەئىمە
نامانەوئىت ھىچ شتى بگرىن، ئەگرە بشمانەۋى شتى بگرىن، دەپۋىن
دەيكگرىن. ۋەلى ھەموومان بىرمان بەلای چارەسەركردى
گرفتەكانمانەۋە. ھەركاتى كابرەى فرۇشىارى دەستگىرەتۋانى
كالاً وخزمەتگوزارىەكانىمان پىشكەش بكات وبيخاتە قالبى

چارەسەرکردنی گرافتەکانمانەو، ئەوکاتە پنیویستی نابێ بەوەی پیمان
 بفروشی، بەلکو ئێمە پنیویستمان دەبێ بەوەی کالاکانی
 بکڕین. هەرکەپاری بگری حەزی بەوەیە شتەکە بکڕی، ئەک پنی
 بفروشری. لەگەڵ ئەوەشدا خەلکی زۆر هەن ژیاانیان لەکڕین و فروشتندا
 بەسەردەبن، بەبێ ئەوەی بتوانن شتەکان لەگۆشەنیگای کڕیار
 و مامەلەچیهکانیانەو ببینن. بۆنموونە: من لە (فروست هیلز) دەژیم کە
 کۆمەڵە مالتیکی تایبەتە لەناو هراستی نیویۆرکدا. پۆژنیکیان کە بە پرتاو
 بەرەو وێستگە دەروشتەم، چاوم کەوت بە کابرایەک کە کاتی خۆی لە (لۆنگ
 ئایلەند) دەلالی کڕین و فروشتنی زەوی بوو. ئەو زۆرباش (فروست هیلز)
 شارەزابوو. بەپەلە بەرەو پوی پۆشتەم تا کو پرسیارێ ئەوەی ئی بکەم ئایا
 خانووەکەم بە کۆنکریتی مسەلەح دروستکراوە یان بە مادە (جفصین). لە
 وەلامدا گوتی: نازانم. دواتر شتیکی پی گوتە کە من خۆیشم ئەوەم
 دەزانی. گوتی: دەتوانی لە پینگەیی پەییوەندی کردنتەو بە کۆمەڵە
 باخچەکانی فروست هیلزەو وەلامی پرسیارەکەت دەست
 بکەویت. بۆسبەینی سەرلەبەیی، نامە یەکم لەو کابرایەو پینگەیشت. ئایا
 لەو نامەیدا وەلامی پرسیارەکەمی دابووە؟ ئەو هەرلەسەرەتاوە
 دەیتوانی بەیەک خولەک لە پینگەیی تەلەفونەو وەلامی پرسیارەکەم بۆ
 وەر بگریتەو. بەلام وای نەکرد. کەچی لە نامە کەیشیدا پینموونی ئەوەی
 کردبووم گواپە دەتوانم بە تەلەفون وەلامەکەم وەرگرم! داوای ئەوەی
 کردبوو کە سەرپەرشتی کاروبارەکانی دنیایی (تامین) ی من لە ئەستۆ
 بکڕیت.

ئەھمىيەت بايەخنىكى بەيارمەتى دانى من ئەلەدا. بەلكوتەنھا مەبەستى
يارمەتى دانى خۇي بوو. لەو حالەتەدا دەبوا نوسخەي ھەرىكەك لەو دور
پەرتوكە نايابەكەي (فاش يونگما) يى بىدەمى: (فرۇشياري دەستگىن)
و (كانزاياك بۇيەشدارى).

جانەگەر ئەوپپاۋە ئەو دور كىتەبەي بخوئىندا يەتەرە و بىنەماكانيانى
جىيەجى بىكرىدايە. ئەوا چەندىن بەرانبەرى ئەو قازانجى دەست دەكەرت
كەتەئىمىنى ژيانى من يان خانوۋەكەم لەئەستۇيگىرى.

پىسپۇرەكانىش ھەمان ھەلە دوربارە دەكەنەرە. چەند سالىك لەمەوبەر،
چومە غەيادەي پىسپۇرىكى قورگ ولوت وگوى لە شارى
فيلادلفيا. ئەوپزىشكە تەنانەت بەرلەۋەي چاۋىك بگىرئىت بەناۋ دەمەدا،
پىرسىياري ئەۋەي لىكردم كەنايا چ كارىك دەكەم! ئەو بايەخى بەلەۋزەكەم
ۋەلەۋسانى قورگم نەلەدا، بەلكوتەنھا گوئى بەبىرى ئەو پارەيە ئەدا
كەلەمنى دەبچىرى بۇخۇي! مەبەستى ئەۋە نەبوو يارمەتى من بىدا، تەنھا
مەبەستى بوو زۇرتىرىن پارەم لى بىكىشىتەرە. لەئەنجامىشدا ھىچى لىم
دەست نەكەرت. چۈنكە لەغەيادەكەي چومەدەرەۋە وزۇرىش بىتاقەت
بووم لەكەم ئەدەبى ئەوكا برايە. جىھان پىرەلەر جۇرە كەسانە: كەسانى
خۇپەسەند... ئەوكەسە دەگمەنانەش كەدەيانەۋىت بەبى خۇپەرىستى
خىزمەتى خەلكى بىكەن، ھەلگىرى كۆمەلى خەسلەتى گەرەن. كەسانىكى
زۇركەمىش ھەن بىتوانن پىكابەرى ئەوكەسە دەگمەنانە بىكەن. ئۇنى يۇنگ
دەلىت: (ھەركەسىك بىتوانن خۇي بخاتە جىگەي كەسى بەرانبەرى،
ھەرۋەھابىتوانن ئەۋەي لەمىشكى بەرانبەرەكەيدايە بىخوئىنىتەرە ولىنى تى

بىگات، ئەوكەسە ھەرگىز پىئويستى بەدوودلى تابىت سەبارەت بەدەي
تەدەرىۋى خەشارداۋە).

ئەگەر لەم پەرتوكەۋە تەنیا شتىك دەست بىكەۋىت: ئارەزوۋى ئەۋەت
دەست بىكەۋىت كەلەگۈشەنىگاي بەرانبەرەكەتەۋە بىرىكەيتەۋە وشتەكان
بىيىت-ئەۋە پەنگە بىيىتەبەردى بىناغەيەك ورنەۋى ژىانت بىگۈرەت.

زۈربەي خەلك دەپۈنە زانكۇ وفىرى خويندەۋە ۋەبىرولىكدانەۋەي
ژمىرە ئارەخەتەكانىش دەبن، بەبى ئەۋەي بىزانن مىشكىيان چۈن
كاردەكات. بۇنمۇنە: مەن وانەي: (پەيلى گارىگەن) مەگوت بەكۈمەلى
لەۋگەنجانەي زانكۇ كەبەپۈۋەبوون بىچنە كۇمپانىيەي (كارىن)
لەشارى (ئىويۇرك) لەۋىلايەتى (ئىوچىرسى). كارى ئەۋ كۇمپانىيەش
برىتىيە لەبەلىندەرايەتى دامەزراندنى سىستەمى فېنك كىرنەۋەي
نوسىنگە ۋەۋل ۋشانۇكان. جارىكىيان پىاۋى ۋىستى ئەۋانى تىرۋالى بىكات
يارى (تۇپى باسكە) بىكەن... بىزانە چى بەۋكۈمەلە قوتابىيەدەگوت...

دەيگوت: (مەن خەزم لەيارى تۇپى باسكەيە، دەمەۋىچ ھەموۋتان يارى
باسكەبىكەن. كاتى دەچۈۋم بۇيارى جىمباز، ژمارەيەكى تەۋاۋ نەبوۋ
بۇلەۋەي يارى باسكەبىكەين. شەۋى پابىرۋو تەنھا دوۋسىن كەس ھەبوۋ
تۇپ ھەلبەدەين. ھەربەھۋى ئەۋەشەۋە بۇكسىن بەرچاۋم كەۋت، دەمەۋىت
لەمشەۋ بىن، مەن دەمەۋىت يارى باسكەبىكەين).

ئايا ئەۋپىاۋە باسى شتىكى كىرۋە كەتۈپتەۋىت؟ تۇناتەۋىت بىچىت بۇ
يارىگاي جومباز كەھىچ كەس پوۋى تىناكات، وانىە؟ ھىچ گۈنىش
ئادەيت بەخەزۋارەۋەكانى بەرانبەرەكانت. تۇناتەۋى زەربەيەك
بەرچاۋت بىكەۋى.

دەتەرىت پىت بلىم لەياری جومباردا چەند سوود وەردەگىزى،
بەدلىيايىرە. چالاكىەكى زىاتر، ئارەزىيەكى زۆرتر بۇ خوارىن،
مىشكىكى ساف، پابوارىن ويارى كىردى.

بانامۇزگارىەكەى مامۇستا (ئۇفرىستىت) دووبارە بىكەينەرە كەدەلىت:
(هەول بەدەلەناخى بەرانبەرەكەتدا ئارەزوو دروست بىكەيت، ھەركەس
بتوانى واپكات، ھەموو جىھان ھى ئەو، ھەركەسىش نەتوانىت،
بەتەنھايى رىنگە كەدەبرى).

يەككە لەقوتابىيەكانى پەيمانگاگەم زۆر دوودل بىو بەرانبەر
بەكۆرەبچكۆلەكەى كەكىشى كەم بوو، كەچى لەگەل كەمبونى كىشىدا،
خوارىنىشى نەدەخوارد، دايك وباركى ھەمىشە رىنگە كلاسىكىيەكانىيان
لەگەلدا بەكار دەمىنا. لىنى تۆرەدەبوون وپىيان دەگەوت: (دايكت دەيەرىت
ئەو بىخۆيت، باركت دەيەرىت گەرەبىيت و، بىيىتە پىياوئىكى مەزىن).

بەلام ئايا كۆرەكە گوىى بەم قىسانە دەدا؟ دروست وەك چۈن تۇبايەخ
بەوگەردىلە خۇلانە ئەدەيت كەپراخراون بەرۇخەكاندا! مەگەرپىاوى
حىكمەتى ئەسپى ھەبىت، چاوەپروان بىكات مىندالىكى سى سالانە، لەگەل
بىر وبۇچونەكانى باركىدا خۇى بگونجىنىت كەتەمەنى لەسى سالىدايە.

باركى مىندالەكە ئەوھى دەرىست. بەلام ھىچ سودىكى نەبوو. دواتر
دەردەكەى دۇزىەرە، لەدلى خۇيدا گوتى: (مىندالەكەم چى دەرىت؟ چۈن
دەتوانم داراكەى ئەو لەگەل خواستى خۇمدا بگونجىنم؟). ھەركە دەستى
بەبىر كىردە كىرد، چارەسەرى گىرەتەكە لەبەردەمىدا ئاسان
بوو. مىندالەكەى پاسكىلىكى سى تايى ھەبوو، ھەزى لەوھەبوو لەبەردەم
مالى خۇياندا بەتەنىشت شەقامەكەو پاسكىلەكەى لى بىخۆرىت، لەزىك

مالىشىياندا، مىندالىكى ھار ھاج ھەبوو، ھەركەتەمى لەسەرىپاسكىلەكە
بىدپايە، دەھات پالىكى پىنودەنا وپاسكىلەكى ئى دەستاند وخۇى لىنى
دەخۇرى.

ئاسايى، مىندالەكەش دەستى بەگريان دەكرد و دەھاتەو بۇلاى دايكى،
دايكىشى ناچار دەبوو، دەچو دەروە وپاسكىلەكى لەمىندالە ھار
و ھاجەكە وەر دەگرتەو. پۇژانە ئەم شانۇگەرىيە دووبارە دەبوو يەو.
كەراتە مىندالە بچكۆلەكە چى دەويست؟ وەلامەكە پىنويستى بەو ەنيە
پرسىيار لە (شېرلوك ھۆلمز) بىكەين... ئارەزووى ئەو بۇ ھەستىكردن
بەگرنكى خۇى، ھەروەھا پىق وتورەيىيە كەيشى پالىيان پىو دەنا
بۇتۇلە كىردەو و شىكاندىنى لوتى مىنالە ھارەكە. بۇيە كاتى باوكى پىنى
گوت ئەگەر ھەموو ئەو شىتانە بىخوات كەدايكى بۇى دادەنى، ئەو جانەم
دەتوانى مىندالەكەى بۇفەلاقە دەكات، واتە كاتى باوكى بەلىنى دايە
مىندالەكەى بۇفەلاقە بىكات، ھىچ گىرفتى لەئارادانەما و ھەموو
ئەو خوار دنانەى دايكى بۇى دەھىنادەيخوارد. بۇ ئەو ەى گەرەر بەھىز
بىنىت و پۇرتى ئەو مىندالە ھارو ھاجە بىشكىنى كەبەردەوام ئازارى ئەدات
وگالتەى پى دەكات.

لەپاش چارەسەركردنى ئەو گىرفتە، باوكى پىو بەپرووى گىرفتىكى
تربوويەو: مىندالەكە خويەكى خراپى ھەبوو، شەوانە مىزى بەخۇيدا
دەكرد.

مىندالەكە لەگەن ئەنكىدا دەخەوت، ھەمىشە كەنەنكى لەخەو پادەبوو
نۆينەكەى بەتەرى دەبىنى پىنى دەگوت: (ژۇنى) بىروانە دووبارە چىت

كردوه) كه چى منداله كه وه لامي ددایه وه: (من وام نه كردوه، تۆ
واتكردوه!).

ئەم رەخنە وچە لە حانییە هیچ سودیكى نەبوو. باوكی پرسىاری كرد:
(چۆن دەتوانیت میزبەخۇدا كردنى شەوانە بە منداله كه مان تەرك
بكهین؟).

داخوازیەكانى منداله كه چى بوون؟ یەكەم، دەیویست وهكو باوكی
بیجامە لە پئی بكات، ئەك وهكو نەنكى كراسینكى ئاودامانى درێژ لە بەر
بكات. جا لە بەرئەوهی نەنكى لە هەلس وکەوتەكانى بێتاقەت ببوو،
بەخۆشحالیەرە بیجامەى بۆكړى تاكو ئەر هەلس وکەوتە دووبارە
نەكاتەرە! دووهم، دەیویست نوینیكى تایبەت بەخۆی هەبیت. نەنكى
پێگړى ئەم داخوازیەشى لێنه كرد.

بۆپوژی دواتر، دایكى دەستی گرت وبردى بۆ پیشانگاكانى
(لۆزەر) لە برۆکلین، بە ئاماژەى ئەك ژنە فرۆشیارەكەى تینگە یاندو گوتى: (ئەر
پیارە بچكۆلەیه دەیه ویت شت بکړی.

ژنە فرۆشیارەكەش وایكرد منداله كه هەست بەگرنكى خۆى بكات. بۆیه
گوتى: كاكه ادەتە ویت چیت پیشان بدەم؟.

منداله كه بەشانازیەرە راودستا وگوتى: (ئەمەوى نوینیك بۆخۆم بکړم.
كاتى ئەو نوینهیان پیشاندا كه پێشتر دایكى بۆى هەلبژاردبوو، دایكى
ئاماژەى دایە ژنە فرۆشیارەكە تاكو منداله كهى بوقایل بكات بەوهى ئەر
نوینه بکړیت.

پوږی دواتر نوینه که درایه دوستیان بویه نیواره کاتی باوکی
 گه پایوه به په له پای کرده به رده رگا وهاواری ده کرد (بابه! بابا! وهره
 پروانه نوینم کریوه).

باوکی ته ماشایه کی نوینه کی کرد و هه مان ناموزگاری
 (چارلز شواب) ی پیړه وکرد (پاس تگوبو له ستای شکردنیدا و،
 زیاده ویشی کردله مدهح کردنیدا) پاشان لینی پرسى: (خوښه نوینه
 ته پناکه یت، وانیه؟).

- نا، نه وه لا. هر گیز میزی پیا ناکه م.

هر به راستیش، من داله که پاریزگاری له به لینه کی کرد، چونکه
 که رامه تی ریگه کی نه لده په یمانه کی بشکینیت. نوینه کی نوینی
 خویه تی و خوی کریویه تی. وه کوپیاوکی بچکولانه ش بیجامه کی له پی
 کردوه. بویه ویستی به کرده ودهش وه کو پیاو ره فکاربکات.

(ولیه م وینتر) ده لیت: (ته عبیر له خو کردن، پنیو یستیه کی پیدا گرانه یه
 له سروشتی مرویدا). که واته بوچی له م راستیه له بواری کار کردنیشدا
 به کار نه هینین؟ با هر کاتی بیرو که یه کی جوانمان لاگه لاله بوو، له بری
 نه وه ی به رانه ره که مان هه ست بکات بیرو که ی نیمه یه، باوای لی بکه یین نه و
 بیکولینیت و پروای وایت بیرو که ی خویه تی، به رجوره خوشه ویستی
 بیرو که که ده چیته دلیره و پرده نگه دووژده میشی لی بخوات.

له بیرت نه چن: (هه ول بده له ناخی به رانه ره که تدا نارده زو و دروست
 بکه یت، هر که س بتوانی وایکات، هه موو جیهان هی نه وه، هر که سیش
 نه توانیت، به ته نهایی ریگه که ده بری).

بەشى يانژەيەم

ئاوابكە، بۆھەركوئى بچىت پىشوازىت لى دەكرى.

بۇچى ئەم كىتىبە دەخوئىنىتەرە، تاكو بۇت دەرىكەوئىت چۇن دەتوانىت
ھاوپى بۇ خۇت دروست بىكەيت؟ بۇچى چاۋ لەگەرەترىن كەسب كەرى
ھاوپى لەجىھاندا نەكەين؟ . لەوانەيە سىبەينى چاۋت پىنى بىكەرى
كەبەسەر شەقامەكەدا دەپۇات. كاتى لىنى نىزىك دەبىتەرە، دەست دەكات
بەكلكەلەقى. ئەگەر پايشى بەينى، دەست دەكاتە بازىزىن وخۇشەويستى
خۇيت بۇدەردەپى. تۇباش دەزانىت لەپشتى ئەم خۇشەويستىەرە ھىچ
ھۇكارىكى شاردرارەنىە. ئەو نايەوئىت پارچە زەويەكت پى بفرۇشىت يان
ھاوسەرگىرىت لەگەلداپكات!

ئايا تۆھەرگىز بىرت لەوە كىردۇتەرە كە(سەگ) تاكە ئارەلنىكە، ھىچ
كارىك ناكات لەپىناۋى ئەو خۇراكەيدا كەدەستى دەكەرى؟ مرىشك دەبى
ھىلكە بىكات. چىل دەبى شىرمان بداتى. بولبول دەبى بخوئىنى. تەنھا
سەگ لەبەرانبەر خۇراك وېژىۋىەكەيدا، ھىچت ناداتى، جگەلە
خۇشەويستى. لەتەمەنى پىنچ سالىدابووم، باۋكم توتكەيەكى
بەپەنجاسەنت بۇكرىم، ئەو توتكەيە ببوۋىە سەرچاۋەى ھەمور خۇشى

وبەختە وەرەكەنم. دوانىو وەرۇى ھەموو پۇژنىك، دەرووبەرى كاترۇمىر
چوارونىو، لەبەردەم ژورەكەى پىشەو دەدەنىشت وچاۋە جوانەكانى
دەبىرە پارەوەكە. ھەركەگوئى لەدەنگى من دەبوو، وەك تىر دەردەپەرى
بۇلام، تاكو بەخەپەيەكى جوان سلاوم ئى بكات.

(تىببى) بۇماوۋى پىنج سالى تەواو ھاۋرىم بوو. پاشان، لەشەۋىكى
خەمناكدا كەھەرگىز لەبىرم ناچىتەو، تىببى لەدوورى دەپى لەژوور
سەرى مەوۋە بە ھەورە بروسكە كوژرا. مردنى تىببى كارەساتى سەردەمى
مىدالىم بوو. تىببى گيانا! تۇ ھىچ پەرتوكىكى دەرونفاسىت
نەخوئىندبوۋەو. پىئويستىشت بەخوئىندەوۋى وەھا كتىبىك نەبوو.
تۆلەمیانەى غەرىزەكانتەو دەترانى ھەركەسىك دەتوانىت لەماوۋى
دومانگدا لەرنگەى گرنگىدانىوۋە بەبەرانبەرەكەى، زىاتر لەو ھاۋرى
بۇخۇى پەيدا بكات كە لەماوۋى دووسالدا ھەولى بۇئەدات لەپرى
پاكىشانى سەرنجى بەرانبەرەكانى بۇ ئەوۋى گرنكى پى بىدەن. لىم گەپرى
بادووبارەى بىكەمەو: تۆدەتوانى لەمیانەى بايەخدانتەوۋە
بەبەرانبەرەكانت لەماوۋى دومانگدا زىاد لەو ھاۋرى پەيدا بىكەيت
كە لەماوۋى دووسالدا ھەولى بۇ ئەدەيت لەپرى سەرنج پاكىشانى
بەرانبەرەكانتەوۋە بۇ ئەوۋى گرنگىت پى بىدەن.

لەگەل ئەوۋەشدا، مەنىش وتۇش كەسانىك دەناسىن كەلەژياندا
ھەلەدەكەن، كاتى ھەول ئەدەن دلى بەرانبەرەكانىان پاكىشان بۇ ئەوۋى
بايەخىان پى بىدەن.

ئاساىى، ئەو كارە كارىكى بى سۈدە. چۈنكە خەلكى نەبايەخ بەتۇ
ئەدەن ونەبەمن. بەلكو پۇژتائىۋارە، تەنھا گرنكى بەخۇيان ئەدەن.

كۇمپانىيائى تەلەفونى ئىويۇرك، لىكۇلىنەۋەيەكى وردى ئەنجامدا، ئاكر
بۇي دەرىكەۋىت كام وشە لەكاتى گىتوگۇكاندا زۇرتىر دووبارە دەپىتەرە.
لە ئەنجامدا دەرىكەۋىت: راناۋى (من) زۇرتىر دووبارە بونەۋەدى ھەيە،
چونكە لە (۵۰۰) گىتوگۇى تەلەفونىدا (۲۹۹۰ جارى) دووبارە بوەتەرە!
كاتى سەرنىچ لەكۇمەلى وىنەى فۇتۇگرافى خۇت ئەدەيت، يەكەمجار
چار بۇ كام وىنە دەگىرىت؟

ئەگەر والەزانىت خەلكى بايەخت پى ئەدەن، لەخۇت پىرسە: ئەگەر
ئەمشەر بىرم، چەند كەس دەچن بۇ پىرسەكەم؟!

بۇچى پىۋىستە خەلكى گىرنكى بەتۇ بدەن، ئەگەر تۇ پىشتىر گىرنكىت
بەوان ئەدەبى؟ پىۋىستەكەت ئامادەبەكە و. ۋەلامەكەت بىۋىستە:

ئەگەر تەنھا بەمانەۋىت خەلكى گىرنكىمان پى بدەن. ئەۋا ھاۋرى
دلىسۇزمان دەست ئاكەۋى. ھاۋرى پاستەقىنە بەۋ شىۋەيە كەسب ئاكرى.
ئاپلىۋن ئەۋ پىگەيەى تاقى كىردەۋە، بۇيە لەدوا چاۋپىنكەرتنىدا لەگەل
جۇزفەنداگوتى: (جۇزفەن، مەنىش ۋەك ھەرىپىاۋىكى ترى سەرنەم گۇى
زەمىنە بەخت ياۋەرم بوۋ، لەگەل ئەۋەشدا، لەم ساتەدا، تۇتاكە كەسىكى
كەلەم جىھانەدا دەتۋانم پىشتى پى بىەستىم) ئەمە لەكاتىكىدا
مىژۋىۋىسەكان تەننەت گومان لەۋەش دەكەن كەئەۋ تۋانىيىتى پىشت
بەجۇزفەنىش بىەستى .

زاناسى دەرونىاسى بەناۋىبانگ (ئەلفرد ئەدەلەن) كىتەبىكى نوسىۋە
بەناۋى: (پىۋىستە ژيان بۇتۇ، چ مانايەك بىەخشىت). لەۋپەرتوكەدا
دەلىت: (ئەۋ مەۋقەى كەگۈى نادات بەبرا مەۋقەكەى ترى، لەژياندا
دوۋچارى چەندىن گىرفت ۋنارەھەتى دەپىتەرە، لەمەمان كاتىشدا دەپىتە

ھۆى قولتۇرىن زام بۇ ئەوانى تىرىش، ھەر لەنىو ئەو جۇرە كەسانەشدا شىكىستە مەۋىيەكان سەر ھەلئەدەن).

لەوانەيە لەنىو كىتىبەدەرونئاسىيەكاندا تىببىنى ھاوشىئەى ئەم تى بىنىيەت خويندەيىتەو، بەلام دەربىرىنىكى بەسودىترلەم دەربىرىنەت بەرچاۋ نەكەوتەو.

من رقىم لەدووبارەكردنەو، ھەلى دەربىرىنەكەى (ئەدەس) زۇر دەولەمەندە بەواتاي جوان. لەبەرئەو، لىرەدا دووبارەى دەكەمەو: (ئەو مەۋقەى كەگوى نادات بەبرا مەۋقەكەى تىرى، لەزىياندا دووچارى چەندىن گىرقت وناپەحەتى دەيىتەو، لەھەمان كاتىشدا دەيىتە ھۆى قولتۇرىن زام بۇ ئەوانى تىرىش، ھەر لەنىو ئەو جۇرە كەسانەشدا شىكىستە مەۋىيەكان سەر ھەلئەدەن) جارىكىيان لەزانكۆى نىويۇرك لەبارەى ھونەرى نوسىنى چىرۇكى بچوكەو دەم خويندە. سەرنوسەر (كولىيى) لەيەكىك لەپۇلەكاندا گوتى: من دەتوانم لەنىو دەيان چىرۇكدا كەپۇژانە پىمان دەگات، يەك چىرۇك ھەلىزىرم. لەپاش خويندەنەو چەند بىرگەيەكى كەمى چىرۇكە كە، تىدەگەم لەوەى نوسەرەكەى خەلكى خۇش دەۋىت يان نا: (ئەگەر نوسەر خەلكى خۇش نەۋىت، ئەوا چىرۇكەكانىشى خۇش ناۋىت).

ئەم نوسەرە بەتوانايە، دووجار قىسەكانى بىرى وداۋاي لىبوردنى كرد لەوەى كەخەرىكە ئامۇزگارى پىشكەش دەكات. دواتر گوتى: (مىنىش وادىارە ھەمان شىتقان پىدەلىم كەراغىزەكان پىتان دەلىن. بەلام لەبىرتان بىت، ئەگەر بىتانەۋى بىنە نوسەرى سەرەكەوتور، پىنويستە خەلكتان خۇش بۈىت).

ئەگەر بۇنوسىنى چىرۇك ئەم قىسەيە راست بىت، ئەوا دۇنيا بە لەكاتى
مامەلەكەردىنى بىر بىرلەشكەن خەلگىدا، راست تىرە، ئىوارەيەم
لەزىزورى جلوبەرگەكانى (ھوارد تۇرستۇن) دا بەسەر بىر لە (بىرود وای)...
سۇرستۇن جادوگەرلىكى ناسراۋە، ئەوپپاۋە لەماۋەي چىل سالىدا ھەمۇر
جىھان گەپراۋە وجموجولى تەمومىژدارى وای نىشان داۋە گەبىنەرانى
سەرسام كىردۈۋە، نىزىكەي شەست مىليۇن بىنەر لەسەرتاسەرى جىھاندا
پارەيان داۋە بۇيىنىنى كارەكانى، لەئەنجامدا نىزىكەي دوومىليۇن دۆلەر
قازانجى كۆكردۈتەرە.

داۋام لەبەپىز (سۇرستۇن) كىرد تاكولەنەينى سەركەۋتەكەي لەزىياندا،
ئاگادارم بىكات، بىگومان زانست ھىچ پەيۋەندىيەكى بەر كارانەۋە نىيە
كەئەر دەيانكات، چۈنكە ئەۋبەمىندالى لەمال پايكردۈۋە، بەھەرزەكارىش
لەسەرشەقام وشۇستەكاندا دەخەوت و بەدەرۈزە كىردىنىش خواردىنى
بۇخۇي پەيدا دەكرد.

ئايا ئەوپپاۋە شارەزايىيەكى زۇرى ھەبوۋ لەجادوگەردىندا؟ نەخىر، ئەو
خۇي باسى ئەۋەي بۇكردم كەسەدان پەرتوك لەبارەي
يارىەشاردراۋەكانەۋە ھەيە، كەسانىكى زۇرىش ۋەكو ئەۋناشنان بەر
كتىبانە، بەلام دوو تايبەتمەندى لەخۇيدا دەيىنى كەلەكەسانى تىردا
ئىن، يەكەم تايبەتمەندى ئەۋەيە كە نەمايشكارىكى شارەزايەۋ دەتۋانى
كەسايەتى خۇي بخاتە بەر پۇشنایى، شارەزايىشى ھەيە لەسروشقى
مىرۋە، ھەرچى كىردارى ئەنجامى ئەدات، ھەرچولەيەك، ھەر دەنگىك،
تەننەت چولەكانى بىرۈيشى بەوردى دىراسە دەكرد، بەرلەۋەي دەست
بەنەمايشەكانى بىكات، سەربارى ئەۋەش (سۇرستۇن) بايەخىكى زۇرى ئەدا

بەخەلک. خۇی بەمنى گوت: زۇرباشە، کۆمەلنى خەلکى گەمىزە
 لەپەردەمدان ومنىش بەجولەکانم گالتەيان پى دەگەم) بەلام شىۋازى
 کارى سۇرستۇن تەۋاۋ لەۋان جودايە. ئەۋەرکاتى دەچىتە سەرتەختى
 شانۇ لەناخى خۇيدا دەلىت: (زۇر ھەست بەمەتبارى دەگەم كەنەرخەلکە
 ھاتوون من بىيىن. ئەۋان يارمەتيم دەدەن بەشىۋەيەكى باشتر، بىژىۋى
 خۇم پەيداىگەم. لەبەر ئەۋە، ھەرچى لەتوانامدايىت بۇيان دەگەم).
 ھەرۋەھا باسى ئەۋەيشى بۇکردم كەھىچ ھەنگاۋى نانى بەرەو تەختى
 شانۇ، ئەگەر لەدلى خۇيدا نەلىت: (جەماۋەرەكەم خۇش
 دەۋى. جەماۋەرەكەم خۇش دەۋى) ئايا ئەمە شتىكى ھىچ وپوچە؟ تۋى
 خۇينەر دەتۋانى بىرلەۋەيكەيتەۋە. من بەبى ھىچ تۋانجى دەينوسەۋە!

خاتوو(شۇمان ھىنك) یش سەربارى برسيتى وناپەختى. سەربارى
 ئەۋەى كەناسۆرەكانى ژيانى خەرىك بوو پالى پىۋە بنىن بۇخۇكوشتن
 وكوشتنى مندا لەكانىشى، سەربارى ھەموو ئەۋنەھامەتيا، كەچى
 تۋانى گۇرانى بلىت وبىيتە يەكىك لەدرەوشاۋەترىن ئەستىرەكانى
 ئۇپىرا. ئەمىش دانى بەۋراسىتە دانا كەيەكىك لەنەيىنەكانى
 سەركەۋتەكەى بىرىتە لەگىرنكى دانى بەخەلک.

ھەرئەم ھۇكارەش يەكىكە لەنەيىنەكانى سەركەۋتن وجەماۋەر
 دارىەكەى تىۋدۇر پۇزۇلت. ئەم پىاۋە تەنەت خزمەتكارەكانىشى
 خۇشيان دەۋىست. (جىمس. ئەموس) كەيەكىك بوو لەخزمەتكارە
 تايبەتەكانى، كىيىنكى نوسىۋە بەناۋى(تىۋدۇر پۇزۇلت، قارەمانى
 خزمەتكارە تايبەتەكەى) لەۋ پەرتۈكەدا ئەم پوۋداۋە دەگىپتەۋە:

جاريگيان ھاوسەرەكەم پرسىياري ئەۋەى كىرد لە سەرۆك كەنایا
(كەو) چۆنە؟ چونكە پىشتىر كەۋى نەبىنىبوو. ئەۋىش زۇر بەۋردى دەسلى
كەۋى بۆكرد. كەچى پاش ماۋەيەك، زەنگى تەلەفۇنەكە لىيدا (ئەموس
ۋاوسەرەكەى لەكەرتى پۇزۇلت لەئۆيىستىرباى دەريان). ھاوسەرەكەم
ۋەلامى دايەۋە، خۇدى سەرۆك لەسەر ھىلى تەلەفۇن
بوو. بەھاوسەرەكەمى گوتىبوو: ئىستا كەۋىك لەدەرەۋەى پەنجەرەكەتداپ
ۋەتوانى بەئاسانى بىيىنى. ئەم جۆرەشتە ۋەدانە پۇزۇلتىيان
لەھەرەكەسىكى ئاسايى جىادەكردەۋە. ھەركاتىكىش بەلاى مالاكەماندا
تىپەر بىۋايە. سلاۋىكى گەرم ۋەلسۇزانەى لىدەكردىن. ئايا كارمەندەكان
دەتوانن پىاۋىكى ئاۋايان خۇش نەۋىت؟ چۇن مەۋۇ دەتوانىت پىاۋىكى
ۋاى خۇش نەۋىت؟

پۇژىك سەرۆك پۇزۇلت سەردانىكى كۆشكى سىپى دەكات، ئەۋكاتە
سەرۆك تافىت ۋاوسەرەكەى لەدەرەۋە بىۋەن. لەۋ سەردانەدا
خۇشەۋىستى خۇيى بۇخەلكە سادەكەى ئەۋى دەپىرى، لەپىرى
سلاۋكردىنەۋە لەمەۋەۋ حزمەتگوزارە دىرىنەكانى كۆشك. بەناۋى
خۇيانەرە. تەنانەت سلاۋىشى لەچىشت پەزەكانى چىشتخانەكەى
كۆشكى سىپى كىرد.

(ئەرشى بات) دەنوسىت ۋەلنىت: (كاتى سەرۆك چاۋى بەئەلىسى
خزمەتگوزارى چىشتخانە كەۋت، پرسىياري ئەۋەى لىكرد ئايا تائىستاش
نانى زەرەت سەزەكات. ئەلىس گوتى: زۇرجار بۇخزمەتكارەكانى
سەزەكەم، بەلام ئەۋانەى لەنھۇمى سەردەۋەدان ناىخۇن. پۇزۇلت گوتى:

ئەوان ئارەزوویان لەگەل خواردندا ساغ نیە، ھەرکەچاوم بەسەرۆک گەوت
باسی نانە زەرپاتەکەى تۆى لەگەلدا دەگەم)!

ئەلیس لەسەر دەوریەکی بچوک پارچەییەك لەوانەى بۆھینا، پۇزۇلت
پارچەنانەکەى ھەلگرت و بەرە ونوسینگەکەى چوو، سلاویشی لەکرێکار
وباخەرانەکانیش دەکرد. وەك جاران، ھەرکەسیکی بەناوی راستەقینەى
خۆیەرە بانگ دەکرد، تائىستاش زۆربەى کارمەندەکانى کۆشك باسى
ئەر پوداوە دەگەن. (ئیک ھۆفر) بەچاوی پرلە فرمیسکەو گوتى: (ئەر
پۇژە، لە ماوەى دووسالدا خوشترین پۇژمان بوو، ھىچ کەس ئەر پۇژە
ناگۆریتەو بەسەد دۆلار). لەمیانەى ئەزمونی تایبەتى خۆمەرە، بۆم
دەركەوتووە کەمرۆڤ دەتوانى بايەخ وکات وھاوکارى لەزۆربەى
کەسایەتیه دیار وبالاکانى ئەمریکاو بەدەست بێنى. ئەمیشە لەمیانەى
گرنگیدانى راستەقینە پێیان. بانمونەییەك وەربگرین:

چەند سالى لەمەوبەر، لەدامەزراوەى برۆکلین بۆ ھونەر وزانستەکان،
وانەى ھونەرى نوسىنى چیرۆکم دەگوتەو. حەزمان کرد بانگھێشتى
ھەندى کەسایەتى ناودارىکەین. وەك: (کاسلین نوريس، فانى ھرست،
ئىداقارىيل. ئەلبرت باسسيون، بويرت ھيوز... ھتد). تاکويین
ولەئەزمومتایبەتەکانیان سودمەندمان بکەن. بۆیە نامەمان بۆنوسین وتیایدا
گوتبومان: ئیمە پرێز دەگرین لەکارەکانتان ولەقولايبەکانى دلمانەو
دەخسوازين لە نامۆزگاریەکانتان بى بەشمان نەکەن ولەنھینى
سەرکەوتنتان ئاگادارمان بکەن. دواتر نزیکەى سەدوپەنجا قوتابى
واژویان لەسەرنامەکان کرد. گوتمان: ئیمە دەزانین ئیوہ سەرقالى
کارکردن. لەبەرئەو نەبادا نەتوانن وتارمان بۆیدەن. ھاتین لەگەل ھەر

نامەيەكدا لىستى پرسىيارمان كرده ھاوپىچ پرسىيار سەبارەت بەشىۋازى
كارگردىيان. ئەۋانىش ئەۋەدىان پى خۇش بوۋ. كى ھەيە ئەۋەدى پى خۇش
نەبىت؟ بۇيە مالىيان بەجى ھىلاۋ سەردانى برۇكلىنىيان كىردىۋ يارمەتى
دانى ئىمە.

بەھۇي ئەۋ شىۋازەۋە. ھەريەكە لەم كەسايەتياۋە قايل بوون بەۋەدى بىز
لەپەيمانگاگەي مىدا بۇ قوتابىيەكان بدوئىن: لىسلى م. شۇ، سىكرىتېرەي
خەزىنە لەئەنجومەنى ۋەزىرانى تىۋدۇر پۇزۇلتىدا. جۇرچ و. ۋىكرىشام،
ئەمىندارى گىشتى لەئەنجومەنى تاقىدا. ۋىيەم جىنگىزىراين. فرانكلىن
پۇزۇلت... ھىد.

ھەموومان، ئەگەر قەساب ۋانەۋا بىن يان پادىشاىين ۋەسەرتەخت
دانىشتىين. ھەموومان ئەۋانەمان خۇش دەۋىت كەپىزماۋ دەگىن.
قەيسەرى ئەلمانىا ۋەك نەۋنە ۋەرىگىرە. لەكۇتايى جەنگى يەكەمى
جىھانىدا، يەكىك بوۋ لەپىاۋە ھەرە تاكېرە و خۇ ۋىستەكان. تەننەت
كاتى بەرەۋ ھۆلەندا ھەلھات بۇئەۋەدى گىيانى خۇي پىزگارېكات، ھەموو
ۋلاتەكەي لىنى پاپەپىن. پىق و تورەيى خەلك لەۋ كابرايە پوو لەزىاد بوون
بوۋ، بەئەندازەيەك مىۋنەھا كەس ئاۋاتەخۋازبوون لەت ۋىپەتى
بىكەن. لەناۋ ئەم دۇزەخى قىنەدا، مىدالىك نامەيەكى سادەي نوسى بۇ
قەيسەر، پىپوو لەسۇز ۋەلسۇزى. مىدالە كە گوتىۋوى. خەلكى ھەرچى
بلىن من ھەر قەيسەرم خۇش دەۋى! قەيسەر كەۋتە ژىركارىگەرى ئەۋ
نامەيەرە، مىدالەكەي بانگ كىرد تاكوچاۋى پىنى بىكەۋىت. ئەۋەبوۋ مىدالە
كە ۋدايىكى ھاتن. قەيسەر دوايى دايىكى ئەۋمىدالەي مارەكرد. ئەۋ مىدالە
پىۋىستى بەخۋىندەۋەدى كىتېبى: (چۇن ھاۋپى دىروست دەكەيت

ۋە كارىگەرى لەسەر خەلك دادەنئىيت) نەبوو، بەلكو ئەو بەشىۋەيەكى
غەرىزى ئەوەى دەزانى!

ئەگەر بىمانەوئىت دۇست وھاوپى بۇ خۇمان دروست بىكەين. باخۇمان
تەرخان بىكەين بۇ خزمەتگەردنى كەسانى تر، باھەندى كارىكەين
كەپئويستى بەكات و وزەو بىرگەردنەوە دوركەوتنەوە لەخۇپەسەندى
هەيە.

كاتى دۇق(وئندرسۇن) شازادەى وايلز، بىريارىو گەشتى بەباشورى
ئەمريكادا بىكات. بەر لەوەى دەست بەگەشتەكەى بىكات. چەند مانگىك
خۇى سەرقالى خويندنى زمانى ئىسپانى كرد تاكو بتوانى لەو جىگەيەى
بۇى دەچى، بەزمانى خەلكەكەى وتاربىدات. ئەمريكايە باشورىەكانىش
لەبەر ئەوە زۇريان خۇش دەويست. چەندسالىك لەمەوبەر بىريارمدا
پىكەوتى لەدايك بوونى ھاوپىكانم بدۆزمەوە. بەلام چۇن؟ ھەرچەندە
غەيبىش نازانم. بەپرسىياريك لەھاوەلەكەم دەستم پى دەكرد سەبارەت
بەوەى: ئايا پىكەوتى لەدايك بوونى مەوۇل پەيوەندى بەكەسايەتى وپلە
وپايەى مەوۇلەوە ھەيە؟ دواتر پرسىياري پىكەوتى لەدايك بوونىم لىرەكرد.
ئەگەربۇ نمونە بىگوتايە (۲۴)ى تشرىنى دووهم. لەدلى خۇمدا دووبارەم
دەكردەوە(۲۴)ى تشرىنى دووهم... (۲۴)ى تشرىنى دووهم) ھەرگە ئاوپى
بەلايەكدا ئەدايەوە، ئاوەكەى ومىژوى لەدايك بوونىم لەسەر لاپەرەيەك
دەنوسىي. پاشان لەتيانوسى تايبەت بە بەروارەكاندا تۇمارم دەكرد.
كەپۇژى دىاريكراو دەھاتە پىشەوە نامە يان بروسكەيەكم بۇدەنارد. ئەبى
ئەو نامەيە چ كارىگەريەكى لەسەر دەرونى ئەوكەسانە دروست
كردبىت! ئەگەر بىمانەوئىت دۇست وھاوەل بۇخۇمان دروست بىكەين. بابەدل

گەرمى ونەرم ونيانىيەو لەگەل بەرانبەرەكانماندا بدوئىن. ھەرى
كەسكىش بەتەلەفون پەيوەندى پىوەكردىت، ھەمان شىواز بەكارىنن
بلى (سلاو) بابەرانبەرەكەت ھەست بكات كەتۇ ھەزەدەكەى قسەى لەگەلدا
بكەيت. كۇمپانىيائى نىويۇرك كارمەندەكانى خۇى راھىناوہ لەسەر نەردى
كەبلىن: (بەرىز گيان، ژمارەكە چەندە) بەزمانىك وەك بلىيت: (بەيانىت
باش، خۇشحالەم خزمەتت بكم) بانەم قسەيەمان لەبىرىيت ئەگەر سبەينى
وہلامى پەيوەندىەكى تەلەفونىمان دايەوہ.

بەلام ئايا ئەم شىوازە بۇكاتى كاركردنىش بەسودە؟ دەتوانم بۇ
وہلامىئەو پرسىيارە چەندىن نمونە بەينمەوہ. بەلام لىرەدا دەرغەتى تەنھا
درو نمونەمان ھەيە.

(چارلىز. والتەرن) بەرىوہبەرى يەكىك لەگەرەترىن بانكەكانى نىويۇرك
بوو، داواى لىكرا راپۇرتىك سەبارەت بەكۇمپانىيائەكى دىارىكراو
ئامادەبكات. ئەم كابرايە پىاوينكى دەناسى، ھەموو ئەوشتانەى ئەم
پىويستى بوو لاي ئەرپىاوہ دەست دەكەوت: بۇيە ويستى چاوى
بەرپىاوہ بكەوئت، ئەم كابرايەش سەرۇكى كۇمپانىيائەكى زەبەلاھى
پىشەسازى بوو. كاتى بەرىز (والتەرن) كرايە ژورەوہ بۇنوسىنگەكى
سەرۇك، كچە سكرتيرەكەى لەدرگاگەوہ بەسەرۇكى گوت كەنەمىزۇ ھىچ
پولىكى لەلانىە.

(ئەو پولانە كۇدەكەمەوہ بۇكۇرەكەم كەتەمەنى دوانزەسالانە) سەرۇك
ھەلوئىستەكەى بەو جۇرە بۇ بەرىز والتەرز شىكردەوہ.

(بەرىز والتەرن) دەستى كرد بەباسكردنى مەرامى ھاتنەكەى
وچەندپرسىيارىكى ئاراستەكرد. بەلام سەرۇك لەقسەكردن و وہلامەكانىدا

تەمەنرەدار بوو. خەزى ئەدەگىرد قىسە بىكات. وادەردەگەوت شىتى ئەبىن
 ئەنەتەتى پىن بىكات بۇ ئەو دەى قىسەى بۆبىكات. لەبەر ئەو دەىمانەگە وشك
 وىرنگ و كورت بوو. بەرپىز والتەرز لەكاتىنكدا ئەم بەسەرھاتەى لەپۇلدا
 دەگىرپايەو گوتى: (بەپاشكاوى ئەمدەزانى چى بىكەم. دواتر ئەو قىسەىيەم
 بىرگەرتەو كەلەبارەى پۇلەكانەو سىكرتيرەگەى بۆى كرد... بەبىرمداھات
 كەلەمانگەى دەرەو دەى بانكەكەمان پۇل كۆدەكاتەو. پۇلى ئەو نامانەى
 كەلەمەو لايەكى دۇنياو ئاراستەى دەكرىن. پاش نىوہپۆى پۆزى
 دواتر... دووبارە پۇشتەو بۇ چاوپىنكەوتنى ئەوپپاوە: پىم گوت
 پولىشم پىيە بۇ كۆرە دوانزەسالانەكەت. ئايا بەگەرم وگۆرپەو
 پىنگەياندام بچمە ژورەو؟ بەلى گەورەم.

ئەو بەگەرموگۆرپەكى واو تەوقەى لەگەلمدا كرد. كەنەگەر ھەلىش
 بىژىردرايە بۇ پۇستى سەرۆكى كۆنگرىس، ھەروا تەوقەى لەگەلمدا
 دەكرد زەردەخەنەى دەبەخشىو... لەكاتىنكدا پۇلەكانى ئەمدىو
 دىسودەكرد. پەيتا پەيتادەىگوت: (جۇرچ ئەمەيانى زۆر بەدل
 دەبىن اسەيرى ئەمەيان بگە زۆر جوانە).

ماو دەى نىوكاتىرەمىر باسى پۇلمان كرد وسەرنجى وىنەى كۆرەگەى
 ئەفاندا، دواتر ماو دەى كاتىرەمىرنكى لەكاتى خۆى بۆتەرخانكردم ھەموو
 ئەزانىيارىانەى پىنويستەم بوو، پىنى دام-بەبىن ئەو دەى خۇم داواى ھىچى
 ئى بىكەم. ھەموو ئەو دەى دەيزانى پىمى گوت. پاشان فەرمانبەرەكانى بانگ
 كرد وپرسىياری لىدەكردن. پەيوەندىشى كرد بەھەندى لە يارىدە
 نەرەكانىيەرە، ھىندەى داتا وزانىياری وپاپۇرت وژمارەپىندام كەبەتەواى
 ئەستۆمى قورس كرد... ئىدى وام لىھات لەمەر پۇژنامە نوسىنكى تر

زىاتر زانىيارىم لەلا كەلەكە بوو. (س.م. كىنافل) لەفيلادېلفيا ھەوللى ئەدا
خەلوز بفرۇشىتە كۆمپانىياكە. بەلام كۆمپانىياكە ھەولەكانى رەت
دەكردە ۋە ۋەيدە ۋەست سوتەمەنى لەو بگرتت. بەرپز كىنافل وتارىكى
لەبەردەم قوتابىيەكاندا پىشكەش كرد و، جامى پق وتورەيى خۇي رشت
بەسەر كۆمپانىياكەدا و بەۋەي پىناسەكرد كەنەفرەتە بەسەر لەم
ئىشتامانەۋە. ھىشتەر سەرسام بوو لەۋەي كەبۇچى ناتوانى
سوتەمەنىيەكەيان پى بفرۇشىت. لەم كاتەدا مەن پىشنىيارم بۇ كە
كەشىۋازى تىرپىرەو بكات. بەكورتى فەرموو بزانەچى پویدا:

دىالوگىنكىمان سازكرد لەنىۋان دوو گروپدا، بابەتى دىالوگەكەش برىتى
بوو لەۋەي: (بلاۋبونەۋەي گەنجىنەي كۆمپانىيا زنجىرەيىيەكان. زۆرتەر
زىان لەولات دەدەن ۋەك لەۋەي سودى پى بگەيەنن).

بەپىنى پىشنىيارى مەن، كىنافل لايەنى نىگەتىقى ھەلبىزارد، قايىل بوو
بەۋەي لە وتويزەكەدا بەرگرى لەو كۆمپانىيايانە بكات كەلەراستىدا رقى
لىيان بوو. بۇيە گوتى: (لىرەدا ھەول نادەم خەلوز بفرۇشم، بەلكو ھاتووم
داۋاي خزمەتلىكتان ئىكەم) دواتر دەستى كرد بەقسەوباس لەبارەي
دىالوگەكەۋە. گوتى: (ھاتووم داۋاي يارمەتى دەكەم چۈنكە بۇ لەم
ھاۋكارىنە نەم توانىۋە زىاد لەتۇ بىرلەكەسى تىرىكەمەۋە بتوانى لەو
زانىيارىانەم دەست بختا گەمەن پىنوېستىم پىيەتى، چۈنكە زۆر ھەزدەكەم
لەوتويزەكەدا سەركەۋتن بەدەست بىنىم. بۇيە لەقولاىى دلمەۋە
پىزلەھاۋكارى كردنت دەگرم).

ئەمەي خوارەۋەيش كۆتايى بەسەرھاتەكەيە، لەزمانى بەرپز كىنافل

خۆيەۋە:

داوام لىكرد خولەكىك لەكاتى خۇيم بۇتەرخان بىكات. لەسەر ئەم
 بىنەمايەش قايىل بوو چاوى پىم بىكەوئىت. پاش ئەوھى كىشەكەى خۇم
 بۇياسكرد، داواى لىكردم دابنىشم. بۇماوھى كاترۇمىرىك وچىل وھوت
 خولەكىش لەگەلمدا دوا. دواتر بەرپۇەبەرىكى ترى بانگ كرد كەلەبارەى
 گەنجىنە زنجىرىيەكانەوھە كىتىيىكى دانابوو. ئىنجا نوسراوئىكى نوسى بۇ
 يەكىتى نىشتىمانى گەنجىنە زنجىرىيەكان تاكو پونوسىكم لەوبابەتە بۇ
 دابىن بىكەن. ئەو واھەست دەكات گەنجىنە زنجىرىيەكان خزمەتىكى
 راستەقىنە بەمرۇقايەتى دەكەن. بۇيە شانازىش دەكات بەوکارەى
 كەدەيكات لەپىناوى سەدان كۆمەلەدا. لەكاتىكدا قىسەى دەركرد
 چاوەكانى دەبرىكانەوھە. پىنويستە دان بەو راستىەدا بىنم كەچاوى
 لەئاست ھەندى شت كردمەوھە كەھەرگىز خەويشم پىنۇە نەدەبىنى
 رەتەواوئىش ھەلوئىستى منيان گۇرپى. كاتى لەنوسىنگەكە ھاتمەدەرەوھە،
 تاكو درگاكە لەگەلمدا ھات. داى بەسەرشاندا ھىواى خواست
 لەوتوئزەكەدا سەركەوتن بەدەست بەئىنم. ھەرودھا داوايىشى لىكردم
 جارنىكى تىرىش سەردانى بىكەمەوھە ھەوالى ئەوھى پىن بىدەم كە لە
 وتوئزەكەدا چ ئەنجامىكم بەدەست ھىناوھە. دوا قىسەيشى ئەوھە بوو كەپىنى
 گوتم: (ھىوادارم لەبەھاردا سەردانم بىكەيت، چونكە مەن دەمەوئىت
 پىكەوئىن لەسەر ئەوھى خەلوئىت لى بىكردم).

ئەمە بۇمەن ھەكو جادوئىكە واپوو. چونكە خۇي پىشنىيارى كرد خەلوئىم
 ئى بىكەوئىت، بەبى ئەوھى مەن داواى ھىچى ئى بىكەم. لەمارەى دوركاكترۇمىر
 گىرنگى دان بەخۇي وبەكىشەكانىدا، توانىم ئامانجى بەدەست بىنم كەبە

دەسالىش نەمدەتوانى بەدل پاكىشنى بۇكرىنى خەلوز ئەو ئامانچە
مىسۇگەرىكەم.

بەرىزكىناقل اتۇ نەينىيەكى تازەت نەدۇزىيوتەرە. چۈنكى سەدسال بەرە
زاين (بابلىيۇس سىرۇس) ى ھۇزانقانى پۇمانى بەناوبانگ باسى لەرە
كردوۋ كە: (ئىمە گىرنكى نادەين بەوانى تر، تاكو ئەوان گىرنكى بەئىمە
نەدەن).

جائەگەر دەتەوئىت خەلكى خۇشيان بوئىت، ئەرا دەست بەم
پىساگىرنگەرە بگرە:

پروى گىرنگىدانىت وەرېگىرە بەلاى ئەوانى تردا. ئەگەر دەتەوئىت
كەسايەتتەكى دەرکەوتە وناياب بىت، خاوەنى لىھاتوىى وبەھرەيەكى
باش بىت لەبوارى پەيوەندىە مەئىيەكاندا. لىم گەرې باھانت بىدەم
بۇخوئىندەوې پەرتوكى (گەرەنەوە بۇلاى ئاين) كەلەنوسىنى
(دكتۇرلىنك) ە. لەناونىشنى كىتەكە مەترسە... چۈنكى بەراسىتى
كىتەبىكى ناياب وجوانە. يەككە لە نۇزدارە بەناوبانگەكانى دەرۈنناسى
دايناوۋە كەپترەسىنى ھەزاركەسى بىنىيوتە وئامۇزگارى كردون وگوىى
بۇكىشەو گىرقتەكانيان گىرتوۋ... (دكتۇرلىنك) پىنى گوتە كەزۇرناسان بوو
پەرتوكەكەى ناو بنايە (چۇن كەسايەتتە دىروست دەكەيت). چۈنكى
چارەسەرى ئەوكىشەيە دەكات... تۇى خوئىنەرىش كاتى دەيخوئىنىتەرە،
دەبىنىت كىتەبىكى سەرنج پاكىش وقەشەنگە. ئەگەر بىخوئىنىتەرە وکار
بەپىشنىارەكانى بىكەيت. بىنگومان پەرە بەبەرە ولىھاتوىت دەدەيت
لەھەلس وکەوت كردن لەگەل خەلکىدا.

بەشى دوانزىدەم

چۈن وادەكەيت دەست بەجى خەلكى خوشيان بونىت؟

لەپىزدا پادەستابووم، چاۋەپروانم دەكرد نامەيەك لەنوسىنگەي پۇست
لەشەقامى سىيى وسىيى نىويۇركدا تۇمارىكەم، ھەستەم كىرد قەرمانبەرەكە
بىن تاقەت بوۋە لەكارەكەي، پولەكانى تەسىلم دەكرد، ۋەسلەكانى
دەپرى، پاشماۋەي پارەكەيشى دەگەراندەرە... لەدىلى خۇمدا گوتە:
(ھەلەندەم كارىك بىكەم ئەو كۆرەگەنجە خوشى بونىم، ئەبىن قىسەيەكى
خوش ۋەنەرم ۋەنيان بىدەم بەگوئىدا، سەبارەت بەخۇم نا، بەلكو سەبارەت
بەخۇي)... ئىنجا ھاتم لەخۇم پرسى: (ئەبىن چى بلىم كەلەستايىش كىردن
ۋىياھەلدانى دا راستگۇيم؟) ۋەلامى ئەم پرسىيارە نارەجەتە، بەتايىبەت
بۆكەسانىكى ئەناس، ۋەلى لەم حالەتەدا، مەسەلە كە ئاسان
كەرتەرە، چۈنكە دەست بەجى لەوگەنجەدا شتىكىم بىنى كەبەلامەرە جوان
بور.

بۇيە بەدلىگەرمىەرە پىم گوت: (چەندەم پى خوشە كۆرەكەي مەنىش
پىرچى ۋەكو پىرچى تۇۋابىت).

بەپروىەكى خوش ۋەرسامىەرە سەپرىكى كىردەم ۋەگوتى: (ئىستە
ۋەكوجاران جوان نىە) بەلام دۇنيام كىردەرە كەھەرچەندە ھەندى

لەجوانىيەكەى لە دەست داو، بەلام هېشتا زۆر جوانە. ئەم قىسەيەى زۆر
پىن خوش بوو. وتويزىكى بچكۆلە كەوتە نىوانمانەو... لەكۆتايدا پىنى
گوتم: (زۆر كەس، پرچم بەجوان دەزانن).

گرەو دەكەم كەئەوگەنجە لەكاتى نان خواردنىشدا خەرنى
بەوقسەيەمەو دىو. گرەو دەكەم) كە گەراووتەو بۇمالىشەرە، نەر
قىسەيەى بۇھاوسەرەكەى گىراووتەو. ياخود تەماشاي ئاوينەى كردو
وگوتويەتى: (قژم جوانە)!

جاريكيان لەبەردەم جەماوهرىندا ئەم بەسەرھاتەم گىرايەو. لەپاشاندا
يەككە لىنى پرسىم: (مەبەستت لەوقسەيە چى بوو؟).
مەبەستم چى بوو؟! مەبەستم چى بوو؟!

ئەگەر ئىمە هېندە خۆپەسەند بىن، نەتوانىن بەبى بەرانبەر كەمىك
خۇشحالى وستايشى راستگويانە بگەيەننە كەسىكى تر-ئەگەر
گيانىشمان لەقەبارەى سىئونىندا بىت، ئەو بىنگومان بوو بەرووى
ئەوشكستە دەبينەو كەشايستەى خۇمانە.

بەلى، من شتىكم لەوگەنجە دەويست كە بەپارەوپول مەزەندە ناكرى،
ئامانجەكەيشم ھاتە دى. ئەو ئامانجەم ھاتە دى كەمن شتىكم لەپىناوى
ئەوگەنجەدا كرد، بەبى ئەردى ئەو هېچ بۇمن بكات. ئەم ھەستەش
بەردەوام لەياوهرىتدا دەمىننەتەرە تەنانەت پاش ئەو دى پوداوەكەش
بەسەردەچى وتى دەپەرئىت. ياسايەكى زۆرگرنگ ھەيە لەھەئەس وكەوتە
مروىيەكاندا. ئەگەر گويپرايەلى ئەو ياسايەبىن. ھەرگىز ناكەوينە نىو
ھەئەو. لەراستىشدا، ئەگەر ئەو ياسايە چى بەجى بگەين ژمارەيەكى زۆر
وزەوھەند لەھاوپى وئاشنامان بۇپەيدا دەكات. وەلى ھەرگا لەوياسايە

دەرچوین. دەكەوینە نىو دونىايەك كىشەى بى كۇتايىەو، ياساكەش ئەمەيە: وابكە كەسى بەرانبەرت ھەست بەبايەخى خۇى بکات.

دكتۇر(ژۇن دىوۋى) دەلىت: ئارەزوكردنى بايەخدارى، قولترین ھاندەرەلەنىو سىروشتى مۇقايەتیدا... پىرۇفیسۇر(ولیم جیمس) دەلىت: قولترین پىرەنسىپ لەسروشتى مۇقدا، بىرتیە لە بەدەست ھىنانى ستایش. وەك لەبەردا ئامازەم پىدا. ئەم ھەستە ئەو ھاندەریەكە جىامان دەكاتەو لەئازەلەكانى ترو، ھەرئەم ھەستەش بەرپىرسىارە لەبەرەم ھىنانى شارستانیەت.

ھەزاران سال لەمەوبەر فەیلەسوفەكان سەرنجى ياساوپىنساكانى پەيوەندىە مۇيىەكانیان داو. لەسەرچەم ئەو سەرنج وتیرامانانەدا يەك ياسای گىرنگ بەرەم ھىنراو، ياساكە شتىكى تازەنىە، بەلكوچەندە مىژو كۈنە ئەویش ھىندە كۈنە. (زوروستىر) لەئىراندا سى ھەزار سال لەمەوبەر ئاگرپەرستەكانى فىرى ئەو ياسايە دەکرد. بىست وچوار سەدەش بەرلەئىستا كۇنغۇشىۇس ئامۇزگارى خەلكى دەکرد دەستى پىنوہىگىرن. ھەروەھا(لاوتسى) دامەزىنەرى (تاویەت) (يەكەم بنەما كەمەمور بونەوهرى لىوہ دروست بوو) بنەماكانى ئەو ياسايەى لە(دۆلى ھان)دابلاو دەکردەو. (بودا)ش لەسەر پۇخەكانى پوبارى (گانج)ى پىرۇزدا، پىنج سەدسال بەرلە زاین برەوى بەوياسايە ئەدا. پەرتوكە پىرۇزەكانى ھىندۇسىش ھەزارسال بەر لەوبەروارە ئەو ياسايانەیان بلاو دەکردەو. مەسىحیش لەسەر بەرزاىیەكانى يەھودای پىرۇز، نۇزدە سەدە بەرلەئىستای ھەمان ئەوياسايەى فىرى خەلك دەکرد... مەسىح ھەمور ئەوياسايەى لەيەك دىپدا كۆكردۇتەو. پەنگە گىرنگىرىن ياسابىت

لەجىھاندا، كەدەلىت: (مامەلە لەگەل خەلكىدا بەوشىۋەيە بىكە
كەخەزىدەكەيت خەلكى لەگەل خۇتدا مامەلەبگەن).

تۈرەفتارى باشت دەوى لەركەسانەى مەلس وىكتيان لەگەل دەكەيت،
دەتەوى دان بە بەھاي راستەقىنەتدا بنىن. مەرودھا دەتەوىت مەست
بىكەيت بەرەى لەجىھانە بىچكۆلانەكەتدا كەسىكى بايەخدارىت. ناتەوى
گوئىبىستى پىياھەلدانىكى درۈزنانەبىت. بەلكو خوازىارى ستايشى
راستگۇيانەيت. دەتەوىت ھاوپى وىارىدەدەرەكانت، وەك ئەودەن
كە (چارلەشواب) دەلىت: (راستگۇبن لەستايشدا وزىادەرەوبن لەمدەح
كردندا) مەمورمان ئەودەمان دەوىت.

كەواتە باپەيرەوى لەوياسا زىرپىنە بىكەين. بائەودە بىدەين
بەبەرانبەرەكانمان كەخۇمان خەزى پىندەكەين. ئەودە چۇن دەبىت؟ كەى
دەبىت؟ لەكوى دەبىت؟ وەلامەكەش ئەمەيە: مەمىشە، لەمەركوئىيەك.
بۇنمۇنە: پرسىيارم لەفەرمانبەرى پرسىگەى (رادىۋسىتى) كرد، ژمارەى
نوسىنگەكەى (ھەرى سوفىن) چەندە؟ . فەرمانبەرەكە لەجل و بەرگدا زۇر
پىكەوتە و پىكوپىك بوو، شانازى بەشىۋەى وەلامدانەودەى خۇيەودە
دەكرد. . لەوەلامدا گوتى: ھەرى سوفىن. (كەمىك راوەستا) نھۇمى
مەژدە (كەمىك راوەستا). ژورى ژمارە ۱۸۱۶.

بەپەلە بەرە و (ئاسانسۇر) دەكە چووم. . . پاشان گەرامەودە بۇلاى تاكو
پىنى بلىم: دەمەوى پىرۈزبايى ئەو شىۋازەجوانەت لى بىكەم كەلەوەلامى
پرسىيارەكەدا بەكارت ھىنا. زۇر پوون بویت لەوەلامدانەودەدا. وەك
ھونەرمەندى وەلامت دايەودە. ئەودەش شتىكى ئاسايى نىە).

لەشادومانىدا گەشايەو، پاشتر پىنى گوتە كەبۇچى لەنىوان رىستەيەك رىيەكىكى تىدا كەمىك پادەستادە وبۇچى ھەموو رىستەكانى بەرشىئودىيە دەرىپى، ئەوقسەيەى من واى لىكىرد بۇينباخەكەى ملىشى پىك بىكات. پاش ئەوھى گەشتە نەۋمى ھەژدەيەم، ھەستەم دەكىرد شادومانىيەكى بىن سىئورم بەخشىئودتە ئەوگەنجە.

ئابىن چاۋەپوان بىت بىيىتە بالوئىزى فەرەنسا ياخود سەروكى كۆمەنەى كلامبايكسى يانەى ئىلك، ئەوجا فەلسەفەى ستايشى بەكار بىئىت. بەلكو دەتوانىت وەكو جادوئەك ھەموو پۇژىك بەكارى بىئىت.

ئەگەر شاگردى چىشتخانە (بۆنمۇنە) لەبرى پەتاتەى ى برژاۋ، پەتاتەى كوللورى بۇھىناين. بابلىن: بەداخەو ناپەھەت دەبىت، ئىمە ھەزەمان لەبرژاۋ) ئەوئىش دەست بەجى وەلام ئەداتەو (ناھەرگىز ناپەھەت ئابىم) زۇرىش خۇشحال وشادومان دەبىت كەدەبىئىت تۇ پىزىت لىگرتوۋە. دەستەرازەگەلىكى وەكو: (ئىگەرەنم كەنارەھەتتە دەكەم)، (دەقەرموئىت...)، (بەبى زەھمەت)، (سوپاس)... ئەم رىستە و دەستەرازانە دەبەنەۋى ئەوھى بەئاسانى ئاشى ژيانى پۇژانە بگەپىت... ھەروھە بەلگەشن لەسەر پەروەردەبوونىكى باش.

بەنمۇنەيەكى دىكە وەرىگىرىن. ئايا ھىچكام لەپۇمانەكانى (ھال كائىنات، خۇئىندۇتەو؟).

ملىۋنەھا كەس پۇمانەكانىيان خۇئىندۇتەو، مىلۋنەھاكەس! ئەو كوپى پىساۋىكى ئاسىنگەربوۋ. لەھەشت سالى زىاترىش لەقوتابخانە نەى خۇئىندوۋە وزانىستى وەرنەگرتوۋە. لەگەل ئەوھىشداكاتى مرد، يەكىك بوۋ لەھەردەولەمەندىرىن پىساۋانى جىھان لەنرەدا. فەرموۋ ئەو تۇ و،

ئەۋەش بەسەرھاتى (ھال كايىن): ھال كايىن ھەزى لەھۇنراۋە وسرودى
كـوـرت بـوـو. ھـەـمـوـو ھۇنراۋەكـاـنى (دانتىسى گېرىيال
پۇزىتى) خويندەۋە. جارىكىيان وتارىكى نوسى وتيايدا ستايشى
دەستكەۋتە ھونەريەكانى (پۇزىتى) كىردىبوو. پونوسىكى لەو وتارە نارد
بۇ (پۇزىتى)... پۇزىتى بەو وتارە زۇرخۇشحال بوو. پەنگە لەناخى
خۇيداگوتبىتى: (ھەرگەنجى ئەو بۇچونە جوانەى بەرانبەر تواناكانى من
ھەبى، ھەردەبى زىرەك وىرتىزىش بىت).

بەو جۇرە پۇزىتى كوپى ئاسىنگەرەكەى بانگەنىشت كىردىتاكو بىتە
لەندەن ولەلاى خۇى ۋەكوسكرتير كارىكات. ئەم پووداۋەش بويە خالى
گۇپانكارى لەژيانى (ھال كايىن) دا، چونكە لەوشوئە تازەيەدا چاۋى
دەكەۋت بەۋىژەۋانەكانى سەردەمى خۇى. سودى لەھاندان
ۋنامۇزگارەكانى ئەۋان دەبىنى. بەو جۇرەش بەپىرەۋىكى ژياندا پۇشت
كەبويە ھۇى ئەۋەى ناۋى بەئاسۋكانى ئاسماندا بلاۋبىتەۋە. ھەردەھا
مالەكەيشى (قەلاى گرىبا)، لە (دورگەكانى مروۋ) دا، بويە مەزارىك وخەلكى
لەھەموولايەكى جىھانەۋە پويان تىدەكىرد... لەپاش خۇيشى ھىندەى
مال ۋمولك بەجى ھىلا كەبە دوو مليون وپىنچ سەد ھەزار دۇلار مەزەندە
دەكرا. لەگەل ئەۋەشدا، كى دەزانى - پەنگە بەھەژارى ۋنەناسراۋى
بىردايە، ئەگەر ئەو نامەيەى بۇ ئەو پىاۋە ناۋدارە نەنوسىايە، ئەۋەى
ھىز، ھىزى ھەرەگەۋرەى ستايشى پاستىگۇيانە ۋدلىسوزانە. (پۇزىتى)
خۇى بەگرىنگ دەزانى. ئەمەش شتىكى نامۇنيە. چونكە ھەموو مروۋنىك
خۇى زۇر بەگرىنگ دەزانىت.

ئایا پىت وایە تۆپلە و پایەت لە ژاپونىيەکان بەرزترە؟ لە راستیدا،
ژاپونىيەکان زور خویان لە تۆ بەرزتر دەبینن... ئەوان دەخروشین و تەواو
تۆرە دەبن ئەگەر ببینن پیاویکی سپی پىست لەگەل خانمیکی ژاپونىیدا
دانس دەکات. ئایا پىت وایە پلە و پایەت لە ھندۆسەکان بەرزترە؟ ئەمە
یەکیگە لە باشیەکان، بەلام ملیونىک ھندۆسى پىیان وایە پلە و پایەیان
لە تۆ بەرزترە. تەنانەت ئەوان خۇراکىک ناخۇن کەسیبەرى تۆی
کەوتىتەسەر.

ئایا ھەستت وایە، لە ئەسکیمۇ باشتریت؟ جارێکی تریش، ئەو
شتیکی باشە. وەلى ئایا ناتەوینت بزانیت ئەسکیمۇ گومانى بەرانبەرت
چۆنە؟ لەنیو ئەسکیمۇدا کەسانىک ھەن. ئەکار دەکەن ونە ئەیانەوینت ھیچ
جۆرە سودىگىش بگەيەنن. ئەسکیمۇ ناوی ناون (پیاو دەسپىەکان).

ھەرگەلىک بگریت، خۆی بە باشتر دەزانیت لەگەلانى تر. ئەم ھەستەش
دەگەرمى وجەنگەکانى پىئو دەیه. لە راستیشدا ھەموو مەزۇقنىک بە شىئو دەیهک
لە شىئو دەکان خۆی لە کەسانى تر بە باشتر دەزانیت. بۆیە باشترین پىنگەش بۆ
ئەو دەى بتوانیت بچیتە ناو دلیەو، ئەو دەیه وای ئى بکەیت ھەست بکات
بەو دەى تۆ پىزى ئەو بايەخەى ئەو دەگریت لەنیو جیھانە بچکۆلە کەیدا.

ئەو گوتهى ئەمرسۇنت لە بیرىت کە دەلینت: (چارم بە ھەر پیاوئى بکەوئى
پىم وایە بە شىئو دەیهک لە شىئو دەکان لەمن باشترە، لىرەو، ئىدى دەتوانم
لىیەو فیربیم).

لایەنى خەفەتنامىزى ئەمەش، ئەو دەیه ئەوانەى پاساوى
مەلۇنستەکانى خویان ئەدەن، ھەستە ناو دەکیە تىکچو دەکانیان، بە ھات
و ھاوار و تىکچوئى دەرونى و غرور دەتە قىننەو، کە لە راستیشدا ئەمە

شىتتىكى بىزار كەرە، ۈك شىكسىز دەلىت: (مىرۇڭ، مىرۇڭسى
مەغرورازانىيەكى سادەى ھەيە، كەچى فىلى سەيرلەبەردەم ئاسماندا
دەكات، ئەمەش فرىشتەكان دەگرىيەنىت).

سى چىرۇك وبەسەرھاتقان پىشكەش دەكەم، سەبارەت بەسى بىزىسمان
كەئەو ياسايانەيان پەيرەو كىرد وئەنجامى باشيان ئى وەدەست
ھىنا. يەكەمجار ئەم حالەتە وەردەگرىن كەخاۋەنەكەى بەھۇى كەس
ئزىكەكانىيەو ھەزناكات ناۋى بەرىن.

پاش ئەۋەى پەيوەندى بەپەيمانگا كەمەو كىرد، بەپىز (پ) لەگەل
ھاۋسەرەكەيدا بەرە و (لۇنگ ئايسلەند) پۇشتىن، بۇسەردان و دىدەنى
ھەندى لەخزم و كەس و كارەكانى ھاۋسەرەكەى. لەۋى ھاۋسەرەكەى
پۇشت بۇ سەردانى خزمەگەنجەكانى و مىردەكەى بەجى ھىلا تاكو
لەگەل پورە پىرەكەيدا بىمىنىتەو. بەلام ئەبى باسى چى لەگەلدا بىكات؟
باسى جىبەجى كىردى بىنەماكانى ستايش. بىرى لەۋە كىردەو لەگەل
ئەوپىرەئەدا دەست بەجى بەجى كىردى بىنەماكان بىكات.

بەدەۋرى خانوۋەكەدا سوپاىيەو تاكو بزانى چ شىتتىكى تىدايە كەجىگەى
ستايش كىردى دىسوزانە وپاست گۇيانە بىت. لەئەنجامدا لەپىرەئەكەى
پىرسى:

ئەم خانوۋە دەۋرۋەرى سالى ۱۸۹۰ دروستكراۋە، وانىە؟

- بەلى، كىتومت لەۋسالەدا دروستكراۋە.

ئەۋخانۋەم وەبىر دىنىتەو كەتيايدا لەدايك بوم. خانۋىيەكى
جوانە. ژورەكانى فراۋانن. لەم پۇرگاۋەدا. خانۋەكان بەوشىۋازە دروست
ناكىرن.

(تۇپاست دەكەيت)، پىرەژنەكە پەزامەندى بۇ دەرىپى. (گەنجەكانى ئەمىرۇ بايەخ بەخانوى جوان نادەن. تەنھا گىرنگى بەرە ئەدەن خانويەكى بچكۆلە وبەفرگىرەيەكيان ھەبىت و، بەئۆتۆمبىلەكانيان بگەپىن).

ئەم خانو، خانوى خەونەكانە) پىرەژنەكە ئەم قىسەيەي بەدەنگىكى پىرەسۆزەوۋە كىرد. ئەم خانوۋە بەخۇشەيىستى دروستكرا. مەن ومىزدەكەم چەندسالى بەر لەدروست كىردى خەونمان پىنۋە دەپىنى. ئەندازىارمان بۇ بانگ نەكرد. خۇمان نەخشەمان بۇ داننا.

دواي ئەوۋە بەخانوۋەكەدا گەپاندى. پىزى لەو شتەنەنتىكە جوانانە نەگرت كە ئەو ژنە لەكاتى سەفەرەكانىدا كۆي كىردىبۇنەوۋە: تاقى قۇرى وپىالەي ئىنگلىزى، دەورى سىنى، كورسى قەرەنسى، پارچەقوماشى ئاورىشم كەكاتى خۇي لەنمايشگايەكى قەرەنسىدا پىشان درابوون. بەپىز(پ) گوتى: (لەپاش ئەوۋەي خانوۋەكەي بەتەواوى پى نىشاندام، بىردىمى بۇ ژىر زەمىنىك لەوئىش ئۆتۆمبىلىكى جۇي (پاكارد)ى نىشاندام كەئەمىيان تاپادەيەك تازەبوو.

دواتر بەدەنگىكى ناسك گوتى: مىزدەكەم مەوۋەيەكى كەم بەرلەوۋەي بىرنت، ئەم ئۆتۆمبىلەي كېرى. لەوۋەتەي ئەو مردوۋە سوارى ئەم ئۆتۆمبىلە نەبووم... تۇپىزى شتەبەنرخەكان دەگىرىت. لەبەرئەوۋە ئەم ئۆتۆمبىلەت پىشكەش دەكەم.

* (پورى گيانا تۇ مەن شەرمەزار دەكەيت. مەن پىزلە بەخشندەيت دەگىرم. بەلام ناتوانم ئەو دىارىيە وەرگىرم. مەن خىزمى نىزىكى تۇنىم. ئۆتۆمبىلىكى تازەيىشم ھەيە. خۇيشت خىزمى نىزىكت زۇرە، ئەوان ھەزدەكەن ئەو ئۆتۆمبىلەيان پى بەدەيت.

— (خزم!) بەسەرسورمانەۋە پىرەژنەكە گوتى (خزم!) بەلى خزم زۆرە
كەچاۋەروان دەكەن بىرم وئوتۇمبىلەكە بۇخۇيان بىەن. بەلام نە
ئوتۇمبىلەيان دەست ناكەۋى).

* ئەگەر نەتەۋى بىدەيت بەخزمەكانت، زۆرەئاسانى دەتۋانى
بىفرۇشىت.

— بەرومدا ھەلشاخا: (بىفرۇشم!). ئايا پىت وايە دەتۋانم بىفرۇشم؟
ئايا پىت وايە چاۋم بەرايى ئەدا غەۋارەيەك بىيىنم ئەۋ ئوتۇمبىلە بەسەر
شەقامدا ئى بخورپىت؟ ھەرگىز بىر لەفرۇشتىنى ناكەمەۋە. بەدىارى دەيدىم
بەتۇ. چۈنكە تۇرپىز لەشتە بەنرخەكان دەگرىت!).

ھەۋلىدا خۇى بدزىتەۋە لەۋەرگرتنى ئوتۇمبىلەكە، بەلام نەيدەتۋانى
بەبى برىندارکردنى ھەستى پىرەژنەكە ئەۋ كارەبكات.

ئەۋ پىرەژنەى كەبەتەنھا لەگەل پارچە دانسقا فەرەنسىەكان
ويادەۋەرەكانىدا بەجى مابوو، زۇرىش تامەزۋى كەمىك سوپاس و
ستايىش كردن بوو. پۇژگارنىك ئەمىش، كچىكى جوان و سەرنج پاكىش
بوۋە وگەنجەكان ھەۋلىيان بۇداۋە. ئەۋ خانۋەيشى بۇيە دروستكرد، تاكو
پىرى بكات لەخۇشەۋىستى. لەھەموو لايەكى ئەۋروپاۋە شتى جوان
ودانسقاى بۇ پازاندەۋەى خانۋەكەى كۆكردەۋە. ئىستاقش، لەنىۋ نامۇى
پىرىتىدا، پىۋىستى بەكەمىك گەرموگورپى مۇۋىى وپىزگرتنى
پاستگۇيانەيە—بەلام ھىچ كەسىك نەبوو ئەۋ كەمە پىزەى پى
بەخشىت. بۇيە ھەر كەئەۋكەسەى دەست كەوت، ۋەك مۇۋىى چاۋگىك
ئاۋى سازگار لەبىابانىكدا بدزىتەۋە، ھىچ پىگەيەكى ترى شك نەدەبرد

بۇل ھەي دان بەجوانىيەكانى ئەر كەسەدا بىنىت، بىجگە ھەي
ئۇتۇمبىلە (باكارد) ھەي پى بىخىشيت.

باچىرۇكىكى تر ھەرگىرىن، ئەمجارەيان لەبارەي (دۇنالىم. ماك
ماھون) ھە، ئەم پىاۋە بەلىندەرە بوو لەكۇمپانىي (لويس وفالنتىن) بۇ
كارو بارى ئەندازىياري لە (پاي) ى ويلايەتى نيويۇرك:

خۇي دەلىت: پاش ھەي گوينبىستى باس وخواسىك بووم سەبارەت
بە (چۇن ھاۋرى پەيدادەكەيت وكارىگەرى لەسەر خەك دادەنىيت،
دىزايىنى خانوم دەكرد بۇ دادوھرىكى بەناوبانگ. خاۋەنى خانوۋەكە
ھەندى پىشنىياري پىشكەش كرد دەربارەي ئەوگولانەي كەدەيەرىت
لە خانوۋەكەيدا بيان پويىنىت، پىم گوت:

(جەنابى دادوھر، تۇ ھىۋايەتىكى جوانت ھەي. من زۇر سەرسام
بەسەگەكانت، دەشزانم لەنمايشگاي سەگەكاندا، كە ھەموو سالىك
لەمادىسۇن سكويرگاردن سازدەكرى، شىرتى شىن بەدەست دىنىت).

كارىگەرى ئەم ستايشەجىگەي سەرسوپمان بوو.
(بەلى) دادوھرەكە ۋەلامى دايەۋە: (زۇر بايەخ بەسەگ دەدەم.
خەزناكەيت سەگە بچوكۇلەكانم بىيىنىت؟).

نەزىكەي يەك كاترۇمىز سەگەكانى ۋە خەلاتانەيشى نىشاندام
كەبەدەستى ھىنابوون، تەنانەت سەگەبچوكۇلەكانىشى دەھىنايە دەرەۋە
ۋە دەرە خوينانەيانى نىشان دەدام كە دەپنە بەلگەلەسەر جوانى
لەزىرەكى سەگەكانى.

لواتر ئاۋرى دايەۋە بەلامدا وپرسىياري كرد: (مىدالى بچوكۇلەت
ھەيە؟).

-بەلى:

* زۇرباشە، خەزى لەسەگى بچوك ھەيە؟

-ئەرى وەللا، زۇر خەزى لىيە.

* زۇرباشە من دانەيەك لەرسەگانەي بەديارى ئەدەمى.

دواتر باسى ئەوۋى بۆكردىم كەچۇن چۇنى خۇراك بەسەگە بچوى
كەبىدەم. ھىندەي نەبرد، پراۋەستا وگوتى: (بەدلىنبايىەۋە، ئەۋەت لەير
دەچىت. باشىۋازى خۇراك پىندانەكەت بۇ بنوسمەۋە). جەنابى دادودى،
پۇشتە مائەۋە وچۇنىقتى خۇراك پىدانى سەگەكەي بۇ ئوسىم. پاشان
سەگەكەيشى پىندام كەنرخەكەي دەگەشتە سەد دۇلار، جگەلەرە
سەعاتىك وپەنجا خولەك لەكاتە بە نرخبەكەي خۇيشى پىندام. ھەموو
ئەۋانەي پىندام، تەنھا لەبەرئەۋەي من سەرسامى راستگۇيانەي خۇم
دەربىرىۋو بە ھىۋايەتەكانى ئەو.

(جۇرچ ئىستىمان) داھىنەرى فىلمە تەنكەكان، بېرى سەدەملىۋۇن دۇلار
مال و سامانى كۆكردەۋە... خۇيشى كىردە گەرەترىن بىزنىسمان
لەجىھاندا، سەربارى دەستكەۋتە مەزىنەكانى، كەچى ۋەكو من وتۇ خەزى
بەستايىش كىردىن دەكرد.

بۇنمۇنە، چەندسالىك لەمەۋبەر، ئىستىمان سەرقالى دروستكىردنى
قوتابخانەي ئىستىمانى مۇسىقى ۋەۋلى كىلېبۇرن بوو لەپۇجستەر، ھۇلى
شانۇكەي بۇ بەرز پاگرتى يادى دايكى دروست دەكرد. (جىمىس
ئادامسۇن) سەرۋكى كۇمپانىيەي تەجھىزكىردنى ئۆتيلەكان لەنيويۇرك،
ھەۋلى ئەدا تەندەرى تەجھىزكىردنى ئەو ئاپارتەمانانە بەدەست

يېنىت. پاش ئەۋەي پەيۋەندى بەئەندازيارەكەرە كىرد. ئادەمسۇن
ۋادەيەكى دان بۇيىنىتى بەرپىز ئىستىمان لەۋجىستەر.

كاتى ئادامسۇن گەيشت، ئەندازيارەكە گوتى: دەرەم تۇ دەتەۋىت
تەندەرەكانت دەست بىكەۋىت، بەلام ھەر لەئىستەرە دەمەۋىت پىت بلىم
كەتۇ ناتوانىت پىنچ خولەك زياتر لەكاتى ئىستىمان بۇ خۇت بەرىت. ئەۋ
زۇر سەرقالە، ھەرىپەلە مەبەستەكەتى بۇ پوون بىكەرەۋە ويىرە
دەرەۋە، ئادامسۇن خۇي ئامادەكرد ۋابىكات كەئەندازيارەكە دەلىت. كاتى
پىنگەياندا بىچىتە ژوورەۋە، سەيرى كىرد بەرپىز ئىستىمان سەرقالى
دۇنيايەك كاغەزو نوسراۋە. بۇيە ھەركە بەرپىز ئىستىمان تەماشاي كىرد و
چارىلەكەكى لاپىرد، بەرە و ئەندازيارەكە و ئادامسۇن پۇشت وگوتى:
بەرپىزەن بەيانيقان باش، دەتۈانم چ كارىكتان بۇيەكەم؟

ئەندازيارەكە بەرپىز ئادامسۇنى بەئىستىمان ناساند، ئىنجا گوتى:
كەچاۋەپروانم دەكردى، چاۋدىرى نوسىنگەكەتم دەكرد. مەن ئەگەر
ئۇرىكى ۋەكو ئەمەي تۆم ھەبۋايە، بايەخم بەكارەكەم ئەلەدا، تۇدەزانىت
مەن ئەندازيارى دىكۆرم. لەگەن ئەۋەشدا تائىستا لەزىيانمدا نوسىنگەي
جۈانى ۋەك ئەمەي تۆم ئەدىۋە.

جۈرچ ئىستىمان لەۋەلامدا دەلىت: تۇ شتىكت ۋەبىر ھىنامەۋە
كەخەرىك بوو لەبىرم دەچۈۋىۋە. جوانە، ۋانىيە؟ لەسەرەتاۋە سەرسامى
كىردم. بەلام ئىستا ئەۋەندە سەرقالى كارم، جارى ۋامەيە بۇماۋەي چەند
ھەقتەيەك ئەم نوسىنگەيە نابىنم، ئادەمسۇن بەژوورەكەدا گەپراۋ ئىنجا
دەستى ھىنابەسەر پەفەيەكدا وگوتى: ئەمە بەپۇي ئىنگلىزىيە، ۋانىيە؟
كەمىك جىاۋازە لە بەپۇي ئىتالى.

(بەلى) ئىستان وەلامى دايەو، (بەپرى ئىگلىزى
 وئاو دەكراو، برادەرىكم كەدارشوناسىكى پىپۇرە بۇى ھەلېزارىم).
 پاشان ئىستان ھەموو ژورەكەى پىشاندا، ئامارەى دەكرد بۇبەش
 جۇربە جۇرەكان وپەنگ وچالە دەستىەكان ھەموو ئەو شقانەى ترى
 لەپلان دانان وجىبەجى كىردنى دىكۇرى ژورەكەدا يارمەتى دەربوون.
 لەكاتى گەپان بەژورەكەدا وسەير كىردنى كەلوپەلە
 دارىنەكانىدا. لەبەردەم پەنجەرەكەدا پارەستان، ئىستان بەشىوازىكى
 خۇبەكەم زانانەو، ئامارەى كىرد بۇمەندى لەو دامەزراوانەى
 كەدەيەوئىت. لەپىگەيانەو ھاوكارى موقايەتى بكات: زانكۇى پۇجستەر
 ونەخۇشخانەى گىشتى، نەخۇشخانەى چارەسەر كىردن، خانەى
 ھاوپىيەتى، نەخۇشخانەى مىدالان... ئادەمسۇن زۇر بەگەرمى
 دەستخۇشانەى لىكرد لەبەرانبەر ئەو شىوازە نمونەيىەدا كەمال
 وسامانەكەى تىچدا بەكار دەھىنىت وەىخاتە خزمەتى سو كىردنى
 ناسۇرەكانى موقايەتيەو... لەپاشدا، جۇرج ئىستان گەنجىنەيەكى
 شوشەى كىردەو، يەكەم كامىراى بەدەستەو گىرت كەكاتى خۇى
 داهىنراوى كابرايەكى ئىنگلىزىبوو كرىبووى.
 ئادەمسۇن پرسىيارى ھەولەپىششەختەكانى لىكرد بۇكار كىردن.
 بەپىز ئىستاننىش زۇر بەراستگۇيانە باسى سەردەمى ھەزارى ومىدالىتى
 خۇىى بۇكرد، باسى دايكەبىنەوژنەكەىى بۇكرد، كەناوەندىكى ساوايانى
 كىردىو، ئەمىش خۇى وەك نوسەر لەكۇمپانىيەكى تەمىندا كارى
 دەكرد پۇژى بەپەنجاسەنت. دىنەزمەى ھەزارى بەپۇژ وبەشەو بالى

كىشاپووبەسەرىدا. كەچى بېرىرىدا پارەو پولى تەوار كۆبكاتەو بۇ ئەوۋى
دايىكى دەست ھەلگىرىت لەوكارە سەختەي كەدەيىكرد.

بەرىز ئادەمسۇن پەلگىشى كىرد بۇباس وخواسى زىاتىر. دانىشت
وبەپەرۋشەو گوىى بۇقسەكانى دەگرت لەكاتىكدا ئەو باسى لەئەزمونى
خۇي لەھونەرى وئەگرتىدا دەكرد. باسى ئەوۋى بۇدەكرد چۇن
بەدرىزايى پۇژ لەنوسىنگەكەيدا كارى دەكرد. تەنەت ھەندى جار
بەشەويشدا تاقى كىردنەوكانى ئەنجام ئەدا، جار بە جارنىك تاكو
مادەكىمياويەكان كارلىكىيان لەيەك دەكرد. ئەم خەو نوچكەيەكى دەدا.

جىمس ئادەمسۇن، كاترۇمىر دەوپانزەدە خولەك چويە نوسىنگەكەو،
لەسەرەتارە ھۇشدارىيان دابويە كەتەنھا پىنج خولەك مافى مانەوۋى
ھەيە لەژوورەو، كەچى كاترۇمىرى تى پەرى، ئىنجا بوو بەدو كاترۇمىر،
ئەوان ھىشتەر لەگەر مەي قسەگىردن دابوون!!

دوچار، ئىستىمان ئاوپرى دايەو بەلاي ئادەمسۇندا وگوتى: (كۇتاجار
كەلەژاپۇن بووم، ھەندى كورسىم كېرى ھىننامنەو بۇمالەو
ولەخەوشەكەدا دامنان. بەلام خۇر پەنگەكەيانى بىر دېو... ناچار خۇم
چووم لەبازار بۇياخم كېرى ھەرخۇشەم پەنگم كىردنەو. خەزەكەيت
لەوكارە بىيىنىت كەكردومە؟ زۇرباشە، فەرمو ئەچىنەو بۇمالەو، ئىوارە
لەمالى ئىمە نان دەخۇين وكورسىيەكانىش دەبىيىت).

لەپاش شىو كىردنەو، بەرىز ئىستىمان ئەو كورسىيانەي پىشانى
ئادامسۇن دا كەلەژاپۇن كېرىبونى. نىرخى ھەرىكە ئەو كورسىيانە لەيەك
دۇلار ونيو تىنەدەپەرى. بەلام ئەو جۇرچ ئىستىمانەي كەسەد ملىۇن

دۇلارى بەكاركردن، كۆكردىبويەۋە، زۇرشانازى بەۋ كورسيانەۋە دەكرد،
چونكى خۇي بۇياخى كىردىبون ۱۱.

نرخى كەلۈپەلەكان لەۋىنايانەدا گەشتە (۹۰/۰۰۰) ھەرلەر
دۇلار گومانىت واىە كى تەندەرى كىرپەكەيانى بۇدەرچوو؟ ئادەمسۇن يان
يەككىك لەركابەرەكانى؟ لەۋكاتەۋە، تاكوبەرىز ئىستىمان كۆچى دوايى
كرد، لەگەل جىمىس ئادەمسۇندا بوونە دوو ھاۋرىنى گيانى بەگيانى.

پىئويستە لەكوئە دەست بەستايىش كىردن بىكەين؟ بۇچى ھەرىستى
لەمالەۋە دەست پى نەكەين؟ من نازانم لەچ جىگەيەكەۋە گىرنگە دەست
پى بىكەين... پىئويستە لەھاۋسەرەكەتدا ھەندى تايبەتمەندى وخەسلەتى
باش ھەيىت، ئەگەر بىرلەجى بەجى كىردى سىتايىشكردن بىكەيتەرە-
ئەگەر وانەبوايە نەتدەكردە ھاۋسەرى خۇت. بەلام لەكەيەۋە تۇسەرسامى
خۇت دەرېرىۋە بە سەرنىچ پاكىشى ژنەكەت؟ لەكەيەۋە؟

چەندسالىك لەمەۋبەر پۇشتىم بۇ راۋەماسى لەسەرچاۋەكانى
(مىرامىنىشى) لە (نىۋىرانسويك) دا. لەنىۋ خىۋەتگايەكى دابىراۋدا بووم
لەقولاىيەكانى دارىستانە كەندىەكاندا. تاكەشتىك كەبۇ خويىندەۋە دەستىم
كەوت، پۇرنامەيەكى ناۋخۇيىبوو: ھەرچى شتى لەر پۇرنامەدا بوو
خويىندەۋە. بەرىكلامەكانىشەۋە. بەر وتارەشەۋە كەبەپىنوسى (دوروتى
دىكس) نوسرايوو. وتارەكە زۇرجوان وقەشەنگ بوو، بەجۇرى قىرتاندىم
ولاى خۇم پاراستم ۋەھلمگرت... نوسەر لەوتارەدا باسى ئەۋە دەكات
كەتەۋاۋ لەۋنامۇژگارىانە بىزارىۋە كەپىشكەشى بىوك وزاۋاكان
دەكرىن. بەلكو (بەراى ئەۋ) پىئويستە يەككىك ھەستى زواۋاكە بخاتە لايەكەۋە
ۋنەم نامۇژگارىەى بىكات: مەدح وستايىش كىردى ژن، بەر لە ھاۋسەرگىرى

ئارەزو يەكە بۇرۇنەكە. بەلام لەدواي ھاوسەرگىرى زەرورەت وتەنەت
ئەمانەتلىكى شەخسىيەت... ھاوسەرگىرى جىنگەي دۆرمانىيەتى نىيە بەلكو
كىلگەي دېلۇماسىيەتە.

ئەگەر خەزىنە لەو دەيە ژيانلىكى خۇشەت ھەيىت، پەخىلەكار
فرمانەكانى ژنەكەت مەگرە، ياخود بەراوردى كارەكانى مەكە
بەئىشەكانى دايىكت!! بەپىنچەوانەرە، بەردەوام دەستگوشاد
بەلەستايىشكردنىدا وبەئاشكرا باسى ئەو بەكە كەزۇر شادومانىت بەو دەي
ژنىكت ھىناوە تايىبەتمەندىيەكانى (ئىنۇس ومىنرەفا ومارى ئان)ى تىدا
كۆبۇتەو، تەنەت ئەگەر خۇراك وئانىپشى زۇرخراپ ئامادەكردبوو،
تورەمەبە، بەلكو بلى، ئەم ژەمە زۇرباش بوو، لەباشىدا ئاستىكى ئاسايى
نەبوو!! (دەرپرېنى وەرگىنې) بەو دەش ھەنى ئەدەيت زىاتر گرنگى
بەئامادەكردنى چىشت وژەمەكان بەدات، تاكو بگاتە ئاستى گومانى
باشىي تۆ.

لەئاكار دەست بەركارە مەكە - چونكە گومانى بۇپەيدا دەكات، بەلكو
ئەم شەو، يان سەبەي شەو، چەپكى گول يان پاكەتنى شىرىنى بۇيىنە...
ھەربەقسە مەلى (بەلى، پىئويىستە وابكەم) ابەلكو بەراسىتى
وابكە، زەردەخەنەيەكى بۇيكە، ھەندى قسەي گەرم وگورې بەگوئىدا
بەدە، ئەگەر ھەموو ژن ومىزدەكان وابكەن، ئەرئ ھىچ پەيوەندىيەكى
ھاوسەرگىرى شكست دىنىت ھەلدەو شىتەو؟

خەزەكەيت بزانىت، بەچ شىو دەيەك ژنىك دەكەيىتە نىو دارى
خۇشەرىستى تۆو؟ زۇرباشە، بفرموو نەينىيەكت پى بلىم، بەلام
بىرۆكەكى بىرۆكەكى من نىيە، بەلكو لە (دوروتى دىكس) م وەرگرتو، جارىك

چاۋ پىڭكەۋتنى لەگەل ئەۋ پياۋەدا سازكرد كەفرەژن بوو، توانىبوى دلى
 بىست وسى ژن رام بىكات (شياۋى باسە بلىن لەزىنداندا ئەۋ
 چاۋپىڭكەۋتنەى لەگەلدا سازكردبوو) باسى ئەۋەى لىپرسى كەئايا چ
 شىۋازىك پىرە دەكات كاتى والەژنىك دەكات بىكەۋىتە داۋى
 خوشەۋىستىۋە. لەۋەلامدا كاپرا گوتى: ھەرگىز پەنا نابەمەبەر فىل
 وچاۋبەست: تەنھا ئەۋەى لەسەرتۋىە، ئەۋەىە كاتى لەگەل ژنىكدا
 دوۋايت، باسى خۋى بۈيكە.

ھەمان شىۋاز لەگەل پياۋانىشدا بەسودە: (باسى خۋى بۈپياۋىش
 بىكە) دزرائىلى، يەككىكە لەزىرەكتىن ئەۋ پياۋانەى حوكمى شانشىنى
 بەرىتانىيان كردوۋە، دەلىت: (باسى خۋى بۈ ھەرىپياۋى بىكەيت،
 چەندىن كاترۇمىر گوت بۈدەگىت).

بەۋ جۈرەش، ئەگەر ئەتەۋىت خەلك خوشيان بوىت، ئەم رىساىە
 بەكار بىنە: وابىكە كەسى بەرانبەرت ھەست بەبايەخى خۋى بىكات...
 بەراستگۋىى ئەۋ كارەبىكە. ماۋەيەكى زۇرە سەرقالى خويندەۋەى ئەم
 پەرتوكەيت، پەرتوكەكە دابخە ۋەست بىكە بەجىبەجىكردنى فەلسەفەى
 ستايش كردن. لەگەل ئەۋكەسەى لەزىكتەۋە دانىشتوۋە... پاشان
 سەرنجى ئەۋ ئاسەۋارە جادۋىيە بدە، كە ئەم ستايش كردنە لەسەر
 ئەۋكەسەى بەجى دەھىلىت.

دەرۋازەى سىيەم

ھەندى پىنگە بۇپا كىشانى خەلك بەرەو شىۋازى بىر كىرەنەۋەى خۇت
دەل كارنگى دەلىت:

زۆربەى خەلك، ئەو تۈانا زىرەكانەيان نىە كەدەست لەدەستى ئەرەتر
بىن بۇ چۈنەنىۋەلەى بىرۈباۋەرە مەۋىيەكانەۋە... لەنىۋ تۈانەى
زىرەكانەدا، نەينى فىرەۋونى ئەم پىنگەيە ھەيە: (چۈن دلى كەسانى تر
پادەكىشەيت بەرەو شىۋازى بىر كىرەنەۋەى خۇت و، دواتر ھاۋكارى
دەگەرمانەيان لىۋە بەدەست دىنىت).

بەشى سىياز دەيەم

رېگەيەكى مەسۇگەر بۇ پەيدا كىردى ناھەز، ۋە چۈنىش خۇت لەۋ رېگەيە دوور دەخەيتە ۋە؟

ئەردەمەي تىۋدۇر پۇزۇلت لەكۈشكى سىپىدا بوو، دائى بەۋەدا نا ئەگەر
بتوانى ۷۵٪ راستى بېيىكىت، ئەۋا ئەۋ پەرى ھىۋايە تەكەنى بەدەست
ھىنارە.

ئەگەر ئەۋ رېزەيە، ئەۋ پەرى ھىۋايە تەكەنى درەۋشاۋەترىن پىۋايى
سەدەي بىستەم بىت، ئەي ئەبى مەن وتۇ چۈن بىن؟ ۱.
ئەگەر دۇنيائىت لەۋەي دەتۋانىت ۵۵٪ لەسەر ھەق بىت، ئەۋا بۇت ھەيە
بىتە ۇل سترىت وپۇزۋانە يەك مىيۇن دۇلار بەدەست بىنىت ويەختى
بىرېت ورنىكى جوانىش بىنىت. ئەگەر دۇنياش نىت لەۋەي دەتۋانىت
۵۵٪ ھەق بېيىكىت، كەۋاتە بۇچى بەخەلكى دەلىت لەسەر ھەن؟ ۱.
دەتۋانىت لەرىنى جۈلەيەك يان نىگايەك يان دەنگىكەرە بەكەسىك
پاڭگەيە نىت كەلەسەر ھەلەيە، دروست ۋەك چۈن دەتۋانىت لەرىنى چەند
ۋشەيەكەرە ئەۋەي پىن پاڭگەيە نىت - بەلام ئەگەر پىشى پاڭگەيە نىت
كەلەسەر ھەلەيە. چۈن دەتەۋىت ئەۋ بىتە سەر پاڭگەيە تۇ؟ ھەرگىز

نايەتتە سەر پايەكەي تۈۋاچۇنكە تۈگۈرۈنكى پاستەو خۇت دارە
لەزىرەكى ودانايى و غرور و پىشت بەخۇ بەستنى ئەو. ئەمەش وای ئى
دەكات گۈرۈزەكە ناراستەي خۇت بىكاتەرە، ھەول ئەدات لەپراكانىدا پەق
وسەخت گىر بىت. ئىدى تۈپەناش بەرىتە بەر لۈژىكەكەي (ئەفلاتۇن)
يان فەلسەفەكەي (ئىمانۇئىل كانت). ناتۋانىت گۈپران بەسەر بۇچۇنەكانى
ئەو كەسەدا بەئىنىت، چۈنكە ھەستەكانىت برىندار كىرەوۋە.

ھەرگىز بەم دەستەواژەيە دەست بەقسە مەكە (بۇت دەسەلمىنىم كەوار،
وا) ئەم شىۋازە خراپە، چۈنكە وەك ئەو وایە بلىنىت: من لەتۈزىرەك تىرم،
لەبەرئەو شتىكت پى دەلىم كەپراو بۇچۇنە بگۈپىت).

ئەمە گرەو كىرەنە، دژايەتى كىرەنە وھانى كەسى بەرانبەرت ئەدا تاكو
تەننەت بەرلەو دەست بەقسە كىرەنەش بىكەيت ئەو دژايەتت
بىكات. دىارە لەبارودۇخە ئاسايىيەكانىشدا زۇرسەختە. بىتۋانىن پراو
بۇچۇنى كەسانى تر بگۈپىن. كەواتە بۇچى مەسەلەكان ئالۇزىكەين؟
بۇچى پەكى خۇمان بخەين؟ ئەگەر وىستت شتىك بىسەلمىنىت
مەھىلەكەسانى تر بەو نىازەت بزانن. بەلكو تەواو بەزىرەكانە و بىدەنگى
ئەو كارەبىكە، بەشىۋەيەك ھىچ كەسىك پىت نەزانىت. (پىۋىستە خەلكى
بەشىۋازىك فىزىكەيت وەك ئەو دەي فىرت نەكردىن. شتە نادىارەكانىشىان
بۇ پىشنىار بىكرىت وەك ئەو دەي شتەنىكى لەبىر كراو بىن ئەك نادىار)... وەك
(ئەگەر تۋانىت، لەخەلك داناترىبە، بەلام باخەلك بەو نەزاننا).

ئىستە زۇركەم بىرۋادەكەم بەو شتەنەي كەبىست سال لەمەوبەر بىروام
پىنيان ھەبوۋە - جگەلەخشەي لىكدان... گومان دەكەم لەزانىارەكانە
تەننەت كاتى لەبارەي ئەنىشتاينىشەرە دەخۇنىمەو. بىست سالى

خواردنى گوشت وئاو ژيابوو. ئەر زانا يە باسى ئەزمونىكى بۇ كىرىم
كە خۇي پىنى ھەستابوو. پىرسىياري ئەو ەم لىكىرد كەبەچ شتى ھەول
سەلماندى ئەزمونە كەي ئەدا. ھەرگىز ەلەمە كەيم لەبىرناچى... لەرەلەدا
گوتى: (زانا، ھەول نادات ھىچ شتى بسەلمىنى. بەلكو ھەول ئەدات
پاستىيەكان بدۆزىتەو).

تۆدەتەوئىت لەبىر كىردەنەو ئەتدا كىردەيى بىت، وانيە؟ زۇر باشە. ھىچ
كەس پاتناو ەستىنى جگەلەخۇت. ھەرگىز ناشكەوئىتە ھەلەو ەگەر دان
بەو ەدا بنىيت كەبە ھەلەدا چوئىت. چونكە ئەو دان پىدانانە ھەو
دەمبەدەمەكان پادەو ەستىنىت و، دەبىتە نىگابەخش بۇبەرانبەرەكەت تاكو
ئەوئىش ەكوتۇ نەرم ونيان و سىنگ فراوان بىت. جگە لەرە ئەوئىش
ھاندەدات دان بەو ەدا بنىيت كەپەنگە ئەوئىش لەسەر ھەلەبىت. ئەگەر
زانىت بەرانبەرەكەت ھەلەيە، بەلام بەزمانىكى رەق ئەو ەت پىن پاكەياند.
دوای ئەو ە چى پونەدات؟ لىم گەپى بايەك نمونەت لەو پوودەو پىشكەش
بكەم.

بەپىز(س) پارىزەرنكى لاو بوو لەنيويۇرك، بەم دوایيانە مونا قەشەي
كىشەيەكى گىرنكى دەكرد لەبەردەم دادگاي بالاى ولاتە يەكگرتو ەكاندا.
كىشەكە سەبارەت بەپىرك پارەي زۇر ەھەندى مەسەلەي گىرنكى ياساى
بوو.

لەكاتى مونا قەشەدا، يەكىك لەدادو ەركان بەبەپىز(س)ى گوت: (ماو ەي
ياساى لەياساى شارستانىدا شەش سالە، وانيە؟).
بەپىز(س) پادەستاو چاوى بىرەچاوى جەنابى دادو ەر وپاشان بەرەق
گوتى: (جەنابى قازى، لەياساى شارستانىدا ھىچ دەرفەت ومۇلەتەك نەيە.

بەپىز(س) ئاۋا دۇخى دادگاي دەسەف كىرد:

يېنەنگى بالى كىشا بەسەر دادگادا، وادەركەوت پىلەي گەرماي ژورەك
دەبەزىبىت بۇزۇر پىلەي سىفر. مەن لەسەر ھەق بووم، دادوور... ھەلەبوو. مەن
ئەرەم پىن پاكەيانە. بەلام ئايا ئەم كارە مەنى نىزىك كىردەوۋە لەجەنابى
دادوور؟ نەخىر ئىستاشى لەسەربىت مەن پىم وایە ياسا پىشتىگىرى مەن
دەكات. دەشزانم لەجاران باشتەر قىسەم كىرد. بەلام نەمتوانى قەناعەتپان پىن
بىكەم. چۈنكە ھەلەيەكى تۇقىنەرم كىرد، كاتى بەپىياۋىكى بەناۋبانگەم
پاكەيانە، كەبەھەلەدا چوۋە).

لەناۋخەلكىدا كەسسانىكى زۇركەم لىۋىكىن زۇربەمان
لايەنگىرەن زۇربەمان دوۋچارى پىاۋبۇچۈنى تىركىراۋ بە پىژدى وگومان
وتىرس ودىپىسى وغرور بوۋىن.

زۇربەي ھاۋلاتپان ئارەزوۋپان لەۋەنىيە ئەۋ پىاۋبۇچۈنەنەپان بىگۈپن
كەسەبارەت بە(ئەين، پان قىزچا كىردن، پان كۇمۇنىزم پىاخود كىلارك
گىپىل... ھەتە) ھەيانە. ئەگەر خەزەت لەۋەيە بەخەلكى پاكەيەنىت
كەبەھەلەدا چوۋن، بەپىن زەخمەت ئەم پەرەگرافەي خوارەۋە بخۋىنەرەۋە
كەلەكتىپى(ژىرى لەقۇناغى پىكەتەندە - the mind in the
making) دانراۋى پىرۇفىسۇر(ھارفى پىۋىنسۇن) ھەۋ، ھەرگىراۋە:

ھەندى جار پىاۋبۇچۈنەكانمان دەگۈپىن بەپىن ھىچ بەرەئەستى پان
ھەستىكى بەرەنگار بوۋنەۋەي بەھىز، ھەلى ئەگەر پىمان گوترا ئىۋە
لەسەر ھەلەن، ئەۋا پىتاقەت دەپىن ودىلى خۇمان پەق دەكەپن. لەكاتى
ئاسا پىدا ھىچ گۈي نادەپن بەپىرۋاباۋە پەكانمان. بەلام ئەگەر كەسىك
ھەلىدا لىمان زەۋت بىكات ئەۋا دەروپمان پىدەپىت لەپق

وتورەيى. ئاشكرايە خودى بىروباوەرەكان لاي ئىمە رىزدار وپىرۋزىن،
 بەلام شانازى كردنمان بەخۇمانەو لەورىگەيەو دووچارى ھەرەش
 دەبىتەو... چونكە راناوى قسەكەرى (من) گرنگترين وشەيە لەكار وبارە
 مرۆيەكاندا، ئىنجا مامەلە كردن لەگەل ئەو وشەيەدا بەشىوہيەكى
 گونجاو، سەرەتاي ئاقل بوونە... ئىمە ھىچ بىتاقەت ناين، بەلام بىتاقەت
 دەبين لەكاتىكدا دلىيانەبين لەزانيارىەكانمان سەبارەت بەھەسارەي
 مەريخ، يان كاتى واژەي (ئىبكتيسوس) بەرىك وپىكى دەرنەبرين... ئىمە
 ھەزمان لەوہيە بەردەوام بين لەپرواكردن وبەراست زانىنى ئەوشتانەي
 كەوہكو ھەقىقەت وەرمان گرتوون. ئەو بىتاقەت بوونەش كە بەھوى
 گومان كردن لەو راستيانە لەلامان پەيدا دەبىت؛ پالمان پىوہ دەنيت تاكو
 جۆرەھا پاساو بدۆزىنەوہ بوئەوہي زياتر دەستيان
 پىوہبگرين، لەئەنجاميشدا زۆرپەي بىركردنەوہكانمان برىتى دەبين
 لەدۆزىنەوہي پاساو بۆ بەردەوام بوون لەسەر ئەو بىروباوەرەنەي
 كەپىشتەر بەراست ودروستمان زانيون.

جاريكيان ئەندازيارىكى دىكۆرم پاسپارد پەردەي مائەوہم بۆ دروست
 بكات، بەلام كاتى وەسلى پارەكەي گەيشت تەواو سەرسام بووم
 وھەپەسام.

چەند پۇژى دواتر، ئافرەتىكى ھاوپرەم ھات بۆ سەردانم وچاوى
 بەپەردەكان كەوت. كاتى زانى نرخيان چەندە لەسەرەم كەوتووہ. گوتى:
 (چى؟) جىگەي نىگەرانيە، دەترسم ھەقەكەي چەندقات لەسەرت زىاد
 كردىت).

ئايا ئەم قىسەيە راست بوو؟ بەلى، قىسەيەكى راست بوو. بەلام
 ۋە سانىكى زۆركەم خەز بەيىستىنى ئەو راستيانە دەكەن كەدەشكىنەرە
 بەسەر دانايى وحيكمەتياندا. بەو جۇرەش، لەبەر ئەو ۋەى منىش
 مەۋلەمدا بەرەۋانى خۇم بىكەم. گوتم: لەراستىدا باشتىن پەردەيە
 ۋەرزانىشە. ھىچ كەس ناتوانى شتى باش وچوان، بەنرخى ھەرزان
 بىكرىت... ھتە.

بۇرۇ دواتر، ئافرىتىكى تىرى ھاۋرىم ھاتەسەردانم زۆردلى چو
 بەپەردەكاندا، بەدلىگەرمىيەۋە ھەستى خۇى دەربىرى و، خەزى لەۋەبو
 پەردەيەكى ۋەك ئەۋەى من بۇمالى خۇيان بىكرىت... كاردانەۋەى من
 بەرانبەر ئەم ئافرىتە تەۋاۋ پىچەۋانە بوو لەتەك ئافرىتەكەى بۇرۇ
 پىشودا، گوتم: (زۆرباشە، باراستت پى بلىم، نەمدەتوانى نرەكەى
 بىدەم، زۆر گران بوو، پەشىمانم لەۋەى ئەو پەردانەم كرىۋە).

كاتى بەھەلەدا دەچىن، پەنگە لەناخى خۇماندا دان بەۋەدا بىنن
 كەبەھەلەدا چوۋىن. ئەگەر بەشىۋەيەكى نەرم ونيان وزىرەكانەش
 پەقتارمان لەگەلدا بىكرىت، لەۋانەيە لەبەردەمى خەلكىشدا دان
 بەۋەراستىدە بىنن وشانازىش بەخۇمانەرە بىكەين كەراشكاۋ وسىنگ
 فراۋانن. ۋەلى ئەم مەسەلەيە پىچەۋانە دەپىتەۋە لەكاتىكدا يەككە بىەۋىت
 بەزۇرى زۆردارى راستىمان لى داپنىت.

(ھۋارىس گىرلى) لەماۋەى جەنگى ئەھلى لەئەمريكاۋا، يەككە بوو
 لەپۇرئامەنۋوسە بەناۋبانگەكان، نەيارىەكى توندوتىرئىشى ھەبوو لەگەل
 سىياسەتەكانى لىكۆلندا. ئەو پىنى ۋابوو دەتوانىت، لەپىگەى دەمبەدە
 وگالتەپىكرىن ۋەكەداركرىنى ناۋبانگەرە، لىكۆلن ۋالى بىكات بەشدارى

پايەكانى بىكات. بۇيە مانگ لەدواي مانگ و، سال لەدواي سال لەم
هيزشانهي بەردەوام بوو. لەپراستيشدا، وتاريكى تال وگالتە ئاميزانهي
لەھەمان ئەوشەودا لەدژى لىنگۆلن بلاوكردەو كە (بۇس) تەقەي تىداكر
لەلىنگۆلن.

بەلام ئايا ئەم هيزشە تال و تفتانە، بونەھۆي ئەوھي لىنگۆلن، بىتەسەر
پايەكەي گيرلي؟ نەخىر... ھەرگىز گالتە پىكردن ولەكە داركردى ئاوبانگ
سودنا بەخشن.

ئەگەر حەزت لەدەستكە ورتى پىشنيارى بەپىزھەيە سەبارەت
بەچۆنىتى ھەلس و كەوتكردن لەگەل خەلكىدا ھەروەھا بۇ ھەلسەنگاندن
وېرىك كوردنەوھي كەسايەتى خوت، ئەوا ژياننامەي (بنجامين فرانكلين)
بخوینەردەو كەيەكىكە لەباشترىن ئەو ژياننامانەي تائىستا
نوسراونەتەو. ھەروەھا يەكىكىشە لەشاكارەكانى وىژەي ئەمريكى.

لەو ژياننامەيەدا، فرانكلين پىمان دەلىت چۆن بەسەر نەرىتى
دەمبەدە و مشتومېردا سەركەوتو و خۆي كوردۆتە يەكىك لەدىپلوماتە
ھەرەگرنگەكان لەمىژوي ئەمريكادا.

پۇرئىكيان، ھىشتەر فرانكلين ھەرزەكارىكى بى دەربەست بوو، يەكىك
لەھاوېرىكانى كىشايە لاو، پىژنەيەك پراستى برىنداكەر و پەقىسى
گوت. وەكو: تۆكەسىكى ناماقولىت، بىرو پاكانت زللەن و دەدرىن
بەبناگوينى ھەموو ئەوانەي لەگەلتدا ھاوېرانىن. ئەمەش واىكردو كەس
بايەخ بەيىرۆكەكانت نەدات، ھاوېرىكانىشت ئەوكاتە زياتر خوشحال دەبن
و پادەبوئىرن كەتۆ لەئاوياندا نەبىت. تۆ زۆر دەزانىت بەجۆرى كەس
ناتوانىت ھەوالىكت پى بدات. لەپراستيشدا ھىچ كەسىك ھەول نادات ھىچ

هه والێکت بداتی، چونکه هه والێکی وا دهبیته هوی دوو دلی
 و سه ریه شهیه گی زور بو ئه و که سه ... به و جوردهش، تو هه رگیز
 له ئیستازیاتر زانیاریت دهست ناکهوی و پتر فیرنابیت. له کاتی که دا نهوهی
 تو دهیزانیت که شتیکی زور که مه.

باشترین شتی که له فرانکلینهوه ههستم پێ کرد، نهوه بوو که نه
 سه رزه نهشته زیره کانهیهی قبول کرد. له راستیدا زور مهزن بوو، هه ولی
 تهراویشی دا بو ئه وهی بوی ده ربکه ویت نه و قسهیه راسته، تا کو بهم
 هویهوه ههست بکات له سه رلیواری شکست هینان و کاره ساتینکی
 کۆمه لایه تیدا راوه ستاوه ... به و جورده، له ناکاو خویی راگرت و دهست
 به جێ دهستی کرده راست کردنه وهی هه له کانی.

فرانکلین ده لیت: پێسایه کم بۆ خۆم دروست کرد، نه ویش بریتی بوو
 له قبول کردنی هه موو نه و ره خنانهی که خۆم به نیاز بووم ئاراسته ی
 کهسانی تری بکه م له به رانه ریشدا ستایشی دلسۆزانیهی ره خنه گر که م
 بکه م. ته نانه ت قه ده غه یشم کرد له خۆم له کاتی قسه کردندا هه ندی نه
 وشانه به کار بێنم که ئاماژه به خه شی پایه کی
 دیاریکراون. وهک (به دنیاییه وه)، (به بێ گومان) ... هتد.

له بری نه و وشانه، هه ندی وشه ی دیکه م به کار ده بینا وهکو (پێم وایه)
 (وای دانه نیم)، (ته سه ورم وایه مه سه له که ئاوا بێت)، یا خود (له م کاته دا
 وای ده بینم). هه رکاتی که سینکی تریش به وای به شتی هه بوایه که من
 دنیایه بومایه له نا راستی نه وشته، خۆم دوور ده خسته وه له وهی راسته
 و خۆ ره خنه ی لێ بگرم وهه له و ناته وای پێشنیاره کانی ده ربخه م.

به لكو بهم جوړه دهستم بهر لاندانه ده كرد: له وانځه به له همدې
حالت وبارودو خدا، پايه كې ته واوښت. به لام له ئيستادا بارودو خه
جياوازه. هيندهي نه برد كاريگري گوږيني شينوازي هلس وكه وكرديم
هست پيكر. هرودها نه و توږانه ش كه به شداريم تيدا ده كردن، زياتر
تام وچيزيان هه بوو. نه خويه كه زانينم له پيشكه ش كردني
پيشنياره كاندا، له لايه به رانبره كانم وه زياتر پيشوازي ليند كرا وكه متر
ره خنه ليند كرا.

به و ش توانيم واله به رانبره كانم بكم، وازله هه لكانيان بينن
ويشتگري من بكن، نه گهر خوم له سر هق بومايه.

نه شينوازه كه له سره تاوه به هوي نارووه سروشتيه كانوه،
ناروحتيه كي زورم چه شت له پيره وكرنيدا، دواتر زور ناسان
بوو. به جوړي خوم پيوه گرت له ماوه پانزده سالي رابردوودا هيچ كهس
نه بوه گوښيستي رسته يه كي پيچه وانځه خوي بوييت له منوه... پيم
وايه نهيني سره كه وكني من له به رانبره جه ماوه ردا بو پيره وكردن له
رئسايه ده گريته وه. هرودها بويه هوي به ميز كردني ده ستيلات
وه ژموني من له جقاته گشتيه كاندا. هر چه نده من وتار بينرني
لنوه شاووه ش نيم، كه چي بووم يه كي له ديارترين نه ندامه كاني
نه و جقاته... به دوود ليه وه وشه كانم له كاتي قسه كردندا هله دبرنيم. كه
جار زمانم ريكوپنيك بووه. له گه نه وه شدا توانيومه به شينويه كي باش
بيروبو چوونه كانم بگه يه نم.

نه پيره وه ي فرانكلين چون له بوازي كار كردندا سود ده به خشيت؟
بادو نمونه ش له و باره يه وه وهرگرين:

(ف.ج. ماھۇنى) خەلكى شارى نىويۇرك، شەقامى لىبىرتى ۱۱۴،
لەفروشتىنى كەلوپەلى بازارگانى نەوتدا كاردەكا. ئەم فروشييارە تەندەرى
كېرىنى ھەندى پىنداويستى لەمامەلەچىيەكى خەلكى (لۇنگ ئايەند) دەۋە
بەدەست گەيشتىبوو. پەزامەندى لەسەر پىشان درابوو، دەستىش كرابوو
بەدروست كىردى كەلوپەلەكان.

لەناكاو شتىكى ئائىسايى پويىدا... مامەلەچىيەكە لەگەنلە دۇست
رھارپى كانىدا ئەو شتەى باس كىردىبوو. ئەوان پەشىمانيان كىردىبوو
رھوشيارىيان پىنداوو كەھەلەيەكى گەرەى كىردە. ئەو چوبوۋە
مىشكىيەۋە كە كەلوپەلەكان باش نىن: زۇر درىژن، نا زۇر كورتىن، وردە
كارى تىدائەكراۋە... ھتە.

بەر جۇرە ھارپىكانى بوونە ھۇى دروست كىردى دوۋىلى بۇ ئەم
كابرايە. بۇيە پەيوەندى كىرد بە بەرىز (ماھۇنى) يەرە وسوئىندى خواردا،
ئەكەلوپەلانەى ناۋىت كەھىشتەر لەقۇناغى دروستكىردىندان.

بەرىز (ماھۇنى) لەبارەى ئەو كىشەيەۋە دەلىت: زۇر بەۋوردى
سەرنجىمدا، دىنيا بووم لەۋەى كەلوپەلەكان زۇر تىروۋەۋاون، جگەلەرە
دلىياش بووم كەئەۋپىاۋە ھارپىكانى نازانن باس لەچى دەكەن، ھەستم
كىرد ھەلەدەكەم ئەگەر ئەۋەى پى بلىم، بۇيە بەرەۋ (لۇنگ ئايەند) پۇشتم
تاكولەۋى چاوم پىنى بىكەۋىت. كاتى بەرەۋ نوسىنگەكەى چوم،
ھەستايەۋە وبەرەۋ پووم ھات و دەستى كىردە قسەكىردىن، ھىندە شەراۋوو،
لەكاتى قسەكىردىندا دەستى پادەۋەشاند، جگەلەرە پەخنى لەخۇم
ۋەكەلوپەلەكانىش گىرت. لەكۇتايدا گوتى: (ئىستاقچى دەكەيت بۇ ئەۋ
مەسەلەيە؟).

بەو پەرى ھىمىنىيەۋە گوتىم: ھەرچىيەك تۇ پىت خۇش بىت
 ۋادەكەم. ئىنجا پىم گوت: (تۇنرخى شتەكان دەدەيت، لەبەر ئەۋە
 پىۋىستە چىت ئەۋى، ئەۋەت پى بىرئىت، بەھەر حال، ئەبى
 بەرپىرسىياريىتىيەكە لايەكمان ھەلىگىرىن. ئەگەر تۇپىت ۋايە خۇت لەسەر
 ھەقىت. ئەۋا نىشانە شىنەكەمان بەدەرى. ھەرچەندە ئىمە لەسەر دوو ھەزار
 دۇلار پىكەۋتوۋىن لەبەرانبەر ئەۋ كەلوپەلانەدا، بەلام ئامادەين
 ئەۋرپىكەۋتنە ھەلبەۋە شىنەۋە ۋىيانى دوو ھەزار دۇلار قبول بىكەين
 لەپىناۋى دلى تۇدا. بەلام پىۋىستە ھۇشدارى ئەۋەشت بەدەمى، ئەگەر تۇ
 دەتوۋى بەپىنى خۋاستى تۇپىت. ئەۋا دەپى بەرپىرسىياريىتىيەكە
 لەئەستۇبگىرىت. ئەگەر ۋازىيىت ئىمە بەگۈيرەى نەخشەكەى خۇمان
 جىبەجىنى بىكەين، كەپىمان ۋايە ھەر ئەۋەش باشە، ئەۋكاتە ئىمە
 بەرپىرسىياريىتىيەكانى لەئەستۇدەگىرىن).

لەكۇتايى ئەم وتوۋىژەدا، بەتەۋاۋى ھىمىن بويەۋە وگوتى: (زۇرباشە،
 لەسەركارى خۇت بەردەۋام بە، ئەگەرچى كەلوپەلەكان جىگەى
 پەزىمەندى نەبن. خۋايارمەتى دەرت بىت).

لەپاش دروسىتكرىدىيان، كەلوپەلەكان بەتەۋاۋى بونەھۋى
 دلخۇشكرىدى ئەۋپىاۋە، بەرادەيەك بەلىنى دا لەماۋەى ھەمان ۋەرزدا
 دوو تەندەرى ترى ھاۋشىۋە پىشكەش بىكات.

كاتى ئەۋپىاۋە دەستى لەبەرانبەرمدا پراۋەشانى وپىنى گوتىم تۇ
 لەكارەكەت نازانىت. ۋاي لىكرىم كۇنترولى خۇم لەدەست بەدەم وپالى
 پىۋەنام بۇمىشتومپىكرىدىن وپاساۋدان وپىرگىرى كىردىن
 لەھەلوۋىستەكانىم. ئەمەش پىۋىستى بەخۇپراگىرتىنىكى زۇر ھەبۇر. بەلام

مەسەلەگە بەباشترین شىۋە كۆتايى ھات. ئەگەر بىم گوتايە تۆلەسەر
مەلەيت و دەستىم بەمشتوم پىكر دايە لەگەلیدا. ئەو مەسەلەگە زیاتر
دەئالۇزا و دەگەشتە دادگاكان، ھەرودھا دل يەشان و زىيانى مادی
ولە دەست دانى مامەلە چىيەكى باشیشى لىدەكە وتەو. بەلى بېرواى تەواوم
كرد بەوھى ھەلەيەكى گەورەيە ئەگەر بەبەرانبەرەكەت بىئىت تۆ بەھەلەدا
(چویت).

بەنەونەيەكى تر وەرىگرىن - لەبىرت بىت ئەم نەونانەى باسيان دەكەين
لەرانەيە بەسەر ھەزاران كەسدا دووبارە بويىتتەو. (پاف كرولى) وەك
فرۇشياری (كۆمپانىيەى تەختەى گاردنەر و تایلور) كارى دەكرد لەشارى
نيویورك. كرولى باس لەو دەكات، كەداپوا لەگەل ھەندى لەو بازارگانانەى
تەختەدا مامەلەبكات كەتەوار سەختگىر بوون و مامەلەيان پەق و ناخۆش
بوو. ھەمیشە پىنى دەگوتن ئىۋە لەسەر ھەلەن. جگەلەوھش چەندىن
مشتوم پى لەگەلیدا كرد بوو. كەچى ھىچكام لەو پەلتارانە سوديان پى
نەگەياند بوو. چونكە ئەو بازارگانانە وەكو يارىچى بايسبۆل وان، ئەگەر
بېرىنكىياندا بەئاسانى دەستى ئى ھەلناگرن. بەرىز كرولى، ھەستى كرد
بەھۇى مشتوم پىكر دىنەو، كۆمپانىيەكى ھەزاران دۆلار زيان دەكات. ئۆيە
كاتى ھاتە پەيمانگاگەى من بېرىاریدا دەست لەمشت و مېكرىن
ھەلېگرىت. ئەى ئەنجامى ئەم بېرىاردانەى چى بوو... خۆى لەبەردەم
لوتابىيەكانى پەيمانگاگادا، ئاواباسى لەئەنجامى بېرىارەكەى كرد؛
بەيانىيەكان، زەنگى تەلەفۇنى نوسىنگەكەم لىدیدا. كەسىنگى سەرقال
وتوپە لەسەرھىل بوو. پاستە و خۆ بەو دەستى بەقسەكانى كرد كەلەر
لۆرىە تەختەيەى نىردراوہ بۆ كارگەكەمان باش نەبوو. پاش ئەوھى

چارەكىنى بارەكەى داگىرا، پىشكەنرى كارگە گوتويەتى ئەو تەختەيە
(۵۵٪) لەخوار ئاستى پىويستەودىيە، لەبەر ئەودە، بارەتەختەكەيان
ناوئىت.

بەپەلە پومكردە كارگەكە ولەبىرى ئەودەدا بووم پىنگەيەكى لەبار
بدۆزەودە بۇچارەسەرگەردنى كىشەكە، لەبارودۇخى ئاوادا، ھەمىشە
لىستى پەلەبەندى تەختەكانم لەگەل خۇمدا دەپىرد، بەھۇى شارەزايمەودە
وەك پىشكەنرىكى تەختە، دەستوانى قەئاعەت بەبازرگانەكە يكەم،
كەتەختەكە لەئاستى پىويستەدايە ولەو بەھەلە پۇلىنى تەختەكانى
كردودە، لەگەل ئەودەشدا بىرم لەودە كردودە ئەو ياسايانە بەكار بىنم
كەلەپەيمانگا فىريان بىوم.

پاش ئەودەى گەيشتمە كارگەكە، بىنىم بىرىكارەكە و پىشكەنرى كارگە،
مشتومىرىكى گەورەيانە وخەرىكە دەست ئەدەنە يەخەى يەكتى، بەرە و
ئەو لۇرىيە پۇشتىن كەنىودەى بارەكەى داگىراپوو، داوام كرد ھەموو بارەكە
دايگىرن بۇ ئەودەى بزانم كارەكە چۆن رايى دەكەن، ھەروەھا داوام لەكاپراى
پىشكەنرىكرد ھەر پارچەتەختەيەكى ناوئى، بىخاتەلەيەكەودە و، ئەو
پارچانەش كەبەلەيەودە باشن بىخاتەلەيەكى ترەودە.

پاش ئەودەى ئەو دەستى بەكار كرد ومنىش كەمىك پراوەستام
وچاودىرىم كرد، ھەستەم كرد پىشكەنرىكە، ئەودەندە ووردە، تەئانەت
لەياساكانى پۇلىنى تەختەش دەردەچىت!! جگەلەودە بۇم پون بويەودە
ئەو كاىرايە زانىارىيەكى گشتى ھەيە لەبارەى جۇرەكانى تەختەودە، بەلام
ئايا پىنگىرى ئەو شىوازە پۇلىن كردنەم كرد كەئەو پىيەودە سەرقال بىوور؟
نەخىراھەرگىزا تەناھا چاودىرىم دەكرد، پاشان دەستەم كردە

ئاراستەگەردنى ھەندى پرسىيار سەبارەت بەھۇكارى پەت كىرەندەرى
 ھەندى لەپارچە تەختەكان بەبى ئەودى پىنى بلىم تۇ بەھەلەدا
 چوويت بەلكو دىنيام كىردەودە ئەو پرسىيارانە بۇيە دەكەم چوئە
 كۆپانیاكەمان دەيەوئىت لەداھاتودا ئەو تەختانەيان بۇ بئىرئىت كەخۇيان
 ھەزىيان لىيەتى ۱۱.

بەھۇى پرسىيارگەردنى نەرم ونيان و، گىيانى ھاروكارى كىردن وپىنداگرى
 كىردن لەسەر پاستى ودروستى قىسەكانى. تۈپەيىكەى ھىور بويەودە
 رىشەختە سەھۇلەكەى نىوانىشمان پووى لەتوانەودە كىرد بەرئىكەوت
 تىيىنىيەكىشم پى گوت، بويە ھۇى دروست بوونى بىرۈكەيەك لەمىشكىدا
 كەئەپارچە تەختانەش ئەم بەباشىيان نازانىت، لەئاستى
 پىويستدان سەربارى ئەوەش من ھەر بەھەزەردەودە بىرۈكەكانم دەگەيانندە
 ئەو.

ھىندى ھىندى شىنوازى پەفتارى گۇپا، دواچار دانى بەرەدانا كەلەبارەى
 جۇرەكانى تەختەودە شارەزايى تەواوى نىيە، ئىنجا پرسىيارى
 ھەرپارچەيەكى لىدەكردم كەلەلۇرىيەكە دادەگىراامنىش تايىبەتەندىيەكانى
 يەكە بەيەكەى پارچە تەختەكانم بۇ پوون دەكردەودە، پەيىقا پەيىقا پىشم
 رادەگەيانندە: ھەركامىانت بەدل نىيە، پىويست تاكات وھرىيان
 بگىرىت، ئەوھەندەى نەبرد ھەستى بەگوناهبارى دەكرد لەبەرانبەر ھەر
 پارچەتەختەيەكدا كەخستبويەلاو، بۇيىشى پوون بويەودە كەھەلەكە،
 ھەلەى كارگەكەى ئەوانە كەئەو جۇرە تەختەيەى ھەلېراردەودە، لەكۇتايدا
 ھەمور بارەكەى ويست، ئىنجا چەكىكى بۇكردىن بەنرخى ھەمور بارە
 تەختەكە.

لەو پوداۋەدا، بەھۇي كەمىك بىر كىردنەۋە وپىداگىرى كىردن لەسەر
بەھەلە لەقەلەم نەدانى كەسى بەرانبەرەۋە، كۆمپانىيا كە پىزگار بىو
لەزىيانىكى مەسۇگەر.

ئىنجا من لەم بەشەدا، شتىكى تازەم نەگوتۇە، چۈنكە نىزىكەى نۆزدە
سەدە لەمەۋبەر، مەسىح گوتۇيەتى: (بەخىرايى، لەگەل پىكابەرەكەتدا پىك
بىكەۋە).

بەۋاتايەكى تر، لەگەل مامەلەچى يان ھاۋسەرەكەت ياخود
پىكابەرەكەتدا مەشتومرەكە. پىنى مەلى تۆھەلەيت وتورەيشى مەكە، بەلكو
كەمىك زىرەكى بەكار بىنە... ئەۋەتا (۲۲۰۰ سال) بەرلەزاين،
پادشا (ئەختەۋى) ئامۇرگارىيەكى كورەكەى دەكات كەئىمە ئەمىرۇ زۆر
پىنويستمان بەو ئامۇرگارىيە. نىزىكەى چوار ھەزار سال بەرلەئىستا،
شا ئەختەۋى دەلىت: (كورم، كەسىكى دىبلۇماسىيە، چۈنكە ئەۋە
يارمەتت ئەدا بۆكەسب كىردنى دىدو بۆچۈنەكانت)!!

جانەگەر تۇش دەتەۋىت دلى خەلكى پابكىشىت بەرە وشىۋازى
بىر كىردنەۋەى خوت. ئەۋا پىرەۋى لەم پىنساىە بىكە:
پىز بۆبەرانبەرەكانت دەربىرە. بەھىچ مەۋلىكىش مەلى، تۆبەھەلەدا

چوۋىت.

بەشى چواردەيەم

رېگەيەكى گىشتى بەرەو بىر كىردىنەۋەي خەلك.

ئەگەر پەقەت ھەستە ۋەك دوۋجىنىۋىتدا، دەپىنى ھەلت دەستكەرتۈۋە
 بۇخالى كىردىنەۋەي تۈرەيىيەكەت. بەلام ئەي كەسى بەرانىبەرت چى؟
 ئايانەۋىش بەشدارى تۈدەكەت لەۋجەۋانەۋەيەدا؟ ئايا ئەم قىرۋەۋەرە
 دىرۋىنكارانەيەت، رېگەت بۇئاسان دەكەت تاكۈلەگەلىدا پىك بىيىت؟
 (ۋىرەۋ ۋىلىسۇن) دەلىت: (ئەگەر مەشتەكۈلەكانت تۈندىكردىنەۋەي ۋەبىت
 بەرەۋ ۋەۋم، بەلىنەت پى ئەدەم مەشتەكۈلەكانى مەن لەۋانى تۈرەقتە دەپىن.
 ۋەن ئەگەر بىت ۋەپىم بىلىت: ۋەرە بادابىنىشىن ۋەگەتۈگۈبەكىن،
 بايرىۋىچۈنىشمان پىكەرە ناتەبايىت، بالەۋىكارەكانى ناكۈكى نىۋانمان
 تى بگەين. ئەۋدەمە ھالى دەپىن كەمەن ۋەتۈ زۇرناكۈك نىن. بەلگۈبۇمان
 لەۋدەكەۋىت ئەۋخالانەزۇرەكەمەن كەلەسەريان ناكۈكىن، لەبەرانىبەرىشدا
 ئەۋخالانە زۇرتىن كەۋدەۋەنگىن لەسەريان. چائەگەر نىياز ۋە ئاراممان
 مەبىت بۇئەۋەي پىكەۋەين، بەدلىيايىرە دەگەينە پىكەۋەتنى
 ئەۋرەتتى).

ھىچ كەس بەقەدەر پۇكفىلەر لەراستى ودروستى ئەم رىستەيە خالى
 نەبوو. پۇكفىلەر لەھەموان زياتر پووبەپرووى سووكايەتى پىكرىدىن
 دەبويەرەلە (كۆلۇرادۇ) دا... .ۋرىك لەخۇپىشاندا ئە خويئارەيەكانىش
 كەلەمىزۇي پىشەسازى ئەمريكا دا پويانداپى دژبەكۇمپانىيا كەي ئەم
 بوو. كرىكارەكانى كانگەكان داۋاي زىادەكرىنى كرىيان
 دەكرىلە (كۇمپانىياي كۆلۇرادۇ بۇسوتەمەنى وئاسىن). ئەم كۇمپانىيايەش
 پۇكفىلەر خارەنى بوو (يان زال بوو بەسەرىدا).

ئەو بوو لەئەنجامى خۇپىشاندا ئەكاندا كەلوپەلەكانى كۇمپانىيا
 تىكۇپىك دران وگروپەكانى پارىزگارى كرىدىن بانگ كران وخوئىن پژاۋ،
 تەقە لەمانگرتوكان كراۋ، گوللەجەستەيائى كون كرى.

لەركاتەدا، لەركەش وھەوايەدا كەپرىبوو لەرقى وتورەيى، پۇكفىلەر
 ويستى مانگرتوكان پاكىشنىت بۇلاي خۇي. ئەم ويستەشى ھاتەدى. بەلام
 چۇن؟ فەرموو لەگەل چىرۇكەكەيدا:

پاش چەند ھەفتەيەك لەھەولدىان بۇپەيداكرىنى دۇست ولايەنگر،
 پۇكفىلەر دەستى كرىدە وتاردان بۇنۇيىنەرانى مانگرتوكان. ئەم وتارانەي
 پارچەيەكى قەشەنگى ئەدەپىن. ئەنجامى سەرسامكەرىشى
 لىكەوتەرە. توانى ئەوشەپۇلى پىق وتورەيى وتوندوتىزىە كۇتايى پىن
 بىننىت كەھەرەشەيان لە پۇكفىلەر دەكرىد. ھەروەھا سەركەوتنى لەوئەشدا
 بەدەست ھىناكەھەندى كەسى سەرسامكرد... .ئەوپياۋە بەشىنۇدەيەكى
 نەرم ونيان ودۇستانە راستىيەكانى پوون كرىدەو، لەئەنجامدا توانى
 مانگرتوكان بگىرنتەرە بۇسەركار، بەيى ئەوئەي بچوكتىن ئامارەش

بىدات بەزىدا كىردى كىرىكانىيان، كەلەن لەبنەرەتدا لەرپىناۋەدا
مانيانگرتتور.

لېرەدا پىشەكى ئەو وتارە قەشەنگە دەخوئىتەرە، تىبىنى بىكە پىرە
لەنەرم ونىانى... لەبىرت بى پۇكفيلەر قىسەى بۇكەسانىك كىردە
كەبەرلەچەند پۇزىك وىستويانە لەملەرە ھەلى بواسن بەدارسىۋىكى
ترشدا. لەگەل ئەۋەشدا، وتارەكەى لىۋان لىۋە لە دەستەۋارەى ۋەك: من
شانازى دەكەم كەلېرەم، لەپاش ئەۋەى سەردانى مەلەكانتەم كىردوۋچاۋم
بەژن و مندا لەكانتەن كەۋت، ئەمىرۋ ۋەكوبىنگانە ۋەناس چاۋمان بەيەكتەر
ناكەۋىت، بەلكو ۋەكو ھاۋپى ۋناشنا ۋدۇست چاۋمان بەيەك دەكەۋىت
بەگىيانى دۇستايەتى ۋبەررەۋەندى ھاۋبەشەرە... ھتە.

پۇكفيلەر وتارەكەى بەم شىۋەيە دەست پىكرد: (ئەمىرۋمەزىتەن پۇزى
ژيانمە. چۈنكە يەكەمجارە بوۋارى ئەۋەم بۇدەرەخسى كەلەگەل نوئىنەرى
بەكارەينەر ۋكىركارانى ئەم كۆمپانیا مەزىنەدا كۆپىمەۋە. دۇنياتان
دەكەمەرە زۇرشانازى دەكەم كەلەنىۋىۋەدام، بەدرىزايى ژيانم يادى ئەم
كۆبۈنەرەيەمان دەكەمەرە. ئەگەر دوۋەلتە لەمەۋبەر ئەم كۆبۈنەرەيە
ئەنجام بەدرايە، ئەۋامن ۋەكوكەسىكى ئەناس ۋىنگانە لەنىۋتەندا
پادەۋەستام ۋچەندەموچاۋىكى كەم نەبى كەسى تىرم نەدەناسى. بەلام
دۋاى ئەۋەى ھەفتەى پابىردوۋ دەرفەتم بۇھەلەكەۋت تاكو سەردانى ھەمو
ئۇردوگاكانى كىنگەكانى خەلۋى باشۋىكەم، قىسەلەگەل ھەمو
نۆينەرەكانىشدا بىكەم جگەلەۋانەى كەلەھەندەران بوۋن، ھەرۋەھا لەپاش
ئەۋەى سەردانى مەلەكانتەم كىرد ۋچاۋم بەژن و مندا لەكانتەن كەۋت،
ئىستە ۋەكو دۇست ۋناشناپىكەۋەكۆدەبىنەرە، ئەك ۋەكونەناس، بەلكو

ۋەكىل ھاۋېي، بەگيانىكى دۇستانە ۋەزىرەندى ھاۋبەشەۋە پىم خوش
ئەم ھەلەيقۇزمەۋە ۋېيىكەۋە باسى بەرۋەندى ھاۋبەشەكانمان بىكەين...
ھتد.

ئايا ئەمەنمۇنەيەكى قەشەنگ نىلەمەپھونەرى گۇپىنى دۇرمن
بەدۇست؟ باۋادابىنن پۇكفيلەر شىۋازىكى تى ھەلېراردۇۋە. ۋەدۇستى
كردۇتە شىتومرلەگەل كرىكارەكاندا، بەلگە ۋەپاستىيەكانى
بۇكۇكردۇنەتەۋە ۋېيى پاكەياندۇۋەن. با گرىمانى ئەۋەش دابىنن كە
پۇكفيلەر تۋانىۋىيەتى بەگۈنرەي ياساۋبەنەمالۇژىكىەكان ئەۋەبىسەلمىننىت
كەكرىكارەكان لە سەر ھەلەن، لەۋكاتەدا چى پوي ئەدا؟ بىگومان
لەۋحالەتەدا دەۋەۋەۋى زىاتر تۋەكردنى كرىكارەكان، ۋەخروشاندىيان بۇ
شۇپشكردن.

ئەگەر دلى بەرانبەرەكەت پېرىت لەرقى ۋكىنەبەرانبەرت، ئەۋانەگەر
ھەموو لۇژىكى دۇنيائىشى لەگەلدا بەكاربىننىت، ھەر ناتۋانىت قەناعەتى
پى بىكەيت، باۋكەتۋەكان ۋسەر كىردە ۋمىردەندالەكان ۋژنسانى
ھەمىشەياخى ۋتەرىزكەرىش، پىۋىستە ئەۋە باش بىزانن
كەبەرانبەرەكانىيان نايانەۋىت پۋبۇچۈنەكانىيان بگۇپن، ھىچ كەسىش
ناتۋانى ناچارىيان بىكات بەۋەي پۋبۇچۈنەكانىيان بگۇپن. بەلام ئەگەر
لەۋەي لەۋاقىعدا ھەين، نەرم ۋنىان بىن لەگەلىياندە، دەتۋانىن ۋايان لى
بىكەين ئەۋگۇپانە دروست بىكەن؟ لىكۇلن سەدسال لەۋەۋبەر، قسەيەكى
كردۇۋە، فەرمۇۋبزانە دەلى چى... دەلىت: (پەندىكى كۇن ھەيە دەلىت:
دۇپىنك ھەنگۈين لەگالۋىننى ژەۋر زىاترمىش لەخۇي كۇدەكاتەۋە)
خەلىكىش ۋانە. جاتۇلەگەر دەتەۋىت كەسى بەرانبەرت بەرەۋىدۇ

بۇچونەكەي خۇت پەلگىش بىكەيت. يەكەمجار قەنەتتى پىنى بىكەتەتۇ
 ھارپىنى دىلسۇزى ئەويت... چۈنكە ئەمە دەيتتە ئەردلۇپە ھەنگوینەي
 كەدواتردلى وىرگىردنەۋەيشى بەرەو تۇپەلگىش دەكات.

بىزنىسمەنەكان بىروايان وايە، باشترە لەگەل كىركارە مانگىرتوۋەكاندا نەرم
 رنىيان بىجولئىنەۋە. بۇنمۇنە: نىزىكەي دوۋەزار وپىنچ سەد
 كىركارەكۇمپانىيەي (وايت مۇتۇرن) لەپىناۋى زىادكىردنى كىردامانىيان
 گىرت. ئەم كىردەۋەيە نەبويە ھۇي تۈپەكەردنى سەروك
 (بۇبەرت. ف. بلاك). نەشېويە ھۇي ئەۋەي ھەپەشەبكات وپاس لەستەم
 ولەكۇمۇنىزم بىكات. بەلكوھات ستايشى كىركارە مانگىرتوۋەكانى كىرد. نەك
 ھەر ئەۋەندە، بىگرە لەپۇژنامەي (كەلەلاند) دا ئاگادارىيەكى بلاۋكىردەۋە
 وتيايدا دەستخۇشى لە كىركارەكان كىردىۋەكە بەۋشىۋەناشتى خوازانە
 داخوازىيەكانى خۇيان دەرىپىۋە. كاتىكىش زانى تەۋاۋىپتاقەت بوون،
 دەستكىش وپىنداۋىستى يارى (بايسىبۇل) ي بۇكىرىن وداۋايشى لىكىردن
 لەيارىگەرى كۇمپانىيەكە يارى تۇپىن بىكەن. جىگە لەۋەش ھۇلىكى
 تايىبەتى (بولىنگ) ي بەكىرى گىرت بۇنەو كىركارەكانى ئارەزوى ئەۋىارىيە
 لىكەن...

ئەم نەرمونىيەي سەروك (بلاك) ۋەك ھەرنەرمونىيەكى تر، بويەھۇي
 لىروست بونى دۇستايەتى وناشنایەتى. ئەۋەبوو كىركارە مانگىرتوۋەكان
 گىسك ۋەەرەبانەي خۇلپىشتىيان ھىنا دەستىيان كىردەپاكىردنەۋەي
 دەۋرۋىيەرى كارگەكە و، كۆكىردنەۋەي ھەموو ئەۋخەۋش وخال
 وناغزەجگەرە وپىس وپۇخلىيەي لەدەۋرى كارگەكەدەبوون. بىرلەۋە
 بىكەرەۋە! كىركارە مانگىرتوۋەكان لەھەمان ئەۋكاتەدا كەمانىيانگىرتىبوو

بۇزىدادىكى كرى و دانئان بە يەككىتەكە ياندا، خۇيان ھەستان
كارگەكەيان پا كىردەو... پووداوى لەم شىوۋە يە لەمىژى جەنگى
كرىكاران لەمەرىكا دا نەبىنراو. ئەو بوو لەم مانگرتنە لەماوۋى
ھەفتە يەكدا بە چارەسەرنىكى مام ناوۋەندى كۇتايى ھات، بىن ئەوۋى
بىيىتە ھۇي پۇق وتورەيى.

دانىال وبستەر، يەككىك بوو لە پارىزەرە ھەرەسەركە وتوۋەكان، لەگەن
ئەو ھەشدا لەبە ھىزىترىن مورافەكەكانىدا، تىيىنى گەلىكى دۇستانەي
پىشكەش دەكرد، وەكو: (مەسەلەكە دەگەرئىتەو بۇدادگا بۇ ئەوۋى
لىكۈلىنەو بەكات لە...).

(بەرىزان پەنگە ئەمە شايستەي بىر كىردەو بەيىت)... (بەرىزان، لىرەدا
ھەندى پووداۋ ھەيەكە بىروام وايە ئىوۋى بەرىزىش فەرامۇشتان نەكردون
وليان بىن ئاگانىن) ياخود (ئىوۋ بەھۇي شارەزاىيىقان بەسروشتى مروۋ
بەئاسانى دەرەك بەبايەخى ئەو راستيانە دەكەن)...

نەفشارى خويىنى خۇي بەرزكردەو و نەھەلىشىدا پوۋچونى خۇي
بەسەپىنىت بەسەر بەرانبەرەكەيدا، بەلكو (وبستەر) شىۋازى نەرم و نىيان
ودۇستانەي بەكار ھىنا، ئەمەش بويە يارمەتى دەرى بۇ ئەوۋى
ئاوبانگىكى فراۋان پەيدا بەكات.

لەوانەيە تۇبانگەيشت نەكرىت بۇچارەسەركردى كىشەي مانگرتنىك
يان مورافەكەكردنىك لەبەردەم دادگادا، بەلام پەنگە ھەزىكەيت كرىنى
خانۋەكەت دابەزىنىت. ئايا لەوبوارەدا شىۋازى نەرم و نىيان سودت پى
دەگەيەنىت؟ باسەرنجى ئەو ھەش بەدەين.

ئەندازىيار (ول سترۇب) خەزى لەو دەبوو كرىنى خانوۋەگەى كەم
 بىكائەو. لەگەل ئەو شىدا دەيزانى خاۋەنى خانوۋەگە زۇر
 سەختگىرە. بەرىز سترۇب لەوتارىكىدا لەبەردەم قوتابىيانى پۇلدا گوتى:
 (لەنامەيەكدا بۇم نوسىي ھەركەماو دەى بەلیننامەكە كۇتايى ھات. خانوۋەگە
 چۇل دەكەم. لەراستىشىدا، نەمدەويست خانوۋەگە چۇل بىكەم. بەلكو
 دەويست لەخانوۋەدا بىمىنمەو، ئەگەر بىتوانم كرىنكەى كەم بىكەمەو. وەلى
 بارودۇخەكە ئەگەنجاو وياخى بوو. چونكە زۇرىك لەكرى چىيەكانى
 ئەوكابرايە ھەوليان دابوو، كرى كەم بىكەنەو بەلام ھەموويان شىكستيان
 ھىنابوو. ھەريەكىكىش لەو كرىنچيانە بگريت. پىيان دەوتەم كابراى خاۋەن
 مال سەختگىرە وكەس ناتوانى مامەلەى لەگەلدا بىكات. سەربارى ھەموو
 ئەوانەش لەدلى خۇمدا گوتەم: (بەم مامەلەيە، شىۋازىكى ترلە لەمەلس
 وكەرتكردن لەگەل خەلكىدا فىردەيم، باتاقى بىكەمەو. دواتر سەيردەكەم
 بزانم چى پروودەدات).

ھەركە نامەكەى بەدەست گەشت، خۇى وسىكرتيرەكەى ھاتن
 بۇچاپىنكەوتەم. لەبەردەرگا سلاۋىنكى (چارلى شواب) ئاسام لىكرد، من
 تەراۋ دىگەرم ولىۋان بووم لەنيازى پاك.
 لەسەرەتادا باسى كرىنى گرانى خانوۋەكەم نەكرد، بەلكو پادەى
 سەرسامى خۇم بەمالەكە بۇ دەربىرى. بىروام پى بىكە، راستگۇبوم
 لەستايىش كرىنەكەمدا. پىرۇزبايم لىكرد كەتوانىۋىيەتى بەوشىۋەيە
 خانوۋەگە دروست بىكات. دواتر ئەو دەم پى پاكە ياند كەخەزدەكەم سالىكى
 تىرىش لەخانوۋەگەدا بىمىنمەو. بەلام ناتوانم كرىنكەى بىدەم. كابراى خاۋەن
 مال، لەھىچ كرىنچىيەك شىۋازى ئاۋاى نەدىبوو. بۇيە نەيدەزانى چۇن وەلام

بداتتەو. ئىنجا دەستى كىرد بەياسكىردى سەرىشەكانى لەگەن
 كرىچىيەكانى تىردا. يەككىك لەو كرىچيانە چواردە نامەى بۇ نوسىيىو،
 كەيەككىك لەو نامانە سوكاىيەتى زۇرى تىدابو. يەككىكى تىران ھەرىشەى
 ئەوەى كىردىبو كەلەگەر كرىچىيەكەى قاتى سەردەو بىندەنگ نەكات
 وكۇتايى بەو ھەموو زىم ھەرىشەى قاتى سەردەو نەھىنىت. ئەرا بەلەن
 نامەكە ھەلدەو شىنىتەو پاشان بەمنى گوت: (چەندخۇشخالم
 كرىچىيەكى پىرقەناعەتى وەك تۆم ھەنىت)... بەنى ئەوەى خۇم داواى
 بىكەم، كەمىك كرىكەى دابەزانە. وەلى من دەموىست زىاتىر دايىبەزىنىت
 بۇيە ئەو نىرخەم پىن پاكەيانە كەبۇمن ئاسانەبىدەم... كەچى بەنى وەى
 تاكە وشەيەك بلىت قىسەكەمى پەسەند كىرد وكرىكەى
 بۇدابەزانەم. كاتىكىش لەمال چو دەردەو، ئاوپى دايەو بەلامدا
 وپرسىيى: (چ جۇرە ئەندازەيەكى ئاومالت ئەرىت بۇت بىخەم
 ئاومالەكە؟).

ئەگەر من ھەولم بدايە بەوشىوازانە كرىكە دايەزىنم كەخەلكانى تىر
 پىرەوى دەكەن. دۇنيام دووچارى ھەمان ئەو شىكستە دەبووم كەئەوان
 دووچارى بىوون. لەمەشدا دەركەوت ستايش كىردن وشىوازى نەرم ونيان
 وىستانە سود بەخشە. چەند سالىك لەمەربەر، كاتى مىردەندالىكى پىن
 پەتى بووم... پۇژانە بەدارستانىكدا تى دەپەرىم تاكودەگەشتە
 قوتابخانەى گوندەكە كەدەكەوتە باكورى پۇژئاواى (مىسورى). پۇژنىكىان
 چىرۇكىكى ئەفسانەىم خويىندەو سەبارەت بەخۇر وبا.

(خۇر وبا) ناكۇكى كەوتە نىوانىانەو لەسەر ئەو كامىيان بەھىزترن
 (با) بەخۇرى گوت: (ئىستا دەيسەلمىنم من بەھىزترم. ئەو پىاوپىرە

دەپىنى كەپالتۇلەبەرگۈدە؟ گۈدە دەكەم لەسەرئەۋەى من لەتۇ خىراتر
دەتوانم پالتۇكەى پىن فېرى بىدەم.

خۇر لەپىشتى ھەۋرەۋە پادەست، با بەۋپەرى سەختى ھەلىكرد تاكو
نەر پادەيەى خەرىك بوو بېيتە گەردەلول. بەلام تاجەندە پەشەباى
بەمىزىۋايە، پىاۋەپىرەكەش زىاتر پالتۇكەى لەخۇيەۋە دەپىنچا.

دواجار، پەشەباىكە ھىۋرەۋىۋە وخۇى دابەدەستەۋە، ئىنجاخۇر
لەپىشتى ھەۋرەكان ھاتەدەرەۋە و زەردەخەنەيەكى نەرم و نىيانى
بۇپىارەكە كرد. ھىندەى نەبرد پىاۋەكە پوخسارى سېرى و پالتۇكەيشى
داكەند... لەئەنجامدا خۇر بەباى گوت: نەرم و نىيانى ھەۋرەيەتى
ھەمىشە بەمىزترە لەتوندوتىرىسى و سەخت گىرى!

كەمەرزەكاربووم ئەم ئەفسانەيەم دەخۇيىندەۋە. ناۋەپۇكى نەر
ئەفسانەيە بەكردەۋە لەشارى (بۇستەن) دا بەرجەستە دەبوو. ئەۋشارەى
كەمەلبەندى زانست و پۇشنىبىرە ھەركىز بەخەۋتنىش نەمدىبوو. لەر
شارەدا لەسەر دەستى (دكتور ا. ھ. ب) دا بەرجەستە دەبوو كەلەپاش سىيى
سال بوۋىە يەككە لەقوتابىەكانم... فەرموو نەرە تۇو، نەرەش
بەسەرھاتى دكتورى ناۋبراۋ كەخۇى لەبەردەمى قوتابىەكانى تردا
گىرايەۋە:

لەر پۇژگارەدا. لاپەرەى پۇژنامەكانى شارى بۇستەن، پېكرابوون
لەپىكلامىكى پزىشكى ھەلبەستراۋ، پىكلام بۇ كۆمەلى دكتورى پىسپۇرى
لەباربردن و نۇژدارى جادوباز، كەبانگەشەى ئەۋەيان دەكرد گوايە
نەخۇشىنەكانى پىاۋان چارەسەردەكەن. كەلەپاسقىدا نىچىرەكانيان
لەخىشتەدەبرد و دەيان تۇقاندن بەقسەى ۋەك: نەمانى پىاۋەتى

ۋە خوشىنى ترسناكى تر... شىۋازى كارى ئەمانەتەنھا بىرىتى بوو لەۋەى قوربانىيەكەى ژىردەستىيان بەردەوام لىۋان بىت لەترس وتۇقۇن، ھەروەھا لەۋەشدا خۇى دەبىنىيەۋە كەدەرمانى ساختە وبى كەلگىشىيان دەدايە... لەباربەرەكان، بېۋنە ھۇى پودانى حالەتى زۇرى مردن. لەگەل ئەۋەشدا بەشىكى كەمىيان دادگايى كرابوون. زۇرىنەيان باجىكى كەمىيان ئەدا، يان دەستەلات ۋە ژمۇنى سىياسىيان ھەبووا. ئىدى لەدادگايى كردن قوتاردەبون.

كىشەكە بەشىۋەيەكى مەترسىدار ئالۇزا وتەنەت دائىشتۋانى بۇستىن بىق وتوپەيىيان بەرزكردەۋە. ۋاعىزەكان لەبلىدگۇكانەۋە پروتسۇى نەر پۇژنامانەيان كرد وداۋاي پەحمەت وبەزەيى خۋايان دەكرد بۇ پراۋەستاندىنى ئەۋ پىكلامانە. پىكخراۋە مەدەنىيەكان وبزىنسمان ويانەكانى ژنان ودىر وپىكخراۋەكانى لاۋانىش، ھەرىكە لەلاى خۇيانەۋە پروتستۇى پىكلامەكانىيان كرد، بەلام ھىچ سودىكى نەبوو... پىكدادانى سەختىش دروست بوو لەئەنجومەنى ياساداناندا لەپىناۋى ئەۋەدا نەر پراگەياندىنە درۇژنانە بەناشەرى لەقەلەم بدرىت، ۋەلى بەھۇى ئەۋەى پراگەياندىنەكان خاۋەنى ھەژمۇنى سىياسى بوون پىكدادانانەى نىۋەنجومەنىش ھىچ ئەنجامىكى نەبوو.

لەۋكاتەدا، دىكتور(ب) سەرۋكى كۇمەلەى ھاۋلاتىيەباشەكان بوو لەبۇستندا، كۇمەلەكەيشى ھەموو پىنگەيەكى گرتەبەر، سەرجمە ئەۋ پىنگەيانەش بەشكست دەگەيشتن. ۋادەردەكەوت درايەتى كردنى تاۋانبارەكان ھىچ ئومىدى ناپەخشى. لەم تاۋ ماۋەدا، لەنىۋەشەۋىكد، دىكتور ھەۋلىكى ترىدا كەتائەۋدەم لەبۇستندا كەس بىرى لەھەۋلىكى بەۋ

جۆرە نەکردبووە. هەولیدا نەرم و نیاڵ بێت و هەست بە مەسەلەکان بکات. هەولیدا کاری بکات سەرنوسەرەکان خۆیان ئارە زوو بکەن نەریکلەمانە لە پۆرنامەکانیاندا رابووستین. هینای نامە یەکی نوسی بۆ سەرنوسەری پۆرنامە (بۆستەن هیرالد)، باسی ئەوەی بۆکردبوو کە زۆر سەرسامە بە ڕیکۆپینکی پۆرنامە کە هەمیشە دەخوینیتەوه، چونکە دابەشکردنی هەوالەکان لە پۆرنامە یەدا ئاشکرایە و بێ لایەنە یە. هەرودەها نوسەرەکانیشی نایابن. پۆرنامە یەکی خانەوادەیی قەشەنگیشە. دکتۆر (ب) پای گەیانەبوو کە بە لای ئەوەوە پۆرنامە کە، باشترین پۆرنامە یە لە ئینگەلتەرەدا نوێدا، قەشەنگترین پۆرنامە شە لە ئەمریکا دا.

(بەلام) دکتۆر بەردەوام دەبێت لە سەرقسەکانی و دەنوسیت: برادەرینکم کچینکی بچکۆلانە ی هەیه. برادەرە کەم بۆی گێرامەوه کە و کچە بچوکە یەکنە لە و ریکلامانە ی ناو پۆرنامە کە ی تۆی بە دەنگینکی بەرز خویندۆتەوه، ریکلامە کە بانگەشە بوو بۆ لەبار بەرینکی پەسپۆر. واتر کچە کە پرسسیاری لە باوکی کردووە ئەو پەستە یانی چی؟، بە راشکاوی، برادەرە کەم هەستی بە قەلەسی کردووە، نەیزانیوە چی بێت و چۆن وەلامی ئەو پرسسیارە بداتەوه. پۆرنامە کە ی تۆ دەچیتە باشترین مەلەکانی بۆستەنەوه. جا ئەگەر ئەو پوداوە لە مالی برادەرە کە ی مندا پووی دابی، نایا ناگونجیت لە مالیکی تریشدا پویدات؟.

ئەگەر تۆ خۆت کچینکی بچکۆلانە ت هەیت، خەزە کەیت ئەو جۆرە ریکلامانە بخوینیتەوه؟ ئە ی ئەگەر خویندیهوه و پرسسیاری لەبارەوه کرد، چۆنی بۆشیی دەکەیتەوه؟.

مايەى نىگەرانيە كەرۋاننامەيەكى قەشەنگى وەكو پۇرنامەكەى تۇ-ى
لەمەمور پويەكەو تىر وتەواو-ئەم دياردەيە تىدايىت كەوابكات باوكان
خۇيان دوربخەنەو لەوەى بۇكچەكانيانى باس بكن. ئايا ئەگەرى ئەو
لەئارادانيە ھەزاران خوينەرى تىرىش ھەمان ئەو ھەستەيان ھەيىت كەمن
ھەستەم پى كىرەو؟.

لەپاش دوو پۇر، سەرنوسەرى (بۇستەن ھىراند) نامەيەكى نوسىيى بۇ
دكتۇر(ب). دكتۇر ئەو نامەيەى بۇ ماوەى سىن يەكى سەدەيەك
پاراستىبوو، كەبويە قوتابى لەپەيمانگاكى مندا، نامەكەى دابەمن. ئىستە
نامەكەم لەبەردەستدايە ومىژوەكەى دەگەرنتەو بۇ(۱۳/۱۰/۱۹۰۴).

دكتۇر/ھ.ب

بۇستەن، ماس

بەرئىز وخۇشەويست:

بەراستى ھەستەم بەمەنتبارى كرد لەبەرانبەرتدا، بەھۇى ئەو نامەيەو
كەئاراستەى سەرنوسەرت كىرەبوو، بەرادەيەك بەم دوايىانە بىريارم ھاتە
سەرئەوەى شتى بكم كەلەوكاتەو دەست بەكار بووم دوودل بووم
لەسەرى.

لەبەرەبەيانى پۇرئى دووشەمەو، بىريارمداو پۇرنامەى(بۇستەن)
دەرىچىت وخالى بىت لەوپىكلامە قىزەونانە، ھەرەھا پىكلامى كارتە
پىزىشكىەكان وداودەرمانى ھىو كەرەوەش لەپۇرنامەكەدا ناھىلىم. بەلام
ئەو پىكلامانەى كەئاتوانىن ھەلىان بوەشىنىنەو، بەشىوازىك بلاويان
دەكەينەو كە نەبە ھۇى بىزارى و تەرىزكردن. جارىكى تىرىش سوپاسى

نامە جوانەكەت دەكەم كەلەم پۈرۈرە بۇيە يارمەتى دەرم. تىكام وايە
بەردەرام ھاۋرېت بىم.

دلىسۇزتان و.ا. ھاسكىل

بلاوكارى پۇرۇنامە

(ئىسۇپ) خىزمەتكارىكى يۇنانى بوولە كۆشكى كرىزىس دەريا،
لەشەش سەد سال بەر لەزايىنەۋە، ئەفسانە نەمرەكانى دادەرشت. لەگەل.
ئەۋەشدا، ئەو راستيانەي كەلەبارەي سىروشتى مۇۋەۋە فىريان بىو،
ھەمان ئەو راستيانە كەلەبۇستىن وپەرمەنگەھامدا بوون، وەك چۇن
لەياز دەسەدە لەۋە وبەرەۋە لەئەسىنادا وەك راستى سەرنج يان ئى
دراۋە. خۇر لەباخىراتر دەتوانى پالتۇكەت پىن دابكەنىت. نەرم ونيانى
وقسەي خۇش و دۇستايەتى لە تورەبون و ھەلچون، زياتر دەتوانن
وابكەن لە خەلكى بەخىرايىيەكى زۇر ترەۋە بىرو بۇچونەكانيان بگۇپن،
ئەوقسەيەت لەبىرىنىت كەلنكۇلن گوتى: (دلوپى ھەنگوين مىشى زياتر
كۈدەكاتەرە لەگالۇنىك ژەھر. ھەركات وىستت خەلكى بەرەۋە لاي
بىروبۇچونى خۇت رابكىشىت. لەبىرت نەچى ئەم پىسايە بەكار بەينە:
بەنەرم ونيانى دەست بەقسەكردن بگە.

بەشى پازدەيەم

نەينى سىزگىرات

لەكاتى قىسەكردن ۋەئەپەيلىنت لەگەل كەسىكدا، لەو مەسەلانەرە دەست پى مەكە كە ھەردووكتان لەسەريان ناكۆكن... بەلكو پىنداگرىبە لەسەرنەوشقانەي كەتياياندا ھاۋدەنگ وگۆكن... تاچەندە دەتوانىت. ھەول بىدە دووپاتى ئەو بەكەيتەو كەھەردووكتان ھەول بۆگەيشتن بەيەك ئەنجام دەدەن و تاكەجىاۋازى نىوانىشتان لەمىكانىزم ۋەۋكارى گەيشتن بەئامانجەكەدايە، نەك لەخودى ئامانجەكەدا.

كەسى بەرانبەرت پەلگىش بىكە بۆلەۋەي ھەرلەسەرەتاۋە بلىنىت: (بەلى، بەلى). تادەتوانىت دورى بخەرەرە لەۋەي بلىنىت: (نەخىر). پىرۇفيسۇر (ئۇفرستريت) لەكتىبەكەيدا (دانانى كارىگەرى لەسەر ھەلس وگەۋتى مروۋ) دەلىت: ۋەلامى نىگەتىف سەخت ترىن گىرفتە كەبتوانىت بەسەرىدا زال بىت. كاتى مروۋنىك دەلىت (نەخىر). ھەموو ھەست ۋەستى داخۋازى ئەۋەي لىدەكەن لەسەر ئەۋ پايەي، لەسەر ئەۋ نەخىرە بەردەوام ۋىنداگرىنىت... لەۋانەيە دۋاجار ھەست بىكات (نەخىر) ۋەلامىكى ھەلەيە، بەلام بە لە بەرچاۋگرتنى كىبرىاي خۇياكاتى شتى دەلىت، پىنويستە

دەست بە قىسەي خۇيەۋە بگرىت. بىم پىيە، زۇر گرنگە لىرەۋە
ئىجابىيەكانەۋە دەست بە وتوئىژ بگەين!.

قىسەكەرى لىزان، ئەۋكەسەيە كەھەر لەسەرەتاۋە كۆمەلى ۋەلام
بە(بەلى) لەبەرانبەرەكەيەۋە بە دەست دىنىت. چۈنكە لەر بارەدا، كىردارە
دەرونيەكانى گۈنگرەكەي بەرەۋ لايەنە باشەكان پەلكىش دەكات. ئەم
پىرۋسەيە لەجموجولى تۈپى بلىار دەچىت. كاتى لىيدەدەيت بەرەۋ ھەر
لايەكى مېزەكە، ھىزى پەيدادەكات لىدورەكەۋتەۋە، ھىزىكى مەزنى ۋا
كەدەيگە پىنىتەۋە بۇ لاتەنىشتەكەي بەرانبەر.

پى ۋشۈينە دەرونيەكان لىرەدا زۇر پونن. كاتى مروئىك دەلىت(نا)بەبى
ئەۋەي خۇي بزانىت چى وتوۋ، شتىكى وتوۋ كە زىاترە لەۋشەيەكى
دروپىتى. چۈنكە ھەموو جەستەي(بەرژىنەكان ۋدەمار ۋماسولكەكانىەۋە)
بۇ نەۋر حالەتى رەت كىردەۋەيە يەككەگىرن... ھەرۋەھاپاشگەزبونەۋەيەكى
كاتى جەستەيى ھەيە، يان ئامادەباشى بۇ پاشگەزبونەۋە. ھەموو
كۈنەندامى دەمار-ماسولكە، ئامادەدەبن بۇ دورەكەۋتەۋە لەقبولكىردن.

بەلام كاتى مروۋ دەلىت(بەلى). ھىچكام لەر چالاكىە
جەستەيىيانەپونادەن. بەلكو جەستە جموجولىكى چالاكانە دەست پى
دەكات بۇقبولكىردن ۋپىرەۋ كىردى شىۋازى كراۋە. لەبەر ئەۋە. تاچەندە
بتوانىن ھەرلەسەرەتاۋە ۋەلامى ئەرئى بە دەست پىنىن، ئەۋەندەش
ئەگەرى سەرەكەۋتەنمان زىاد ئەبىت بۇسەرنىچ پاكىششانى بەرانبەرەكەمان
بەرەۋ ئامانجەكانمان.

وئلامى ئەرنى، پىرۇسسەيەكى زۇر ئاسانە. ھەرچەندە زۇررىش
فەرامۇشكراۋە! تەنەت زۇرجارخەلكى ھەست بەگىنگى وبايەخى
خۇيان دەكەن، بەلام لەرنى ھەستكردىنئانەۋە بەدورژمنايەتى.

كارى بگە كەسنىك ھەر لەسەرەتاۋە بلىت(نەخىر)، يان مامەلەچى يان
مىندال ياخود ژنەكەت ھەرلەسەرەتاۋە بلىن(نەخىر). ئەۋدەم، دەبى
ئارامگىرى ودانايى فرىشتەكان بەكاربىننىت بۇ گۇرپنى ئەۋ وئلام
نەفرەتتە بۇبارىكى ئەرنى.

بەكارمىنانى شىۋازى ئەرنى، بويە ھۆى ئەۋەى (جىمس ئىرسۇن)
بەرنەۋەبەرى بانكى (گرىنورىچ سايڧىنگ) لەشارى نىويۇرك، بىتوانىن
پارىزگارى لەمانەۋەى مامەلە چىيەكى بالابكات. بەرنىز ئىرسۇن دەلىت:
(ئەۋپياۋە مات ژمارەيەكى بانكى بكاتەۋە، مەنىش لىستى ئاسايى
داۋاكارىم پىندا تاكوپىرى بكاتەۋە. بەخەيالىكى پەخەتەۋە ھەندى
لەپرسىيارەكانى وئلام دايەۋە. بەلام ئامادەنەۋە، وئلامى ھەندى پىرسىيارى
تەبداتەۋە... بەرلەۋەى لىكۆلىنەۋە وخوئىندەۋە بگەم، لەمەر پەيۋەندى
مىۋىيەكان، دەمگوت ھەرمامەلە چىيەك ئامادەنەۋە ئەۋ زانىيارىانە بدات،
ژمارەى بانكى پىنادىرئىت وبۇى ناكىرىتەۋە... ئىستقا شەرمەزارم كەل
پاۋىدودا ئەۋ ھەلەيەم كىردوۋە. ئاسايىيە گەربەم وئلامە ھەست بەدلخۇشى
بگەم، چۈنكە بەمىۋانەكەم نىشان ئەدا كەكى سەرۈكە ونابىت ھىچ
كەسىش توخنى ياساكانى بانك بگەۋىت. بەلام ئەم پەفتارە، نەبويە ھۆى
ئەۋەى ئەۋ كابرايەى كەھاتىۋو ھاۋكارى وپشتىگىرى خۇيمان پىشكەش
بكات، ھەست بەگىنگى وسنگ فراۋانى بكات.

ئەرەبە يانئە برىارمدا گەمىك لەدانايى ئەسپ بەكارىنىم. برىارمدا ياس
لەرەنەگەم گەبانك چى دەرىت. بەلكو ياس لەرە بگەم گەمامە لەچىيەگە چى
دەرىت. سەربارى ئەووش، برىارمدا ھەرلە سەرھتاوہ پەلگىشى بگەم بۇ
ئەرەى بلىت (بەلى). بۇيە ھاوپرايى خۇم بۇ دەربىرى وپىم گوت ئەو
پرسىارانەى گەناتەوى وەلاميان بەدەيتەوہ، بەمىچ شىوہىەك بايەخيان
نە.

(بەلام) پىم گوت، (باواي دابىيىن تو لەپاش مردنت پارەيەكت لەم بانكەدا ھەيە، ئايا پىت خوشە بەگوئىرەي ياسا ئەر پارەيەت بگىرپىنەوہ بۇيەكىك لەخرمەكانت؟ لەوہ لامدا گوتى: (بىنگومان!).

- ئايا پىتوانىيە باشتروايە ناوى خرمىكى خۇتمان پى بىدەيت تاكو
لەھالەتى كۆچى دوايى تۇدا، بتوانىن ئارەزۈكەت بىننىنەدى بەبى ھىچ
جۈرە ھەلەكردن وداخستنىك؟ .

* دوباره گوئی: (بهی).

دەست بە جى شىۋازى ھەنس و كەوتى ئەو كاپرا مامەلەچىيە گۇپرا،
بەتايىبەت كاتى زانى ئىمە لەپىناۋى خۇماندا داۋاي ئەو زانىيارىانە
ناكەين، بەلكو لەپىناۋى خۇيدا داۋاي دەكەين. بۇيە بەرلەۋەدى بانك بەجى
بەيلىت، نەك تەنھا زانىيارى تىرو تەسەلى لەبارەدى خۇيەۋە پىنداين، بگرە
ژمارەيەكى بانكى كىردەۋە كەدايكى لىنى سودمەندىيت، بۇيە بەدەرونىكى
بىن خەشەۋە، ۋەلامى ھەموو پىرسىيارەكانىشى لەمەردايكى دايەۋە.

ههستم کرد، له میانه ی په لکیش کردنیه وه بۆگوتنی وشه ی (به ئی)،
هه مووه سته گانی له بیر چویه وه، ته ناته زۆر شادومانی ش بوو به جی
به جی کردنی نهوینیشنیارانیه که ده مخسته بهرده می.

(جۇزىف ئەلىستۇن) كەكارى (فروشييار) دىكات لەكۇمپانىيائى (وستىنگ
 ھاوس)، گوتى: (پياۋىك لەناۋچەكەمانداھەيە، كۇمپانىياكەمان خەزى
 دىكرد ھەندى شىتى پىن بفروشىيت بەرلەن لەماۋەى دەسالىدا،
 فروشييارەكانى تر ھەوليان لەگەلدا دابوو، بەلام نەيانتوانى بوو ھىچى پىن
 بفروشىن. پاش ئەۋەى بەرپرسىيارىتى ئەۋ ناۋچەيەم ۋەرگرت. بۇماۋەى
 سى سال سەردانى نوسىنگەكەيم دىكرد، پىن ئەۋەى ھىچ داۋاكارىەكى
 كىرىم لىيەۋە دەست بىكەۋىت. دۋاجار، پاش سىازدەسال لە ھاتۋچۈكردن
 وسەردان وباس وخواسى كىرىن. توانىمان چەند بزۋىنەرىكى پىن
 بفروشىن. ئەگەر بزۋىنەرىكانى بەدل بوايە، دلىنام چەندسەد دانەيەكى
 تىشى دىكرى.

من دلىنابووم لەۋەى بزۋىنەرىكان باشن، بەۋجۈرە، كاتى پاش سى
 ھەفتە چۈمەۋە بۇسەردانى، ھەستىم دىكردبەرەۋ سەركەۋتن ھەنگار
 دەنىم.

بەلام ھەنگاۋەكانم زۇر پەلىان نەھاۋىشت، چۈنكە ئەندازيارەكە بەرەۋ
 پووم دەھات ولەناكاۋ پىنى راگەياندم (ئەلىستۇن) ئاتوانىن بزۋىنەرىكانى
 قرت لى بىكرىن) بەقەلسىيەكەۋە لىم پرسى: (بۇچى؟).

- چۈنكە بزۋىنەرىكانت پلەى گەرمىيان زۇر بەرزەبىتەۋە وناۋانم
 دەستيان لى بىدەم.

زانىم قسەكردن ۋچەلەحاننى ھىچ سودىكىيان نىە. چۈنكە لەزۋەۋە ئەۋ
 پىنگەيەم تاقى كىرەبۈيەۋە. بىرم لەۋە كىرەۋە ۋەلامى (بەلى) بەدەست
 بىنم. گوتى: (زۇرباشە. بەرىز سىمىس ئىستى سەرنج بىدە. من سەد لەسەد
 لەگەل راكەى تۇدام. بزۋىنەرىكان پلەى گەرمىيان بەرزە نابى تۈھىچيان

سوكرات، وداگاهيندەردەى ئەسلىنا، گەنجىكى قەشەنگ بوور.
 ھەرچەندە تەمەنى بەپىنى پەتى بىردەسەر. لەگەل گچىكىدا ھاوسەرگىرى
 كرد، تەمەنى كچەكە نۆزدە سالان بوو، بەلام سوكرات لەتەمەنى چل
 سالىدا بوو. قىزى سەرى پوتابويەو و سەرى ساف بىوو. ئەوپياو شتىكى
 كرد، كەزورىك لەپياوانى مېژوو نەيانتوانيوو بىكەن: ئەم توانى پىرەوى
 بىركردنەردەى مەوقايەتى بگۆرېت. ھەنوگەش، لەپاش بىست و سى سەدە
 لەمردنى ئەو پياو، يادى دەكرىتەو وەك ژىرتىن كەس كەتوانيوو تى
 قەناعەت بەبەرانبەرەكانى بكات و كارىگەرى لەسەر ئەم جىھانە پىكىدا
 ئالو و دابىت.

شىوازى سوكرات چۆن بوو؟ ئايا بەخەلكى دەگوت ئىو ئەسەر ھەلەن؟
 نەخىر، ئەو سوكرات نى وابلېت، ئەو زور ژىر و ھوشمەند تىبوو لەردەى
 وابلېت، شىوازەكەيشى كەئىستە بە (شىوازى سوكرات) نەو
 دەبرى. پىنداگرى لەو دەكات كە كەسى بەرانبەر پەلگىش بگرت بۇ
 ئەوەى بلىت (بەلى). پرسىارى وای دەكرد كەركابەرەكەى لەگەلىدا
 ھاوپايت. ئىدى ھاوپايتى لەدوای ھاوپايتى لەبەرانبەرەكەيەو بەدەست
 دەھىنا وپر بەباو شىك وەلامى (بەلى) لەبەرانبەرەكەيەو وەردەگرت
 و كۆى دەكردنەو. بەردەوام جۆرە پرسىارىكى دەكرد، تاكو
 بەرانبەرەكەى والىدەكرد ھەرلەخوئەو باووش بەو ئەنجامەدا بكات كە
 بەر لەچەند خولەكىك پەتى دەكردەو.

جارىكى تر، كەرىستمان زىرەكى خۇمان پىشان بىدەين و كەسى
 بەرانبەرمان قەناعەت پى بگەين كەلەسەر ھەلەيە. باسوكراتى پى پەتىمان

لەبىرىپىت وپرسىياري نەرم ونيانانەي وابكەين كەبەرانبەرەكەمان
پابكىشىت بۇ گوتنى (بەلى).

چىنيەكان پەندىكيان ھەيە كەلىوانە لەدانايى پۇژھەلات و دەلىت:
(ھەركەس بەنەرم ونيانى ھەنگاۋ بنىت، زياتر پى دەكات (يان پىگەيەكى
درىژتر دەپرىت).

نەرچىنيانە پىنج ھەزارسال لەسروشتى مروژ كۆلىونەتەو، ئەوجا
توانىويانە ئەو پەندە و دەست بخەن: (ھەركەس بەنەرم ونيانى
ھەنگاۋ بنىت، پىگەيەكى درىژتر دەپرىت).

ئەگەر ئەتەوئىت خەلكى پابكىشىت بۇ لاي شىۋازى بىر كەردنەو
خۇت، ئەوا پىرەوى لەم پىسايە بکە: كەسى بەرانبەرت پەلكىش بکە بۇ
ئەو دەست بەجى بىژىت: (بەلى).

بەشى شائزەيەم

چۈن ھاۋكارى بەدەست دىنىت؟

ئايا زياتر بىرۋات بەر بىرۋكانە نىە كەخۇت دەيان دۇزىتەرە ، وەك لەر
بىرۋ كە نامادە كراۋانەى كە لەسەر سىنىەكى زىۋىن پىشكەشت دەكرىت؟
ئەگەر واىە، ئايا شتىكى ناپەسەند نىە گەر بىرۋچونەكانت بەسەر
بەرانبەرەكانتدا بسەپىنىت؟ ئايا حىكمەتىكى زياتر نىە گەر تۇتەنھا
پىشنىار پىشكەش بىكەيت و ئى گەرپىت بەرانبەرەكانت، خۇيان بىر
لەبەرەنجامەكان بىكەنەرە؟ .

بۇنمۇنە: ئەدلۇف سىلتز، كەيەكىك بور لەقوتابىيەكانم، پروبەرووى
گرفتىك بوويەو، گرافتەكەش نەرە بور كەدەبوا گەرم وگورپى دروست
بىكاتەرە لەنىو دلى ھەندى فرۇشيارى ئۇتۇمبىلدا كەبەتەۋارى ئومىد بىرا
بىوون، پاش ئەۋەى داۋاى كۇبونەۋەيەكى گىشتى كرد، پىاۋەكانى ھاندا
تاكو ئاگادارى بىكەنەرە لەۋەى كەمەركاميان بۇ چۈنى چىيە سەبارەت
بەكۇبونەۋەكە و چاۋەروانى چى ئى دەكات. لەكاتى قىسەكردندا، بۇ
چۈنەكانى ئەۋانى لەسەر پروپەرىك نوسىيەرە، پاشان گوتى: (ھەموو نەر
شتانەتان ئەدەمى كەئىۋە چاۋەروانى دەكەن، ئىستاش بەراستى پىيان

پادەگەيەنم مەنەش چ چاۋەروانىك لەئىۋە دەگەم) پىژنەي ۋەلامەكان
 بەپەلە دابارىن: دىسۆزى، دەست پاكى، چالاكى ۋەمىند، گروپىكى
 كارگە پۇژانە ھەشت كاترۇمىركار بىكات. تەناتەت پىاۋىك نامادەيى
 دەرىپى چۋاردە كاترۇمىر لەپۇژىكدا كارىكات... بۇيە كاتى كۇبۇنەۋە
 كەتەۋاۋ بوو گۇپۇتەن ۋچالاكىيەكى نوئى لەناۋ ئەندامانى كۇبۇنەۋە كەدا
 پەيدا بىۋو، بەپىز (سەلتەن) ىش دواتر باسى لەۋە كىرد كەپىرى
 نرۇشراۋەكانيان لەدۋاى ئەۋ كۇبۇنەۋەيە زۇر بەپوۋنى زىادى كىرد.

سەلتە ھەروەما دەلەت: (ئەۋ پىاۋانە پەيمانىكى ئەخلاقيان دابوۋ،
 لەپەر ئەۋەى من لەسەر پەيمانەكەم مابۇمەۋە، ھەريەكىك لەۋانىش ھەۋلى
 ئەدا لەسەر پەيمانەكەى بىمىنىتەۋە... ئەۋ پىرسىيارەش كەمن دەربارەى
 نارەزوۋ بۇ چۈنەكانيان لىم كىردن گوشادىك بوو كەبەراستى ئەۋان
 پىۋىستىيان بوو).

ھىچ پىاۋى نىيە ھەزىكات بەۋەى پىنى بگوتىرى فلان شت بىكە. بەلكو
 ھەموۋمان ھەزەمان بەۋەيە كەبەنارەزوۋى خۇمان شت بىكرىن ۋبەگۈنرەى
 بىرۋچۈنەكانى خۇشمان ھەلس ۋكەوت بىكەين. ھەزەكەين پىرسىيارەمان
 ئۇ بىكرىت سەبارەت بە ھەز ۋخولياۋ پىۋىستى ۋبۇچۈنەكانەمان .
 باخالەتى (ئەپۇژىن ۋنەسۇن) ۋەك نەۋنە ۋەربىگرىن. ئەم پىاۋە ھەزاران
 دۇلارى لەدەست دا بەرلەۋەى ئەم پاستىيە فىزىبىت. ئەم پىاۋە
 لەستۇدىۋىيەكدا كارى دەكىرد كەدىزايىنى جىل ۋبەرگى بۇ بازىرگانەكان
 دەكىرد. بۇماۋەى سى سالى رەبەق ھەموۋ پۇژىك سەردانى يەكىك
 لەدىزايىنەرە بەناۋبانگەكانى جىلۋىرگى شارى نىۋىۋىركى دەكىرد.
 (ۋنەسۇن) خۇى دەلەت: ھەرگىز چاۋپىنكەۋتەنمى رەت نەدەكىردەۋە، بەلام

ھەرگىز ھىچچىشى ئى نەدەكېم زۆر بەروردى سەرنجى دىزايىنەكانى دەدا... ئىنجا دەيگوت: (بەرىز ونسۇن، وانازانم ئەمىرۇ لەسەر ھىچ شتى پى بگەوين).

لەپاش سەدوپەنجا چار شىكست خواردن، ئەوجا (ونسۇن) بىرى لەرە كىردەو كەلەوانەيە دووچارى شەئرانى بىرۇ بۇ چون بوبىت. بۇيە بېرىرىدا ھەفتانە ئىنوارەيەك تەرخان بىكات بۇ لىكۆلىنەو لەشىۋازى كارىگەرى دانان لەسەر ھەلس وگەوتى مرۇف وگەشەدان بەبىرۇكەى نوئى كەدراچار بېيتە ھۆى سەرھەلدانى دىگەرمى تازە.

لىرەدا بىرى لەرە كىردەو، شىۋازىكى تازە پىرەو بىكات. ھەندى دىزايىنى ئامادە نەكراۋى ھىنا كەھىشتەر ھونەرماندەكان كارىيان تىدا دەكرد. بەھەلەداۋان ھات بۇ دوكانى بازىرگانەكەر گوتى: (زەحمەت نەبى ئەگەر يارمەتتەكى بچوكم بىدەيت. ھەندى دىزايىنى تەۋاۋ نەكراۋم پىيە، دەتۋانىت ئەۋەندە زەحمەت بىكىشى پىم بلىت چۇن تەۋاۋيان بىكەم لەگەل داخۋازىيەكانى تۇدا دەگونجىن؟).

كەبرىاى بازىرگان ماۋەيەكى زۆر تەماشاي دىزايىنەكانى دەكرد، بى ئەۋەى تاكە وشەيەك لەدەمى بىتە دەرەۋە، پاشان گوتى: (بەرىز ونسۇن، چەند پۇژىك لاي من دايان بىنى ودوايى بگەپىرەۋە بۇلام).

ونسۇن پۇشت ولەپاش سى پۇژگەپايەۋە بۇ لاي ۋەمەۋ پىشنىارەكانى لەگەل خۇيدا بىردەۋە بۇ ستۇدىۋ وبەگونىرەى ئەۋ پىشنىارانە دىزايىنەكانى تەۋاۋ كىرد. ئەى ئەنجامى ئەم كارەچى بوۋ؟ ئەنجامەكەى ئەۋە بوۋ ھەمەۋ دىزايىنەكان قبول كران.

نۆمانگ لەمەوبەر ئەم پروداۋە پرووی داۋە. لەو کاتە ۋە تانیستا بەردەوام
کەپارەگان داۋای دیزاینی زیاتری ئی دەگەن، ھەموو دیزاینەکانیش
بەگوێزە ھە بۆ چۆنەکانی خۆی تەواو دەکات... ئەمەش بوو تە ھۆی ئەو ھە
بەپێز و نەسۆن زیاتر لە شەش سەد دۆلار دەستگەرتی لە عمولەدا
ھەبیت. ئەو خۆی دەلێت: ئێستە ھەستە دەکەم کە بۆچی لە سالانی
پاڤردودا شکستەم دەھێنا. چونکە من ھەر ئێم ئەدا شتێ بە کەپارەگان
بفرۆشم کە خۆم پێم وابوو شتێکی باشە. ئێستا بە پێچەوانە ۋە، ھەر
ئەدەم بیروبۆ چۆنەکانیم پێی بێنیت، بۆیە ئێستا ئەو وا ھەست دەکات
خۆی خۆی دیزاینی جلو بەرگەگان دەکات، ھەر بە پراستیش وایە. چونکە
ئێستا من کالاکەم نافرۆشم، بە لکو ئەو خۆی دیت و لێم دەکری).

ئەو دەمەي (تيۇدۇر پۇزۇلت) فەرماندارى نيوپۇرك بوو، كارىكى زۇر باشى كىرد، بەردەوام پەيوەندى باشى بەسەرگىردە سىياسىيەكانىيەو مەبوو... ناچارى كىرد بوون مەندى رېفۇرم بىكەن كەئەوان پىييان لىي دەبوو. لەماوەي دادى شىۋازى كارى (پۇزۇلت) دەيخەنە بەرچاۋ: مەركات پىويست بوايە پۇستىكى بەتال پىكرىتەو، سەرگىردەكانى بانگ دەكىرد بۇ ئەوەي پىشنىارەكانىان بىخەنە بەرچاۋ. پۇزۇلت دەلىت: (لەسەرەتاو سەرگىردەي حىزىيىكى شىكستخواردويان پىشنىاردەكىرد. بۇيە مەنىش پىم رادەگەياندىن ئەو جۇرە پىاوانە لەپرووى سىياسىيەو ناگونجىن، مەروەها جەماوەرىش قىولى ئاكەن. ئىنجا ناوى رابەرى حىزىيىكى ترىان دەمىنا، ئەگەرچى كەس دژايەتى نەدەكىرد، بەلام كەسانىكى كەم پىشتىوانىيان لى دەكىرد. بۇيە پىم دەگوتىن: ئەم جۇرەپىاوانەش لەئاستى داخۋازىيەكانى مىللەتدانىن... داوام لىدەكىردىن

بەدووى پىياۋىكى تىردا بىگەرئىن... سىن يەمىن چار ئاۋى پىياۋىكى
تارادەيەك گونجاۋيان دەپىرد، بەلام ئەمىش تەۋار گونجاۋ نەبۇر.

بۇيە سوپاسىم دەكرىن وداۋام لىدەكرىن ھەۋلىكى تىرىدەن وناۋىكى
تىرىشكەش بىكەن. دواچار پىشنىياري چۈرەمىيان قىپول دەكرى، چۈنكە
ئەۋانىش ھەر ئەۋ ئاۋەدىيان پىشنىيار دەكرى كەمەن خۇم ھەلم بىزاردېۋر...
دواچار لەپاي ئەۋ ھاۋكارى كىرەنەياندە سوپاسىم دەكرىن، ئەۋ پىياۋەشم
بۇ پىكرىدەنەۋەي پۇستەكە دەست نىشان دەكرى كەنەۋان پىنيان باش بۇر،
فەزلى ھەلبىزاردەنەكەيم بۇ ئەۋان بەجى دەھىلاۋ پىنم دەگوتىن: مەن ئەۋ
پىياۋەم بۇ قايىل كىردى دلى ئىۋە لەرجىگەيەدا دانا، ئىستە نۇرەي ئىۋەيە
دلى مەن قايىل بىكەن.

ئەۋانىش وايان دەكرى بەتايىبەت كاتى چاگىسازىيەكانى پارەي
شارىستانى وپەخشىن لەباجيان پەسەندىكرى.

شىۋاۋى گوتىنە (پۇزۇلت) زۇر دۇرر پۇشتۇۋ لەپراۋىزىكرىن بە
دەۋرۋەرەكەي و پىزىكرىن لەپىرۋىۋچۈنەكانىيان. ھەركاتى كەسىكى بۇ
پۇستى دابنايە، كارىكى دەكرى سەركىرەكانى دەۋرى ۋاھەست بىكەن
خۇيان ئەۋكەسەيان داناۋە وپىرۋكەكە، پىرۋكەي خۇيان بۇۋە.

كابرايەكى ئۇتۇمبىل فرۇشىش لەشارى (لۇنگ ئايەند) ھەمان
شىۋازى مامەلەي بەكار ھىنا، كاتى وىستى ئۇتۇمبىلىكى بەكار ھاتۇر
بىرۇشىتە پىياۋىكى ئۇسكۇتلەندى ۋاۋسەردەكەي. ئەم كابرايە ئۇتۇمبىل
لەدۋاي ئۇتۇمبىل پىشانى كىرەردەكەي دەدا. بەلام كابراي ئۇسكۇتلەندى
دلى لەسەر ھىچ كامىيان پانەدەھات ۋەھەركامىياندا ناتەۋاۋىيەكى
دەۋزىيەۋە، ئەمىيان گونجاۋىيە ۋەۋىيان كۆنە ۋەۋى تىريان زۇر گرانە...

لەبەرانبەر ئەم ھەلۋىستەدا، كابراي فروشييار پەنای بىردە بەر قوتابىيەكان
(چونكى خۇيشى قوتابى پەيمانگاگەي مەن بوو) تاكو ھاوکاری
بەن. ئىمە نامۇرگاريمان كرد وازلەفروشتەن بە(ساندى) بىنیت وکارىك
بكات بە(ساندى) خۇي بىت ئوتۇمبىل بکرىت. پىمان گوت: لەبرى ئەوہى
(ساندى) بلىنیت پىوئىستە ئاوابکەيت، بۇچى وازى ئى نایەنیت ئەوبىت
پىت بلىنیت پىوئىستى بەوہى شتىكى بۇ بکەيت؟ ئى گەرى باوا ھەست
بكات بىرۇگەگە ھىنى خۇيەتى.

وادەرئەكەوت ئەم شىوازە راست بىت، فروشييارەكەش ھەروايکرد...
كاتى كرىارى وىستى ئوتەرە كۈنەكەي بگۇرىتەوہ بەئوتۇمبىلىكى
نوى... فروشييارەكە دەيزانى لەوانەيە ساندى ئەم ئوتۇمبىلە بەكار
ھاتوہى بەدل بىت.

بۇيە دەست بەجى تەلەفۇنەكەي ھەلگرت وداواي لەساندى كرد، بىت
بۇلاي وسەبارەت بەو ئوتەرە ھەندى نامۇرگارارى پىشكەش بكات!!
كاتى ساندى گەيشت، فروشييارەكە پىنى گوت: تۇكەسىكى زىرەك
لینھاتوئىت وىرخى ئوتۇمبىل دەزانىت. بەلكو سەيرىكى ئەم ئوتۇمبىلە
بکەيت وىتاقى بکەيتەوہ وداوى پىم بلىنیت بەچەن بىكرم باشە؟

ساندى زەردەخەنەيەكى دىرىژى بۇ كرد و دەستى كردە پىشكىنى
ئوتۇمبىلەكە. ئىنجا دەستى كردە لىخورىنى لە(جمايكا) وە بەرەو(فرست
ھىلتر). كاتىك گەپايەوہ گوتى: (ئەگەر بتوانىت ئەم ئوتۇمبىلە بەسى سەد
بکرىت، مامەلەيەكى قازانجدارت كردوہ). فروشييارەكە لىنى پرسى:
(ئەگەر تۇبەو نرخە دەستت بکەوئىت، ئامادەيت لىم بکرىت؟).

دوچار ئەم بگرە و بەردەيە بەنوسىنى بەلئىننامەي كېرىنى ترومبىلەي
كۆتايى ھات... ھەمان ئەم شىنوازە لەلەيەن دروستكەرىكى كەلوپەل
تېشك گرتنى پزىشكىيەو پېرەوگرا، كاتى ويسىتى كەلوپەلەكانى
بفرۇشىتە يەككە لە نەخۇشخانە گەرەكانى (برۇكلىن)... نەخۇشخانەي
بەشىكى تازەي كردبويسەو و دەيويسست باشترين پىداويسستە
پزىشكىيەكان لە ئەمريكا دا لەو بەشە دا داينىت. دكتور(ل) ي بەرپرسى
بەشى تېشكى نەخۇشخانەكە، بەتەواوى پەرىشان ببوو بە ھۆي ئەو
ھەموو فرۇشيارەي كەدەھاتنە كنى و بەرھەمەكانى خۇيانيان دەخستە
بەردەمى و داوايان ليدەكرد كەلوپەلەكانيان ئى بگرىت.

لەنىو ئەو فرۇشيارانە دا، يەككىيان لەوانى ترلنودشاوە وزيرەك تربوو،
لەوانى ترباشتر دەيزانى چۇن چۇنى چارەسەرى سروشتى مروۇ دەكرى،
ئەو بوو نامەيەكى بۇ دكتورى ناو براو نوسى وتيايدا گوتبووى: (بەم
دواييانە كارگەكەمان جۇرە كەلوپەلەيكى تازەي تېشك گرتنى بەرھەم
ھىناوە، بېرى يەكەمى ئەو نامىرانە گەشتوتە نوسىنگەكەمان، بەلام تەواو
نىن. ئىمە ئەم راستىيە دەزانىن، دەمانەرىت چاكيان بکەين، زۇر سوپاست
دەكەين ئەگەر دەرفەتت ببىت وسەرىنكمان ئى بدەيت وپاى خۇتمان پس
بلىنىت تاكو بزانىن چۇن ئەو نامىرانە تەواوبكەين لەگەل ئىشەكانى
ئىوە دا دەگونجىن... من دەزانم تۇ زۇر سەرقالىت، لەبەر ئەو خۇشحال
دەبم ھەركاتى بۇ تۇ گونجاوبىت ئوتۇمبىلەكەي خۇمت بۇ بنىرم
وسەردانمان بکەيت).

دكتور(ل) لەبەردەم پۆلەكەيدا، بەم جۇرە باسى لەچىرۇكەكەي كرد
وگوتى: (زۇر سەرسام بووم كاتى نامەكەم بەدەست گەيشت، چونكە

پېشتەر ئەمدىبۇر خاوەنى کارخانەيەكى ترى ئامىرى تيشك دروست
کردن داواى ئامۇزگاريم ئى بکات، ئەمە واى لىکرم ھەست بەگرنكى
رەبەخى خۇم بگەم. ئەو ھەفتەيە زۇر سەرقال بووم. لەگەل ئەو ھەشتا
رادەى ئىوارە خوانىكى پۇژنىكى ئەو ھەفتەيە ھەلوەشان دەو، بۇ ئەو ھەى
بچم چاوم بە ئامىرەکان بگەوئىت... ھەرچەندە وردتر سەيرى ئامىرەکانم
دەگرد، زياتر پىيان سەرسام دەبووم.

ھىچ كەس ھەولى ئەدا ئامىرەکانم پى بفرۆشئىت. بۇيە ھەستم کرد
بىرۇكەى كپىنى ئەو ئامىرانە بۇ ئەخۇشخانەكە بىرۇكەى خودى
خۇمە، بەھوى باشى ئامىرەکانەو كپىم، داوام کرد بۇم بگوازەو و بۇم
دەبەزئىت.

چەندسالىك لەمەوبەر كابرايەكى ترى خەلکى (نيوبرانسويك) ھەمان
شىنازى مامەلەى تاقى کردەو. توانى من بکاتە كپىارى خۇى، ئەو کاتە،
من پلانم دادەنا بۇ پاوہماسى کردن ولىخوڤىنى بەلەم
لە (نيوبرانسويك) دا. نامەيەكم بۇ نوسىنگەيەكى گەشتوگوزار نووسى
تاكو زانىاريم لەوبارەيەو پى بدەن. ناو وئەدرەسەكەم خرايە سەر لىستە
گشتيەكە. ئەو ھەندەى نەبرد دنيايەك نامە ونامىلکەم لەخاوەنى خىوہتگەر
پىبەرانى گەشتوگوزارەو پى گەيى. دووچارى شۆك بووم و ئەمدەزانى
كاميان ھەلبىژىرم. لەناو ھەموياندا، يەكىكىيان كارىكى زۇر زىرەکانەى
کردبوو. ئەم ھاتبوو ژمارەى تەلەفۇن وناوى كۇمەلىك كەسايەتى شارى
نيويۇركى پىندام كەپىشتەر خزمەتگوزارى پىشكەش کردبوون، داواى
لىکرم لەوان بپرسم كە ئەم كابرايە قاچ ئاستى خزمەتى لەوانى

كردووه اتاكو لەزمانى ئەركەسايەتپانەو تى بگەم خىووتگاگەى ئەم
كا برايه چەندە خزمەتگوزارە.

سەرسام بووم، چونكە يەككە لەو ناوانەم دەناسى كەلەر كا برايه
پيشكەشى كردبووم. بۆيە پەيوەندىم پيوەكرد وپرسىياري
خزمەتگوزارىەكانى ئەو خىووتگاگەىم لىكرد. لەئەنجامدا ھەركە گەيشتمە
شويىنى مەبەست، پەيوەندىم بەو خىووتگاگەىوە كرد.

ھەموو خاوەن خىووتگاگانى تر ھەوليان ئەدا خزمەتگوزارىەكانيانم
پى بفرۆشن، بەلام يەككىيان وازى لىھىنام بو خۆم خزمەتگوزارىەكانى ئى
بكرىم: بۆيە (ھەر ئەويشى براوہ بوو).

بەو جۆرە، ئەگەر دەتەوئىت دلى خەلك بەلاى شىوازى بىركردنەوہى
خۆتدا رابكىشيت، كاربەم رىئسايە بكە كەدەلئىت: ئى گەپى بەرانبەرەكەت
ھەست بكات بىرۆكەكە، بىرۆكەى خۆيەتى، بىست وپىنج سەدە لەمەربەر،
يەككە لەدانايانى ولاتى چىن، كەناوى (لاوستى) يە ھەندى شتى
باسكردوہەكە دەكرى خويىنەران بەكارى بىنن، ئەو دەلئىت: ھۆكارى پىك
گەيشتنى پوو بارو دەرياكان، ئاوى سەدان سەرچەشمەى چياكانە
كەدەكرى لەوان خوارترىش بن... بەو جۆرە دەتوانئىت تەحكوم بكەيت
بەھەموو سەرچاوہ شاخاويەكانەوہ.

بەم پىيەش، ئەگەر خەكىمىك پىيەوئىت بكەوئىتە سەروى خەلكەوہ،
پىويستە خۆى بخاتە خوارويانەوہ، ئەگەر پىيەوئىت خۆى بخاتە
پيشيانەوہ، پىويستە لەدرايانەوہ بپروات... بەم پىيودانەگە، ھەرچەندە
لەسەروى خەلكىشەوہ بىت، خەلكەكە ھەست بەقورسايىيەكەى ناكەن،
ھەرچەندىش لەپيشيانەوہ بپروات، وانازانن سوكاىيەتى پىكردىن.

بەشى خەقدەيەم

داواكارىەك كەبۇ ھەموان باشە!

مەن لە دەوروپەرى شارۇچكەى (جىسى جايەس) ى ويلايەتى
(ميسورى) پەرودە بووم. سەردانى كىلگەكانى (جايەس) م لە (كىرنى)
سەر بەويلايەتى (ميسورى) دەکرد. ئەردەم ھىشتەر كۆرەكەى جىسى
جايەس لەرثياندا مابوو. ژنەكەى باسى ھەندى لەو چىرۇكانەى بۇ
دەگىرامەو (جىسى) دەچوو شەمەندەفەر بانكەكانى تالان دەکرد و
ئىنجا ھەرچى دەستكەوت بوایە دابەشى دەکرد بەسەر جوتيارە
ھەزارەكاندا، تاكو بتوانن قەرزو قولەكانيانى پى بدەنەرە.

رەنگە بەکردنى ئەو كارە جىسى جايەس خۇى بەكەسىكى نمونەى
ھاتبىتە بەرچا، وەك چۈن (داچ شۇلتز وكراولى، ئال كابونى)
دەيانكرد. لەراستىشدا ھەموو ئەوانەى دەيان بىنىت، بەو شەو
كەلەئاوینەدا پووبەرەو لەبەردەمتا دەو سستىت (مەبەست لەخوتە كە
كاتى لەبەردەم ئاوينەدا دەو سستىت، وینەكەت لەبەردەمتا
دەو سستىت... وەرگىن) - ئىعتىبارىكى زۆر دائەنن بۇ خۇيان پىنى

خوشه نەرم ونيان بىت و منگەرايى و خود پەسەندى ئەكات، ديارە بەمەزەندەى خوى.

(ج. پيارپونست مۇرگان) لەپەرەگرافىكى شىكارىيانەدا بۇمان پروون دەكاتەو كەمرۇق كاتى ھەر كارىك دەكات دور ھۇكارو پالئەرى بۇ كردنى كارەكەى ھەيە: ھۆيەكيان ئەو ھەيە كەمەست دەكات ئەو كارەى پىنى ھەلدەستىت راست و دروست و راستەقىنەيە. مرۇق ھەميشە بىرلە ھۇكارە راستەقىنەكان دەكاتەو، ئىدى پىويست ناكات لەدووى پشت راست كردنەو ھەى ئەو راستى و ناپاستىە بچىت. وەلى ھەموومان، لەبەر ئەو ھەى تەواو ئايدىيائىن، ھەزمان لەو ھەيە سەرنجى زياتر لەسەر ئەو ھۇكار و پالئەرانە چىركەينەو كەبەباش دىنە بەرچاو، بەم پىنەش بۇ ئەو ھەى بتوانىت خەلكى بگۆرەيت، پىويستە پرووى داواكارىەكان بکەينە لايەنە زۆر باشەكانيان.

ئايا ئەمە شتىكى باش و نمونەيە تاكو لەكارەكاندا كەلكى نى وەربگرين؟ باتە ماشابكەين و حالەتەكەى (ھاملتۇن ج. فاريل) ى سەرۇكى كۆمپانىاي (فاريل ميجيل) لەشارى (گلىنولدن) ى وىلايەتى (پەنسلفانيا) بە نمونە وەربگرين... بەرئز فاريل، كرى چىەكى ھەبوو، زوو زوو بىتاقەتى دەکرد و ھەرەشەى ئەو ھەى لىدەکرد كە چوارمانگ بەر لەو ھەى ماو ھەى گرى بەستەكەيان كۆتايى بىت، مالهە بەجى دەھىلەيت... كرىنى مانگىكى مالهە (۵۵) دۆلار بوو.

بەرئز فاريل، ئەو بەسەر ھاتەى لەبەردەم قوتابىەكانى پەيمانگا كەمدا گىرپايەو وگوتى: (ئەوان بەدرىزايى وەرزى زستان لەمالەكەى مندا مانەو-لەو وەرزەشدا نرخەكان لەھەموو كاتىكى تر بەرزترن. من باشم

دەزانى زۇر زەخمەتە كەسىك بەر لە وەرزی پايز بىت و بىهوى خانوو
بەكرى بگرى. ئەمەش ماناي وايە من بېرى (۲۵۰ دۇلار) زىانم ئى دەكەوى!
بۇيە زۇر تورە و بىتاقەت بووم).

لەكاتە ئاسايىيەكاندا، خۇم دەپۇشتە لاي و ئامۇرگاريم دەكرى تاكو
گرى بەستەكە بەباشى بخوينىتەو. پىم دەگوت ئەگر خانوۋەكە چۆل
بكات، پىويستە لەسەرى بەگويزەى گرى بەستەكە كرىنى ھەموو
مانگەكانم بەتەواوى بداتى. دەشم توانى ناچارى بكەم ھەموو كرىكەم
بداتى.

بەلام ئەمجارەيان لەبرى ئەۋەى ھەلبىچم وتورە بىم. بېرىارمدا ھەندى
شىۋازى ترى لەگەلدا پەيرەو بكەم. بۇيە بەم شىۋەيە لەگەلدا كەوتە
وتويزەو: (بەرىز دۇ، من بەباشى گويم گرت بۇ قسەكانت. بەلام ئىستاش
بېروم بەۋەنىيە تۇ نيازى ئەۋەت ھەبىت خانوۋەكە چۆل بكەيت. چونكە ئەو
چەندسالەى لەكارى بەكرىداندە سەرقال بووم، شتى لەسروشتى مروقتى
گەشتوم، بۇيە دەزانم تۇ پىاۋىكى خاۋەنى قسەى خۇتى. لەراستىشدا
زۇر لەۋە دۇنيام، تەنانەت ئامادەم گرە وبكەم لەسەر ئەۋەى تۇ خاۋەنى
قسەى خۇتيت.

من پىشنىيارىك دەخمە بەردەستت، جارى بۇ ماۋەى چەند پۇررىك
بېرىارەكەت لاۋەبىنى و دووبارە بېرى ئى بكەرەۋە. ھەر لەئىستەۋە تاكو
سەرەتاي مانگى داھاتور، كەۋەختى كرىندان دىت، مۇلەتت بىت،
كەھاتىتەۋە چ بېرىارىكتدا، پىم رابگەيەنە. ئەو كاتە رىگەت پى ئەدەم
مالەكە چۆل بكەيت ولەناخى خۇشمەۋە دان بەۋەدا دەنىم كەمن
لەمەلسەنگاندنى تۇدا بەمەلەدا چووم. بەلام تانەم چركە ساتەش پىم وايە

تۇ خواۋەنى قىسەى خۇتتیت ولەسەر گرى بەستەكەش بەردەوام دەپت. بەر
لەھەر شتى، ئىمە يان مرقۇقن ياخود مەيمونىن. ھەرخۇشمان دەتوانىن
بېرىار بەدەين كام لەو دووانە دەپىن).

كەسەرى مانگ ھاتەۋە، ئەو بەرىزە خۇى ھاتە لام وكرىكەى پىدام،
لەگەل ژنەكەيدا باس وخواسى زۇرى كرىدېو، ھاتبويە سەر ئەۋەى
كەخانۋەكە چۆل نەكات... ھەردووكيان پىكەۋە گەشتبونە ئەو بېروايەى
كەباشترىن ونمونەىى ترىن شت ئەۋەىە لەسەر گرى بەستەكە بەمىننەۋە.

كاتىكىش (لۇرد سىكلين) بىنى پۇژنامەيەك وئىنەيەكى ئەمى بىلۇ
كرىدۇتەۋە كەخۇى ھەزى پى ناكات، نامەيەكى نوسى بۇ سەرنوسەرى
پۇژنامەكە. بەلام تىايدا نەى گوتېو: (تكادەكەم جارىكى تر ئەو وئىنەيە
بىلۇ مەكەنەۋە، چۈنكە ھەزى پىناكەم) بەلكو. پووى داواكارىەكەى
كرىدېو. بەھاجوانەكان، بەخاترى خۇشەويستى دايك بۇ مىدالەكەى،
داۋاى لەسەر نوسەرەكە كرىد: (تكام وايە ئەو وئىنەيەم جارىكى تر بىلۇ
نەكەيتەۋە. چۈنكە دايكم پىنى قايل نىە).

(جۇن د. پۇكفيلەر) پىنى باش بوو پەيامنىرانى پۇژنامەكان وئىنەى
مىدالەكانى نەگرن، بۇ ئەم مەبەستە ھات بەخاترى بەھاجوانەكان داۋاى
لىكرىدن. نەىگوت: (نامەرىت وئىنەكانيان بىلۇ بىپتەۋە) نەخىر. بەلكو ئەو
ھەستەى بزاۋند كەلەقولاىى ناخى ھەر كامىكماندايە بۇ دورىكەتنەۋە
لەئازار گەياندىن بەمىدالەكانمان. بۇ يەگوتى: (گەنجە بەرىزەكان، ھەندىك
لەئىۋە مىدالتان ھەيە، دوشزانن ئەۋە لەبەرژەۋەندى مىلان نىە
كەبىنەخاۋەنى ئاۋبانگىكى زۇ).

ئەو دەمەي (سايرۇس ەك كورتىس) ى ھەژار، گۇرانی لەژيانىدا
 بىرپاكرد و، پىرەوى ژيانىكى درەوشاۋەي گرتە بەر، دواچار توانى بىتە
 خاۋەنى پۇرئامەكانى (ساتردەي ئىقنىنگ پۇست) و (لىدىز ھۇم جۇرنال)
 ۋەلە رىنگەيەشەۋە مىيۇنەھا دۆلەي دەستكەرت. لەسەرەتاۋە نەيدەتوانى
 نوسەرە پلە يەكەكان بەكاربىننىت تاكوبابەتى بۇ بنوسن، بۇيە پەناي بىردە
 بەر بزواندىنى بەھا جوانەكانى نىو ناخى نوسەرەكان. لەم رىنگەيەۋە
 توانى نوسەرىكى ۋەكو خاتوو (لويزا ھاي ئەلكۇت) ى نوسەرى پۇمانى
 (ژەبچكەلەكان) قايىل بىكات بابەت بۇ پۇرئامەكەي بنوسىت، لەكەكاتىكىدا
 ئەم خانمە لەتروپكى ئاۋباگىدا بوو.

رەنگە لىرەدا كەسىك بەگومانەۋە بلىت: (ئەم قىسەيە بۇ نورسكىلىف
 رۇنە پۇماننوسە عاتىفىيەكە دەست ئەدا. بەلام من ھىۋادارم لەگەل ئەو
 مىدالە ھارو ھاجانەشدا بەسود بىت كەپنويستە لەسەر ھەموۋان
 بەپەزەيى ۋەدادگەرەنە لەگەلىاندا بىجولئىنەۋە).

لەۋانەيە تۇ لەسەر ھەق بىت، ھىچ شتى نىيە بۇ ھەموۋ حالەت
 ۋبارودۇخىك بگونجىت، تەنھا يەك شتىش ناتوانى بۇ ھەموۋ كەس
 بەسودبىت.

جانەگەر تۇ بىروات بەئەنجامەكان ھەيە، ئىتر گۇرانىكارى دەكەيت؟
 ئەگەر بىروايشت نىيە، بۇچى تاقى ئاكەيتەۋە؟

بەھەر حال، ۋادەزانم لەخوئىندىنەۋەي ئەم بەسەرھاتە راستەقىنەيە
 چىزۋەردەگرىت كەبەرىز (جايمس ل. تۇماس) ى كۈنە قوتابىم بۇي
 باسكردم. پوختەي بەسەرھاتەكەش بەم شىۋەيەيە:

شەش كەس لە كېريارەكانى كۆمپانىيەكى فرۇشتىنى ئۆتۈمبىل ئاماردە
نەبوون كرىنى خىزمەتگوزارىەكان بىدەن بەكۆمپانىيا، ھىچكاميان نىكولىيان
نەدەكرد لەكرىدان، بەلام دەيانگوت كرىيەكى زيادەى تىدايە، ھەريەك لەو
شەش كەسە ئامارەيان بەو ھەلەيە دەكرد، كۆمپانىياكەش دانى
بەھەلەكەدا نا، ئەمەش ھەلەى يەكەم بوو.

بەرپرسىيارانى بەشى (سەنەدەكان) چەند ھەنگاويىكان نابۇ
كۆكردنەوئەى ئەو بىرەپارەيەى لاي ئەركەسانە بوو، بەلام ئايا گومانەت
وايە لەو ھەنگاوانەدا سەركەوتنىيان بەدەست ھىنا؟

(۱) ھەموو كېريارەكانيان بانگ كىردىبە توندوتىژى پىنيان گوتن
كەپىنويستە ئەوبىرە پارەيەى ماوئەيەكە لەلايانە كۆبكەنەرەو بىدەنەرە
بەكۆمپانىيا.

(۲) ئەوئەيان بۇ پوون كىردنەوئەكە كۆمپانىيا لەسەر ھەقە، بەو پىيەش
كېريارەكان لەسەرناھەقن.

(۳) پىندا گىرييان لەسەر ئەوئەكرد كەكۆمپانىيا پىر لەوان شارەزاي
ئۆتۈمبىلەكانە. ئەى ئەنجام چى پويىدا؟

(۴) ئەنجام؟ ئەوئە بوو چۈنە نىو دەمبەدەيەكى دوورودىرئەوئە. ئايا
ھىچكام لەو پىنگەو ھەنگاوانە توانىيان ئاوى دلى كېريارەكان بىدەن
وكتايى بەكىشەكە بىنن؟ تۇ خۇت دەتوانىت وەلامى ئەم پىرسىيارە
بىدەيتەوئە.

لەم قۇناغەدا، بەرپوئەبەرى كۆمپانىياكە خەرىك بوو جەنگىكى ياسايى
لەگەل كېريارەكاندا دەست پى بىكات، بەلام كاتى بەرپوئەبەرى گىشتى
سەرنجىدا ھەستى كىرد ئەو شەش كەسە لەباشترىن كېريارەكانى

دەكەم ئەو دووبارە ئايىتتە... زۇر ئىگەرەنمە بىر پىيەنى ئىزدەردى
 كۆمپانىيەم داۋاي لىيوردىت لىدەكەم، پۈزشت بۇدەھىتتە. كاتى
 دانىشتىم وگوئىم بۇ قىسەكانت پادىرا، نەم تۈانى نەچمە ژۇركارىگەرى نەرم
 ونىيانى وئارامگىرى تۈۈ... ئىستاش پاش ئەۋەى ھىوبويىتتە
 ومەسەلەكان لەلات پوون بوئەۋە، دەمەرىت داۋاي شىتكت لى بىكەم
 كەلەبەرمەن بىكەيت. شتى كەتۈ لەمەموو كەس باشتىر دەتۈانىت بىكەيت
 ولەھەركەسىكى تىرىش زىاتر لىنى بەئاگايت... ئەمە فاتۇرەكەتە، دەزانم
 دەتۈانىت زۇر بەباشى پىرى بىكەيتتە، وەك ئەۋەى خۇت سەۋكى
 كۆمپانىياكەيت... ئەۋەت بۇ جىن دىلم تاكو پىرى دەكەيتتە، داۋاي
 ئەۋەش ھەرچى داۋابكەيت جىبەجىنى دەكەين.

ئايا لەكۇتايدا پارەى فاتۇرەكەياندا؟ بەلى، بىگومان. نىرخى فاتۇرەكان
 لەنىۋان (۱۵۰-۱۴۰) دۇلاردا بوو. ئايا ھىچكامىيان ياخى بوون لەۋەى
 پارەكەبدەن؟ بەلى! يەككىك لەكپىارەكان ئامادە ئەبوو مىلىمىك بدات! بەلام
 پىنچ كپىارەكەى تر ھەموو پارەكەياندا. پوختە وگورتەى بەسەرھاتەكەش
 ئەۋەبوو كەلەماۋەى دوو سالى داھاتو تردا كۆمپانىيا شەش ئۇتۇمبىلى
 دايە دەست ھەرشەش كپىارەكەى!

بەرىز(تۇماس) دەلىت: (ئەزمونەكانم فىرىان كىردووم، ھەركاتى ھىچ
 زانىيارىەكت نەبوو لەسەر كپىارەكەت، تاكە پىسايەك بۇ ئەۋەى بىتۈانى
 بەھۋىۋە مامەلەى لەگەلدا بىكەيت، ئەۋەىە گرىمان دابىنىت كەئەم كەسە
 كەسىكى دىسوز وپاستگۈيەو ئارەزوۋى لەۋەىە ھەركاتى بىرواي بەۋە ھىنا
 كەحسابەكان پاست ودرۈستىن، پارە ۋەقەكانى بدات، . بەشىۋەيەكى
 پوونتر دەتۈانىن بلىن: خەلكى خاۋەنى پىزو حورمەتن وئارەزوۋيان

لەردەيە بەلئىنەكانيان بەرنەسەر... مەن بېروام وايە ئەو كەسەش كەخەزى
 لەلېۋىل و چەۋاشەكارىيە، بەنيازىكى باشەۋە پەفتار دەكات ئەگەر
 مەست بىكات تۆپىت وايە ئەو كەسىكى سەرپاست وشەرىفە.
 كەۋاتە، ئەگەر ئەتەۋىت دلى خەلك پاكىشىت بەلای بىرو بۇچونەكانى
 خۇتدا، واباشترە پىرەۋى لەم پىنساىە بىكەيت: پوى داراكارىيەكانت بىكەرە
 بەھا جوان وپىرۆزەكانى نىو ناخيان.

دەروازەى چوارەم

يىگەكانى گۆرۈنى خەلك، بەبى ئەۋەى بىيىتە ھۇى سوكايەتى پىگىردىن
ويىزار كىردىيان).

ئەگەر بەمانەۋىت خەلكى بىگۆرۈن بەبى ئەۋەى بىيىتە ھۇى سوكايەتى
پىگىردىن ويىزار كىردىيان، پىۋىستە بەشىۋەيەك دەست پىيىكەين كەلەر
پىلى قبول بىت وپىزى لى بىگىرت.

چۈنكە كاردانەۋەى ئەۋ، بەندە بە شىۋازى مامەلەى ئىمەۋە.

بەشى ھەژدەدەم

چۈن رەخنە دەگریت، بەبى ئەوۋى بەرانبەرەگەت بىزارىيىت؟

دوانىۋەرۋىەك (چارلز شواب) بەكارگەيەكى پۇلادا تى پەرى، بىنى
كۆمەلىك دانىشتون وجگەرە دەكىشن، لەھەمان كاتدا لەسەرۋىانەرە
تابلۋىەك ھەلواسرابوو لىنى نوسرابوو (جگەرە كىشان قەدەغەيە!)... ئايا
چارلز سەرنجىيانى بۇ تابلۋكە راکىشا وپىنى گوتن: ئەرى ئىۋە
خويچندەۋارىتان نى؟ نەخىر، ئەۋە شواب نىە كارىكى وابكات! بەلكو
بەرە پويان پۇشت ويەكى جگەرەيەكى دايە دەست ھەر ھەموويان وپىنى
گوتن: (زۆر مەمنون ئەبم ئەگەر لەدەرەۋە ئەم جگەرەيە بكىشن)،
لەركاتەدا ئەوان تىگەيشتن لەۋەى شواب ئاگاي لىيانە كەياسايان پىشىل
كردوۋە، بۇيە زۆر رىزىيان لەشىۋەى مامەنەكەى گرت كە بەھىچ شىۋەيەك
لەرمانەكەى ۋەبىر نەھىنانەرە، بەلكو ديارىەكى بچوكى دايە ھەر
بەكىكىيان ۋايلىكىردن ھەست بەبايەخى خويان بكن، جانايا تۇ
دەتوانىت خۇشەويستى پياۋىكى ئاۋھا لەناۋ دلتا دەرىكەيت؟

(جۇن وانامايكەر) يىش ھەمان شىۋازى مامەلەكەتى پىرەو كىرد، ئەم
راھاتىبوو لەسەر ئەۋەدى پۇژانە گەشتىك بەكۇگاگەۋرەكەيدا بىكات
كەدەكەۋتە (فىلادلفىيا) ۋە پۇژىكىيان بىنى يەككە لەكېرپارە ئافرىقەتەكان
لەبەردەم ژمىرىيارەكەدا پادەستاق ۋە ھىچ كەس نىيە گۈنى پىنېدات
ۋە مامەلەكەتى بۇ بەرپى بىخات، ئەي فروشىيارەكانى كۇگاگە لەكۈنى بوون؟
ھەموو فروشىيارەكان لەۋلاۋە دانىشتىبون ۋە سەرقالى پىكەنن وشۇخى
كىردن بوون. (ۋانامايكەر) تاكە وشەيەكى لەدەم نەھاتە دەرى بەلكو زۇر
بەھىۋرى پۇشتە پىشتى ئامىرى ژماردەنەكەۋە ۋە مامەلەتى ژنەكەتى بەرپى
كىرد، دۋاى ئەۋە بەرپىگەتى خۇيدا پۇشت.

لەھەشتى ئازارى سالى ۱۸۸۷، (ھىرى ۋارد بىچىرى) زمانپارا
ۋەكۇچى دۋاى كىرد، يان ۋەكو ژاپۇنىيەكان دەلىن كۇچى كىرد
بۇجىھانىكى تر پۇژى يەكشەممەتى داھاتوو، لايمەن ئەيوت بانگەيشت كىرا
تاكو لەسەر بلىدگۇكەتى بىچەرەۋە مەۋغىزە بىكات، چۈنكە لەدۋاى مردنى
(بىچىر) ئىتر ئەۋ دۋانگەيە پىندەنگ بىوو... (لاى مەن ئەيوت) بەھەموو
تۋانايەۋە، (ۋەكو فلۇيىر) بەرپەرى بايەخەۋە ۋتارەكەتى دەنوسى ۋە پاشان
پاكنوسى دەكىرد، دۋاتر لەبەردەم ھاسەرەكەيدا خۇيىندىيەۋە، ۋتارەكە ۋەك
ھەروتارىكى ئاساىى لەپو لاۋاز بوو، ئەگەر ژنەكەتى ھىكمەتى نەبۋايە
لەۋانەيە پىنى بگۇتايە (لايمەن، ئەۋە شتىكى بى سودە، ئەم ۋتارەتى تۇ
ۋالەخەك دەكات دەست بىكەنە باۋىشكىدان ۋىنون، چۈنكە
لەئىنسكلۇپىدىا دەچى. پىۋىستە تۇ لەپاش چەندىن سالى دوورو درىژ
كەلەبۋارى ئامۇزگارى ۋەدەزدا بەسەرت بىروە، ئىستى زانىيارىت زىاتر
بۋايە لەۋ بارەيەۋە. بۇچى ۋەكو مروۋ نادۋىيت؟ بۇچى بەشىۋەيەكى

ئاسايى ھەلسوگەوت ناكەيت؟ ئەگەر ئەوقسە پوچانە بۇ خەلک بخوئىتەرە، خراپە دەدەيتە پال خوت).

ھاسەرەكەى خەرىك بوو ئەوقسەيە بکات! بەلام تۇ دەزانیت ئەگەر ئەوقسەيە بکرایە چى دەقەوما، خویشى ئەوہى دەزانى لەبەر ئەوہ، ستایشى ئامۇژگار یەکانى کرد وگوتى: مەوعیزەكەت بۇ ئەوہ باشە بکرىت وتارىک لەپۇژنامەى (نۇرس ئەمرىکان پىڭیو - North American Review) دا، لەھەمان کاتدا پىشنىارى ئەوہیشى کرد کەرەکو مەوعیزە یان وتارىکە بۇخەلک بخوئندریتەرە، دەست نادات!!.

لایمەن ئەبوت، ھەلەکانى خۇى دۆزیەرە، بۆیە کاغەزى وتارەكەى لپاند، دواتر مەوعیزەكەى پىشکەش کرد بەبى ئەوہى ھیچ تیبینیەكى پىش وەخت پەچاو بکات.

بەم جۆرە، ئەگەر دەتوئیت خەلکى بگۆرىت بەبى ئەوہى ببیتە ھۆى بىزار بوون و دلتهنگکردنیاں ئەوا کار بەم پىسایە بکە:
بەشیوہیەكى ناراستەوخۇ، ئاماژە بەھەلەکانیاں بدە!.

بەشى نۆزدەيەم

يەكە مجار، باسى ھەلەكانى خۇت بىكە...

چەندسالىك لەمەوبەر (جۇزفېن كارنگى) خوشكەزام، مالى خۇي
 لە (كنساس) بەجى ھىشت و، پووى كىرە نىويۇرك تاكو لەلاى من بېيىتە
 سكرتېرە. ئەو دەمە تەمەنى نۆزدەسالاڭ بوو، سىڭ سال بوو لەقۇناغى
 دواناۋەندى دەرچوو بوو، ئەزمونى كىردارىشى سىڭ كەرەت سىڭر بوو!!
 بەلام ئىستا يەككىكە لەباشترىن سكرتېرەكان... پۇژىكىيان ويستم پەخنى
 لىبگىرم، بەلام لەدلى خۇمدا گوتىم: ئەي كارنگى! پەلەمەكە... تەمەنى تۇ
 دوو ئەۋەندەي تەمەنى جۇزفېنە، دەۋەۋەندەي ئەو ئەزمونى كىردارىت
 ھەيە. ئىتر چۇن چاۋەپروان دەكەيت، ئەۋىش ھەمان بۇ چۇن ودانايى و
 زانىيارى تۇي ھەيىت، لەكاتىكدا پەنگە ئەۋانەي تۇش شتاتىكى ئاسايى
 بىن؟ ... تۇزقالى پراۋەستە! ئەي دىل! ئەرى تۇ خۇت كەلەتەمەنى
 نۆزدەسالىدا بويىت چىت دەكرىد؟ ئايا ئەو ھەموو ھەلە وپەلەيەت لەيىرە
 كەلەنجامت دەدان؟ ... كاتى بەبى لايەنگرى كىردىن بىرىم لىكىرىدەرە،
 گەشتە ئەو دەرەنجامەي كە جۇزفېن لەمن باشترە كەلەتەمەنى

نۆزدەسالىدا بووم، جىگەي نىگەرانىشە دان بەر پاستىيەدا بنىم كەمن
لەم پوۋەۋە مۇجامەلەي ئاكەم.

بەر پىيە، ھەركاتى بىمويستايە سەرنجى جۇزفەن بۇ لاي ھەلەيەكى
پاڭگىشەم، پراھاتبووم لەسەر ئەرەي بەم پىستانە دەست پى بىكەم: (جۇزفەن
گىيان، تۆھەلەيەكت كىردۈۋە، بەلام خودا ئاگادارە لە ھەلەنە خراپترنە
كەمن لەتەمەنى تۇدا ئەنجام ئەدان. تۇ بەزانستەۋە لەدايىكت ئەبويىت،
چۈنكە زانىست بەدەست نايەت لەپنى ئەزمونەۋە نەبى. ھەرچەندە ئىستا
تۇباشترىت لەمن لەوكاتەي لەتەمەنى تۇدا بووم. من لە تەمەنەدا كارى
خراپ و دەبەنگانەي زۇرم دەكرى، بەجۇرى ھەلەكانى ئەوكاتەم و ايان
لىكرىدوم نە پەخنە لەتۇبگرم ونە لەھىچ مۇۋىنكى تر، بەلام لەگەل
ئەرەشدا ئايا پىت وانىە شتىكى باشە ئەگەر ئاۋا ئاۋا بىكەيت؟).

شتىكى زۇر ئارەخەت نىە ئەگەر گوى بۇ ژماردىن ھەلەكانت بىگىرىت،
بەسەرجىك ئەو كەسەي قىسەت بۇ ئەكات دان بەر پاستىيەدا بنىت
كەخۇيشى بى ھەلەوكەم و كوپرى نىە.

شازادە (فۇن بىلۇ) لەسالى (۱۹۰۹) دا ھەستى كرى، پىنويستە بەر
شىۋەيە پەفتار بىكات... ئەم لەوكاتەدا كە (ويلەلەم) ىلوت بەرزى
بەئابانگ، دوايەمىن قەرالەكانى ئەلمانىا لەسەر كورسى دەستەلات بوو،
پارنىركارى پادشا بوو.

پادشا خەرىكى دروستكرىدى سۇپايەك و كەشتىگەلىكى دەريايى
ۋابو كەتادەھات لەجىھاندا سەنگى پەيدا دەكرى. لەم تاۋماۋەدا شتىكى
سەير پويىدا، قەرال باسى ھەندى شتى باۋەرپىنەكراۋى كرى، ھەندى
شتى گوت كەتەۋاۋى كىشۋەرى ئەۋروپاي ھىنايەۋە لەرزە وسەدا

ودەنگۈكەي جىھانى تەنپەرە. بۇلەرەي قەيرانەكە پىتر ئالۇزبىت، قەرال
كاتى لەئىنگىلتەرە مىوان بوو ھەندى بانگەشەي خودپەسەندانە وپوچى
تريشى بلاوكرەرە. فەرمانىكى شاھانەيشى دەرگىز تاكولىدوانەكانى
لەپۇرئامەي (دەيلى تەلەگراف) دا بلاويكەنەرە... لەولىدوانانەدا
(بۇنمۇنە) گوتىبوى: من تاكە ئەلمانىيەكم، ھەست بە دۇستايەتى لەگەل
ئىنگىلتەرەدا دەكەم. ياخود گوتىبوى: بۇ درايەتى كىردى ژاپۇن كەشتىگەل
بىيات دەنىم. يان گوتىبوى: من تاكەكەسىنكم ئىنگىلتەرەم پىزگاركرەرە
لەرەي نوقمى تەپوتۇزى روسيا وفەرەنسايىت... ھتە.

لەماوۋەي ئاشتىدا لەئەوروپاكەسەد سالى رەبەقى خاياند، ھىچ
پادشاىەكى ئەوروپى لىدوانى قەلساكارى بەوشىنۇەيەي لەدەم
ناھاتۇتەدەرەو. بۇيە كىشۇەرى ئەوروپا شلەرەا وبەتەواوى تۈرەبوو...
ئىنگىلتەرە گىرى گىرت، پىياوانى دەولەتى ئەلمانىابەتەواوى توشى شۇك
بوون!

لەمىيانى ئەم شلەرەانەدا، ترس چوۋەلى قەرالەرە، بۇيە پىشنىيارى كىرد
بۇشارادە (فۇن بىلۇ) ي راويزكارى پادشا، تاكوئۇبالى لىدوانەكان بخاتە
نەستوى خۇيەرە: بەلى، دەيوست فۇن بىلۇ دان بەرپىرسىيارىتى خۇي
لەو لىدوانانەدا بىت وپاي بگەيەنىت كەئەم ئامۇزگارى پادشاى كىردە
تاكوپەوشىنۇەيە بدوئىت!!

فۇن بىلۇ، لەم پىشنىيارە نارازى بوو، گوتى: (بەلام پادشاى مەزىن، پىم
وايەشتىكى ناماقولە گەر ھەركەسىك لەئەلمانىا و ئىنگىلتەرەدا بىروابەرە
بىكات كەمن ئىنۇەي خاۋەن شۇك ئامۇزگارى دەكەم، تاكوپەوشىنۇەيە
بدوئىن)!

ھەرگە ئەمەي گوت، فۇن بىلۇ ھەستى كرد، ھەلەيەكى گەورەي
 كىردوۋە. چۈنكە قەرال زۇر توپەبوو، قېراندې: (تۇمن بەكەردەزانىت، پىت
 رايە ھەلەي وادەكەم كەناگونجىت جەنابت ئەۋەلەنە بىكەيت)!

لەم كاتەدا ئىدى (بىلۇ) ھەستى كرد، پىئويست بوو بەرلەۋەي پەخنىي
 لىنگرىت، ستايشى بىكردايە. بەلام تازەكارلەكار ترازابوو... سەربارى
 ئەۋەش بەشىۋەيەكى جادوگەرەنە دەستى كىردە ستايش كىردى قەرالە و،
 ئەۋەلامىدا بەرپىزەۋە گوتى: (نا ھەرگىزمەبەستەم ئەۋەنەبوو. چۈنكە خاۋەن
 شكۇي بەرپىز لەزۇر پوۋەۋە لەمن شارەزاتر و كارزان ترە، نەك بەتەنھا لە
 پوۋى سەربازى و دەرياۋانىۋە، بەلكو بەرلەھەرشىتى لەزانستە
 سىروشتىيەكاندا. من زۇر بەتامەزىۋىي و سەرسوپمانە گويم بۇشل
 كىردبويت كاتى شىكىردەنەۋەت لەسەر بارۇمەتر و بى تەل پىشكەش
 نەكرد، ياخودكاتى لەبارەي تىشكى پۇنتىگنەۋە دەدوايت. من زۇر
 بەداخەۋە لەھىچ لىكى زانستە سىروشتىيەكان شارەزانىم، بىچوكتىن
 زانىارىم لەبارەي كىمىيا و فىزىۋە نىيە، ناتوانم ساكارترىنى دىارە
 سىروشتىيەكان شىي بىكەمەۋە... (بەلام من) فۇن بىلۇ بەردەۋام بوولەسەر
 تىسەكانى و گوتى: (لەبرى ئەۋە، كەزانىارىم لەبارەي مىژۋەۋە ھەيە،
 پەنگە ھەندى و رەدەزانىارى سودبەخشىشم لەسەر سىياسەت و بەتايىبەت
 لەبۋارى دىبلۇماسىدا ھەيىت).

بەم قىسەيەپروخسارى قەرال گەشايەۋە. چۈنكە فۇن بىلۇ ستايشى
 كىردبوو. لەپلە وپايەي بەرەزكىردبوۋەۋە. بەۋشىۋەيە قەرال نامادەبوو
 لەبەرانبەر ئەۋستايىش كىردەدا لەھەمووشىتى بىۋورى... بۇيە

بەدلىگەرمىيەۋە گوتى: (ئەدى ھەمىشە پىت ئالىم ئىمە تەۋاككەرى يەكەن؟
پىئويستە ھەمىشە ھەرداۋايەكگەرتوبىن).

ئىنجا چەندجارى تەۋقەى لەگەل فۇن بىلۇداكرد، ئەۋپۇرە تاكوئىۋارە
گەرم وگورپىۋ، پاشان بەھەرەشەۋە مۇشتەكۈلەى توندكرد وبەرزى
كردەۋە وگوتى: (ھەركەس شتىكىم لەدرى شارادە بىلۇپىن بلىت، لوتى
دەشكىنم)!

(فۇن بىلۇ) لەكاتى گەنجاۋدا خۇى پزىگاركد، بەلام لەگەل پەفتارى باش
وليزانىنەكەيدا، يەك ھەلەى كرد: دەبوا قسەكانى بەباسكردنى
ئاتەۋاۋىەكانى خۇى وستايشكردنى قەرالى دەست پى بكدایە.
نەك بەوشىۋەيەى گۋايە قەرال ئاتەۋاۋە وپىئويستى بەپىنمۈنى كەرى
ھەيە!

جانەگەر چەندپرستەيەكى خۇبەكەمزانىن وستايشكردنى كەسى
بەرانبەر بىتەھۋى ئەۋەى قەرالى بكاتە ھاۋپىيەكى دلسۇز، ئەۋا بىرلەۋە
بكەرەۋە كەسوكايەتى پىكردن وستايش كردن لەژيانى پۇژانەماندا چ
كارىگەرەكىان دەبىت، ئەگەر ئەم شىۋازە بە شىۋەيەكى راست ودرۈست
بەكاربەئىت، ئەۋا كارىگەرەكى ئەلسانەيى درۈست دەكات
لەئىۋپەيۋەندىە مەۋىيەكانماندا.

بەۋجۇرە، ئەگەر ئەتەۋى خەلكى بگۇپىت بەبى ئەۋەى قەلس وپىتاقەت
وبىزاريان بكەيت، ئەۋاكاربەم پىسايەكە:
بەرلەۋەى پەخنەلەۋى تىرېگىت، باس لەھەلەۋ كەمۈر كوپىەكانى خۇت
بكە.

بەشى بېستەم

ھېچ كەس خەزىنەكات قەرىمانى بەسەردا بىكرى!

ئىۋارەيەك شەرقىي ئەۋەم پىندرا لەگەل خاتوو (ئىداقارېل) پىرىبەرى
 ژياننامە نوسە ئەمرىكىيە كاندا، ئانىك بىخۇم. كەباسى ئەۋەم بۆكرد
 نىزامەكتىبى (چۈن ھاۋرى پەيدادەكەيت) بىنوسم. دەستمان كىردە گفتوگۇ
 لەبارەى ھەلس و كەوت كىردن لەگەل خەلىكىدا. ئەۋخانمە باسى ئەۋەى
 بۆگىرامەۋە كەۋەختى سەرقاۋى نوسىنەۋەى ژياننامەى (ئۆين يونگ)
 بۆرە. چاۋپىنكەۋتنى لەگەل پىۋاۋىكىدا كىردۈۋەكەسى سال لەگەل (يۈنگ) دا
 لەيەك نوسىنەگەدا كارىيان پىكەۋە كىردۈۋە. ئەۋپىۋاۋە باسى ئەۋەى كىردۈۋە
 كەۋەۋەى ئەۋچەندىسالەدا، ھەرگىز نەى بىستۈۋە (يۈنگ) قەرىمان بۆھىچ
 كەسك دەرىكات. بەلكو پىشنىيارى پىشكەش دەكرد. نەك قەرىمان!!

يۈنگ نەيىدەگوت (ئەۋەبىكەيان ئەۋەبىكە) يان (ئەۋەمەكە
 ئەۋەبىكە). بەلكو دەيگوت: (دەتۋانىت ۋابىكەيت) ياخود: (ئاي پىت دايە
 ئەركارە سودبەخش پىت؟).

ھەمىشەلەۋاى نوسىنى نامەيەك دەيگوت: (پات چىيە
 لەسەرئەۋنامەيە؟) ھەركاتى بەسەرنامەى يەكىك لەۋاۋكارەكانىدا

بچوايه تهره، دهیگوت: (له وانه یه نه گهر بهم شینوازه ی تر دای بریزیتهره،
باشترین!)

همیشه هه لی دودایه که سه که، تا کو خوی هه ستن به نه نجامدانی
کاره که... داوای نه ده کرد له هاوکاره کانی تا کوکاری نه نجام بدن، به لکو
لینان ده گه پراخویان به نه رکه کانیان هه ستن وله هه له کانیان وه فیرین.

نه شینوازی مامه له یه رینگه که ناسان ده کات بۆکه سی به رانیه
تا کو هه له کانی خوی راست بکاته وه. هه روه ها پینزی مروڤ ده پارینزیت
وهه ست به گرنگی خویشی ده کات. وایشی لیده کات حه زله هاوکاری بکات
له بریتی شوپش وهه را ویاخی بوون.

که واته نه گه ر ده تهریت خه لکی بگۆپیت، به بی نه وه ی بیزاریان
بکه یت. کار بهم پینسای دووه مه بکه:

پرسیار بکه. له بری نه وه ی راسته وخو فرمان ده ر بکه یت.

بەشى بىست ويەكەم

لینگەرى، ئاوى پوى خوى پيارىزى!

چەندسالىك لەمەوبەر كۇمپانىيائى گىشتى كارەبا، فەرمانىكى بۇدەرچوو
ئاكو(چارلز ستاينمتز) لەسەرۇكاىەتى بەرىئو بەرايەتى كۇمپانىياكە
لەبرى و دوورى بخاتەرە.

ستاينمتز بلىمەتىكى پلەيەك بوو لەكارەبادا، بەلام لەبەرىئو بەردنى
كۇمپانىياكەدا ئەوبلىمەتىكى نەبوو. لەگەل ئەوشدا كۇمپانىيا
ئەيدەوئىرافشار بخاتە سەرى. چونكە پىئويستى زۇرى ھەبوو بەبوون
رمانەو ھى ئەوكا براىە. لەبەرىئو ھەتە پۇستىكى تىران
پىز بەخشى. پۇستەكەيان ئاونا(ئەندازىارى پراوئىركارى كۇمپانىيائى گىشتى
كارەبا) واتە ئاوىكى تازەيان دانا بۇ ئەوكارەى كەپىشتەر دەيكرە. لەھەمان
كاتدا پۇستە ئىدارىەكەيان ئى وەرگرتەرە ودايان بەكەسىكى تر. ستاينمتز
بەم گۇرپانكارىە خوشحال بوو، ھەرودەما بەرپرسىيارانى ترى كۇمپانىياش
پىنى شادومان بوون. چونكە ئەوان دەربارەى ئەو ئەستىرە ھەستىارەى
كۇمپانىياكەيان پىشتەر پراوئىرئان كرىبوو، لەئەنجامىشدا توانىيان
ئامانجەكەيان بەدەست بىنن بەبى ئەو ھى ھىچ جۇرە گەردەلولىك بەدوای
خۇيدا بەئىنئىت... چونكە لینگەران ئاوى پوى پيارىزى!

لینگه پان ئاوی پووی خووی پیاریزیت اچهند ئەم پەیفە گرنگه!
 کەسانیکى زۆرکەم لە ئیمەدا هەن کە لە ئاقاری ئەو پەیفەدا پادە وەستەن
 ولینى دەکۆلنەو!... ئیمە زۆر پەتەندى هەستى بەرانبەرە کانمان پێشیل
 دەکەین... بەردەوام دەگەرین تاکو هەلەکانى خەلکى بدۆزینەو و دەست
 بکەینە هەرەشە و گۆرەشە کردن. ئەو تا لە بەرچاوی خەلکیدا
 پەخنە لە منداڵ یان لە فەرمانبەرە کانمان دەگرین، بى ئەو هەست
 بە و ئازارە بکەین کە بەو هۆیەو دوو چاری دەرونى ئەو کەسانە
 دەبێت! ئەمە لە کاتی کدا چەند چرکە یەك بیرکردنەو و، دوو وشەى جوان
 ونەرم و نیا، تینگە شتێکى قول لەمەلس و کەوت و پەفتاری
 بەرانبەرە کانمان، پەنگە ببیتە هۆى ئەو هەزار و ژانیان ئى
 دوور بکەوێتەو!

با هەركاتى پێویست بوو فەرمانبەرى یاخود خزمەتگوزارى دەربەكەین
 ئەو هەمان لە بیربیت کە (دەركردنى فەرمانبەران سەرچاوەى خوشحالى
 نیه... ئەگەر تۆش دەربەكرىت هەرگیز شادومان نابیت).

(ئەمەى خوارەو بەرگە یەكە لەو نامە یەى کە (مارشال گرانگر) بۆى
 ناردووم... ئەو کە ژمیریاریکى بەناوبانگە لە نامە کەیدا دەلێت: (زۆر پەى
 ئیش و کارەکانى ئیمە وەرزانەن، لە بەر ئەو پێویستە لەمانگى ئاداردا
 زۆر پەى کریکارە کانمان دەركەین... ئەو ئەركەش دەبوا ئیمە پراییمان
 بکەدایە لە کاتی کدا کەس حەزى لە ئاوانەركێك نیه... بەلام نەریتمان
 وابوو، بەم شیوەیە کە سێکمان لە کارکردن دوور دەخستەو: (بەرێز
 سمیس، فەرموو دانیشتە. واوەرزى کارکردنمان کوئایى هات. پێناچیت

ھىچ كارىنكىمان مابىت. تۇخۇت لەۋەتى دەگەيت كەجەنابت تەنھا لەۋەرزى
كارىگىرىدا لىرە كارىدەگەيت، بەھەر حال، ... ھەتتا.

لەم بارەدا بەرەنجامى ئەۋكارە بى ئومىدبۇونى كەسى بەرانبەر
دەبن. واھەست دەكات دابەزىنراۋەتە خوارى خوارەۋە. چۈنكە زۇربەيان
مەۋلىيان بۇ بىزىۋى دەدا. بۇيە چىدى ھىچ خوشەۋىستىيەكيان نامىنى
بۇئە كارىگەيەي كەلەسەر كارەكانيان دەرى كىردى.

دوچار بىريارمدا بەشىۋەيەكى جوانتر وشاىستەتر مامەلەبىكەم لەگەل
ئەۋانەي تىردا كەھىشتەر لەلامان مابونەۋە. بۇيە ھەريەكيانم بەجيا بانگ
دەكرد، پاش ئەۋەي سەرنجى ووردىم ئەدا لەۋكارەي كەلەزىستاندا
كردبۇوى، ئەۋجا پىم دەگوت: بەرىز سىمىس، جەنابت كارىكى زۇر
جوانت كىردۋە (ئەگەر ھەربەپراستى كارى جوانى كىردى). بەلام كاتى تۇ
نېردراۋىت بۇ (بوئارك). كارىكى سەخت وئارەخت خرايە ئەستۇت. كەچى
تۇيەۋپەرى پىكوپىنكى كارەكانت پاپەرانىد. ئىمە ھەزەدەكەين بزانىت
كەكۇمپانىياكەمان شانازى بەجەنابتەۋە دەكات. تۇ لەرمانبەرىكى
چالاكىت، كۇمپانىياكەمان بىرۋاي بە تۇ ھەيە، ھىوامان وايە
بىننىتەۋە. ئەۋەت لەيادەنەچىت!).

ئەي بەرەنجامى ئەم شىۋە پەفتارەچىيە؟ لەرمانبەرەكان كەلەكۇمپانىيا
لەنەدەرەۋە ھەستىيان زۇر لەۋەباشترە كەھەست بە دەر كىردى بىكەن. ھەست
ئاكەن دابەزىنرايىنە خوارى خوارەۋە. چۈنكە دلىياۋون لەۋەي
ئەگەر كارمان بىمايە، دەستمان لى بەر نەئەدان. ھەركاتىكىش كارى ترمان
ھىۋو، دەتوانن زۇر بەشادومانى وئاسايى بگەرىنەۋە بۇلامان.

دوئىت مورو، توانايەكى زۇر ئاناسايى ھەبۇوبۇ ئاشتىكردنەۋەي
ئەۋكەسى ئاكۇك، ئەگەرچى لەۋەشداين دەست لەيىنەقاقاي
بەكترگىرىكەن. بەلام چۈن؟ دوئىت، دەگەپاپەدۋاي لايەنەباشەكانى ھەريەك

لەردو كەسە ناكۆكەدا وباسى دەكرد... ناكۆكەكەشيان لەسەرھەرچى
 بوايە، ھىچكاميانى بەھەلە لەقەلەم نەئەدا.
 پىاوە مەزەنەراسىتەقىنەكان. زۆرلەوگەورەترن كاتيان لەردە
 بەلپىرۇبدەن كەتەماشاي سەركەوتنەشەخسىيەكانى خويان بگەن. بۇنمۇنە:
 لەسالى ۱۹۲۲دا، لەپاش چەند سەدەيەك لەدورژمنايەتيەكى تال،
 توركەكان بېريارىندا بۆھەتايە يۇنانىيەكان لە ناوچەتوركىيەكان
 دوربخەنەرە.

مستەفاكەمال لەبەردەم سەربازەكانيدا (وتارىكى ناپليۇنى) دا...
 تيايدا گوتى: (دەرياي ناوەرەست نامانجى ئىوھىيە). لەم كاتەدا ئىدى
 يەكەك لەجەنگەسەختەكانى مېژوى نوئى ھەلايسا. توركەكان تيايدا
 سەركەوتن. لەئەنجامدا ھەردو سەركردەنى يۇنانى (تريكوپيس)
 و(دايونيس) پوويان كىردە كۆشكەكى كەمال بۆخۆبەدەستەردەن...
 توركەكان خوازىارى ئەوھوون نەفرەتەكانى ئاسمانىش دابەزىتە سەر
 دورژمەنەدۇراوھەكانيان، بەلام پەفتارى كەمال پەھابوو لەھەستى
 سەركەوتن. بۆيە دەستى ھەردووسەركردەكى گرتوپىنى گوتن:
 (فەرموودانىش، لەوانەيە ھىلاك بن) دواى ئەوھى بەووردى باسيان لە
 ھىرشەكەكرە، قورسايى شىكستەكەيانى لەسەر كەم كىردنەو، دروست
 وەك ئەوھى سەربازى لەگەل سەربازىكى تردا بدوى، پىنى گوتن: (جەنگ
 يارىيەكە، زۇرچار باشتىن پىاوەكانىش تيايدا دەدۇرپىن).

تەنانەت لەترۇپكى سەركەوتنىدا، كەمال ئەم پىساگرىنگى
 لەبەرچاوبوو: لىگەپى، ئاوى پووى خوى بپارىزى.